

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ZÜHAL İZMİRLİ

Beylerbeyi'nden Yükselirken Hüzün

Neden?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ÖZEL BASKI
9.90
ÖZEL FİYAT

Beylerbeyi'nden
YÜKSELİRKEN
HÜZÜN

Beylerbeyi'nden Yükselirken Hüzün
Yazar: Zühal İzmirli

© Zühal İzmirli / Neden Kitap

Genel Yayın Yönetmeni: Tanıl Yaşar

Editör: Sibel Yıldız

İç Tasarım: Adem Şenel

Kapak Tasarım: Hakan Güngör

Baskı-Cilt: Kilim Matbaası

1. Baskı / Ekim 2006

4. Baskı / Mart 2009

Yayıncı Sertifika No: 11389

ISBN 978-975-254-286-0

Kilim Matbaası: Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi
K.2 Davutpaşa / İstanbul Tel:0212 612 95 59

YAYINCI

NEDEN KİTAP

www.nedenkitap.com

info@nedenkitap.com

Tel: 0212 438 47 70 (pbx) Fax: 0212 438 47 73

GENEL DAĞITIM

SEMİH DAĞITIM

Merkez: İstoç 24. Ada No: 36 Bağcılar / İstanbul

Tel: 0212 659 05 93 18:07

Şube: Defterdar Mah. Cebecibaşı Cad. No: 20/1 Eyüp / İstanbul

Tel: 0212 2552404 Faks: 0212 5326784

Beylerbeyi'nden
YÜKSELİRKEN
HÜZÜN
Zühal İzmirli

Neden

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yazar Hakkında

1950 doğumlu F. Zühal İzmirli, uzun yıllar öğretmenlik yaparak emekli olmuştur. Evli, iki çocuk ve üç torun sahibidir.

Halen “İzmir İzmir” dergisinde şiir ve öyküleri yayımlanmaktadır. “*Beylerbeyi’nden Yükselirken Hüznün*” ilk romanıdır. Yine “Neden Kitap” yayınlarından çıkan, eşi Yücel İzmirli ile birlikte yazdıkları “*Rodos’tan Karşıyaka’ya*”adlı bir romanı daha bulunmaktadır.

Not: “Bu kurgu romandaki kişilerin, gerçek yaşamla ilişkisi; ancak bir rastlantıdan ibaret olabilir.”

Ey Kadına...

Önsöz

Elbette vardır herkesin bir anneanesi...
Her anneannenin de ayrı birer yaşam öyküsü...
Her öykünün zamanı, mekanı; geleceğin süsü...
Yazdıkça anlattıkça çözülür geçmişin büyüğü...
İşte bu roman da Lale'nin anneannesinin öyküsü...

Birinci Bölüm

“Zil çalıyor. Kapıya bakın biriniz.”

“Kapıya bakan biri yok mu?”

“Geldim geldim...”

“Buyurun!”

“İadeli taahhütlü bir mektup var Müzeyyen Hanım’a.”

“Ama Müzeyyen Hanım hasta, çok hasta ayağa kalkacak hali yok.”

“Şurası imzalanacak, mümkünse bir imzalatıverin.”

“Peki.”

Komşu kadın, koşar adımlarla yatak odasına seğırtti. Bembeyaz çarşaf lar içinde, küçücük bir kız çocuğı gibi görünen Müzeyyen Hanım’ın omzuna hafifçe dokunarak seslendi.

“Müzeyyen Hanım... Müzeyyen Hanım!”

Gözlerini güçlkle aralayan Müzeyyen’e:

“Postacı şurayı imzalamanı istiyor. İadeli taahhütlü bir mektup varmış,” dedi.

Müzeyyen zar zor:

“Peki,” diyebildi.

Parmakları kalemi zor tutuyordu. Başında bekleyen komşularının da yardımıyla eğri büğrü bir imza atabildi önündeki kağıda.

“Tarık, kimdenmiş oğlum? Okuyuver şu mektubu” diye fısıldadı.

“Tamam anneciğim hemen... Şu zarfı bir açayım.”

Başında yasin okuyan yaşlı teyze, Müzeyyen’e birazcık su içirdi. İhlamur, adaçayı, kekik, karanfil kokuları, odanın nemli havasına karışıyordu. Yarı çekilmiş perdeler, insanların hüzünlü bakışları ve yatağında sapsarı benzi, titreyen elleri, dağınık saçlarıyla yatan Müzeyyen’in görüntüsü de odaya iyice kasvetli bir hava katıyordu.

‘Tarık, gelen kağıtlara şöyle bir göz gezdirince birden rengi sarardı.

“Hay Allah! Durumu çok da ağır... Bu haberi nasıl vereceğim şimdi?” diye düşündü.

Müzeyyen bitkin bir sesle:

“Haydi oğlum,” dedi.

“Anneciğim, zarfın içinden daktiloyla yazılmış bir mektup ve resmî evrak çıktı.”

“Kimden geliyor? Onu söyle.”

“Şey... Anneciğim... Salim amcamın avukatı yollamış,” dedi.

Bir heykel gibi donup kaldı Müzeyyen. Hiç kimseden ses çıkmıyordu. Odadaki herkes, meraklı bir sessizlik içinde bekledi... bekledi...

“Demek Salim abi, sonunda bana resmî bir belge de yollayacaktın. Niye buna gerek duydun ki...” diye geçirdi içinden. Hastalıktan ferini yitirmiş bakışları sabitleşti...

“Her şey yolunda gitseydi ne iyi olurdu. Bir zamanlar ne kadar da mutluydum. Ne de güzeldi her şey...”

Sonsuzlukta bir noktaya bakarcasına dalgın dalgın eskilere gitti.

1900 yılının ılık bir bayram sabahı, iki oğlan çocuktan sonra aileye katılan Müzeyyen, evde ikinci bir bayram havası estirmişti.

Çocukluktan çıktıktan sonra hızla serpilmiş; henüz on bir yaşına geldiğinde yetişkin bir genç kız görünümüne bürünmüştü. Omuzlarını geçen kumral saçları, gülünce meydana çıkan muntazam beyaz dişleri, güzelliğine güzellik katıyor; ıslıl ıslıl gözleri, hokka gibi burnu, muntazam vücuduyla görenleri kendine hayran bırakıyordu.

Babası Hamdi Bey hafız; annesi Naime Hanım saygılı, itaatli bir Osmanlı hanımefendisiydi.

Hamdi Bey, iri cüssesi ve ciddi görünümünün ardında, sıcacık bir yürek taşıyan, dürüst, kuralcı ve güvenilir biriydi. Kalın, yukarı doğru kıvrık kaşlarının hemen altındaki gözleri, vakur ve otoriter bir ifadeyle bakardı.

Kumral, orta boylu, tombul görünümlü Naime Hanım'ın, yeşile çalan kahverengi gözlerine çocuksu bir ifade veren munis, sevimli bakışları vardı. Her şeyin tam ve düzenli olması için didinen, eşini memnun edebilmek için sabahtan akşama kadar evin içinde her işe yetişebilmenin heyecanını taşıyan, çalışkan bir kadındı.

Bir de adeta yuvarlanır gibi yürüyen, tombiş mi tombiş babaannesi vardı. Onca kilosuna rağmen esnek ve enerjik bir kadındı.

Selânik'te, Mustafa Kemal'in ailesiyle aynı sokakta bulunan iki katlı evlerinin bahçesi, meyve ağaçları ve rengârenk çiçekleriyle olağanüstü güzellikteydi. Fıskıyeli havuzlarından, su içmek için gelen kuşların cıvıltılarıyla

da sanki cennetten bir köşe duygusunu veriyordu görenlere.

Müzeyyen, yıllar geçtikçe babasından Kur'an okumayı; annesinden, ev işlerini ve yemek yapmayı, hani o canım zeytinyağlıları, meşhur cevizli Selânik gevreğini, börekleri, tatlıları pişirmeyi; küllü sularla çamaşır yıkamayı; tahta fırçalarla merdivenleri, kapıları fırçalamayı; ocağın külle-riyle gümüş çatal kaşıkları ovmayı öğrenmişti.

Daha genç kızlığa adımını bile atmadan, nasıl misafir ağırlanacağını, kime nasıl hitap edileceğini, babasına ve ağabeylerine saygıda kusur etmeden nasıl hizmet edileceğini öğrenmiş, iyi bir aile terbiyesi almıştı.

Mevlit veya kına gecelerinde, hanım toplantılarında, o mahallenin ileri gelenlerinden Zübeyde Hanım ve kızı Makbule Hanım gelince herkes saygı ve sevgi dolu davranırdı.

Küçük Müzeyyen, Makbule Hanım'ın belindeki görkemli gümüş kemerini, ipekli elbisesini, gülen yüzünü hayranlıkla seyrederdi.

Aile büyükleri Müzeyyen'e, Mustafa Kemal'i çocukken okul tatillerinde ağaçlara tırmanırken, oyun oynarken gördüklerini söylerlerdi ona.

Günler, yıllar böyle akıp giderken İstanbul'daki subay amcalarından bir mektup aldılar. Mektup Müzeyyen'in babasına yazılmıştı.

Amca, sarayda üst göreve getirildiğini, kendisine lojman olarak bir konak verildiğini; ama hiç evlenmediği için bu kocaman evde yalnız başına yaşamasının zor olacağını yazıyordu. Bu nedenle ağabeyinin, ailesini de alarak

İstanbul'a yerleşmesini, kendisiyle birlikte oturmalarını rica ediyordu.

Mektuba çok şaşırdılar, günlerce bu önemli karar konusunda oturup düşündüler. Buradaki düzenlerini bozup yeni bir şehirde, yeni bir yaşam ve düzen kurmak kolay değildi.

Hamdi Bey en sonunda, biricik kardeşinin ricasını kabul edip İstanbul'a taşınmaya karar verdi. Annesi de gitmeye gönüllü olunca karar vermekte çok zorlanmış sayılmazdı.

Hemen hazırlıklara başlayıp mümkün olan en kısa zamanda toparlandılar.

O akşam, evlerindeki son akşamlarıydı. Müzeyyen, camının önündeki divana oturmuş, bir yandan elindeki cevizli Selânik gevreğinden ısıırıyor, bir yandan güneşin muhteşem renklerle batışını izliyordu.

“Bir daha görebilecek miyim Selânik’i acaba?” diye iç geçirdi.

Selânik’in manzarasına hayrandı o. Bu şehrin her köşesinin, ayrı bir güzelliği vardı yüreğinde.

“Çok özleyeceğim burayı. Keşke çok sevdiğim yerlerin resmini yapsaydım. Selânik’i her özlediğimde çıkarır çıkarır bakardım,” diye düşündü.

O gece, geç vakte kadar uyuyamadı. Çıkacakları yolculuğu düşündükçe elinde olmadan heyecanlanıyordu.

Ertesi sabah, komşuları, ahabpları ve akrabalarıyla vedalaşıp yola çıktılar. Tanıdıkları herkes, bu iyi ailenin taşınmasına çok üzülmüyordu. Yıllar yılı, dededen toruna ahabplık etmişler, dostluk kurmuşlardı.

Aile dostları, günlerce önceden veda ziyaretleri vermişlerdi. İki haftadır hemen hemen her akşam, bir eve yemeğe davetliyidiler zaten.

Tuttukları fayton, limana götürmek üzere aileyi kapılarının önünden aldığı anda, Müzeyyen bir kez daha Selânik'i görebilmek amacıyla faytona ters oturmuştu.

Her bir sokağa, her bir bahçeye ayrı ayrı veda ediyor, anılarının geçtiği her yeri, adeta hafızasına kazımak istiyordu.

Sabahın bu erken saatinde, yol boyunca iki katlı beyaz, turuncu, pembe ve mavi badanalı evlere; yeşil, mavi, kahverengi tahta panjurlara; pencere önlerindeki saksılarda rengarenk açmış çiçeklere ve sallanan yeşil sarmaşıklara; bahçe kapılarına sarılmış eflâtun, mor, mavi borazan çiçeklerine; sarmaşık güllerinin pembe, beyaz renklerine, ilk kez görüyormuş gibi dikkatle baktı.

Yol kenarlarına dizili, irili ufaklı ağaçların birbirine karışan gölgelerine ve dalların kuytularından çıkıp kulaklarına dolan güzelim kuş seslerine daldı gitti.

Mahmur Selânik sokaklarını dolduran deniz kokusunu, bahçelerden gelen incir sütü, hanımeli ve yasemin kokularını derin derin içine çekerken, bu güzel kenti bir daha görüp göremeyeceğini bilemiyordu.

Selânik'teki tarihi kuleye son kez bakıp fayton, tarihi kemerlerin altından geçerken,

“Belki de ileride İstanbul'da evlenir, orada kalırım” diye düşününce kızardığını hissetti.

Daha evlenmek için yaşı çok küçüktü, neler de düşünüyordu öyle...

Babası Hamdi Beyin, “Haydi iniyoruz!” sesiyle limana geldiklerini fark etti.

Kendilerini İstanbul'a götürecektir gemiye alelacele bindiklerinde Müzeyyen, babasının bile gözlerinin dolu dolu olduğunu fark etti.

Bütün aile güverteye sıralanarak bu güzel şehri uzaktan da olsa, bir kez daha görmek istediler.

Hepsinin, geride bıraktıkları anıları gözlerinin önüne geliyor, her bir yere tekrar tekrar bakıp hüznle dalıyorlardı. Yıllarca yaşadıkları bu güzel şehirden ayrılmak, onlar için çok zor olmuştu.

MERHABA İSTANBUL

Gemideki yolculukları, babaannesi için bile yorucu sayılmazdı; ama annesini deniz tutmuş, yolculuk boyunca midesi bulanmış, başı dönmüştü.

İstanbul, yeni bir hayat demekti Müzeyyen için. Kalbi heyecandan pır pır atıyordu. Yolculuğunun büyük bölümünü, güvertedeki demir korkuluklara tutunup esen ılık rüzgarda, hayallere dalarak geçirmişti.

Gemi şehre yaklaştıkça, İstanbul'un denizden görünen o şahane manzarasıyla büyülediler. Muhteşem bir şehirdi burası. Camilerin, sarayların, yalıların, köşklerin uzaktan görünen silüetleri harikuladeydi.

Gemiden indiklerinde aileyi sevinçle karşılayan amcası, hepsini özlemle kucakladı.

"Biliyorum, sizin için hiç kolay değil... Yıllardır kurulu düzeninizi bozup yeni bir şehirde, yeni bir hayata adım atmak çok zor. Bunu, benim hatırlam için yaptığınızı bili-

yorum. Ama göreceksiniz ki hiç pişman olmayacaksınız. Teşekkür ederim” dedi.

“Benim senden başka kardeşim yok ki... Tabii ki gelecektik” dedi Hamdi Bey.

Amcası da Müzeyyen gibi uzun boylu ve zarıftı. Mavi gözleri, centilmen tavırları kendisine çok yakışıyordu.

İki ayrı faytona ancak sığdılar ve başka bir iskeleyle gelerek amcasının evine gitmek üzere şehir içi vapuruna bindiler. Müzeyyen çok heyecanlıydı. Vapurdan, bu muhteşem şehri seyretmeye devam ediyor, bu güzellikten gözlerini alamıyordu.

Şehir içi vapurundan indiklerinde tekrar iskeleden faytonlara binerek yeni evlerine doğru yola çıktılar.

Köşkte yeni bir yaşam

Faytonlar evin önünde durduğunda, amcası hemen atlayarak inebilmeleri için onlara elini uzattı.

“İşte bundan sonra yeni eviniz burası” dediğinde, Müzeyyen büyülenmiş gibiydi.

“Aman Allahım! Aman Allahım!” diyordu boyuna...

Beylerbeyi’nde güzel bir köşktü burası. Bahçeye hayran hayran bakıp,

“Ne kadar bakımlı bir bahçe burası... Yerde en ufak kurumuş ot bile yok” dedi.

Kabartma çiçeklerle süslenmiş kurnalı mermer çeşmesi... Üzerinde tabak gibi beyaz nilüfer çiçeklerinin ve iki kuğunun zarafetle yüzdüğü, fıskıyeli, beyaz mermerden oyma havuzun içinde süzülen kırmızı balıklar... Yeni doğ-

muş yavrularıyla badi badi yürüyen kaz ailesi, kuş sesleri ve rengarenk çiçeklerin mis gibi kokuları karşısında, adeta büyülenmişti. Köşkün giriş yolunu; mavi, pembe, eflâtun, beyaz renkleriyle top top ortancalar süslüyordu.

Bahçede, hiç görmediği değişik çiçekler ve ağaçlar vardı. Çok sevdiği eflâtun leylakların, rengârenk ebruli lalelerin, her renkten kokulu güllerin yanına giderek uzun uzun seyredip kokladı. Eflâtun ve beyaz salkımlar halinde düşen akasyaları ve bordo horozibiklerini elleriyle sevdi. Hele kapının hemen yanındaki baygın ve mistik kokular saçan, parlak yeşil yaprakları üzerinde, tabak gibi beyaz çiçekleri görünen manolya ağacına, hayretle baktı. Ne kocaman çiçekleri vardı bu ağacın. Selânîk'teki komşularının bahçesinde de manolya ağacı vardı; ama çiçekleri pembe renkli ve ufaktılar.

“Bu başka bir türü herhalde” diye geçirdi içinden.

Evin yardımcı hizmetlileri, hemen yanlarına koşup,

“Hoşgeldiniz, sefalar getirdiniz!” diyerek ellerindeki ufak tefek çantaları aldılar.

Müzeyyen, hemen evin içine daldı heyecanla... Ne güzel bir evdi burası...

“İyi ki gelmişiz!” diye düşündü; ama akli da Selânîk'teydi bir yandan. Oradaki evini, arkadaşlarını çok özleyeceği muhakkaktı.

Odalar paylaşıldı hemen. Ağabeylerine, Müzeyyen'e ve babaannesine ayrı birer oda verildi. Evin en geniş odası, anne ve baba için ayrılmıştı. Bir oda zaten amcasının odasıydı ve en güzel oda onundu doğal olarak.

Geriye kalan dört oda, misafir yatak odası olarak düzenlenmişti.

Her odaya ayrı renklerde saten, el işi sırına işlemeli yatak örtüleri serilmişti. Yerdeki halılardan, koltuklara, secadelere kadar her şey el emeği, göz nuruydu.

Alt katta, büyük bir salon, yemek odası, mutfak, kiler, banyolar, amcasının çalışma odası, kütüphane ve hizmetli odaları bulunuyordu.

Salon; kıymetli eşyalar, değerli halılar ve mobilyalarla süslüydü. Duvarlarda, çerçeveleri oymalı, varaklı aynalar asılıydı. Altın varaklı dresuarlar, evin girişinde ve antrede bulunuyordu.

Yeni evlerine ve yeni yaşamlarına alışmaları uzun sürmedi.

Amcası, Müzeyyen'e ayrı bir değer veriyor; mutlaka okumasını, kültürlü bir genç kız olarak yetişmesini istiyordu.

Müzeyyen, ev işlerinde ve mutfakta annesine yardım ediyordu. En çok sevdiği şey yemek yapmaktır; pişirdiği birbirinden lezzetli yemeklerin beğenilmesinden büyük keyif alıyordu.

Köşkte, ev işlerine bakan üç bayan yardımcı ile bahçeye ve alışveriş işlerine bakan bir bahçıvan vardı. Hem bahçeye hem de evin çarşı pazar işlerine baktığı için o alışverişteyken bahçeyle uğraşsın diye, bir yardımcı bahçıvan daha gelirdi köşke. Zira evin bahçesi, epeyce büyüktü. Arabacıları da işi olmadığında, bahçedeki çalışmalara yardım etmekten büyük zevk duyardı.

Çamaşır ve ütü işleri için haftada üç gün yardımcı kadın gelmesine rağmen, bu koca evde işler bitmek bilmiyor, Müzeyyen dahil, herkes arı gibi çalışıyordu.

Amcası, arada bir yemek davetleri veriyordu. Böyle günlerde Müzeyyen, annesiyle birlikte o kocaman mutfaktan çıkamıyor; yardımcılarıyla beraber Osmanlı mutfağının en zor yemeklerinden, tatlılarından hazırlıyordu.

Müzeyyen'in en büyük zevki, yaptıkları yemekleri, büyük kayık şeklindeki servis tabaklarına koyup üzerlerini çeşitli şekillerde süslemektir; ama bu işi o kadar büyük bir telaşla yapıyordu ki...

“Nar taneleri hazır mı?”

“Şam fıstıkları, cevizler, fındıklar dövüldü mü?”

“Ayıkladığınız maydanozlar, naneler nerede?”

“Tarçınla hindistan cevizini bulamıyorum.”

“Kavurduğum çam fıstıklarıyla badem içleri şimdi buradaydılar!”

Daha sonra da mutfaktaki büyük masaya yaydığı servis tabaklarının süslerini, sofraya çıkmadan önce son bir kez daha gözden geçiriyor; ortaya çıkardığı eserlere baktıkça gururla gülümsüyordu.

Cuma akşamları, hafız babasıyla birlikte oturup Kur'an okuyordu. Sesi çok gür ve güzeldi. Kur'an'ı tam makamına uygun okumayı öğrenmişti artık. Ev halkı, Müzeyyen Kur'an okumaya başladığında, işi gücü bırakıp o gırtlaktan çıkardığı güçlü sesiyle tecvitli okuduğu Kur'an-ı Kerim'i, huşu içinde dinliyorlardı.

Babaannesi de Lokman hekimin tedavilerini ve bu tedavilerin nasıl uygulanacağını öğretiyordu Müzeyyen'e.

Keten tohumu, ebe gümeci, turp otu, kuşburnu, sarımsak, labada, fesleğen, üvez, kekik, yer elması, rezene, adaçayı, maydanoz, ahududu, böğürtlen, hindiba, tarçın ve

daha bir çok bitkinin neye iyi geldiğini, çok iyi biliyordu artık.

Annesi Naime Hanım, boş zamanlarında hemen bir kasnak ve saç örgüsü şeklinde, ebruli bir iplik demeti uza-tıyordu Müzeyyen'e.

Türk işi, Çin iğnesi, sarma, zincir işi gibi bir çok nakış çeşidini öğrenmişti. Büyük zevk alıyordu nakış işlemek-ten. Yemek pişirmekten sonraki en sevdiği uğraşı buydu. Hem güzel hem çok hızlı işliyordu.

Bir yandan da eve gelip elbiselerini diken terzi abladan, dikiş dikmenin püf noktalarını öğrenmişti. Eli dikişe çok yatkındı. Zamanla evdekilerin giysilerini, iç gömleklerini dikmeye başlamıştı. Nakışı çok sevdiğinden, diktiği göm-leklerin robalarına ve etek uçlarına bile ipek ipliklerle Çin iğnesi çiçekler işliyordu.

Bir gün, amcası eve geldiğinde, Müzeyyen'i rüştüye yazdırdığını söyledi. Müzeyyen bunu duyduğunda, az da-ha sevinçten havalara sıçrayıp çığlıklar atacaktı ayıp olma-sa... Sakin tavrını korumaya gayret ederek büyük bir say-gıyla amcasının elini öpüp teşekkür etti.

Hemen üst kattaki odasına çıkarak kendini yatağın üzerine attı. Yüreği yerinden çıkacakmış gibi atıyordu. Ye-ni bir yaşam, yeni bir kültür, bir sürü yaşıtı kız arkadaş demekti bu... İki elini de ağzına kapamış; belki ağzından sevinç çığlıkları çıkar diye çekiniyordu. Genç kızların, coşkularını belli etmesi, ayıp sayılırdı çünkü.

Aşağıdan annesinin seslendiğini duyunca kendine geldi.

“Müzeyyen, neredesin kızım? Gel bana yardım et de sofrayı kuralım.”

“Ay! Nasıl da unuttum yemek zamanı olduğunu.”

Merdivenlerden koşarcasına indi.

“Hemen efendim, hazırlayalım anneciğim!”

“Dur kızım... Nedir bu telaşın? Yavaş ol!” dedi Naime Hanım gülerek.

Anlamıştı... İçi içine sığmıyordu kızının. Rüştüye gideceği için çok sevindiğini biliyordu.

“Deli kız, daha sakın olabilmeyi, duygularını belli etmemeyi öğrenmeli,” diye geçirdi içinden.

Babaannesi de alt dudağını ısırıp gözlerini dikerek kafasını sallaya sallaya Müzeyyen’e bakıyordu.

Sarayda Yemek Ziyafeti

Daha okullar açılmamıştı ki bir gün, yemek ziyafetine, Beylerbeyi Sarayı’na çağrıldılar.

Sarayın içini de görebilecekleri için hepsi çok sevinçliydi. En şık elbiselerini giyip itina ile hazırlandılar. O gün herkes çok heyecanlıydı.

Müzeyyen; bordo kadife, dantellerle süslü, uzun elbisesini giyip, giysisi ile takım Fransız danteli ve ipek karışımı bordo fularını, sıkma baş şeklinde ensesinde bağladı. Annesinin sallantılı elmas küpelerini de takınca prensesler gibi olmuştu.

Müzeyyen, daha önce annesi Naime Hanım’ı hiç bu kadar şık görmemişti. En güzel lacivert ipek elbisesini giyip elmas gerdanlığını takmıştı.

Ağabeyleri ve babası Hamdi Bey de çok şıktılar doğrusu. Bordo fular Hamdi Beye çok yakışmıştı. Rugan ayak-kabıları da pırıl pırıl parlıyordu.

Beylerbeyi Sarayı'na, Bağ-ı Ferah da denirdi. Bahçesinde; sarı, eflâtun, kırmızı, mavi çiçeklerle süslü büyük havuzu, güzel köşkleri, at heykelleri vardı.

Saray, mermer ve küfeki taşından, rönesans ve barok karışımı üslupta yapılmıştı. Mermerin dantel gibi oyularak işlendiği sarayın, denize bakan yüzü çok süslüydü.

Müzeyyen ilk defa gördüğü sarayın içindeki ihtişamı, şaşkınlıkla izledi. Giriş katının ortasında, on altı mermer sütunlu, kocaman bir havuz karşıliyordu gelenleri. Müzeyyen utanmasa, kendini bu muhteşem havuza atıverecekti. Hayalinde daldı çıktı, yüzdü durdu.

Kendini prensesler gibi hissedip havuzun karşısındaki şık ve güzel merdivenlerden, dimdik ve edalı edalı yürüyerek uzun eteklerini salıp sürüyerek üst kata çıktı.

Tavanlara takıldı gözü. Her taraf yaldız bezemelerle süslenmişti. Süslü yazılar, ortamı daha da hoş gösteriyordu doğrusu.

Bir uşak onları karşılamış, yol gösteriyordu. Uşak önde, onlar arkada giderlerken Müzeyyen, güzel sarayın bu görkemini, hayranlıkla seyredip meraklı gözlerle kafasını bir sağa, bir sola çevirip duruyordu.

Ziyafet masasına geldiklerinde uşakların sandalyesini çekmelerini beklemeden varaklı, oymalı, ipek saten perdelerle takım bir kumaştan kaplanmış sandalyeyi, okşayarak çekti. Yavaşça ve biraz da utangaç oturdu. Biraz önceki prenses edası kaybolmuş, bu ihtişam karşısında mahçup bir ifade yerleşmişti yüzüne.

Servis yapan siyahi uşakların, siyah satenden, arka uçları uzun kuyruklu parlak ceketlerine, beyaz eldivenlerine hayranlıkla bakakaldı.

Bir pencereye açılan yemek asansörlerinin çekilişini, yemeklerin servisini, bulaşık tabaklarının asansörle mutfağa yollanışını hayretle izliyordu.

Gözü kristal avizelere, sarı, varak kaplama kabartma çiçek motifleriyle süslü perde üstlüklerine takıldı. Yine aynı altın sarısı renginde, minik desenli, ipek saten perdeler tamamlıyordu pencerelerdeki görkemi. Ne kadar muhteşemdi, bu ne zarafetti...

Masa; şık ve parlak bir örtü ile örtülmüş, üzeri şamdanlarla taze çiçeklerle süslenmişti.

Porselen tabak takımlarının, altın yaldızlı kabartmalı süslerine hayranlıkla baktı.

“Bu kadar şık bir yemek masası hiç düşünemezdim,” dedi yavaşça.

Yemeğe; meyaneli, terbiyeli, etli bir çorba ile başladılar.

Boş çorba kaseleri alınırken başka bir uşak, kristal bardaklara su dolduruyordu.

Fırında kuzu budu ve iç pilav servisi yapıldı. Zeytin yağlı yemekler, salatalar, börekler de servise hazırды. Tatlı olarak cevizli güllaç ve telkadayıfı vardı.

Müzeyyen’in yemek yapmaya ve süslemeye merakı olduğundan her bir yemeğin nasıl servis yapıldığını, hangi garnitürle süslendiğini merakla inceliyordu.

Ziyafet sona erip eve döndüklerinde Müzeyyen, kendisini saraya gitmiş kül kedisi Sindrella gibi hissediyordu. Yaşamı boyunca unutamayacağı bir yemek ve anıydı bu onun için.

Bu güzel geceden sonra hemen içeri girmek istemedi. Köşkün bahçesindeki kameriyede biraz oturmak için izin aldı. Hasır koltuğa yayılarak otururken minik kadife çan-

tasını, mermer masanın üzerine bıraktı. Kameriyeyi saran hanımellerinin kokusu, gökyüzünde parıldayan yıldızların şıkırtısı, sarayda gördüğü ihtişam, havuzun fiskiyesinden şırıl şırıl dökülen suların sesi, ateş böceklerinin ışıltısı, değişik çiçeklerin mis gibi kokuları... Bu akşam her şey onu büyülüyordu. Bıraksalar sabaha kadar burada tek başına oturup hayaller kurmak isterdi; ama yanına kadar gelen, uzun kadife tüylü köpeklerini okşayıp içeri girdi. Engelle-yemediği bir coşku, bir kıpırtı vardı içinde. Herhalde kendisini tam bir genç kız gibi hissetmenin kıpırtısıydı bu... Yatmağına yattığında hayaller kurup durdu. Neden sonra uyuyabildiğinde artık güneş doğuyordu. Saraydaki bu ihtişamı yaşamak, onu çok romantikleştirmişti. Gerçi o günden sonra da saraydaki yemek ziyafetlerine, Müzeyyen ve ailesi zaman zaman davet edilecek, bu görkemin içinde yine yaşayacaklardı.

Rüştiyede

Günlerce süren hazırlıklardan sonra nihayet o gün, Müzeyyen'in rüştiye forması dikildi. Saçlarını iki yandan örüp formayı heyecanla alıp giydi. Hemen odasındaki boy aynasına koşup kendini önden, arkadan, yandan, her türlü inceledi. En sonunda kendini beğenmişti; çünkü buluş çağındaki her genç kız gibi o da kendini zor beğeniyordu.

Kitapları ve diğer ihtiyaçları da hazırlanınca okuluna başladı... Bir sürü yaşıtı arkadaş, konuşabileceği konular, yeni öğreneceği bilimler... Her gün evden dışarı çıkmak bile onu heyecanlandırıyordu. Dışarıda akıp giden yaşamı, cumbanın arkasından izlemeyecekti artık.

Müzeyyen çok mutluydu; derslerine çok çalışıyor, kendisine sunulan bu imkanı, en iyi şekilde değerlendirip haline şükrediyordu.

Arkadaşlarıyla da arası iyiydi. Kibarlığı ve iyi yüreğiyle arkadaşları arasında çok seviliyordu.

Bazen evden çıkıp sokağın köşesini döner dönmez, enseden bağladığı ipek krep başörtüsünü çıkarıyor, okuldaki bazı kızlarda gördüğü gibi fular olarak kullanıyordu. Dönüşte, aynı sokağın köşesine geldiğinde yine başına bağlıyordu.

Annesi, her gün okula giderken cebine, teneffüslerde yemesi için amcasının çok sevip evden eksik etmediği üstü çikolata ile kaplı fındık şekerlerinden koyuyordu. Ama Müzeyyen, bir arkadaşının annesinin evde hamurla yaptığı, misket şeklindeki küçük kurabiyeleri daha çok sevdiği için 'Komşunun tavuğu, komşuya kaz görünür' misali, o arkadaşıyla şekerleme değiş tokuşu yapıyordu. Arkadaşı da Müzeyyen'in çikolatalı fındık şekerlerine bayılıyor, böyle şekerlemeler alamadıklarından bu değiştirme işinden çok mutluluk duyuyordu.

Okulda yabancı dil Fransızcaydı. Latin harflerini öğrenmekle başlamıştı işe; ama biraz zorlanıyordu. Bunu amcasına söylediğinde o, çok iyi yetişmesini istediği yeğenine ders vermesi için bir Fransız bayan öğretmen buldu.

Matmazel Carin, kulaklarının altına kadar gelen düz siyah saçları, bilekten bağlı alçak topuklu ayakkabılarıyla her zaman çok şık, çıtı pıtı, sevimli bir genç kızdı. Haftada üç gün evlerine gelip Müzeyyen'e Fransızca dersi veriyordu. Lisan derslerinin yanı sıra Fransız sofra adabını, çatal bıçak kullanmasını, nezaket kurallarını öğretiyor, Avrupa kültürü hakkında fikir sahibi olmasını sağlıyordu.

Müzeyyen’le ara sıra dışarıda da buluşarak birlikte yürüyüp faytonla geziyorlar; bazen Adalar’a bazen Beyoğlu’ndaki pastanelere bazen de Göksu gibi mesirelerde yürüyüşlere çıkıyorlardı.

Bu gezilerde bile Matmazel Carin, ona sürekli Fransızca öğretilip konuşturuyordu.

Müzeyyen öğretmenini çok beğeniyor, öğrettiği her şeyi çarçabuk aklına yerleştiriyordu.

O gün Matmazel Carin’le iskelede buluşup karşıya geçeceklerdi. Müzeyyen yine fular yapmıştı başörtüsünü. Öğretmeni ortalıklarda yoktu.

“Bir süre daha bekleyeyim,” dedi; ama pastırma sıcakları, Müzeyyen’i bir hayli bunaltmıştı.

Etrafına bakındığında şıkırtılar çıkaran sakinin gür sesini duyunca sevindi.

Şerbetçi; gümüş kabartma işlemeli, ince belli güğümü sırtında taşıyor, serin bir hava estiriyordu bu sıcakta...

Buz gibi şıradan, hemen bir kupa içmek istedi. Saka, büyük bir keyifle belinden bir kupa çıkarıp iyice çalkaladı. Güğümün, defne dallarıyla süslü, uzun, ince ibriğinden, öne doğru eğilerek şırayı taşıyırçasına doldururken Müzeyyen uzaktan gelen öğretmenini gördü.

“Bonjour Matmazel Carin.”

“Bonjour Müzeyyen.”

Hemen vapura doğru yöneldiler; ama o da ne? Bastonuna dayanıp ona sinirli sinirli kafa sallayan, şu karşıdaki tombiş, yaşlı kadın, babaannesi değil miydi?

“Eyvah, yandık!” dedi.

“Fularımı gördü, ona kızıyor. Şimdi babam, ağabeylerim bana çok kızacaklar. Ne yapacağım ben şimdi?”

Babaannesini görmezlikten gelerek alelacele vapura bindi. O andan itibaren bütün neşesi kaçtı; gün boyu ağzını bıçak açmadı.

Beyoğlu'nun en gözde pastanelerinden birine girip kahve ve kek siparişi verdiler. Müzeyyen'in hiç keyfi yoktu; yediği her lokmanın boğazında dizildiğini hissetti hep. Diğer zamanlarda, pastanedeki ve Beyoğlu'ndaki şık hanımları izlemeye bayılırken şimdi başı yerden kalkmıyordu.

Onun çok üzgün olduğunu gören Matmazel Carin:

“İstersen dönelim Müzeyyen.”

“Özür dilerim, sizin de gününüzü mahvettim. Kusura bakmayın,” dedi Fransızca.

Matmazel Carin, Müzeyyen'den öğrendiği gibi,

“Estağfurullah Müzeyyen,” diyerek karşılık verdi.

Eve giderken ayakları geri geri gidiyordu.

Kapıyı açan babaannesine, yalvaran gözlerle bakıp içeri girdi. Herkes normal günlük işlerine dalmıştı. Demek babaannesi kimseye bir şey söylememişti. Çok sevindi, hemen gidip o tonton yanağına bir öpücük kondurdu. Hiçbir şey konuşmadılar aralarında. Ne yüce bir kadındı şu babaannesi...

Nihayet bir gün, Müzeyyen'in yeteri kadar Fransızca öğrendiğini düşündüklerinde Matmazel Carin ile vedalaştılar. Müzeyyen, yaşamının en delişmen, en tasasız çağında, çok şeyler öğrendiği ve varlığına eni konu alıştığı bu zarif Fransız kızı özleyeceğini, şimdiden hissedebiliyor, çok üzülüyordu. Vedalaşmak için Matmazel Carin'e sarıldığında engel olamadığı gözyaşları, yanağından süzülüp tafta bulüzünün fiyongunu ıslatıyordu. İçindeki burukluk, amcasının elinde bir keman kutusu ve bir bayan öğ-

retmenle köşke geldiği güne kadar sürdü. Müzeyyen için yeni bir meşgale daha çıkmış, zevkle keman öğrenmeye başlamıştı; hatta zaman zaman amcasına konserler bile veriyordu.

Annesi Naime Hanım:

“Aman keman öğrenmesin!... Duyduğuma göre keman çalan kızlar, çok hissi olup verem hastalığına yakalanıyorlarmış, Allah korusun!” diye endişeleniyor, keman öğrenmesini engellemeye çalışıyordu.

Amcası:

“Öyle şey mi olurmuş yenge hanım?!... Müzeyyen hem okuyacak hem de kültürlü bir genç kız olarak yetişecek. Kız çocuklarının iyi yetişmesi çok önemli. Oğlanlar nasıl olsa başının çaresine bakar.” diyordu.

Hayatın koşuşturmacası içinde geçen günler, aylar, yıllardan sonra nihayet amcası evlenmeye karar verince Müzeyyen’in ailesi de Beylerbeyi’nden, Üsküdar’da yeni satın aldıkları eve taşındılar. Nasıl olsa amcası yalnız kalmayacaktı artık...

Amcası, Müzeyyen’in de köşkte kalıp tahsil hayatına orada devam etmesini, bir kadın olarak yükselebileceği yere kadar okumasını istiyordu; ama babası razı olmadı kızının onlarla oturmasına. Müzeyyen, amcasının elini öpüp ona verdiği emekler için teşekkür ederken yeğeninin gitmesine çok üzülen adamcağız:

“Beylerbeyi’nden yükselirken hüzün, hep saygı, sevgiyle ışıldayan gözün, gelecek yaşamında daima gülsün yüzün...”deyip yavaş adımlarla çalışma odasına doğru yürüdü.

İşte o an, Beylerbeyi’nden yelken açıldı hüzne doğru... Hüzne açılan yelkenin adıydı Müzeyyen...

İLK HEYECAN

Yeni evleri bahçe içinde, iki katlı bir binaydı. Dış cephesi, beyaza boyanmış enli tahtalarla kaplıydı. Çatı katında yuvarlak pencereleri olan değişik çatılı bir evdi burası. Yanlarındaki ev, epey büyük bir evdi, yok ev değil, bir konaktı burası.

“Acaba komşularımız kimlerden? İnşallah iyi insanlardır,” diye geçirdi içinden.

Müzeyyen yeni evlerinde, bahçeye bakan üst kattaki odayı seçti kendine. Burada odasını babaannesi ile paylaşıyordu; ama bu defa odasını kendi zevkine göre döşemişti. Amcasının evindeki ihtişam yoktu tabii burada. Sadece çamaşır ve ütü günlerinde ve ayda iki defa temizlik için gelen iki yardımcıdan başka hizmetlileri de yoktu.

Ağabeyinin Sevdası

Müzeyyen ince, zarif, alımlı, çekici, çok güzel bir genç kız olmuştu. Artık idadiye gitmeliydi, bir süre ara vermişti zaten. Ama Müzeyyen, arkadaşı Nurikar’a özeniyor, muallim mektebine gitmediği için üzülmüyordu. Tek ideali muallim olmaktı çünkü.

Büyük ağabeyi, son zamanlarda yabancı bir kıza aşık olmuş, babasının istemeyeceğini bildiği için kendini içkiye vermişti. Gece yarıları yalpalaya yalpalaya sarhoş olarak eve geldiğinden olan Müzeyyen’e oluyordu. Babası onun bu halini görüp ağabeyine kızmasın diye her akşam pencerede, ağabeyini bekleyip duruyor; uzaktan geldiğini görür görmez, usulcacık aşağıya inerek kapıyı açıyor,

“Aman yavaş olunuz abicim, babamı uyandırmayınız. Ne olur yalvarırım!” diye fısıldıyordu.

Allah’tan ağabeyinin odası alt kattaydı. Hemen koluna girerek odasına götürüp yatağına yatırıyor, ayakkabılarını çıkarıp üstünü sıkı sıkı örtüyordu. Bir koşu pencereyi açıp odayı havalandırıyor, odanın havalandığına emin olduğunda pencereyi kapatıp içki kokusunu babası hissetmesin diye çabalıyordu.

Bu her akşam böyle devam edip gidiyor, Müzeyyen, ağabeyinin bu durumuna çok üzülmüyordu.

Ağabeyi bir gün, sevdiği bu yabancı kızla çıkıp geldi. En sonunda kaçırmıştı kızı. Her gece ağabeyinin gelişini pencerelerde bekleyen Müzeyyen, uzaktan ağabeyinin yürüyüşünü tanımış, yanındaki uzun saçlı kızın silüetini görünce şaşırmıştı. Hemen sokak kapısını açıp heyecanla kapıda bekledi. Babası uyanmazdı inşallah!...

“Ne yapacağım ben şimdi?! Babam kıyameti koparacak,” dedi.

Kalbi küt küt atarken kapıda karşıladığı kızın koluna girerek hemen kendi odasına çıkardı. Babaannesi uyuyordu. Torununun, çoğu geceler geç yattığını bildiği için tıktırtılardan hiç rahatsızlık duymuyordu. Halının üzerine yün yer yatağını yayarak dantellerle süslenmiş beyaz patiska çarşaf takımlarını yaydı. Kızcağız, ona minnettar bakışlarla bakıyordu. Yorgunluktan hemen uyuyakaldılar.

Gece yarısı, babaannesi tuvalete kalktığında yer yatağının içindeki bu uzun saçlı kızı görüp torununu uyandırdı. Müzeyyen, mahmur gözlerini zoraki aralayıp olayı anlattığında babaannesi de kendisi de bir daha uyuyamadılar.

Sabah erkenden kalkan Naime Hanıma bu durumu, Müzeyyen’le babaannesi anlattı. Bir hışımla oğlunun oda-

sına dalan kadın, dakikalarca söylenip durdu sonra da oturup ağladı. Tabii ki mecburen babaya iletili olay... Daha az kızar diye babaannesi vermişti bu haberi; ama Hamdi Bey hiddetten kıpkırmızı olmuş:

“Derhal ailesine geri yolla! Asla yabancı biriyle evlenemezsin!” diye aşağıdaki salonda bağıırıp çağırıyordu ağabeyine.

Aşağıda kıyamet kopadursun, Müzeyyen yukarıda, kızı aynanın karşısına oturtmuş, upuzun, gür, siyah saçlarını, fildişi tarağı ile tarıyordu. Sanki yapma bir bebekle oynuyor gibiydi. Kızın güzelliğine hayran kalmıştı... Elinde olmadan ağabeyine hak verdi.

Alt kattan gelen seslerden, babasının kızdığını hissediyordu; ama kızcağız üzülmesin diye oralı bile olmuyordu. Kızın saçlarını uzun uzun tarayıp ördü; dalgalı, gür saçlar, güzel yüzünün iki yanında, iki kalın örgü olmuştu.

Aşağıdaki gürültü çoğalınca Müzeyyen merakla oda kapısını açtı. Konuşulanların hepsi gayet Sonunda kız evine geri yollandı. Ağabeye de derhal görücü usulü bir gelin bulundu.

İstanbul Beyefendisi

Zaman, tekdüze su gibi akıp geçerken son günlerde Müzeyyen her dışarı çıktığında uzun boylu, yakışıklı bir İstanbul beyefendisi ile karşılaşıyordu.

“Allah Allah! Ne kadar sık karşılaşıyorum bu beyle,” diye düşündü.

Daha sonra onun, bitişiklerinde bulunan, o büyük, güzel evin oğlu olduğunu fark etti. Bir gün odasının camından bakarken tesadüfen delikanlının pencereden ken-

disine baktığını gördü... Çok utandı. Yanaklarının al al olduğunu hissedince çabucak içeri girip pencereyi kapattı. Heyecandan kalbi hala güm güm atıyordu.

“Üstelik çok da yakışıklı... Demek bu kadar sık karşıma çıkması tesadüf değilmiş,” diye düşündü. Bütün geceyi pembe düşlere dalarak geçirdi. Bahar çiçeklerinden sızan baygın kokular, açık penceresinden süzülüp genç kızın karnını daha da ateşliyor, vücudunda sıcacık ürpertiler doluşırken kalbi heyecanla gümbürdüyordu. Sabah gözünü açar açmaz, pencereye koştu.

“Aa... Evet evet pencerede işte! Ama elindeki zarf da ne? Üstelik zarfı işaret edip duruyor. Aa... Nereye kayboldu bu şimdi?” diye düşünürken birden delikanlıyı bahçede gördü.

İki evin bahçesini ayıran tahta çitin aralığından bir zarf attığını görür görmez, uçarcasına merdivenlerden inip sokak kapısını açtı.

“Kimse görmeden zarfı alabilirim inşallah!” diye düşünürken etrafına göz gezdirdi. Ona bakan kimse olmadığını görünce bahçe çitinin yanına gidip zarfı buldu. Önce ikiye sonra dörde katlayıp avucuna aldı. Evlerine doğru hızla koşarak kapıyı kapadı.

“Oh!” diye derin bir nefes alıp sokak kapısının arkasına yaslanmıştı ki... Her zaman erken kalkan annesinin sesini duydu.

“Ne oldu Müzeyyen?”

“Hiç... Bir şey yok anneciğim. Kapı çalınıyor sandım,” diye cevap verirken zarfı arkasına saklamıştı bile.

Hemen odasına çıkarak zarfı yırtarcasına açtı. Kesik uçlu divitle yazılmış mektubu görünce gözlerine inanamadı. Okudu okudu, bir daha okudu.

“Muhterem Hanımefendi,

Sizi ilk gördüğüm anda, güzelliğinizden adeta nutkum tutuldu. O günden beri asla aklımdan çıkmıyor, sizinle yatıp sizinle kalkıyorum. Haliniz, tavrınız, yürüyüşünüz gözlerimin önünden hiç gitmiyor...

Efendim! Ne zamandır sizi takip ediyorum. Hakkınızda epey malumat edindim. İyi eğitim görmüş, mazbut bir ailenin kızı olduğunuzu biliyorum. Eğer siz de uygun görürseniz, dest- i izdivacınıza talibim efendim.

Bu teklifime inşallah müsbet cevabınızı istirham eder, büyük bir sabırsızlıkla mektubunuzu beklerim. En derin saygılarınıla...

Akil”

“Aman Allahım! Çok şık, çok da beyefendi bir zat. Ama ben... Ben hiç tanımadığım biri hakkında karar veremem ki... Bu mektuba ne cevap yazmam gerekir acaba?” diye derin derin düşündü.

Hah! bulmuştu. En uygunu buydu doğrusu... Hemen çekmecedен çizgisiz dosya kağıdı ve mürekkep hokkasını, divitini çıkararak o işlek ve muntazam yazısıyla yazmaya başladı.

Muhterem Efendim,

Mektubunuzla beni çok şaşırttınız... Sizinle çok sık karışlaştığımızın farkındayım. Teveccühlerinize, şükranlarımı sunarım.

Mektubunuzda yazdığımız konuya ait karar hakkı, tamamen büyüklerime aittir. Ebeveynlerim bilir efendim.

Saygılarımı arz ederim beyefendi.

Müzeyyen”

Çekmeceden aceleyle bir zarf bularak mektubu özenerek katlayıp içine koydu ve zarfı yapıştırdı.

Ertesi sabah, uyanır uyanmaz pencereye koştu. Evet... O da karşı camdaydı. Pencereden aynen onun yaptığı gibi zarfı göstererek bahçeye indi.

Tahta çitin aralığından, zarfı öteki bahçeye, beyaz güllerin altına doğru attı ve çarçabuk içeri girdi. Çok ayıp bir şey yaptığını zannederek kızardı. Ailesinin bilgisinden habersiz hiçbir şey yapmamıştı bu güne kadar. Kendisini gören oldu mu diye pencereden etrafı süzdü. Oh! Neyse ki kimsecikler yoktu...

“Evet, işte, işte mektubu aldı tahta çitten,” diyerek sevindi.

Çitten atılan ya da eve gelen bohçacı kadınla Müzeyyen'e iletilen mektuplar... mektuplar...

“Kimse görmeden bahçeden zarfı alabildim mi acaba?” heyecanları, haftalarca sürüp gitti.

Yüreğinde, her zaman çırpınıp duran bir minik kuş vardı sanki... Artık ailesi ona kızarsa diye düşünmüyordu. Aşk, ona dünyayı unutturmuştu. Pembe bulutların üzerinde dolaşıp duruyordu.

Bu dalgın, şaşkın hali, babaannesinin gözünden kaçmadı... O torununu çok iyi tanıyordu çünkü. Bazen ona anlamlı anlamlı kafa salladığı da oluyordu. Müzeyyen işkilleniyor; ama niye öyle kafa salladığını pek çıkaramıyordu.

“Nereden anlayabilir ki? Yaşlı o,” diyordu.

Babaannesinin de bir zamanlar genç olduğunu unutmuştu. Müzeyyen'in aklı öyle çalışmıştı işte. Akıl, mantık bırakmamıştı bu Akil Bey onda... O hep rüyalar ülkesindeydi zira. Sonunda mesele anlaşıldı tabii...

“Size görücü gelmek istiyorlar,” haberini veren bir tanıdıklarının bu sözleri üzerine, Müzeyyen’in gözü gayri ihtiyari babaannesine kaydı. Yaşlı kadının yine anlamlı anlamlı kafa salladığını gördü. Utancından kıpkırmızı olduğunu hissedip telaşla odasına çıktı.

“Ah! Şu babaannemin gözünden hiçbir şey kaçmamış demek! Ne kadın Yarabbi! Bir daha her yaşlının çok tecrübeli ve akıllı olabileceğini hiç unutmayacağım,” dedi.

KUĞULAR KADAR GÜZEL

Müzeyyenler’in evinde, gelecek görücüler için hazırlıklar başlamıştı bile. Ev, tepeden tırnağa buzlar gibi temizlenip tatlılar, börekler yapıldı. Müzeyyen’e şık elbiseler dikildi. Nihayet o beklenen akşam geldi. Kapının tokmağı vurulduğunda Müzeyyen’in kalbi daha çok atmaya başladı. Kabına sığamıyordu heyecan ve mutluluktan.

Annesi kapıyı açtığında Müzeyyen oda kapısının aralığından, görücülerin epeyce kalabalık olduğunu gördü.

“Hepsi ne kadar şık,” diye düşündü.

Takıp takıştırmışlar, en güzel ipekli elbiselerini giymişlerdi. Havadan, sudan konuşuldu ve sıra kahvelere geldi. Müzeyyen, heyecanını paylaşması ve ona yardımcı olması için arkadaşı Nurikar’ı da çağırmıştı o akşam. Mutfaktaki mangalın üzerinde, büyük bakır cezvede yaptıkları kahveleri, ayaklı altın kaplama fincanlara boşaltırken hepsinde köpük olmasına dikkat ettiler.

Müzeyyen, tepsiye iğne oyası bir örtü yayarak kahve fincanlarını itinayla dizip üstüne başına çeki düzen vere-

rek salona girdi. Yeni kıyafetleri ona çok yakışmıştı. Yuvarlak ve dik göğüsleri, bu elbisede çok belli olduğundan biraz rahatsızdı. Büyüklerden başlayarak kahveleri mahcupça ikram etti. Kahve fincanını alan büyükler:

“Maşallah kızımıza!” diyorlardı.

Müzeyyen, herkesin onu çok beğendiğini hissetmiş, Akil Bey’e sıra geldiğinde dizlerinde derman kalmamıştı. Ruhunun derinliklerine kadar titrediğini hissediyor, Akil Bey’in çapkın bakışlarının üzerinde dolaştığını görmese de biliyordu.

Fincanı alırken Akil Bey’in de elinin titrediğini gördü. Utangaç bir ifadeyle gülümseyerek elinde tepsiyle kapının yanında durup ayakta beklemeye başladı.

“Demek o da benim kadar heyecanlı,” diye düşününce içinden gülmek geldi.

Ayıp olmasın diye yanaklarını yan dişleriyle ısıyor, gözlerini yerden kaldıramıyordu. Biraz sonra boşalan kahve fincanlarını, saygılı bir eda ile toplamaya başladı. Akil Bey’in fincanını almak için hamle yaptığında o da fincanını alıp yerinden hafifçe kalkarak zarif bir hareketle Müzeyyen’e uzatmıştı bile.

“Ziyade olsun,” derken Müzeyyen’in gözlerinin içine romantik, ışıltılı bir sevgiyle baktı. Müzeyyen utanmıştı. Nazik ve mahcup bir halde fincanı alırken, “Afiyet olsun efendim,” dedi.

Evet, isteme faslı başlıyordu sonunda. Müzeyyen, arkadaşı Nurikar’la birlikte, salon kapısının aralığından bakarken kendi aralarında kıkırdayıp sesleri duyulmasın diye ellerini ağızlarına kapatarak izliyorlardı bu önemli anı.

“Allah’ın emri, Peygamber’in kavli ile kızınız Müzeyyen’i, oğlumuz Akil’e...”, “Kız evi, naz evi... Düşünürüz, araştırırız...” tarzı ifadeler.

Ailecek birkaç kez gidip gelmeleri sonucunda, bir karara vardılar ve nihayet Müzeyyen’le Akil Bey’in düğün tarihlerini belirlediler.

Haftalarca ölçüler alınıp kumaşlar beğenildi. Duvak ve gelinlik modelleri bulundu. Elbiseler, tuvaletler, gelinlik dikilip düğün ve çeyiz alışverişleri yapıldı. Bu hazırlıklar sırasında bazen Akil Bey’in sıcak ve sevgi dolu gülümsemesini üzerinde hisseden Müzeyyen, kızarak başını öne eğiyor, kalbindeki kuş başlıyordu nefes nefese kalıncaya kadar kanat çırpıyordu...

Düğün

Nihayet düğün günü gelip çatmıştı. Müzeyyen çok heyecanlıydı o gün. Yüreğinin çarpıntısı, dışarıdan da hissedilecek diye çekiniyordu.

Gümüş tel kırma işlemeli, uzun duvak, başını sıkıca geriye doğru sararak ensesinden aşağıya süzülüyor; bu güzel duvağı, iki yandan gonca güller ve yerlere kadar sarkan, simden yapılmış saçlar misali, gelin telleri süslüyordu. Elinde, kenarı iğne oyalı, ipek krep gelin mendili, simlerle sarılmış beyaz güllerden bir buket vardı.

Akil Bey, bembeyaz gelinlikler içindeki Müzeyyen’i görünce bir kere daha çarpıldı.

“Bir insana, gelinlik bu kadar çok mu yakışır?” diye düşünüp sanki olduğu yere mihlanmış gibi kalakaldı. Bir fırsatını bulunca Müzeyyen’in kulağına doğru eğilerek:

“Kuğular kadar güzel olmuşsun Müzeyyenciğim!” dedi sessizce.

Müzeyyen'in kalbi fırlayacakmış gibi atmaya, içindeki kuş da uçmak için kanatlarını açmaya başladı. Ona, 'Müzeyyenciğim!' demişti.

"Müzeyyenciğim... Müzeyyenciğim..." diye tekrarladı içinden.

Sanki bu heyecanını herkes hissedecekmiş sanarak utangaç bir eda ile başını önüne eğdi; ama gözlerinin ışıldamasına mani olamazdı ki...

Bahçeye masalar atılıp her tarafa fenerler yerleştirildi. Aşçılar tutularak zerde, pilav yapıldı. Herkes yiyip içip eğlenirken adet olduğu üzere epeyce takı takıldı Müzeyyen'e. Amcası da çok sevdiği yeğenine, kıymetli bir pırlanta yüzük takmıştı bütün takılara bedel.

Kadınlar bir tarafta, erkekler bir tarafta, çiftetelliler, zeybekler oynandı... Evlenmek isteyen kızlar, bir yandan oynayıp bir yandan gelin tellerinden koparıp kısmet diyorlardı.

Müzeyyen, düğününün sonuna doğru taze beyaz gonca güllerden yapılmış gelin çiçeğini, arkadaşı Nurikar'a vererek, "Bunları benim için kurutur musun? Senden daha sonra alırım. Ben senin kadar güzel çiçek kurutmayı bilmiyorum," dedi.

Çiçeği alan Nurikar çok duygulanmıştı. "Tabii Müzeyyencim kuruturum. İnşallah mutlu olursun. O güzel yüzün hep gülsün," derken gözleri buğulanmıştı.

Müzeyyen'in kirpiklerinin dibinde de şebnemler parlıyordu, 'Hem ağlarım hem giderim...' der gibi.

Konaktaki odalarına çıktıklarında kocası yüz görümlülüğü olarak elmas bir gerdanlık, küpe ve broş takıp duvağını açtı.

Müzeyyen'in düşleri gerçekleşmiş, büyük aşkı olan bu yakışıklı, zarif, İstanbul beyefendisi ile yaşamını birleştirmişti.

Uzun süre gözlerini birbirlerinden ayıramadılar. Coşkun ruhlarının, damarlarında gezinen sıcaklığıyla söylemek istedikleri aşk ve sevgi sözcüklerini, birbirlerinin bakışlarından okuyorlar, kilitlenmiş gözlerini ayıramıyorlardı bir türlü...

Akil Bey, onu saygıyla alnından öpüp gençlik ateşiyle dudakları yanaklarına, boynuna ve son olarak da Müzeyyen'in dudaklarına değdiğinde artık kendilerini kaybedip mutluluk denizinde, heyecan fırtınaları içinde yüzüp durdular.

Müzeyyen'in yıllar yılı hazırlanan çeyizleri, şık kurdelelerle fiyonk yapılmış ceviz ağacından oyma sandıklar içinde, görkemli bir törenle konağa getirilmişti zaten. Hepsi el emeği, göz nuruydu. 'Kız kundakta, çeyiz sandıkta,' atasözüne göre annesi, büyükanneleleri, akrabaları ve kendisinin el emeğiymiş bunlar.

KURTULUŞ SAVAŞI GÜNLERİ

Bu arada ortalık da çok karıştıktı... Müzeyyen o kadar üzgündü ki bu duruma... O vatanını milletini çok seviyor, hep başarı hep huzur içinde olsunlar istiyordu. Ama maalesef gelen haberler hiç iyi değildi. Balkan Savaşı sonrasında patlak veren I. Dünya Savaşı'na, biz de Almanların tarafında girdiğimizde uzun yıllar sürekli savaşan Osmanlı Devleti, hazırlıksız bir durumdaydı. Almanlar yenilince

biz de yenik sayıldık. ‘Hasta adam’ diyerek ölkemize giren İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar... İstanbul Boğazında yabancı donanmalar... İstanbul sokaklarında dolaşan düşmanlar...

Müzeyyen çok üzülyordu çok... İstanbul Boğazındaki düşman gemilerini gördüğü o gün, beyninden vurulmuşa döndü.

“Ne yapabilirim? Benim de bir Türk kızı olarak yapmam gereken bir şeyler vardır muhakkak... Ne yapabilirim Allahım?” diye düşünüp durdu.

Belki bir çare bulunurdu.... Belki çıkarlardı bu zor durumdan... Belki çeker giderdi düşmanlar... Ne çok düşündü, ne çok... Bekledi, umut etti; ama boşuna... Gitmiyordu İstanbul sokaklarını işgal eden düşmanlar... Padişah ise sinmiş... Hiçbir çare bulamıyordu bu duruma...

Mustafa Kemal Paşa, güvenir Türk Milletinin damarlarında atan asil kana! Gönüllerindeki eşsiz vatan sevgisine, Türk Milletinin gücüne... ‘Bir Türk dünyaya bedeldir!’ diyerek çıkar Samsun’a... Başlatır artık asil Türk Milletinin Kurtuluş Savaşı’nı...

Baharın müjdecisi rüzgarların ılık ılık estiği Mayıs günü, İstanbul’dan biner, umut yüklü, güven yüklü Bandırma Vapuru’na. Samsun’a ayak basar özgürlük aşkıyla.

Müzeyyen’in içine doğdu sanki o gün. Sabaha kadar namaz kılıp Kur’an okuyup dua etti vatani kurtulsun diye. Gözyaşları sel gibi aktı, yalvarıp yakardı Rab’bine düşmanlar çekip gitsin diye. Yapabileceği tek şey dua etmektir. O çocuklarını, düşman çizimleri altında büyötmek istemiyordu. Vatani için elinden gelen her şeyi yapmaya hazırды her zaman.

Böylece Mustafa Kemal’le Selanik’te, aynı mahallede ve sokakta, aynı havayı soluyan Müzeyyen’in kaderi, İstanbul’da da Mustafa Kemal’le aynı havayı soluyarak kesişiyordu.

Kurtuluş Savaşı başlamıştı. Bu Kurtuluş Savaşı, aynı zamanda, Müzeyyen gibi aydın, bilgili, batı kültürü almış bir çok genç kızın da kurtuluşuydu. Artık cumbalarda oturup sadece yemek pişirip dikiş dikmeyeceklerdi. Artık onlar da vatanları için çalışıp çabalayan, üreten bireyler olacaklardı.

Çok istiyordu o da Anadolu’ya gidip cephede yardımcı olmayı; ama elinden bir şey gelmiyordu Müzeyyen’in dua etmekten ve elindeki, avucundakini bağış olarak vermekten başka.

Gazi Paşa, ‘Egemenlik Ulusundur.’ diyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni açtığı o gün, Türkiye Cumhuriyeti’nin temellerini de atmış oldu. Kuvayi Milliye güçlerini, eğitilmiş bir ordu haline getirerek düşmanla savaştı.

Akil Bey, Beyazıt’taki arkadaşlarına uğradığı günler, cepheden gelen güzel haberleri alıp karısına iletiyordu. Değmeyin o gün Müzeyyen’in keyfine artık!

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, devamlı ordularının başında, askerleriyle halkıyla cephedeydi hep. Artık düşmanlar, yurttan kovulup denize dökülmüştü. O, Türk Milletinin gücüne, vatanseverliğine güvenmişti çünkü... Lozan Antlaşmasıyla da artık savaş sona ermişti.

Savaşın sona erdiğini öğrendikleri gün, Müzeyyen’in hayattaki en sevinçli, en güzel günüydü. Şükür namazları kıldı. Dışarı çıkıp Boğaziçi’ndeki gemilerin artık orada olmadığını görmek istedi. Çarçabuk hazırlanıp kendini nasıl dışarı atacağını bilemedi. Ayıp olmasa koşa koşa inecekti sahile. Seri ve koşar adımlarla yürüdü. Nefes nefese kalmıştı heyecandan, hızlı hızlı yürümekten.

Yorulmuştu Boğaziçi'nin suları da sırtındaki bu düşman gemilerinin yükünü taşımaktan; hep şöyle bir silkelenip fırlatarak atmak istemişti sırtından bu kamburu. İşte kurtulmuştu artık taşıdığı bu koca yükten. Gitmişti düşman gemileri. Pırıl pırıldı gökyüzü, pırıl pırıldı deniz.

Müzeyyen, soluk soluğa deniz kenarına geldiğinde:

“Gitmişler!... Gitmişler!... Oh!... Çok şükür sana Ya Rabbim!...” diye coşkuyla haykırdı. Gözyaşları bu defa sevinçten akıyor, boğazın sularına karışıyordu. Ne güzel bir gündü bugün. Çocuklarını, özgür vatanında doğurup yetiştirebilecekti artık.

Mutluluktan gözleri ıslıl ıslıl parlıyordu. Vatani kurtulmuştu! Mutluydu gökyüzü de Boğaziçi de halinden besbelli.

KONAKTAKİ YENİ GELİN

Müzeyyen, bahçede yapılan bu güzel düğünle muradına erdikten sonra kocasının bir dediğini iki etmiyor, onu gözünden bile sakınıyor, çok seviyordu. Zaten babaanne-si adet olduğu üzere ona, ‘Önce Allah, sonra Peygamber, sonra da kocan. Bir dediğini iki etmeyeceksin,’ demişti.

Onun aldığı terbiyeye göre yemeğin en güzel tarafı, meyvenin en irisi, en gösterişlisi, tatlının, böreğin göbeği bile evin babasına sunulurdu.

Yeni gelin Müzeyyen, artık üç kayınbirader, eltiler, görümceler, kayınvalide ve kayınpederin bulunduğu, bu üç katlı konağa yerleşti.

Her kardeşin kendi odasında olduğu gibi onların odasında da banyo, gardırop, karyola, sandık, yerde halılar, minderler ve bakır mangal bulunuyordu.

Herkesin yatak odasında, epey emek harcanarak yapılmış, kabartmalı, oyma dolap şeklinde duran; ama banyo amaçlı kullanılan birer bölme vardı. Günlük banyosunu burada yapıyordu Müzeyyen.

Aşağı katta, büyük salon salomanje diye tabir edilen bölümde, mermerden oyma, el emeği, büyük bir şömine vardı; ama yine de en güzel, en büyük pirinç mangallar buradaydı.

Sabah kahvaltısından sonra yakılan mangalların artık iyice küllenmeye yüz tutmuş ateşi, akşam yatarken külle örtülür; sabahları küller açılarak içinde hala sıcak kalmış közlere, ince belli, özel bakır cezvelerde, sabah kahveleri sürülürdü. Tabii kahve pişirme görevi, yeni gelin Müzeyyen'indi. Her gün yapılan bu sabah keyfinden sonra herkes işine daldardı.

Kiler, mutfak, alaturka mermer bir tuvalet ve çamaşırhane en alt kattaydı. Tuvalet gerilen bir ipe, herkesin baş harflerinin işlendiği, süslü patiskadan taharet bezleri asılırdı; ama Müzeyyen taharet bezini bile yanında getirip götürürdü. Çok titiz bir mizacı vardı.

Mutfak çok büyük olduğu için ev halkı yemeklerini burada yiyebiliyordu. Akşamları daha çok çocuklar burada yer, erkenden yatırılırlardı. Salonda, büyüklere itina ile güzel sofralar hazırlanırdı.

Önceleri Müzeyyen'e pek iş göstermediler. Herhalde biraz onlara ve eve alışmasını bekliyorlardı.

Mutfakta devamlı yanan bir kuzinede, boruya geçebilen bakır bir suluk ile içleri su dolu güğümler bulunur-

du. Banyo yapmak isteyenler, bu suları odalarına taşıyıp banyo dolaplarındaki bakır kazanlara boşaltarak dökme suyla yıkanırlardı. Akşamları herkes yattığında Müzeyyen yavaşca mutfığa iner, bakır suluğu alıp yukarı odasına çıkarırdı kimseye görünmemek için dualar ede ede...

Haftada bir gün, evin büyük banyosundaki içi su dolu bakır kazan, odunlarla tutuşturulur, sırayla yıkanılırdı. Sıcacık hamamda, vücutlara kese yapılır; hatta yüzler bile keselenirdi. İşte o günler, banyo yaptığını anlardı Müzeyyen. Taşıma suyla olmuyordu bu iş.

Tahtadan kısa tabureye oturup mermerden oyma çiçeklerle süslü kurnada ılıştırdığı suyu, çeyizinde getirdiği çiçek deseni kabartmalı, gümüş hamam taşıyla bol bol döküp keselenir; sim ya da gümüş işlemeli püsküllü peşkirini sarınarak sedef kakma, çift topuklu, tahta nalınlarını ayağına geçirip giyinme bölümüne geçerdi yanakları al al...

Banyodan sonra sıcak bir bitki çayı ya da özellikle salep içme alışkanlığı vardı Müzeyyen'in de diğerleri gibi...

Bazen İstanbul'un o meşhur tarihi hamamlarına gidilir; kırk yama ya da köşesi işli bembeyaz banyo bohçaları teker teker hazırlanıp ertesi gün iple çekilirdi.

Çok severdi bu hamam sefalarını Müzeyyen. Düğüne gider gibi hamama doğru yola çıkılır, giyinme ve dinlenme odaları tutulup bohçalar buraya konurdu. El tezgahlarında, ipek iplikten dokunmuş, püsküllü, bürümcük peştamallara sarınarak önce çocuklar sonra büyükler yıkanırdı. O zamanın makbul tombul kadınları, 'Bir dirhem et, bin ayıp örter,' diyerek hamamda lüpür lüpür sallanan etleriyle buharlar arasında dolaşırken Müzeyyen'e:

"Sen biraz kilo alsan iyi olur,"derlerdi.

Aldırmazdı Müzeyyen onlara, bilirdi o böyle güzel olduğunu; ama bazen de ‘Acaba biraz şişmanlasam daha mı iyi olur...’ diye düşünmeden edemezdi.

Bu arada, bir gün önce evde hazırlanan dolmalar, el açması börekler, portakal, mandalina ve özellikle limon gibi meyveler rağbet görür; göbek taşında oturup iştahla yenirdi.

Bu yemekleri hazırlama görevi, Müzeyyen’e düşerdi hamama gidileceği günler.

“Beni yavaş yavaş işe alıştırıyorlar galiba. Çok yoruldum,” diye düşünürdü içinden; ama hamamdaki görevli natır, var gücü ile kese yapıp ardından köpürte köpürte, pamuk gibi olana dek Müzeyyen’i yıkayınca bütün yorgunluğu giderdi.

Bu neşeli hamam sefasından sonra giyinme ve dinlenme odalarında, sırma işlemeli havlu hamam takımlarına kurulanıp giyinirler; herkesin elleri kırıış kırıış, ciltleri pırıl pırıl, mis gibi sabun kokularıyla eve doğru yollanırlardı.

Aslan Yattığı Yerden Belli Olur

Akil Bey ve erkek kardeşleri, bir fabrikada müfettiş idiler. En küçük kardeşlerinin ise henüz tahsil hayatı devam ediyordu. Akil Bey iyi eğitim almış, çok kibar, son derece titiz, temiz bir insandı. Düz saçlarını kısa kestirir, geriye doğru tarardı. Burnuyla dudağının arasında, badem bir bıyık vardı. Alnı geniş, bakışları sıcak, duruşu çok asil ve vakurdu. Son derece beyefendi bir kişiliği vardı. Hani... İstanbul beyefendisi derler ya! O da onlardandı işte. Elinde zarif bir bastonu eksikti sadece.

İşe, siyah takım elbiseyle beyaz gömlek giyerdi genellikle. Sabahları kalkar kalkmaz ilk işi, Müzeyyen'in çeyiz olarak getirdiği gümüş berber takımlarıyla traş olmak ve gümüş ibrikli leğende yüzünü yıkamaktır. Tabii ki ibrikteki suyu, Müzeyyen büyük saygı ve güleryüzle dökerdi Akil Bey'in ellerine.

Her sabah, kocasının takım elbisesini, elbise fırçası ile fırçalardı; ama Akil Bey, "Kusura bakma Müzeyyencim, elimde değil," diyerek bir de kendisi itinayla fırçalardı. Takım elbisesinin içine, kruvaze ya da önden düğmeli yeleğini giyer; köstekli saatini, zincirleri görünür şekilde, yeleğinin saat cebine asar ya da pantolonundaki saat cebine takardı. Müzeyyen, kocasının rugan iskarpinlerini, sabah erkenden kalkıp siler, her gün çoraplarını yıkayıp kuruturdu.

Akil Bey'in takım elbisesinin içine giydiği, değişik yakalı beyaz gömleklerini, hafta sonları elinde çitileyerek sodalı sularda yıkar; gömlek yakasını, kol kapaklarını özenle kolalayıp yakalarına sedef balinalarını takardı. Müzeyyen, pirinç unundan, nişastadan ya da şekerli sudan kola yapmasını çok iyi öğrenmişti.

Akil Bey çeşit çeşit gümüş ve altın kol düğmelerini, her gün sırayla takar; şık, kaliteli ve temiz giyinmeye özen gösterirdi.

Tertip düzen ve yemek konusunda da hassastı. Bazen gardırobun bazen sandığın içindeki bohçaların, tertip düzenini kontrol ederken yakalardı kocasını Müzeyyen.

"Çok tertipli ve temiz bir hanımsın," derdi Akil Bey ona.

"Teftişinizden geçtim mi Akil Bey? İş hayatınız evde de devam ediyor," diye şakalaşırken kocasının dışarı çıkardığı

kadife, ipek, atlas saten üzerine; altın, gümüş sırma ipliklerle tel kırma işlenmiş veya beyaz keten üzerine delik işi yapılmış ya da renkli ipliklerle işlenmiş bohçaların uçlarını birleştirerek süslü iğnelerle kilitlerdi.

Tertip ve düzenini kontrol eden kocasına kızmak, aklının ucundan bile geçmez, “Erkektir... karısının tertip ve düzenini tabii ki kontrol eder,” diyerek bunun doğal olduğunu düşünürdü. Üstelik, böyle titiz bir kocadan takdir görmekten, kadınca bir gurur duyardı. Akil Bey’in akşam yatarken giydiği beyaz takkesi, beyaz saten gecelik entarisi bile her zaman tertemiz, pırıl pırıldı. Müzeyyen, bembeyaz saten, patiska ya da ipek bürümcük çarşafını, çift kişilik, uzun yastığının kılıfıyla takım olarak yayar, üzerine sim işlemeli, kadife ya da atlas satenden yün yorganını örter, yatağının her zaman süslü ve muntazam olmasına dikkat ederek,

“Aslan yattığı yerden belli olur,” derdi.

Kocası her akşam eve gelirken kalın vidala deri iş çantasının içinde, Müzeyyen’e mutlaka kuruyemişler, badem ezmeleri, çikolatalı fındıklar, sakızhelva, çikolatin, badem şekerleri, ktır ktır susamlı sert helvalar, çifte kavrulmuş fındık lokumlarından getirir, “Canın sıkıldıkça bunlardan yersin,” diyerek odalarındaki dolaba koyardı.

Müzeyyen, eve eli hiç boş gelmeyen kocasıyla şakalaşır: “Hani adamın biri varmış. Her gece eve gelirken mutlaka eli kolu dolu gelirmiş de bir gün eve eli boş geldiğinde karısı hayretle, ‘Niye eli boş geldi ki’ diye kocasının yüzüne baktığında daha çok hayret edip ‘Aa... Bey, senin bir gözün de körmüş ya...’ demiş,” diye gülerdi.

Akil Bey de karısını “Benim karım, ne getirdim diye elime değil, önce yüzüme bakıyor. Ben bunu çok iyi biliyorum,” diye yanıtlardı.

Müzeyyen de her zaman “Beni çok şımartıyorsun Akil Beyciğim. Teveccühüne teşekkür ederim,” derdi.

Derdi demesine de şımartılmak hoşuna giderdi her kadının gibi. Müzeyyen çok mutluydu. Herkesin görücü usulüyle görmeden evlendiği bu zamanda, o görerek, severek, mektuplaşıp anlaşılarak evlenmişti.

Yemekler Soğuyacak

Bir gün arkadaşı Nurikar, elinde kurutulmuş bir demet beyaz gülle çıkageldi. Kapıyı açınca karşısında arkadaşını gören Müzeyyen, çok sevindi. Onun kuruttuğu gelin çiçeğini elinden alırken “Ne kadar da güzel kurutmuşsun bunları. Adeta taze gibiler... Teşekkür ederim. Gel odama çıkalım, orada daha rahat konuşuruz,” dedi.

Nurikar; arkası oymalı, koyu yeşil, kadife koltuğa oturdu. Müzeyyen, arkadaşına ikram etmek üzere az şekerli kahveyi, odasındaki mangalda pişirirken yeni evindeki yaşamını anlatıyordu Nurikar’a. “Bu kadar gelin varken kayınvalidem ev işi yapmıyor gayet tabii... Biz onu rahat ettirmek için uğraşıyoruz. Görümcelerimle aram çok iyi. Beni arkadaşları gibi görüyorlar; ama yengeleri olarak da hürmet ediyorlar. Gördüğün gibi epey kalabalığımız bu konakta. Kayınpeder, kayınvalide, kayınbiraderler, eltiler, çocuklar...”

“Bu kadar kalabalıkta yorulmuyor musun Müzeyyen-cim?”

“Aramızda iş bölümü yaptığımız için yorulmuyorum. Dışarı alışverişlerini bahçıvan yapıyor. Bir de her işe yardımcı olmaya çalışan bir hanım hizmetli var. O da hangimize yardım edeceğini bilemiyor ya...”

Nurikar, “Mutluluğun gözlerinden okunuyor,” derken bitirdiği kahve fincanını, önündeki sehpa ya yavaşça bıraktı.

“Çok mutlu ve bahtiyarım. Akil Bey çok iyi bir insan. Darısı başına Nurikarcığım inşallah!...”

Eski günlerinden, okul hayatından, arkadaşlarından bahsederken zamanın ne kadar hızlı geçtiğini fark etmemişlerdi.

“Aa! Ne kadar çok oturmuşum Müzeyyenciğim. Müsadenle ben kalkayım artık,” diyen Nurikar’ı uğurlayıp tekrar odasına çıkarak en kıymetli kristal vazosunun içine, kurutulmuş gelin çiçeğini yerleştirir yerleştirmez, saçını tarayıp büyük bir firketeyle tutturarak dağınık bir topuz yaptı. Gözlerine sürme, kaşlarına rastık çekti.

Kendini yeni yeni genç kız gibi hissettiği on bir yaşından bu yana, gerek fiziksel gerekse tavır olarak çok değişmiş, daha da güzelleşmişti... Yüzü ve vücudu Rita Hayworth’a çok benziyordu. Saçları, tıpkı onun gibi uzun ve dalga dalgaydı eskiden beri. İnce bir yüzü, ona çok yakışan elmacık kemikleri vardı. Uzun, kalkık muntazam kaşlarının altındaki siyah kirpiklerinin çevrelediği iri, açık bal rengi gözleri, anlamlı bakışlarıyla daha bir derinleşiyor, yumuşak zarif elleri, ince; ama muntazam uzun bacakları, ona asil bir hava veriyordu.

“Neredeyse Akil Bey gelir. Çabuk hazırlanmalıyım,” der demez, kocasının ayak seslerini duyunca parfümünün balon fısfısı elinde kaldı. Çabucak elbisesinin düğmesini çözüp boynuna, göğüslerinin arasına bolca parfüm sıkarken odanın kapısı açılmıştı bile. Akil Beyi karşısında gören Müzeyyen, onu sokak kapısında karşılamaya geç kaldığı için üzüldü. Hemen boynuna atılarak sevgiyle kocasını öptü.

“Eh! Sokak kapısında ve bu kadar kalabalık bir evde, sizi her zaman böyle samimi şekilde karşılayamıyorum sevgili kocacığım,” dedi.

Akil Bey, Müzeyyen’in parfümü aceleyle sıkarken açıkta unuttuğu göğüslerinin arasından fışkıran mis gibi yase-min kokusunu içine çekip karısına sımsıkı sarıldı.

“Ah, ne iyi olurdu, beni her zaman bu kadar sıcacık öpücüklerinizle ve bu halinizle karşılayabilseydiniz cilverkarım, nazendem... Akşamı iple çekiyorum her zaman,” dediğinde onu kadife karyola örtüsünün üzerine atmıştı bile...

Müzeyyen, “Durun Akil Bey! Ne yapıyorsunuz gündüz gündüz? Ev tıklım tıklım insan dolu,” derken bir yandan göğüslerini kapatmaya çalışıyordu. Akil Bey, karısının elbisesinin yakasını kapatmasına engel olmaya çalışırken Müzeyyen “Şimdi sırası değil. Bizi yemeğe beklerler,” deyip bir eliyle göğüslerini düzelterip bir eliyle de elbisesinin yakasını ilikliyordu.

Aralarındaki bu tatlı çekişme sürerken Akil Bey, Müzeyyen’in elbisesinin yakasını, ta etek ucuna kadar ayırı-verdi... Müzeyyen hiç beklemediği bu davranış karşısında, şaşkın şaşkın kocasının yüzüne bakarken Akil Bey:

“Ne yapayım Müzeyyenciğim? Sana doyamıyorum. O kadar güzelsin ki... Her zaman aklımı başımdan alıyorsun gül goncam, manolyam benim... Hem siz de beni, böyle bembeyaz göğüsleriniz meydanda, amber kokuları içinde karşılamasaydınız. Odamızın kapısı kilitli nasıl olsa. Akşamı bekleyemeyeceğim. Beni deli divane ettiniz işvekarım. Bu durumda zaten aşağıya inemem ben. Halimi görmüyor musunuz?”

“Ah sadece aceleden göğüslerimi kapatmayı unutmuşum. Bir kast-ı mahsusam yoktu,” dediğinde Müzeyyen

kendini Akil Bey'in kollarına bırakmıştı bile. Artık daha fazla direnememişti kocasına.

Topuzundaki firketesini çeker çekmez, dalgalı, uzun saçları, yatağın üzerine sırma gibi yayıldı. Bu güzellik karşısında Akil Bey şaşkın şaşkın:

“Siz bir peri kızı mısınız, nesiniz? Bu büyüleyici güzelliğiniz nereden geliyor böyle?”

Beni her geçen gün daha da büyülüyorsunuz. Size esir oldum. Kölenizim ben...” derken bir yandan Müzeyyen'in üstündekileri, kibarlığından beklenmeyecek bir çabuklukla çıkarıyordu.

Tam sımsıkı sarıldıklarında kapılarının tıklanıp, “Haydi, yemek hazır!” diyen sesi, duyamayacak kadar kendilerinden geçmişlerdi bile.

Artık yemek de evdekiler de umurlarında değildi. Onlar bambaşka bir zevk dünyasının içindeydiler şimdi. Müzeyyen neden sonra kocasının yanında, yorgunluktan bitap olmuş bir vaziyette, sarmaş dolaş yatarken, “Herhalde ben bunca kalabalığı, bunca kişiye hizmeti, böyle anlar yüzünden çekebiliyorum,” diye düşünmeye başladığında kapıları tekrar tıklatılıyordu.

“Yemekler soğuyacak... Sizi bekleyip duruyorlar,” diyen sese, Akil Bey:

“Biz yemeğe gelemeyeceğiz. Müzeyyen'in midesi bulanıyor, benim de başım ağrıyor,” diye cevap verdi ve karısının her bir saç buklesini yeniden sevgiyle öpmeye başladı.

“Size doyamıyorum, doyamıyorum, doya..... Galiba hiçbir zaman doyamayacağım. Bu nasıl bir aşktır, nasıl bir tutkudur böyle? Her an elim cep saatimde, ne zaman akşam olacak diye sabırsızlanıp duruyorum her gün,” diyerek inliyordu.

Müzeyyen sabahleyin, odalarındaki dolap banyodan çıkıp sim işlemeli beyaz peşkirini ıslak vücuduna sararken akşamdan beri yerde duran, yırtık elbisesini görüp aldı ve özenerek katladı. Uzun ıslak saçlarını, önüne doğru atıp fildişi tıraşıyla tararken,

“Bu yırtık elbiseyi, çöpe atmaya kıyamayacağım. Bu güzel günün hatırası olarak saklayayım bari,” dedi.

Müzeyyen, bu arada babaannesinin ölümüyle sarsıldı. O tonton babaannesi yoktu artık. Kocasını onu teselli etmek için günlerce uğraşıp durdu. Annesiyle ağabeyleri, onlardan uzak bir semte taşınınca Müzeyyen daha çok üzüldü.

“Babaannemi hiç unutmayacağım. Bundan daha büyük bir acı olamaz,” diyordu boyuna...

Mancoo...

Müzeyyen’in, arkadaşına da anlattığı gibi eltiler evde iş bölümü yapmışlardı. Devamlı evde bulunan hizmetliden başka evin temizlik, çamaşır, ütü günlerinde de yardımcıları geliyordu; ama kalabalık evde, bu yeterli olmadığı için herkesin bir görevi vardı.

Müzeyyen mutfak işinde, yemeği alınıp, her gün yemekleri o yapıyordu. Annesinden, babaannesinden öğrendiği yemekler şimdi işine yarıyordu.

Babaannesinden öğrendiği her yemeği yaptığında onu sevgiyle anıyor, gözleri yaşıyor, o tonton yanaklarından öpmeyi çok özlüyordu.

Mutfakta yemek işini üstlenmesinin bir yararını daha görüyordu ki... Müzeyyen için bu önemliydi. Bu kalabalık ailede, her sabah ıslak saçını kimse görmesin diye ‘Yemeklere saç düşer,’ bahanesiyle uzun saçlarını topuz şeklinde

toplayıp arkadan bağladığı bir eşarbı takmak işine geliyordu. Zira, Akil Bey onu hiç rahat bırakmıyordu ki...

Lakin eltisi Esmâ Hanım, bir gün ona takılarak:

“Saçların her gün ıslak Müzeyyen. Hiç mi üşenmiyorsun?” dediğinde ona cevap bile vermedi. Ne zordu kalabalık bir evde yaşamak.

“Her şeyim gözetim altında,” diye düşündü. O günden sonra sabahları daha erken kalkarak saçları kurumadan aşağıya inmedi.

Et ihtiyaçlarını, günlük olarak kasaptan alırlar ya da dana, koyun alıp bahçede kasaplara kestirirler; etlerini yağlarıyla birlikte kuşbaşı doğrattıktan sonra dondurup tuzlayarak yemeklerde kullanırlardı.

Müzeyyen, bir gün arka bahçeye ip gerip uzun süre uğraşarak evde yaptığı sucukları, ipe bağladı kurusun diye...

Ertesi gün bahçeye çıktığında şaşkınlık içindeydi. Bağlandıkları yerde, iki-üç santim kalmış sucuk artıkları, rüzgarda sallanıyor, yerdeki taşların üzerinde ise sadece kırıntılanmış küçük parçaları duruyordu. Bu tam bir sucuk talanıydı.

Biri ona oyun mu oynamıştı? Birden gökyüzünde süzülüp çirkin sesiyle bağırان bir karga gördü. Her şeyi anlamıştı... Kargaların marifetiydi bu.

Müzeyyen, “Sanki İstanbul’un bütün kargaları, sucuk yaptığımı haber almışlar... Ah! Ben şimdi kayınpederime ne diyeceğim?” diye hayıflandı.

Duvarın üzerinde hala üç-dört tane karganın tündüğünü gördü. Eline geçirdiği bahçedeki çalı süpürgesiyle kargaların üstüne saldırdı. Kargalar alay edercesine kalın sesleriyle gıklayarak havalandılar. Bir daha bahçeye sucuk asmadı, artık kilerde kurutuyordu.

Her gün sokaktan, “Ayak var, kelle var, işkembe, manco...” diyerek bağırان ciğerci geçerci.

Ciğerci arabasının arkasına, dört-beş tane sokak kedisi takılırdı bir umut... Müzeyyen; ciğercinin, at arabasının arkasına yerleştirdiği tahta kutulardan; karaciğer, manco, dil, işkembe, temizlenmiş koyun ve kuzu kelleleri, siyah patikleriyle bembeyaz temizlenmiş ayakları özenle seçer, ara sıra evin fare bekçisi minnoş kedilerine de ‘manco’ dedikleri, akciğer almayı ihmal etmezdi.

Etilerinden biri, su böreği için yufkalar açar, nefis mantılar yapardı. Bu günlerde, bütün ev halkı, mutfakta iş birliği içinde olur, o da biraz rahat ederdi. O kadar kişiye her gün yemek yapmak kolay değildi; ama ev halkı Müzeyyen’in yemeklerini çok beğendiğinden pişirmeye mecburdu.

Bir eltisi bulaşık, çamaşır; bir eltisi de evin temizlik, düzen işlerini üstlenmişti.

Eltisi, çamaşır gününde sabah dörtte kalkıp bahçede ateş yakar, saç ayağının üzerine, bakır koca kazanı yerleştirip içine, bolca soda atardı. Evde yapılmış zeytinyağı bol sabunları, kazanda kaynayan suyun içine rendeledikten sonra çivitle yıkadığı beyaz çamaşırları, kaynayan suya atıp tahta bir sopayla karıştırırdı. Bir yandan kuruyan çamaşırlar toplanıp kömür ütüsüyle ütülenirken Müzeyyen de vakti olursa yardım ederdi eltisine.

Evin temizlik ve tertip işleri de hiç kolay değildi. Yerdeki tahtaların, kapıların tahta fırçasıyla sakızlar gibi fırçalanması gerekiyordu. Evdeki etiler, görümceler, herkes çok meşguldü. Kayınvalide ise köşesinde oturur, gelinler ona hizmet ederlerdi. Rahat, her şeyi olduğu gibi kabul eden, sessiz, kilolu bir kadındı. Hiç kimsenin işine karışmazdı.

Cumhuriyet Çocukları

Günler, ayları kovalarken Müzeyyen hamile olduğu haberini Akil Bey'e verdiğinde nasıl olup da kocasının sevinçten aklını kaçırmadığına şaşırdı. Ağabeylerinden Salim Bey'in çocuğu olmadığı için kocasının çok üzüldüğünü, ya onların da çocuğu olmazsa diye kuruntu yaptığını biliyordu çünkü. Akil Bey tam bir çocuk delisiydi.

Aylar sonra Müzeyyen'in hokka burunlu, dolgun dudaklı, kahverengi gözlü, bembeyaz tenli, Haldun adını verdikleri bir oğlu oldu. Akil Bey ve Müzeyyen, rüyadaydılar sanki... Mutlulukları Haldun bebekle doruğa ulaşmıştı.

Doğumu hastanede yapmıştı Müzeyyen. Akil Bey:

"Aman ilk bebek zordur! Ters bir şeyler olmasın. Biz en iyisi hastaneye gidelim," demişti.

Zira ebeler, bebekleri genellikle evlerde doğurturlardı. Müzeyyen'in artık en önemli işi, bebek bakmaktı. Geçici bir süre için yemek yapma görevini diğer eltileri üstlenmişlerdi.

O gün, Cumhuriyet ilan edilmiş, Mustafa Kemal Paşa, Cumhurbaşkanı seçilmişti. Cumhuriyetin ilanı, yüz bir pare top atılarak halka duyuruldu. Şenlik vardı tüm yurttan!.. Davullar çalınıyor, sevinç gösterileriyle Cumhuriyetin ilanı kutlanıyordu. Cumhuriyetin kuruluşuna çok sevinen Müzeyyen, yapılan muhteşem gösterilere, büyük bir coşkuyla katıldı herkes gibi. En şık giysilerini giyerek eline aldığı Türk Bayrağını sevinçle sallayarak kalabalığın arasına daldı. Bir yandan da elleri kızarana dek alkışlıyor, en gür sesiyle 'Yaşasın Cumhuriyet!' diye bağıırıyordu. Çok mutluydu o gün... Her Türk genci gibi içi kıpır kıpır, coşku dolu... Oğlu Haldun da bir Cumhuriyet çocuğuydu işte...

“Ne mutlu bana!... İşte! Yavrularım bu güzel Cumhuriyette büyüyecekler, bu özgür ülkede yaşayacaklar... Cumhuriyet çocukları olacaklar!...” dedi.

“Yaşasın Mustafa Kemal Paşa!... Çok yaşa Gazi Paşam!...” diye var gücüyle bağıırıyordu sevinçten...

Ev Kuşu

Müzeyyen, konakta tam bir ev kuşu idi. Ara sıra olan balolara, düğünlere, ziyafetlere, eltilerinin tüm ısrarlarına rağmen katılmak istemiyordu. Yalnız bir gün, geç de olsa yeni evlenen amcasının ısrarı ile Safiye Ayla’yı izlemeye gitmişlerdi hep beraber. ‘Sarı kurdelem sarı’ şarkısını dinlerken Müzeyyen’le kocasının mutluluğu, gözlerinden okunuyordu o akşam.

Genellikle evine kapanıp kitap okumayı, örgü örmeyi, sosyal hayata tercih ediyordu; ama misafiri çok seviyordu. Kocasının iş arkadaşlarını, müdürlerini, amirlerini ramazanda iftara çağırmak adet olmuştu. Bir gün de mahallenin fakir fukarasına iftar yemeği verirlerdi ramazanda.

Sofradan arta kalan yemekler, tel dolaplara kaldırılıp saklandığından o gün iftar yemeğinden artanları da sık örgü tellerle kaplı, kiler gibi evin en soğuk bölümünde bulunan kocaman dolaplara kaldırıp sapına ip bağladığı sepetin içine, artan meyveleri doldurarak buzdolabı vazifesini gören, bahçedeki kuyuya sarkıttı Müzeyyen. Pişirilen yemekler öyle ayarlanmalıydı ki ertesi güne artmadan yensin, bozulup ekşimesin. O kadar kalabalığa rağmen bunu ayarlayabilmeyi öğrenmişti.

Bebeğini gece de emzirdiği için mutlaka gusül aptesinin olması gerektiğini biliyordu. Öyle derdi annesi: “Süt

verirken mutlaka gusül aptesli olmalısın ki sütün helal olsun.”

O da kolayını, odasındaki mangalın üzerine, minicik bir ibrik koymak da bulmuştu. Bu ibriğin, gerektiğinde gusül için olduğunu anlamasınlar diye utancından evdekilere, “Bebeğin altını hasta olmaması için ılık suyla yıkıyorum,” diyordu.

Kalabalık bir evde, her şeye dikkat etmek gerekiyordu. Akil Bey, bebek olmasına rağmen yine de Müzeyyen’siz yatağa girmiyordu hiç.

Müzeyyen, konaktaki hanımların konuşmalarına kulak misafiri olduğu bir gün, gusül aptesi alamadan; eğer bebeği açlıktan ağlıyorsa sadece göğüs uçlarını yıkayıp bebeğine süt verebileceğini, tesadüfen öğrenivermişti.

ANADOLU’YLA KUCAKLAŞMA

Derken Akil Bey’in, Karadeniz’de güzel bir ile tayini çıktı. Müzeyyen bu habere çok sevindi. Yeni yerler görebilme heyecanı, onu mutlu etmişti. Kocasına daha fazla zaman ayırabilecek, baş başa kalabileceklerdi.

Kızına çok düşkün olan annesi, bu habere üzülecekti. Görev icabı gitmeleri gerektiğinden hoşgörü ile karşılardı tabii; ama kızından ayrılacağı için üzüleceği muhakkaktı.

Böylece, Anadolu’da şehir şehir gezecekleri bir dönem başlamış oluyordu. Akraba, dost ve ahabplara veda ziyareti yaparak yola çıktılar. Önlerinde yepyeni bir yaşam vardı.

Müzeyyen’le Akil Beyin mutlulukları, gözlerinin parlaltısından anlaşılıyordu. Gittikleri şehirde, herkes bu iki

insana gıptayla bakıyor, birbirlerine olan sevgi, saygı dolu davranışlarından, bu devrin Leyla ile Mecnun'u diye anılıyorlardı.

Bu şehirde, yine hokka burunlu, ok gibi uzun, kıvrık kirpikli, dünya güzeli bir kızı oldu Müzeyyen'in. İsmini Asude koydular.

"Pamuk Prenses desek daha doğru olacak buna." dedi Müzeyyen kocasına bakarak.

"Bembeyaz teni, muntazam gülen dudaklarıyla aynı pamuk prenses bu!"

Asude'nin güzel gözleri, kirpikleri o kadar göz alıcıydı ki. Her gören gözlerinin güzelliğinden bahsediyordu. Müzeyyen bir gün, kızının her bir kirpik dibinin iltihaplanıp ok gibi kirpiklerinin döküldüğünü görünce o kadar üzüldü ki...

Doktorların tavsiyeleriyle eski sağlığına kavuştu gözleri; ama bu güzel bebeğin eski muhteşem kirpikleri çıkmadı bir daha. Eskisi gibi olmasa da kocaman, masum bakışlı, ıslıl ıslıl, iki güzel göz, kıvrık kirpikleriyle yine göz alıcıydı.

Müzeyyen o günden sonra nazardan çok korktu. Her gün mutlulukları için çocuklarının sıhhati için dua edip durdu.

Derken Asude'den sonra 'Tarık' doğdu; ama bebeğin sağlığı pek iyi değildi. Müzeyyen bir kış günü, çocuklarını uyuttuktan sonra kapıyı ve pencereleri açarak halıları karla temizlemek istedi. Halıların üzerine karları atarak süpürüp siliyordu. Çok fazla terleyen Müzeyyen, kapı ile pencere arasında esen rüzgarın cereyanını fark edemedi, teri üzerinde soğudu. İşte o soğuk kış gününden sonra hastalanarak önce bronşite, arkasından zatürreeye yakalandı.

Artık bebeğini çok iyi besleyemiyordu. Sütü azalınca mecburen mamaya başladı. Zaten kemikleri çok zayıf dünyaya gelmiş olan Tarık, zor gelişen, pelte gibi bir çocuktur. Anne sütü alamaması, onun için hiç iyi olmamıştı.

Zatürreeden yatak döşek yatan Müzeyyen, amcasının vefatını öğrendiğinde içi acıyla burkuldu. Hasta yatağından, tüm gayretine rağmen kalkamadı. Cenaze törenine katılamaması, onu haddinden fazla üzünce daha da rahatsızlandı. Amcası için her gün dua ediyor, “Bana sağladığı imkanları asla unutamam,” diyordu. Müzeyyen, hasta yatağından kalkıp cenaze törenine gidemediği gibi bebeğini de doktora götüremiyordu.

Kendini iyi hisseder etmez, ilk işi Tarık’ı doktora götürmek oldu. O günden sonra hem kendi için hem de Tarık bebek için doktorlara taşınıp durdu.

Tam Karadeniz’e alışmışlar, çok sevmişlerdi ki tayinleri Trakya’da bir ile çıktı. “Bir daha doğum yapmamalıyım. Bu kadar çocuk yeter,” dediyse de Trakya’da Nurdan adlı, bembeyaz kar tanesi, güzel bir kızları oldu. Kısa aralıklarla üst üste doğum yapması, Müzeyyen’i güçsüz bırakmıştı. Kendini epey yorgun hissetmesine rağmen çocukları çok fazla seven kocasına, bu evlatları verebildiği için şükrediyor, huzur buluyordu.

Çok çocuğun, çok sorumluluğu olduğunun bilincindeydi Müzeyyen; ama kocasını delicesine sevdiği için onu kıramıyordu. Akil Bey’in her çocuk sahibi olduğunda gözleri ışıltıyor, sevinç ve mutluluktan havalarda uçup Müzeyyen’e nasıl iltifat edeceğini, nasıl yardım edeceğini bilemiyordu. Çok kibar bir beydi kocası. Her bebek doğuşunda karısına mutlaka bir ziynet hediye edip, “İnşallah beğenmişsindir Müzeyyenciğim. Sen zaten benim en kıymetli ziynetimsin,” derdi.

Akil Bey, ailesine para harcamayı çok seviyordu. Müzeyyen ondan hiçbir şey istememesine rağmen maaşını devamlı harcıyor, hiç birikim yapamıyordu. Ne yapsın böyleydi kocası... Gani gönüllü, verici elden. Allah da onu, böyle gönlü zengin, eli açık yaratmıştı.

“Herkes veren elden olamaz ki... Ne mutlu ona,” der; ama birikim yapamadıkları için de üzülmüdü.

Her şeyin en iyisini alırdı kocası ona. Giydiği mantolar, entariler, tayyörler hep en kaliteli kumaşlardan dikilirdi. Ayrıca Müzeyyen yorulmasın diye mutlaka her gün eve gelen yardımcı hizmetli ile haftada bir çamaşır ve ütü işlerini gören bir yardımcıları daha vardı. Karısı rahat etsin diye imkanlarını sonuna kadar harcıyordu Akil Bey.

Lakin Müzeyyen yine de kötü günler için mutfak masrafından birikim yapardı karınca kararınca. Tutumlu bir hanımdı o. Kocası, İstanbul’daki konaktan ayrılıp Anadolu’ya geldiklerinden beri ne yapar yapar, karısına çoğu zaman bir buket çiçek getirirdi.

“İstanbul’dayken sana çiçek getirmeye çekiniyordum herkes görecekti diye. Çiçekleri de çantama koyamazdım ya!” derdi. Hele kocasının beyaz güllerle geldiği günlerde keyfine diyecek yoktu. Böyle hassas, duygusal, kadın ruhundan fazlasıyla anlayan bir kocası vardı işte...

“Ne şanslıyım!” diyerek hep şükreder, nazar değecek diye korkardı. Bazı geceler, “Ya kocama bir şey olursa; ben hem onsuz hem de bu kadar çocukla ne yaparım?” diye düşünüp evhamlar içinde kalır, gözyaşları içinde uyanırdı.

Müzeyyen’e en ufak kırıncı bir sözü bile olmamıştı kocasının bunca yıldır. Çok kızdığı zamanlarda bile bir şey söylememek için hemen dışarı çıkar, bir-iki kadeh atıp eve birazcık çakır keyif gelirdi. İçkiyle başı hoş değildi zaten. Kızdığı zamanlar da yok denecek kadar azdı hani...

Şapkalı Müzeyyen Hanım

Çocukları biraz büyüyünce rahatlamıştı Müzeyyen. Sağlığı da iyiydi artık. Bir gün, siyah eteği sökülen bir kadının, büyük bir yorgan iğnesine, iki kat, beyaz renkli bir iplik geçirip kocaman birkaç düğüm attığını gördü.

“Ne yapacak acaba?” diye merak edip gözü kadının hareketlerine takıldı. Kadının, elbisenin ön yüzünden de görünecek şekilde, teyel yapar gibi eteğini bastırdığını görüncelikle artık çevresindekilere yardımcı olabilme isteğine kapıldı. Bu onun, iyi tahsil almış bir kadın olarak vazifesiydi. Kadınlara birazcık da olsa bir şeyler öğretmek istedi.

Tayin olarak gittikleri yerlerde, arzu eden birçok kadına, okuma yazma ve dikiş nakış öğretiyordu. Böylece aydın bir cumhuriyet kadını olmanın mutluluğunu, gururunu yaşıyor, muallim olan arkadaşı Nurikar gibi olamadığı için de üzülmüyordu.

Çok sevdiği arkadaşı, Atatürk’ün kurduğu bu güzel cumhuriyette, insanlara eğitim öğretim veriyor; onları geliştiriyor; yurdumuzun bu zor günlerinde, öğretici vasfıyla insanlarımıza ışık saçıyordu.

O, Nurikar gibi muallim olup faydalı olamamıştı; ama hiç olmazsa bir-iki Anadolu kadınına eğitse, okuma yazma öğretse, cahillikten kurtarsa diye çabalıyordu. Yeri geliyor, Lokıman Hekimlik yapıyor; yeri geliyor, doğum yapan, düşük yapan bir kadına, ebe gelene kadar yardımcı oluyordu. Batıl inanışlara karşı çıkıyor, halkı bilinçlendiriyordu.

Şapka devrimi olduğu zaman, İstanbul’dan güzel bir şapka alıp ilk şapka giyen hanımlardan biri olmanın gururunu yaşadı heyecanla. Ailecek bir fotoğrafçıya giderek ‘Şapkalı Müzeyyen Hanım ve ailesi’ resmini çekti.

Fotografçı, körüklü, üç ayaklı fotoğraf makinesinin arkasına geçip siyah örtünün içine kafasını sokarak resimlerini çekti. Bu resmi büyüttürüp çerçeveleterek evin en baş köşesine astılar.

Akil Beyin tayini, güneyde bir ile çıktığında Müzeyyen yine hamileydi. Galip adını verdikleri güzel mi güzel, tosun mu tosun, bir oğlan doğurmuştu. Ailesi epey kalabalık olmuştu.

“Artık doğurmak istemiyorum. Bu son. Beş çocuk yeter de artar bile. Önemli olan istikballerini sağlamak,” diye düşündü.

Geceleri uyumadan önce, beş çocuğu ve çok sevdiği, hayran olduğu kocasının, sağlık sıhhati için dua ediyor, mutluluğunun sürmesini, nazardan korunmalarını diliyordu her zaman olduğu gibi. Bulundukları il çok sıcaktı. Aynı zamanda çok da akrep vardı. Yaz aylarının bunaltıcı sıcağından korunmak için yöre halkı teras çatılarda yatıyordu.

Onlar da teras çatıya birkaç demir karyola çıkartıp monte ettiler. Buranın sivrisineği de fazlaydı. Müzeyyen, çocuklarını sivrisinek ve akrepten korumak için her karyolaya ayrı ayrı cibinlik dikti.

Soğusun diye sabahtan kuyuya sarkıttıkları karpuzları, yatmadan önce terastaki masada neşe içinde yemek, çocuklarına eğlence oluyordu.

Geceleri açık havada, terastaki karyolalarına uzanarak gökyüzünü izliyorlar, yıldızların ışıltıları altında, hayal kurup çok rahat uyuyorlardı.

Müzeyyen ise sırt üstü yatıp açık havada yıldızları seyrederken bu görkem karşısında adeta dili tutuluyordu. Bu uçsuz bucaksız yıldızlar içinde, kendi gezegeninin ne ka-

dar ufak kaldığını, bu koca evrende, kendinin bir nokta kadar bile yer kaplamadığını düşünüyordu. Allah'a, onları yarattığı için bu güzel yavruları, bu sevgiyi, mutluluğu armağan ettiği için şükrediyor, mutlulukları bozulursa diye korkuyordu.

Tayinleri, Güneydoğu Anadolu'daki bir ile çıktığında Nurdan'ın yanağını, o yöreye ait bir sinek ısırması, küçük kızın yanağında, şark çibanı dedikleri yara çıkmıştı. Uzunca bir süre tedavi etmeye uğraştılar; ama yine de çocuğun yanağındaki iz kaldı. Müzeyyen, kar tanesi kızının yanağındaki bu ize her baktığında üzümlü dururdu.

Tarık'ın rahatsızlıklarına da çok üzümlüyor, ona ayrı bir ihtimam gösteriyorlardı. Bazı doktorlar, buluş çağına girdiğinde bu hastalıklarından eser kalmaz diyorlardı. İşte o zaman çok seviniyor, içi umutla doluyordu Müzeyyen'in.

Çok zordu ana olmak, çok zor. Hastalıkları, bakımları, huzurları... Herşey tıkr tıkr işlemeliydi. Birazcık rahatsızlansalar sanki o daha çok hasta oluyordu üzüntüden..

Hayırdır İnşallah!

Akil Bey, geceleri çocuklarını etrafına toplayıp onlarla haşır neşir olmaktan, değişik oyunlar oynamaktan mutluluk duyuyordu. En huzurlu anları, çocuklarıyla cıvı cıvı geçirdiği bu saatlerdi.

Onları izleyen Müzeyyen'in, sevgi yoğunluğundan gözleri buğulanıyordu. Çocuklarıyla vakit geçirmenin ayıp sayıldığı düşüncesinde olan, o zamanın klasik, despot babalarından değildi kocası.

"İşte ben Akil Beyi bu yüzden çok seviyorum. Kibar, fedakar; evine, ailesine bağlı ve ilgisini her zaman yavrula-

rına gösterebilen biri. O kurallara göre değil, içindeki sonsuz sevgiyle davranıyor çocuklarına,” diyordu.

Tayin oldukları her ilin değişik kültürleri, yemekleri, Müzeyyen’i çok etkiliyor, bu kültür mozaigi, onda hayranlık uyandırıyor; ama şehir şehir dolaşmaktan, eşya taşımaktan, ev yerleştirmekten öylesine yorulmuşlardı ki bu arada tayinleri tekrar İstanbul’a çıktı.

Müzeyyen pek sevindi bu habere... Artık anneciğinden ve babasından ayrı kalmayacaktı; fakat maalesef kısa bir süre sonra gelen acı bir haberle babasını kaybetmenin üzüntüsünü yaşadı... Gidememişti yine cenaze töreni için İstanbul’a... Zaten İstanbul’a gitmek için eşyalarını toplayıp hazırlanıyorlardı. Hem yola çıksa bile yetişemezdi.

Eşyalarını denk yaparken kurutulmuş beyaz güllerden oluşan gelin çiçeğinin bulunduğu vazo, elinden düşüp kırıldı. Hemen kurumuş gülleri, yerden kaldırmak istedi; ama güller ufalanıp dağılmışlardı. Eline ufalanan gül yapraklarının kırıntılarını alıp baktı baktı... Avucunu yumdu sinirle. “Hayırdır inşallah! Bunca yıl oradan oraya taşındık bir şey olmadı da tam İstanbul’a taşınırken ufalanıp dağıldı,” dedi.

UMULMADIK ACI

İstanbul’da kayınvalidesinin evine yerleşmişlerdi yine. İstanbul’u çok özlediğini farkedenden Müzeyyen, fırsat buldukça akrabalarını, ahabplarını ziyarete giderken hasret kaldığı bu güzel şehrin, yosun ve çiçek kokulu havasını, derin derin içine çekiyordu.

Çocuğu olmayan eltisi Esmâ Hanım, Müzeyyen'in çocuklarını çok seviyor, çocuk bakımında ona yardımcı oluyordu. Müzeyyen bir yere giderken memnuniyetle bakaçağını bildiğı için çocuklarını Esmâ Hanım'a bırakıyordu.

Çocuklarım Sana Emanet

Günler günleri kovalarken kocası günün ortasında işten çıkıp eve geldi o gün. Çok ateşı vardı; öksürüyordu. Hemen yatağına yatırdılar. Müzeyyen, bir tanecik kocasına bir şey olursa diye çok telaşlandı.

Keten tohumu lapaları yapıp vücudunun ağrıyan yerlerine yapıştırdılar. İhlamur, kabuk tarçın, çok az zencefile azıcık havlıcan, biraz karanfil ile elma kabuğu kaynatıp içirdiler. Adaçayı, mercanköşkler, ısırgan otları, çare olabilecek otlar ve bildikleri bitki çaylarının hepsini denediler. Bir gün de bal, karabiber, zeytinyağını karıştırıp sırtına sıvadılar. Başka bir gün, sırtına kupa çektiler. Hatta tentürdiyota bir parça pamuk batırarak bu pamukla sırtına kare kare şekiller çizdiler.

Müzeyyen'in sıkıntıdan kalbi sıkışıyordu. Annesinden, ninesinden öğrendiğı tüm Lokman Hekim reçetelerini uyguladı; ama ne yapsa nafileydi. "Uzun süre geçti hala iyi olmadı. Önemli bir rahatsızlığı mı var acaba? Bir doktora danışsak iyi olacak," dedi kendi kendine.

Müzeyyen, kayınbiraderi Salim Bey'e, doktor çağırmasını, Lokman Hekim tedavileriyle Akil Bey'in iyi olamayacağını söyledi.

Çağırdıkları doktor hastanede tahliller yaptırdı. Teşhis konmuştu. Zamanın en korkunç hastalığı, verem. Müzeyyen yıkıldı adeta.

“İşte korktuğum başıma geldi. Nazar değdi bize,” dedi fısıldayıp yutkunarak...

Üzüntüsünü hiç belli etmeden, aylar boyu kocasına en iyi şekilde hizmet etti. Kocasını ateşlendiğinde soğuk sirkeli sulara tülbentleri batırıp alnına, ayaklarına koyuyor, ateşi çok yükseldiğinde de ıslak çarşaflara sarıyordu. Evin bahçıvanını, sürekli çarşıya yollayıp kiloyla buz aldırarak buz torbasını devamlı hazır tutuyor, doktor ne derse harfiyen uyguluyordu. Her gün et suyuna çorba yapıyor, meyve suları sıkıp iyi beslenebilmesi için elinden geleni yapıyordu.

Bitap bir durumda olmasına rağmen büyük bir dirençle hizmet ediyor, içi kan ağlıyor; ama yüzü gülüyordu. Akil Bey'e bir şey belli etmeden, “İyi olacaksın!” diyerek moral veriyordu. Çok sevdiği kocasının hastalığı, kendine de geçsin diye, bilinçsizce, kocasından arta kalan meyve sularını, çorbaları içip kendisi de hasta olsun diye bekliyor; lakin hastalanmayınca, “Herhalde bu hastalığın kuluçka devresi uzun,” diye düşünüyordu.

Eskilerin ince hastalık dedikleri veremin, üzüntü ve sıkıntıyla oluştuğunu söylüyorlardı. Ama kocası verem olacak kadar neye üzülmüştü ki? Aksine çok mutlu bir aile yuvaları ve yaşantıları vardı. “Bu hastalık, ne zamandır Akil Bey’le aynı bardak ve tabaktan yemek yediğim halde bana geçmedi. Bence bu, başka bir hastalık olabilir,” diye düşündü; fakat bu düşüncesinden “Doktorlar yanılmazlar!” diyerek hemen vazgeçti.

O zamanlar daha tam kanser kavramı yoktu ki ne bilsin Müzeyyen...

Bir gün ateşler içinde kıvranan kocası, “Karpuz... karpuz... Şöyle buz gibi bir karpuz olsa... olsa...” diye sayıklayıp duruyordu. Müzeyyen, Akil Bey’in çocuklarıyla te-

ras katta neşeyle karpuz yerken ki mutlu anlarını yeniden yaşayabilmek için mi yoksa ateşinin verdiği harareten mi karpuz istediğini bilemedi. Her ne için istediye ona mutlaka karpuz bulmalıydılar... Nereden bulabileceklerdi bu kış mevsiminde karpuzu? Ne kadar zor bir olasılıktı...

Kayınbiraderlerine, kocasının ‘karpuz’ diye sayıkladığını, nereden bulabileceklerini öğrenmelerini rica etti. Günler geçip gidiyor; ama kayınbiraderlerinden ses çıkmıyordu. Kocasının her karpuz deyişinde içi eziliyordu Müzeyyen’in. O gün kararını verdi. Ya bulacak ya bulacaktı Başka çaresi yoktu. Akil Bey’in kardeşleri ve ağabeyleri de çok üzülmüyorlardı muhakkak onun bu hastalığına. Lakin hiç kimse onun kadar üzülemezdi. Bir karpuz bile bulamamışlardı daha.

“Karpuzu bulmadan bu eve adımımı atmayacağım. Kadın başıma çıkıp bulacağım şu karpuzu. Evin tüm b yüklerine, erkeklerine inat!!!...” diye sinirli bir kararlılık, otoriter bir ifadeyle kapıdan çıktı, kimseye hiçbir şey söylemeden.

Tek kaşı yine kalkık, beresini başına takıp kürkününe sarındı iyice. Dışarıdaki fırtına ve soğuk inanılmazdı. Önüne gelen manava ve insanlara, nereden karpuz bulabileceğini sordu durdu. Sonunda, Beyoğlu’ndaki bir manavda, karpuz bulabileceğini öğrenip adresi aldı. Sahile zar zor indiğinde fırtınadan gemilerin zor çalıştığını, saatlerinin hep aksadığını, belki de çalışmayacağını öğrendi. Kıyıdaki sandalcılara gidip onu karşıya geçirmelerini rica etti. .

“Şaşırdın mı sen hanım? Karşıya geçeceğiz derken sandal devrilir, batarız biz bu havada. Havanın düzelmesini bekle. Bugün acelesi mi var?”

“Var ya var! Kocam çok ağır hasta. Ben ona bir karpuz bulamayacak olduktan sonra bu dünya bana dar gelir.

Fizan'da da olsa, gidip o karpuzu bulmalıyım ona. Bulmalıyım..."dedi hıçkırıkları boğazında düğüm olurken. Acımişti en kenardaki kayıkçı ona. Kocasını bu kadar çok seven güzel kadının yalvarmaları, dayanılacak gibi değildi.

Kayıkçının da bir sevdiği vardı. O da bu kadının yaptığını yapardı gözünü hiç kırpmadan. Geçerdi dalgaları, arar bulurdu karpuzu ona. Sevdiğinin ağır hasta yatağındaki isteği, emir olurdu onun için de.

"Gel" dedi sessizce, sonra, "Gelin hanımefendi. Sizi istediğiniz yere götürüp getiririm. Yeter ki kocanızın istediği karpuzu bulun." Saygı duymuştu bu şık hanımın derin aşkına, vefasına kayıkçı. Gözlerini yerden kaldırmadan, kayığı onun bineceği şekilde ayarladı.

Müzeyyen, minnetle yaş kirpiklerinin arasından kayıkçıya bakıp teşekkür ederek kıyıya çarpan dalgalardan sallanan sandala, zorlukla bindi.

Ne kadar tehlikeli bir iş yaptığını, biraz daha açıldıklarında suların kayığa dolmasıyla anladı. Dalgaların bir üstüne çıkıyor, bir yokuş aşağı kayıyorlardı. Hop ediyordu yüreği; ama kendi için değil. Evden çıkarken ellerindeki bütün parayı koyduğu cüzdanını aldığını fark etmişti şimdi. Ya batarlarsa birikimleri de gidecekti denizin dibine. Çoluk çocuğunun istikbali için gıdım gıdım mutfak masrafından biriktirdiği paraydı bu. Ya düşerse cüzdanı kazara, ne yapardı? Çantasını sıkı sıkı koluna geçirerek kayıktaki bakır maşrapayı eline alıp bileklerine kadar dolan suları, boşaltmaya başladı. Bir yandan düşmemek için insanüstü bir güç harcıyor bir yandan da sandalın içindeki suları atıyordu. Mantosu, çantası, ayakkabıları zırıl zırıl olmuş; sızan sulardan, şık kürküyle yağmurda ıslanmış uzun tüylü kedilere dönmüştü.

Kayıkçı, kadının fırtınayla direnişine, dayanıklılığına hayret ediyor, “Ne kadar vakur, güçlü bir kadın. Ne bağıyor, ne korkuyor. Bütün direnci, eşsiz sevgisinden kaynaklanıyor herhalde. Ne kadar şanslı bir kocası var,” diye düşünüyordu bir yandan dalgalarla boğuşurken.

Neyse az kalmıştı Karaköy’e. Kıyıya yanaştıklarında şükretti Allah’a Müzeyyen.

“Bekle beni bu kıyıda. Başka müşteriye geçirme sakın karşıya!” dedi kayıkçıya. “Kaç paraysa veririm fazlasıyla!” diye ilave etti sandaldan inerken.

Yüreği yaralandı kayıkçının. Para için yapmamıştı o bu işi. Böyle bir çılgınlık yapılmazdı para için. Bir tek aşk için, hasta bir adamın belki de son isteğini yerine getirmek için yapıldı ancak bu fedakarlık. Para için yapmamıştı. Anlamamıştı kadın. Belki de anlamıştı kimbilir? Anlamamazlıktan gelmişti belki. Belli ki zeki, okumuş, güngörmüş bir hanımefendiydi bu...

Müzeyyen, ıslak kedi görüntüsüyle tünele doğru koştururken arkasından baktı kaldı kayıkçı. Yürürken; ıslanan kalın, ipek çorapları, ıslak ayakkabısının içinde kayıyor, yürümekte zorlanıyordu. Ne insanların trendeki şaşkın bakışları ne de merakla birbirlerini dürtüklemeleri onu etkilemedi. Bir tek amacı vardı. Adresteki manava gidip karpuzu almak.

Ulaşmıştı Beyoğlu’ndaki manava. Evet, işte kocaman bir karpuz onu bekliyordu sanki. Nasıl alıp fileye koyduğunu, nasıl ücretini ödediğini, nasıl alelacele tünele inip trene bindiğini bilemedi. Akli Karaköykıyısında bekleyen kayıkçıdaydı. Bekliyor muydu onu acaba? İyi bir adama benziyordu. “Bekliyordur,” dedi.

“İyi bir insan olmasa, zaten bu havada beni karşıya geçirmeye cesaret edemezdi. Belli ki onun da bir sevdiceği var,” diye geçirdi içinden.

Tünelden çıkıp koşturarak kıyıya yanaştığında sandallı gördü. Kayıkçı sahilde oturmuş onu bekliyordu. Birden Müzeyyen’i elinde karpuzla görünce gülümsedi belli belirsiz. Kayığa binerek karpuzu elinden alıp sandallı kıyıya iyice yanaştırdı. Yorgunluğundan beklenmeyecek bir çeviklikle atlayan kadına, kaşlarının altından bakıp küreklerle sarıldı yine.

Deniz biraz daha sakinlemişti; ama yine de tehlikeli görünüyordu deli deli esen bu rüzgarda dalgalar. Göreviymiş gibi maşrapayı eline alan Müzeyyen, kayığa dolan suları zor da olsa boşaltmaya çabalıyordu bin bir güçlükle. Nihayet sağ salim Üsküdar’a yanaştıklarında borcunu sordu Müzeyyen.

“Para için yapmadım hanımefendi. Benim de karım hasta yatağında olsaydı, ben de aynı şeyi yapardım. Siz bunu hatun kişi olarak yaptınız. Ben sizden para alamam abla. Kusura bakmayın.”

Parmağındaki kayınvalidesinin evlenirken taktığı yüzüğü sıyırarak çıkarıp sandala bıraktı Müzeyyen. “Bunu karına ver. Benden de selam söyle. Ne kadar şanslı olduğunu hiç unutmasın. Bunu ona mutlaka söyle... Allah her tuttuğunu altın etsin,” dedi sandaldan inerken.

İkisi de biliyorlardı ki. Bu yüzüğün manevi değeri, maddi değerinin çok üstündeydi. Bunu parayla ölçmek olası değildi hiç...

Bu kadar zorlu bir yolculuk, insanların ona garip bakışları, kürkünden süzülen sular. Hiçbir şeyden etkilenmi-

yordu. Dimdikti. Mutluydu, karpuzu bulup eve getirdiği için.

Kapıyı açan hizmetli, şaşkın şaşkın ona bakarken bir ‘hii!...’ çıktı ağzından.

“Neredeydiniz Müzeyyen Hanım? Büyükhanım sizi çok merak etti,” dedi. Cevap vermedi Müzeyyen. İçeriye yürüdü kös kös... Sırtındaki kürkü fırlatıp attı sinirle. Mutfğa geçip karpuzu yıkadı. Karpuzu ikiye ayırdığında içinin cılk kırmızı suyla dolu olduğunu gördü. Erimişti karpuz.

“Mevsimsiz karpuz ancak bu kadar olur. Aynı benim içim gibi cılk su. Benim içim gibi ‘erimiş,” dedi üzgün. Kurtarabildiği karpuz sularını bir kaseye doldurdu. Yine de mis gibi karpuz kokuyordu bu kış gününde mutfak.

Elbisesinin ıslak eteklerine aldırış etmeden elindeki karpuz kasesiyle yukarı çıktı. Kocasının odasını yavaşça açtığında hala ‘karpuz’ diye inliyordu Akil Bey.

Eliyle kocasının omzuna dokunup onu uyandırdı. Yavaşca vücudunu yukarı çekerek oturur vaziyete getirdi. Karpuz kasesini eline alıp çok sevdiği kocasının gözlerinin içine gülümseyerek bakıp bir kaşık karpuz suyu içirdi. Sonra bir kaşık daha... sonra... sonra istemedi Akil Bey.

“Tamam Müzeyyenciğim. Bu kadarı kafi... Çok teşekkür ederim...” dedi göz pınarlarından süzülen yaşları göstermemeye çabalayarak.

Odaya giren Salim Bey’le annesi:

“Aa!... Burası karpuz kokuyor,” dediler. .

Tek kaşı kalkık, manidar bir bakış fırlattı kayınbiraderine Müzeyyen. Bir manidar bakış da kayınvalidesine.

Bir gün, hiç çocuğu olmayan ağabeyi Salim Bey’i yanına çağırın Akil Bey, onun kulağına kısık bir sesle “Eğer bu

hastalıktan kurtulamazsam çocuklarım sana emanet. Onlara iyi bak, ele güne muhtaç etme!..” diyerek ondan söz aldı.

Müzeyyen o gün kocasının ateşine bakarken Akil Bey onu şiddetle itip “Defol! Melun şeytan!” diyerek bağırınca kadıncağız, bu kadar hasta insandaki olağanüstü kuvvete şaşırıp kaldı. Neler olduğunu anlayamadığından kocasına seslendi. Akil Bey gözlerini açıp karşısında Müzeyyen’i görünce karısını eliyle sıvazlayıp “Sana değil Müzeyyenciğim, sana değil...” deyip yüzüne baktı hüzünlü gözlerindeki sevgiyle. Rüyasında, melun şeytanın, Müzeyyen’in kılığına girip elinde bir bardak suyla geldiğini anlattı Akil Bey.

“İmanını bana ver. Sana bu suyu vereyim, dedi. Çok susamıştım Müzeyyenciğim; ama onun sen olmadığını anladım.” Bazen ateşten gözleri yarı baygın bir durumda sayıklıyordu.

“İçeriye bir sürü zenci cüce girdi. Çabuk kovala onları Müzeyyenciğim.”

“Kovaladım hepsini merak etme.”

“Hayır! Bak karyolanın altına girdiler. Sen görmedin, onları da kovala!”

“Tamam, hadi çıkın, gidin bu odadan, bir daha gelmeyin hiçbiriniz! Endişelenme Akil Beyciğim... Ben hepsini kovaladım, kapıyı da sımsıkı kapadım. Bir daha hiçbirisi gelemmez...” dedi üzgün.

Tüm bunların, ona hastalığının oynadığı halüsinasyonlar olduğunu biliyordu Müzeyyen. Oldum olası batıl düşüncelere karşı çıkıp inanmamıştı, o zamanın bazı cahil insanları gibi düşünmüyordu. Akil Bey’in başında, her fırsatta Kur’an okuyor, Allah’ına yalvarıyordu. Beş vakit kıldığı her namazda, şifa diliyordu kocası için.

“Bak orada biri vardı, şimdi duvardan süzülerek geçip gitti,” diyordu kocası bazen.

“Sana öyle gelmiş Akil Beyciğim, herhalde rüya gördün,” diyordu ona sık sık.

Müzeyyen, bardakları ve çorba kasesini Akil Bey’in odasından toplayıp aşağıdaki mutfağa ayrı yıkamak üzere götürüyordu ki onun başında bekleyen insanların ağlayışlarını, haykırışlarını duydu.

Sevgili kocasının bu dünyadan göçtüğünü öğrenince elindeki tepsiyi sıkı sıkı tutarak dondu kaldı. Buzdan bir heykel gibi ifadesiz ve anlamsız bakıyor, bunalım geçiriyordu. Onu bu durumda gören arkadaşının, kendine gelsin diye yanağına bir tokat atmasıyla donuk ifadesi, kahkaha nöbetine dönüştü. Sinirsel kahkahalar atıyor, kahkahaları koca konağı çınlatıyordu.

Elindeki tepsi bir yana, kendi bir yana, merdivenlerden aşağıya yuvarlana yuvarlana düştü.

Acının da ötesinde bir şey vardı demek! Acının ve umutsuzluğun en yoğun yaşandığı an, tepkiler farklı oluyordu demek! Gülmek, çılgıncasına gülmek, kahkaha nöbetine tutulmak. Ya da donup ifadesiz bir şekilde kalakalmak.

Artık Müzeyyen’in sinirsel kahkahaları, ağlama nöbetlerine dönüşmüştü. Merdivene saçılan tabak ve bardaklar, tuzla buz olmuştu; ama o kadar basamaktan düştüğü halde Müzeyyen’in bedeni hiç acımamış, bu büyük üzüntü ve ıstıraptan içi acımıştı. Yüreği yanıyordu çayır çayır. Öyle tarifi imkansız bir acıydı ki bu.

Bir arkadaşı hemen bir sigara yakıp verdi.

“İç Müzeyyencim iyi gelir sana bu. Teselli olur, arkadaş olur, insanın üzüntüsüne sigara,” dedi.

Dedi de böylece Müzeyyen'e bilmeden büyük kötülüğü dokunuyordu bu arkadaşının. Müzeyyen, bu sigara alışkanlığından bir ömür boyu hiç vazgeçemeyecekti.

HEM ANNE HEM BABA

Müzeyyen bir türlü kendine gelemiyor; bulanık, dar bir tünelin içinde boğuluyordu sanki. Haftalarca hasta yattı. Dünya ona kapkaranlık görünüyor, buhranlar içinde kıvranıyordu. Ne yapacaktı şimdi? Nasıl çıkacaktı bu sıkıntılardan, bu acılardan?

Çocuklarının ihtiyaçları, onu yavaş yavaş kendine getirdi. Bakması büyütmesi gereken, ona ihtiyacı olan kocasının yadigarı yavruları vardı. Yas tutacak zamana bile hakkı olmadığını, yavrularının bakıma, sevgiye ve güler yüze ihtiyacı olduğunu düşündü. Bütün bunları başarmaya çalışıyor; ama yüzü bir türlü gülmüyordu. Bu acı onu çok sarsmıştı. Ev halkı onu oyalamak için, "O senin güzel turşularını özledik, ne olur yap da yiyelim," gibi bahaneler yaratıyorlardı.

Tazminat

Müzeyyen o gün, pirinci ayıklamak için tepsiye dökmüş, parmağıyla pirinçleri bir tarafa, içindeki taşları, toprakları, çöpleri bir tarafa yığarken birden dış kapının dökmüm kapı tokmağı, kuvvetle vurulmaya başladı.

Müzeyyen "Hayrolsun!" diyerek kapıyı telaşla açtı. Karşısında mavi önlüklü, koca bıyıklı bir adam duruyordu. Müzeyyen şaşırarak sordu:

“Buyurun, ne istemiştiniz?”

“Ben Müzeyyen Hanımla grőecektem.”

“Buyurun... Benim.”

“Hanım, sizi bizim fabrikadan müdür bey çağırıyor. Kocanız sağken bizim fabrikada çalışıyormuş,” dedi.

Müzeyyen şaşır mıştı. Müdür onu niye çağır ıyordu ki? arabuk hazırlanıp çocukları Esmâ Hanım’a emanet ederek siyah renkli, ipek krep fularını bağladı. Uzun burunlu, siyah, bilekten bağlı ayakkabılarını aceleyle giydi. Siyah, kıvrıcık görüntülü deri çantasını koluna geçirdiği gibi evden ıktı. Hafif hafif esen rüzgarın getirdiği; yâsemin, gl, manolya kokularını bile hissetmeden, tramvay durağına kadar hızlı hızlı yürüdü. Tramvay henüz gelmişti ki beklemeden hemen bindi. “Tam zamanlama!” diye düşündü. Fabrikanın önünde tramvaydan iner inmez, koşar adımlarla içeri girdi. Müdürün odasına doğru seğirterek kapısını tıklattı.

“Buyurun,” sesini iőitince çekingen bir halde içeri girdi.

Kayınbiraderi Salim Bey’i de müdürün odasında görünce ferahladı.

“Hoş geldiniz Müzeyyen Hanım, buyurun oturun,” dedi müdür.

“Hoş bulduk efendim,” diyerek koltuğun ucuna ilişti. Prdikkat, meraklı bakışlarla müdürü dinlemeye başladı.

Müdür, “Eőinize deyeceğimiz tazminat için sizi çağırdık. ocuklarınızın istikbali için bu para sizi bir süre idare eder.” Müzeyyen kulaklarına inanamıyordu. Bu tazminat onun için sürpriz olmuştu. Çok sevindi.

“Sıkıőtıęım zaman, zor durumda kaldığımda kullanırım. Hem eve bizim mutfak masrafımızı verebilirim, sığıntı gibi olmak istemem hiç.” diye geçirdi içinden.

Eve döndüğünde biraz daha moralliydi. Bir yandan kocasının acısı, bir yandan çocuklarının maddi ihtiyaçlarını karşılamak için ne yapacağı düşüncesi, iyice mutsuz ediyordu onu çünkü. Acısıyla bile istediği gibi baş başa kalamadığı gibi ne yapacağını da bilemiyordu.

“Bu para çocuklarımın istikbalini nereye kadar karşılar ki... Yiyecekleri, giyecekleri, hastalıkları, tahsil hayatları... Önümüzde uzun yıllar var. İyi ki kocamın zamanında, mutfak masraflarından birikim yapmışım. Bir tek o paraya güveniyordum aç kalmamak için. Ama şimdi bu sürpriz para, bana ilaç gibi gelecek. Her ne kadar dedesi, babaannesi, amcaları da olsa, bana ve beş çocuğuma bakmak zorunda değiller. Bu tazminattan, bizim masraflarımız için ev bütçesine katkıda bulunmalıyım. Maddi durumumu düşünmekten acımla bile başbaşa kalamadım. Ne yapacağım ben? Arkamda hiç kimse yok. Beş çocuğumun ve benim istikbalimi, akrabalarım da olsa, kim üstlenebilir ki... Nasıl olacak? Nasıl kalkacağım bu hayat yükünün altından? Biliyorum... Beş çocukla herkesin gözüne batıyor, sığıntıymışım gibi hissederek rahatsız oluyorum. Bu yetimler ne olacak? Yardım et Allahım!” diye inledi.

Artık günleri hüznle geçiyordu Müzeyyen’in... Hep böyle hüznle geçeceğinden emindi. Çünkü artık o çok sevdiği, hayatının anlamı kocası yoktu. Çocuklarının gelecekleriyle ilgili maddi kaygıları da cabasıydı. Geleceklerinden öte, nasıl karınlarını doyuracaktı? Düşündü, işin içinden çıkamadı. Kimseden bir şey isteyemezdi, kimseye onlara bakmak gibi bir mecburiyeti yüklemiyordu zaten. Devamlı düşünceler içinde kalıyor, tutunacak bir dal arıyor arıyor, bulamıyordu bir türlü. Kimsenin onu zavallı bir sorunlu gibi görmesini istemezdi. Çok gururluydu. Babası

ve amcası vefat edince annesi de ağabeylerinden birinin yanında kalıyordu çaresiz. Öteki ağabeyi de memuriyet hayatı dolayısıyla şehir, kasaba, köy gezip duruyor; ancak kendine yetebiliyordu.

“Ah! Amcamla babam hayatta olsaydı, sırtım yere gelir miydi benim?” diye düşünüp gözleri doluyordu sık sık.

Kimseden fayda yoktu. Kendi mücadelesini, kendisinin vermesi gerekiyordu. Gerekiyordu; ama bu mücadeleye gücü yoktu. Morali çok bozuktu... Bu büyük acı, kendine olan özgüvenini kaybettirmişti. Sanki kurumuş bir yaprak gibi boş, bomboş hissediyor, büyükleri ne derse onu yapıyor, etrafta bilinçsiz bir ruh gibi dolaşıp duruyordu.

Kazaska

Müzeyyen’in en küçük kayınbiraderi nişanlıydı. Büyük görümcesine de yeni söz kesilmişti. Dünürler gelip gidiyor, evleri her gün misafirlerle ve taziye gelenlerle dolup, taşıyordu. İki-üç ay sonra bir görümcesinin nişanı, en küçük kayınbiraderinin de düğünü olacaktı. Aile meclisi, çocukların sünnetini, görümcesinin nişanını ve kayınbiraderinin düğününü, aynı gün, aynı yerde yapmaya karar verdi. Böylece bir taşla, üç kuş...

Düğün, nişan hazırlıkları başlamıştı. Elbise ve tuvalet diktirmek için evlerine gelen bohçacı kadınların, ellerindeki en güzel kumaşlar seçilerek dikiş odaları; terziler ve evin hanımlarıyla dolup taşıyordu. Yeni gelinleri de her gün annesiyle onlara geliyor, gelinlik modelleri beğeniyorlardı. Boy aynasının karşısında prova olanlar, kumaşları üzerine tutarak model düşünenler, Fransız moda mecmualarını karıştıranların meraklı seçimleri, tam devirli Sin-

ger dikiş makinesinin çalışan sesi, koşuşturmalar... Hepsi, hepsi Müzeyyen'i sıkıyordu. O hep kocasının anılarıyla başbaşa kalmak istiyordu çünkü.

Müzeyyen bir gün, evden yükselen gramofon sesiyle yerinden sıçradı. Müzik sesinin geldiği tarafa doğru yürürken,

“Garson bira getir,

Garson bira getir,

Yaşa çarliston” sesleri, kulaklarında büyük bir gürültüyle yankılanıyordu.

Yukarıda, sesin geldiği yöne doğru giderek görümcelerinin odasına daldığında kapının eşliğinde kalakaldı. Kayınvalidesi koltukta oturmuş, dans hocasından; tango, vals, çarliston öğrenen kızlarını seyrediyordu.

Müzeyyen ağlamaklı oldu. Hıçkırarak koşarcasına kendi odasına doğru koştu. Görümceleri de hemen arkasından yetiştiler.

“Yengeciğim ne oldu?”

“Niye bu kadar üzüldün yengeciğim?”

“Daha üç ay oldu ağabeyiniz öleli. Ben sizi öyle dans ederken görünce çok üzüldüm.”

“Yengeciğim, ağabeyimizin acısı, bizim içimizde de çok taze. İçimiz yanıyor; ama bu yeni dansları öğrenmeye mecburuz. Biliyorsun düğün var, nişan var. Salonda dans ederken acemi olmak istemiyoruz.”

“Siz de haklısınız belki... Ne yapayım kendimi tutamadım işte. Kusura bakmayın,” derken üzgün bir ifadeyle gözyaşlarını siliyordu.

Bütün hazırlıklar tamamlanmıştı. Gelinlik dikilmiş, nişan için çok şık bir tuvalet hazırlanmış, bu arada çocukların sünnet kıyafetleri de dikilmişti. Evin hanımlarının,

haftalarca süren balo kıyafetleri, gerçekten çok şık olmuştu; ama Müzeyyen'e, 'Sen ne giyeceksin?' diye soran olmadığı gibi bir çorap dahi alınmamıştı.

Evde bir koşuşturma, bir telaş, bir heyecandır gidiyordu.

Müzeyyen:

"Herkes için haklı olarak hayat devam ediyor. Benim içinse Akil Bey'in ölümüyle zaman durdu," dedi.

Düğün gecesı, çocuklarını giydirip onları teker teker öptü. Sünnet kıyafetleri, oğlanlara ne güzel yakışmıştı. Çocuklar, sünnet kıyafetleri içinde mutlu, düğünleri olacak diye de çok sevinçliydi. Babalarının ölümünden sonra ilk defa yüzleri gülüyordu.

Müzeyyen gardırobun kapağını açarak kalburüstü yerlere giderken giydiği, lacivert ipekli elbisesini çıkardı. Saçlarını sıkı sıkı toplayarak ensesinde topuz yaptı. Yüzünü şöyle bir pudralayıp,

"Üzgün yüz hatlarım belki kapanır," diye düşündü. Geçen sene aldığı lacivert rugan ayakkabılarını giydi. Öylesine güzeldi ki... Geçen yıllara ve çektiği üzüntüye rağmen hala çok güzeldi. Yüzüne çöken acı, gözlerini daha anlamlı yapmıştı. Çok düşünceli ya da sıkıntılı olduğunda kaşının teki yukarı kalkar, derin derin bakardı adeti olduğu üzere. Uzun boylu ve ince kemikli olduğundan o kadar doğum yapmak, vücudunu fazla değiştirmemiş, aksine annelik çok yakışmıştı. Oturup kalkmasını, güzel ve zarıf yürümelerini çok iyi bilen Müzeyyen'e, çektiği üzüntüler de aksine hüznü bir güzellik katmıştı.

Gardırobun dış aynasında kendine baktı. Gayet iyi olmuştu işte! Aynanın yanındaki duvara, başında şapkasıyla çektiirdikleri aile resimlerine gözü kaydı. Çerçeveyi eline alıp kocasını öptü.

“Bak işte Akil Bey, bu akşam çocukların sünnet olacaklar. Lakin sen yoksun aramızda... Merak etme! Ben onlara hem anne, hem de baba olmaya çalışacağımı. Gözün arkada kalmasın sakın!” dedi. Artık hazırdı. Çantasını koluna taktı. Çocukları aşağıda onu bekliyorlardı. Faytonlara binerek balo salonuna gittiler.

Önce gelinle damat girdi salona. Nikahları kıyıldıktan sonra tangoyla eğlenceyi başlattılar. Daha sonra da nişanı olacak çiftler, alkışlarla salona girdi. Yüzükleri, ailenin hürmet ettiği yaşlı bir aile dostları taktı. Onlar da nişanlarını tangoyla kutladılar. Herkes çok şıktı. Müzeyyen ise üzgün, kibar, zarif; ama mutsuzdu. Sıra sünnet çocuklarına gelince teker teker, dualarla ilahilerle sünnet oldular. Ertesi gün de evde sünnet mevlidi okunacaktı.

Gecenin sürprizi olarak Müzeyyen’in iki kızı, -Nurdan’la Asude- piste çıkıp kazaska oynadılar. Halaları, dans dersleri alırken çocuklar oyalansınlar, biraz mutlu olsunlar diye onlara da kazaska öğretmişlerdi. Hem söylediler, hem oynadılar; salondaki en çok alkışı, onlar aldılar. Çocukların dansları, salondakilerin eğlencesi olmuş, çok beğenmişlerdi.

Düğün fasılları bitmişti nihayet. Çocuklar iyi olana kadar sünnet entarilerini tutarak dolaşıp evde süslenen sünnet yataklarına ara sıra giderek yattılar. İyileşmeleri ne kadar uzun sürmüştü...

Müzeyyen’in kayınbiraderi Salim Bey, bir akşam iş dönüşünde, konaktakileri salonda toplayarak, “Bugün, evini kiraya vermek isteyen bir arkadaşımın evini tuttum. Hem men toparlanıp konaktan taşınmak istiyoruz. Esmâyla öyle karar aldık. Artık kendi evimizde yaşamak istiyoruz,” dedi.

Ev halkı hem şaşırmış hem üzölmüştü. Salim Bey ve Esmâ Hanım, dört gün gibi kısa bir sürede hazırlanıp vedalaştılar. Müzeyyen, Salim Ağabeylerinin boşalan odasına, Haldun ve Tarık'ın yataklarını koyarak oğlanların odasını ayırdı.

Aylar, ne kadar çabuk geçiyordu. Salim Ağabeyleri taşıdığından beri konaktaki kişi sayısı azalmış, yeni evlenen kayınbiraderi de tayinen başka yere atanmıştı. Artık konak cıvılcıvılcı seslerle çınlamıyor, adeta her tarafından hüznün fıskırıyordu.

DAYANILMAZ SIZI

Salim Bey, bir sabah konağa ziyarete geldiğinde Müzeyyen'le konuşmak istediğini söyleyip yanına çağırttı.

Müzeyyen odaya girdiğinde kayınvalidesinin yanındaki koltukta oturan Salim Bey:

“Bak Müzeyyen, ağabeyim öürken çocuklarını bana emanet etti. Hasta yatağındayken ‘Çocuklarımı ele güne muhtaç etme,’ demişti bana. Biliyorsun bizim hiç çocuğumuz yok. İstersen al çocuklarını, bizim eve yerleş. Esmâ da öyle istiyor. Böylece ağabeyimin vasiyetini yerine getirmiş oluruz,” deyince Müzeyyen bir süre düşündü.

Salim Bey'in, ‘Ağabeyimin vasiyetini yerine getirelim,’ sözü, onu razı etmeye yetmişti. Başka çaresi yoktu zaten. Belki kayınvalidesi öyle istemişti kimbilir.

“Benimle beraber konuştuklarına göre... Belki sıkılıyordur çocuk seslerinden... Belki de çocuklar ona ölen oğlunu hatırlatıyordur sürekli.” diye geçirdi içinden.

Kızmıştı kayınvalidesinin tek kelime etmeyişine, kırılmıştı.

“Peki Salim Abi, yarın hazır oluruz. İş çıkışı gelir, bizi alırsın. Yarın akşama kadar epey bir süre var. Hazırlanırım,” dedi.

Evsiz Kuşlar

Ertesi gün kayınbiraderi bir fayton ve at arabasıyla geldi:

“Demek kocam vasiyet etmiş Salim Abi’ye. Eh! Ne yapalım? Gidelim bakalım. Herkesin içi rahat etsin. Belki hayırlısı böyledir,” diye verdiği kararın doğru olup olmadığını teyit ediyordu kafasında.

Eşyalarını at arabasına yüklediler, kendileri de faytona sığıdılar. Müzeyyen faytona binerken birden duraksayıp dışarıdan bu konağa şöyle bir baktı. Önce bahçeye takıldı gözü. Çitlerin arasına attığı mektuptan, düğününün yapıldığı bahçeye, kocasıyla ilk defa göz göze geldiği pencereye, ilk çocuğunu doğurduğunda kucağında bebeği, kocasıyla beraber şu bahçe kapısından mutlulukla içeri girişine... Akil Beyin, bahçe kapısını reveransla açarak:

“Buyurunuz Sultanım... İstanbul, İstanbul olalı, böyle güzel bir anne görmüş müdür acaba?” demesi.

Bahçedeki beyaz güllerin kokusu... İçini çekti gülümseyerek; ama bu bahçe kapısından, kocasının cenazesinin çıktığı aklına geldiğinde de hıçkırıklarını tutamadı. Gözyaşlarını elinin tersiyle alelacele kurulayıp çocuklarına göstermeden faytona bindi.

Onları, evinin kapısında eltisi Esmâ Hanım karşıladı. Evin yardımcısıyla birlikte, eşyalarını çabucak indirdiler.

Eltisi onlara, odalarını ve nasıl bir düzen alacaklarını gösterdi hemen. İçinden:

“Sanki evsiz kuşlar gibiyiz,” diye geçiren Müzeyyen’in gözleri buğulandı. Durumunu yadırgayıp içlenerek çocuklarına baktı. “Onlar için ne kadar da güzel bir gelecek düşünmüştüm ben. Şimdi ise halimize bak. Yazgımız böyleymiş işte, ne yapalım? ‘Başa gelen çekilir’ der büyüklerimiz,” diye düşündü.

Artık Salim Ağabeylerinin evinde kalıyorlardı. Müzeyyen, evdeki hizmetçiden mutfak işlerini devraldı. En güzel yemeklerini yapıyor, ev işlerine yardımcı oluyordu. Eli çok çabuk ve becerikli olduğundan her şey gayet düzenli bir şekilde gidiyordu. Derken, “Evdeki yardımcıya boşuna para vermeyelim bari,” diyerek kadıncağızı işten çıkardılar.

Çocuklarıyla birlikte, yukarıdaki en büyük odada kalan Müzeyyen; ev işleri, yemek, çocuk bakımıyla dolu dolu geçen günlerinin sonunda, yorgunluktan bir türlü uyuyamıyordu.

Galip uyurken hala anne sütü içiyordu. O gece, kucağında ninni söyleyerek bebeğini emzirirken birden gülmüsedti. Aklına, eskiden tayin oldukları bir ilçedeki küçük bir çocuğun, tıpış tıpış koşarak annesine bir dilim ekmek uzatışı geldi.

Kadın, evinin bahçesinde ateş yakmış, bakır kazanda su ısıtıyor, bir yandan çömelmiş, önündeki leğende çamaşırları çitiliyordu. Çocuğu da annesini dürtükleyip boyuna yalvarıyordu.

“Ne olur bir damlacık, ne olur bir damla...”

Müzeyyen adres sormak için girdiği evin bahçesinde, merakla onları seyre dalmıştı.

Kadın, köpüklü ellerini sıvazlayarak eteğine kurulamış, memesini çıkarıp çocuğun ekmeğinin üzerine, bir-iki damla anne sütü sağmıştı.

“Çocuğun sevinerek ekmeği iştahla yemeğe başlamasını unutamayacağım,” dedi.

“Büyüdüğü için sokakta anne memesi emmeye utanıyor, annesiyle sevgi ve ilgi iletişimini böyle sağlıyor. Annesinin onu çok sevdiği, anne sütünün kokusunda gizli sanki,” diye düşündü.

Emerken uyuyan Galip’in gıdığından öptü. O bembeyaz, tombul, katmer gibi gıdık, mis gibi ana sütü kokuyordu.

Diğer çocukları da uyuduktan sonra pencerenin önüne geçip sigarasını yaktı. Gecenin ıssızlığında sokağı seyrediyor, her zamanki gibi geçmiş günlerini ve gelecekte ne yapabileceğini, çocuklarının istikbalini düşünüyordu bu akşam da. Kocasız, beş çocuğuyla birlikte hiçbir yere sığamayacağını, kendini hep sığıntı gibi hissedeceğini biliyordu. İçi daraldı yine. Çaresiz bir durumdaydı. O güzel günleri, mutluluğu sona ermiş, kendini ona prensesler gibi hissettiren kocasıyla bir rüya yaşamıştı. Herkesin hayranlıkla baktığı mutluluklarına nazar değmişti. Şımartılmayı özlemişti sanki. Onu şımartacak kocası, Akil Bey’i yoktu artık. O bundan sonra Akil Bey’in acısını, özlemini duya duya çocukları için yaşayacaktı ömür boyu.

“Hava soğuk herhalde,” dedi.

Yağmur serpintileri camı ıslatmaya başlamıştı ki uzaklardan gelen bozacının sesini duydu.

“Bozaa... Boozaa...”

Ses gittikçe yaklaşıyordu.

“Biraz boza alsa mıydı acaba? Yok... Yok... Parasını boş yere sarf etmemeliydi.”

Hemen vazgeçti. Kocasıyla bozacıya gidip içtikleri, parmak parmak yenebilecek yoğunluktaki bozalar geldi aklına.

“Yarın bozayı evde yapayım bari. Çoluk çocuk içeriz. Leblebimiz de var nasılsa. Yanında leblebi iyi gider...”

Kayınbiraderi ile eltisi, geceleri balolara, ev toplantılarına, ziyafetlere gidiyorlardı çoğu zaman. Bu akşam da evde yoklardı yine. Islık çalarak esen rüzgar, ağaç dallarını sallıyordu.

“Ne kadar da rüzgar çıktı. Hava fırtınaya çevirecek galiba,” diye düşündü. Perdeleri sıkı sıkı kapadı. Mangaldaki közleri maşayla karıştırıp uyudu.

.. Sabah kalktığında boza yapmak için kolları sıvadı. Bulguru, pirinci ayıklayıp kaynatırken sokaktan geçen yoğurtçunun çingirak sesini duydu. Hemen işini yarım bırakıp kalaylanmış bir kap alarak koştu. Yoğurtlar, adamın omzundaki kalın sopadan, iki yana sarkan tablaların üzerindeki büyük toprak tepsilerdeydi.

“Yoğurtçu yoğurtçu... Şu kaba iki kilo yoğurt koy; ama şu kalın kaymaklı tarafından olsun.”

“Tamam ablacım! Merak etme sen,” dedi yoğurtçu.

“Öğlene çılbr yaparım,” diye düşündü.

Çocuklar seviyordu bu yemeği.

Uğursuz Kasım Günü

Yağmur ve soğuklar iyice kendini hissettirmeye başlamıştı. Kaç gecedir hep kabus görüyordu rüyalarında. O uğursuz Kasım günü, Ata'sının ölüm haberini duyunca yıkıldı Müzeyyen. Çok ağır hasta olduğunu biliyor, her gece Atatürk'ün sağlığı için dualar ediyordu ne zamandır.

İçindeki o dayanılmaz sızıyı tekrar duydu. Ata'sı ölmüştü. Düşman çizmelerinden yurdumuzu kurtaran, çağdaş bir ülke yaratan, Selanik'teki mahalle komşusu, o güzel insan, sonsuzluğa intikal etmişti.

Dokuz gün sonra cenazenin geçtiği yollar, tıklım tıklım insanlarla dolmuştu. Binlerce kişi, Ata'sını uğurlamak için yollara çıkmış ağlıyor, hıçkırıyordu...

Müzeyyen de çocuklarıyla birlikte, içi acı dolu, gözyaşları yanaklarından aka aka, saygı ve sevgiyle vazifesini yapmaya koştu.

“Ömür boyu izindeyiz Atam,” dedi hıçkırarak.

Çocuklarla birlikte, gözyaşları sicim gibi akıyor, içi sızıyordu. Üzgün ve bitkin bir halde eve geldiğinde akşama yemekleri olmadığını hatırlayıp hemen mutfığa girdi.

Burada Bir Anısı Yoktu ki...

Eltisinin, yemekli misafirleri hiç eksik olmuyordu. Bir hafta sonra yine ağırlayacaktı misafirlerini.

Müzeyyen, akşamları yemek masasının üzerini donatıyor, daha sonra mutfaktaki kilimin üzerine bir sofra bezi yayarak hamur tahtasını koyup çocuklarını çağırıyordu. Kendisi de yemeklerini, her zaman çocuklarıyla birlikte, mutfakta yiyordu. İç dünyasında, kayınbiraderine yük olduklarını hissedip rahatsız oluyor; Esma Hanımın ona olan soğuk tavrından rahatsızlık duyup evin işlerini canla başla yapabilmek için gereğinden çok çaba harcıyordu.

Eltisi:

“Niye bizimle yemiyorsun Müzeyyen?” diye sorduğunda,

“Ben böyle mutfakta, çocuklarımla daha rahatım,” diyordu.

Orada yiyip de ne olacaktı? Gelenler eşleriyle beraber, şen kahkalarla yemeklerini yerken Müzeyyen'in onlara katılacak ne neşesi ne de morali vardı. Hem zaten hiç hoşuna gitmiyordu; yemeklerini yapıp sofralarını hazırlıyordu işte.

Bir ziyafet sonrası bulaşık yıkarken bir bahaneyle mutfğa gelen daha önceden tanıdığı bir hanımın:

“Müzeyyen Hanım... Gördüğüm kadarıyla ev işlerini hep güzel kıyafetlerinizle yapıyorsunuz. Bari bulaşık, çamaşır yıkarken basmadan bir ev içi elbisesi giyseniz... Bu giysilerinize gerçekten çok yazık. Belli ki hepsi pahaca kıymetli kumaşlardan özenerek dikilmiş,”demesi üzerine Müzeyyen kadına hayretle baktı.

Evet, hiç aklına gelip böyle bir şey düşünmemiştı. O hep pahalı giysiler giymeye alışmıştı bu zamana kadar. Kadının cüretine de şaşırdı. Ne de olsa arkadaşındı. Ona böyle bir tavsiyede bulunması bile olacak şey değildi. Tek kaşı elinde olmadan yine havaya kalktı...

“Ben de bu kadar ağır ev işleriyle uğraşırken bir basma elbisem olsun isterdim; ama inanır mısınız bilemem; fakat benim hiç basma elbisem yok ki! Kocam da annem de benim ev içinde bile pahalı kıyafetlerle dolaşmamı isterlerdi. Öyle alıştırmışım işte. Bu benim hiç aklıma gelmemiştı. Ne yazık ki benim bir basma elbise alacak param da yok. Çocuklarım için ayırdığım paradan harcamam mevzubahis bile değil. Onun için elimdeki bu güzel giysileri giymeye mecburum eskıyene kadar...” dedi bal rengi gözlerinden hüznölü bakışlar geçerken.

Kadıncağız, Müzeyyen'in kalkık tek kaşına, anlamlı, ciddi tavrına bakıp böyle bir öneride bulunduğuna üzülecek başını önüne eğdi. Söylediğine söyleyeceğine bin pişman olmuştu. Gözlerinde biriken pişmanlık yaşları yanaklarından süzölmeden, oradan nasıl kaçacağını bilemedi.

Günler geçtikçe burada bir sığıntı gibi yaşamaktan iyice mutsuzluk duymaya başladı Müzeyyen. Her Şey ona dokunuyordu. Son zamanlarda iyice hassaslaşmaya başlamıştı zaten.

“Bana mı öyle geliyor? Sanki bizim kalabalığınızdan sıkılmış gibiler,” diye geçirdi içinden.

Bir gün ağabeyi onları ziyarete geldiğinde çocuklara teker teker elini  pt r p başlarını sevdikten sonra:

“Ne yapmayı düşünüyorsun Müzeyyen? Bu ocukların istikbali ne olacak?” diye sordu.

“Ne zamandır kara kara ben de bunu düşünüyorum abi.”

“.....”

“Ne yapacağımı bilemiyorum; ama Hald n’u Darüşşafaka Lisesi’ne yazdıracağım. Yetim ve zeki çocukları alıp okutuyormuş orası.”

“Bak Müzeyyen, biliyorsun ben çanta, bavul imalatı yapıyorum. İstersen seninle ortak olalım. Paranı bu işi b y tmek için kullanırız. Böylece çocuklarının da istikbali sağlanır. Gelir, çocuklarıyla bizim evde kalırsın. Annem çok sevinir; seni ve torunlarını merak edip duruyordu zaten. Ha! Ne dersin?”

Müzeyyen uygun bulmuştu bu düşünceyi. Ne de olsa annesinin, ağabeyinin yanıydı. Annesi biricik kızı Müzeyyen’i çok severdi. Kızının bu mutsuzluğu, acısı onu çok yıpratmış, kadıncağız üzüntüden hastalanmıştı.

Ağabeyinin teklifini, sevinerek kabul etti. Onu kapıdan  ğurlarken mutluydu.

Ertesi gün, kayınbiraderi Salim Beyle eltisi Esmâ Hanıma bu teklifi anlatarak ağabeyinin yanına yerleşeceğini söyledi.

“Sanıyorum Salim Abi, artık içiniz rahat etmiştir. Akil Bey’in vasiyetini yerine getirmiş sayılırsınız. Benim içinse kendi abimin, annemin yanına gitmem daha iyi olacak. Sizin de bu kadar çocukla yorulduğunuzu tahmin ediyorum. Her şey için teşekkür ederim,” dedi.

Salim Bey:

“Sen bilirsin Müzeyyen,” diyerek odaya doğru yürüdü.

Müzeyyen:

“Görüyor musun? Ne kadar çabuk ‘tamam’ dedi. Onlar da bizden sıkılmışlar demek ki... Abimin teklifini kabul ettiğim iyi oldu,” diye düşündü.

Esma Hanım da “Çocukları ve bu evdeki cıvıltılarını özleyeceğiz,” dedi sadece.

‘Niye gidiyorsun?’ diyen olmamıştı hiç. Anlamıştı zaten Müzeyyen. Duyguları onu yanıltmamıştı. Yine de tekrar teşekkür etti.

İki gün sonra hazırlıkları tamamlanmıştı. Kapının önünde, onları yine bir fayton yine bir at arabası bekliyordu. Eşyalarını yükleyince vedalaşıp oradan ayrıldılar. Müzeyyen bu defa arkasına hiç bakmadı. Burada bir anısı yoktu ki...

ANA KUCAĞI

Müzeyyen ve çocukları, yeni bir hayata başlıyordu artık. Eltisinin eviyle yeni evlerinin arası bir hayli uzaktı. Yorucu bir yolculuk geçirmişler, yük indirip bindirmekten bitap bir halde ağabeyinin evine varabilmişlerdi nihayet...

Yengesi, onları bahçe kapısında karşıladı. Annesi, babası öldüğünden beri ağabeyinde kalıyordu. Ana kucağına geri dönmüştü Müzeyyen. Sarılıp öpüştüler; ama Naime Hamm'ın sağlığı pek iyi görünmüyordu.

Yengesi, dumanı tüten bir tas dolusu çorbayı, sofranın ortasına koyarken bu mis kokulu, yaş tarhanadan yapılmış çorba, ona sıcak sımsıcak gelmişti.

Bir kaşık tabağındaki çorbadan, arada bir de yengesinin meşhur kırmızı bütün domates turşusundan kaşıkıyor, annesinin ve çocuklarının gözlerinin içine bakarak mutlulukla gülümsüyordu. Ağabeyinin ve annesinin yanında mutlu olacağından emindi. Ne de olsa canlarıydı onlar. Yengesi de çok iyi kadındı. Her şey iyi olacaktı inşallah...

Yorgunluktan alelacele yadıkları yataklarına uzanır uzanmaz uyuyakaldılar. Ertesi gün oğlanlar anneannelerinin odasına, Müzeyyen de kızlarla başka bir odaya yerleşti. Minik Galip annesiyle kalıyordu. O akşam, minik Galip'i odasında uyuturken duvarın kenarında, babaannesinin oymalı ceviz sandığı çarptı gözüne. Derin bir uykuya dalan Galip'i yatağına yatırıp sandığın, kadifeden simlerle işlenmiş örtüsünü, okşayarak açtı. Babaannesi, genç kızken kendi elleriyle işlediğini söylerdi bu örtüyü.

"Elleri değmiş bu örtüye," dedi.

Sandıktaki bastonunu görünce iskelede, Müzeyyen'i başı açık yakaladığında bastonuna dayanıp o Osmanlı edasıyla kafasını bir sağa, bir sola sallayan babaannesinin, muzip gözdağı verişini hatırlayarak gülümsedi. Bastonu eline alıp öptü.

"Ne garip bir dünya bu! İşte baston olduğu gibi duruyor; ama babaannemin kemikleri çoktan toprak olmuştur. Fakat ben ve benim gibi onu sevenler, onu yaptığı tüm güzelliklerle bu dünyaya yaymış olduğu sevgiyle anıyor,

içimizde yaşıyoruz. Önemli olan da bu değil mi? Sonsuzluğumuzdaki yeri belirleyebilmek için sınav olmaya gelmedik mi bu dünyaya? Arkamızda, bizi sevgiyle yaptığımız güzel işlerle anacak insanlar bırakmak... İçimizdeki sevgi tohumlarını evrene saçıp sonsuzluğa yaymak... Son-suza kadar da yaydığımız bu iyilik tohumlarıyla beraber olmak.

‘Kulun razı olduğundan, Allah da razı olurmuş,’ der atalarımız. Önemli olan iyiler sınıfında yer tutabilmek değil mi? İyiler sınıfına kaydolmaya gelmedik mi bu dünyaya? Başarabilenlerden olmak, bir karıncayı bile incitmemek, kimseyi kırmamak, üzmemek lazım elden geldiğince...” diye fısıldarken düşüncelerinden Galip’in ağlama sesiyle sıyrıldı.

Başaramazsın Diyenleri Utandıracağım

Müzeyyen’in yakın arkadaşlarından birinin kocası üç yıl önce ölmüş, kadıncağız çocuklarıyla birlikte kalakalınca ikinci evliliğini yapmıştı. Yeni kocası eve değişik ve pahalı tatlılar getirdiğinde, “Sen şimdi bunları kendi çocuklarına ayırırsın. Ben bunları sadece sana aldım,” diye kadıncağıza tatlıları zorla yedirirmiş.

Yeniden evlilik yapan başka bir arkadaşı da kocasının, onun ilk eşinden olan çocuklarını sevmediğini söylüyordu Müzeyyen’e. Bunlar gibi çocuklarını horlayan insanlarla evlilik yapan arkadaşlarına çok üzülüyor, bu kadınları şaşkınlıkla dinliyordu... Üstelik evlendikleri bu kişiler, kariyer sahibi, tahsilli insanlardı.

Müzeyyen’in bu arada çok iyi talipleri çıkıyordu. Onunla evlenebilmek için ağabeyine ve annesine, aracılarla ha-

ber gönderen, ısrarcı talipleri vardı. Müzeyyen, arkadaşlarından dinlediği bu hayat hikayelerinden çok etkileniyor, sanki kariyer sahibi, belli bir seviyeye gelmiş insanların, kendilerine daha çok değer verilmesini isteyip çocuklarının dışlanacağından korkuyordu. Onun için çocukları çok değerliydi. Biricik kocasının yadigarıydı onlar.

Gelen izdivaç tekliflerini, tüm ısrarlara rağmen kabul etmiyor; evlenmeyeceğini, çocuklarının istikbali için son raddeye kadar kendisinin çabalayacağını söylüyordu. Söylüyordu da bu zamanda, bir kadının iş bulup çalışması çok zordu. Çevreden, “Dul ve genç bir kadının başında, mutlaka bir erkek bulunmalı,” diye baskı yapılıyor, “Dulun etekleri zil çalar, mutlaka evlenmelisin,” diyerek ısrar ediliyordu.

Müzeyyen, tüm bu düşünceleri inatla reddedip direniyordu. Nasıl olsa ağabeyiyle ortak olmuşlardı. İşler rast giderse çocuklarının istikbali tamamdı.

Dışarıda, mahallenin çocuklarıyla oynayan çocuklarının seslerini duyunca camı açıp çağırmak istedi. Çocuklar:

“Mari kukuraça, Mari kukuraça,

Hani bana kuru poğaça,

Mari kukuraça, Mari kukuraça” diye kafiyeli bir şarkı tutturmuşlardı, nereden duydularsa... ‘Çarliston’ ya da ‘ça ça ça’ benzeri bir dans veya oyun oynuyorlardı.

Haldun’u Darüşşafaka Lisesi’ne kabul etmişlerdi. Resmi işlemleri tamamlayıp oğlunu Darüşşafaka Lisesi’ne götürdü. Burada leyli (yatılı) okuyacak hafta sonları evci çıkacaktı. Büyük oğlunun istikbali tamam sayılırdı. Tahsiline devam edebilecekti. Müzeyyen’in içi kıpır kıpırdı; başarmıştı işte! Oğlunu Darüşşafaka Lisesi’ne kabul etmişlerdi.

“Daha ne isterim. Yavaş yavaş her şey yoluna girecek. Başaracağım Allah’ın izniyle... Kadın başına beceremezsin, başaramazsın diyenleri utandıracağım,” dedi.

O gün eve dönmek için vasıta değiştirip tramvaya doğru yürüdü. Yağmur çiseliyordu. Tramvaydan inip evine doğru giden yolu, yavaş yavaş tırmanmaya başlamıştı ki komşularından birinin seslendiğini duydu. Arkasına dönüp baktığında kadının nefes nefese yanına geldiğini gördü.

“Müzeyyencim! Müzeyyencim!... Hani geçen gün, bana göre bir iş bulabilsem de çalışsam, diyordun ya!...”

“Evet, evet...”

“Eğer istersen İnhisar’da çalışan kadın işçileri, fabrikaya girip çıkarken kontrol edecek bir hanım görevli aranıyor.”

“Gerçekten mi?”

“Biliyorsun ben orada çalışıyorum. Amirler konuşurken kulak misafiri oldum. Eğer istersen müracaat et, ha! Ne dersin?”

“Evet derim tabii, evet! Hemen müracaat edeyim; çok teşekkür ederim.”

Müzeyyen çok sevinmişti kadının söylediklerine. Bu onun bugünkü ikinci sevinciydi.

“Talihim dönecek galiba,” dedi.

Yavaş yavaş çıktığı yolu, hızla çıkmaya başladı. Sokağa döşenen taşlardan, dışarı doğru fırlamış bir tanesine takıldığında az kalsın düşüyordu. Bu bile onun hızını kesemedi. Artan yağmur damllarına bile aldırıyordu. Bir an önce bu haberi evdekilere iletme istiyordu.

Annesi bu habere çok sevindi. Akşam ağabeyine de iş meselesini açtılar. O da onaylamıştı.

Müzeyyen'in ertesi günkü ilk işi, İnhisarlar İdaresine (Tekel İdaresi) gidip müdürle görüşmek oldu.

Müdürle görüşebilmek için koridorda uzun bir süre, gözünü sekreterden ayırmadan oturdu. Hah... Nihayet sekreter içeri girmesini işaret etmişti. Kalbi güm güm atarken kapıyı tıklatıp içerden bir ses bekledi.

"Buyurun," sesini duyunca kapıyı yavaşça açarak müdürün odasına girdi.

Müdürün,

"Buyurun oturun," demesini bekleyip masanın yanındaki koltuğa oturdu.

Çalışmaya ihtiyacı olduğunu anlatıp durdu. Düzgün konuşan, iyi bir hatip olan Müzeyyen'in kültürü, konuşmasına yansıyor; ama heyecandan eli ayağı titriyordu. Hayatında ilk defa bir işe müracaat etmişti. Çalışan kadınlar o kadar azdı ki...

Müdür düşününce böyle bir elemana ihtiyaçları olduğunu hatırladı ve dilekçesini yazmasını söyledi. Müzeyyen teşekkür ederek saygıyla ayrıldı müdürün odasından.

Günlerdir postacının yolunu bekledikten sonra umduğu haber gelmiş; işe kabul edilmişti. "İşte sonunda bunu da başardım! Çok şükür Allahım," dedi.

Postacının elinden resmi evrakı kapıp nasıl okuduğunu, heyecandan kendisi bile hatırlamıyordu. Ertesi gün işe başlayacaktı. Bu müjdeye ev halkı da çok sevindi. Artık çocukları için daha fazla bir şeyler yapabilecekti. Evet, evet başaracaktı... Olacaktı... Çocuklarına hem anne hem de baba olabilecekti. İşte ikinci adımını atmıştı bile... Bu onun ikinci başarısıydı.

Asude'yle Tarık'ı hemen mahallede, eve en yakın bir okula kaydettirdi. Tarık'ın sağlığı bozuk olduğu için Müzeyyen her sabah Asude'ye:

“Kardeşine göz kulak ol. Koşup yorulmasın, terliyken su içmesin. Kemikleri çok zayıf... Teneffüslerde diğer çocuklar çarpıp düşürmesinler. Dikkat et kızım,” diyordu.

O gün çalışacağı yerin, kreş ve anaokulu olduğunu öğrendi arkadaşından. Hemen müracaat ederek Nurdan’la Galip’i de buraya yazdırdı.

‘İnhisar’da

Artık bir işi vardı Müzeyyen’in. İnhisar’ın giriş ve çıkış kapılarında duruyor, çalışan hanımların, fabrikaya girerken ve çıkarken ceplerini, çantalarını kontrol ediyordu. İş yerinde giymek üzere kendine bir önlük dikerek,

“İyi ki dikiş dikmeyi öğrenmişim,” diye düşündü. “Öğrendiğin her şey yanına kar kalır. Gün gelir, öğrendiğimiz becerilerimizi, bilgilerimizi kullanırız,” derdi rahmetli amcası.

Onu sevgi ve minnetle anarak, “Cennet mekanı olsun,” dedi.

Amcası onu bu durumda görseydi, ne derdi acaba? Ne kadar üzüldü kim bilir?

“Beni iyi yetiştirmek için az uğraşmadı... Ama zaten amcam hayatta olsaydı, ben bugün bu zorlukları çekmezdim,” diyerek içinin sızladığını hissetti.

Zaman zaman amcasını hatırladığında hep böyle söyleyip duruyordu... Ertesi gün Nurdan’la Galip’i yanına alarak işe gitti. Çocukları kreşe bırakarak buradaki bakıcılar ve öğretmenlerle tanıştı.

Her öğle yemeği paydosunda hemen kreşe, çocuklarının yanına koşuyor, onlarla vakit geçiriyordu. “Bak anne! Ne oyunlar öğrendim ben!” diyordu Nurdan sevinçle.

Anlatıyor anlatıyor, hiç susmak bilmiyor, cıvı cıvı konuşuyordu. Hayatından çok memnundu.

Yemek paydosunun sonuna doğru, kreşten çıkıp çarçabuk yemeğini yiyor, görevine devam ediyordu her gün.

İş çıkışı çocuklarıyla birlikte eve geliyor, aktarmalı ve uzun bir yolcuktan sonra yorgun argın eve vardıklarında sofrayı hazır buluyorlardı.

Müzeyyen, yemek katkısı ve ev ihtiyacı olarak aile bütçesine yine yardımcı oluyordu. Aslında kimsenin isteksiz bir yardım yapmasını istemiyor, herkesin kendi bütçesi kendine diye düşünüp yük olmak istemiyordu. Öyle bir gurur vardı ki onda... Öylesine hassas bir kişiliğe sahipti ki...

Haldun hafta sonları eve gelince hasret gideriyorlardı. Üstelik oğlu, okulunu çok seviyordu. Velhasıl herkes memnundu hayatından. Zor da olsa, her şey yoluna girmiş görünüyordu.

Her şey yolunda gidiyor derken bir gün Naime Hanım hastalandı. Durumu epey ağır görünüyordu.

Pencerenin kenarındaki hasta yatağından, dışarıdaki bahçeleri, ağaçları ve yan taraftaki komşunun bahçesindeki frenk elması ağacını görüyordu. Ağaçtaki, turuncu frenk elmalarını işaret edip sayıklayarak bu meyveden yemek istiyordu. İstanbul'da, ulaşabildikleri her manava soruyorlar; ama cennet elması da dedikleri bu meyveyi malesef bulamıyorlardı. Nedense frenk elması, manavlarda çok ender bulunduğundan çaresiz kalmışlardı.

Yandaki ev, uzun süredir boştu. Birileri olsa, gidip isteyecekti Müzeyyen; ama perdeler kapalı, bomboş duruyordu. Aklına, Galip'in patiğini yan bahçeye atmak geldi. Pencereyi açıp patiği fırlattı. Nurdan'a,

“Yandaki bahçeye, çitin kenarından geç; eğer seni komşunun bahçesinde görüp ‘Ne arıyorsun burada?’ derlerse ‘Bebegın patığı düştü. Onu alıyorum.’ de,” dedi.

Nurdan annesini pr dikkat dinliyordu.

Müzeyyen, “Ağacın dibindeki betona ık, şu en alt daldaki frenk elmalarından bir tane kopar getir.

Ben evin sahipleri geldiği zaman onlara durumu iletir, helallik alırım,” dedi.

Nurdan, “Tamam annecim,” diyerek denilenleri uyguladı.

Parmak uçlarında yükselerek büyük bir gayretle meyveyi koparıp avucuna zor sığan bir tane frenk elmasıyla anneannesinin karşısına geldi. Hasta yatağında uyuyan anneannesini dürtükleyerek,

“Haydi uyan anneannecim! Aldım bak, ye!” deyip duruyor, zafer kazanmış komutan edasıyla meyveyi gösteriyordu. Kadıncağız, mahmur gözlerini araladığında torununun elindeki frenk elmasını görüp gülümsedi.

Odaya giren Müzeyyen, kızının saçlarını okşayıp, “Aferin kıızıma,” dedikten sonra meyveyi yıkayıp ikiye böldü.

“İyice olgunlaşmış bu,” diyerek eline bir tatlı kaşığı alıp yavaş yavaş annesine yedirdi. Naime Hanım, memnun bir ifadeyle kıızına bakıyordu.

Müzeyyen, ağlamaklı gözlerle annesinin bu isteğini yerine getirmenin mutluluğu içinde, hüzünle gülümsedi. Akil Bey’e kaşıkla yedirdiği karpuz geldi aklına.

“Benim de kaderim, hep en sevdiklerimin son arzularını yerine getirmekmiş. İnşallah şıfa olur bu meyve ona. Annemi benden alma Allahım!” diyerek yakardı içinden sessizce.

Ertesi günün akşamı, Naime Hanım, Allah'ın rahmetine kavuşmuştu. Müzeyyen çok üzgündü. İyi ki o frenk elmasını yedirebilmişti; yoksa ömür boyu, annesinin isteğini yerine getirememenin üzüntüsünü yaşayacaktı.

Yine çok sevdiği birini kaybetmişti. Annesinin cenazesi giderken camın önündeki divandan kıyılamadı. Ayakları sanki felç olmuş gibi yere basamıyordu.

“Anne acısı da çok zormuş. Takdir-i İlahi, ne yapalım? Elimdeki yıldızlardan biri daha kaydı,” dedi.

Üç gün sonra yeniden, morali bozuk işbaşı yaptı. Fabrikada bazen kocasının zamanından tanıdığı, evinde verdiği yemek ziyafetlerine davet edilen, ailecek görüştükleri amirler ve müdürlerle karşılaşılıyor, “Herhalde iş ziyareti ya da tanıdıklarımı ziyaret için geliyorlar,” diye düşünüyor.

Kaç tanesi Müzeyyen'i kapıda gördükleri halde tanımazlıktan geldiler. Müzeyyen bu dünyanın haline; içi bu-ruk, hayretle baktı. Evinde güzel yemekleriyle ağırladığı, kocasının zamanındaki aile dostları, Akil Bey ölüp de Müzeyyen ihtiyaç sahibi durumuna düşünce bir selamı bile esirgiyorlardı.

“Belki de bana bir iş bulun, dememden ya da sorunlarımı anlatmamdan çekiniyorlar,” diye düşündü.

“İşte böyleydi hayat. Ye kürküm ye dünyası. İyi gün dostlarıydı insanlar... Kara gün dostları ne kadar azdı.”

Üstündeki iş önlüğüne bakarak camdaki yansımadan kapıdaki halini süzüp:

“Demek bu halimle zavallı görünüyorum ki bir selam dahi esirgeniyor benden,” diyerek çöktü; ama kendini toparladı birden.

“Hayır, ben en doğru olanı yapıyorum,” dedi o vakur duruşuyla.

“Çocuklarımla rızık için onlara iki lokma ekmek yedirebilmek için kadın işçilerin üzerlerini arayan bir işçiyim sadece. Alın terimle helal ekmek yediriyorum çocuklarıma... En büyük yardımcım Allahım. Varsın, kendini kalburüstü görenler, selam vermesinler. Benim bu insanlardan hiçbir talebim olmadı ki... Niye Allah’ın bir selamını esirgiyorlar,” diye düşündü.

Kendini bazen zavallı, mutsuz, güçsüz, mücadeleden yılmış, çökkün bir halde; bazen de inatçı, tuttuğunu koparabilen, vakur, gururlu, güçlü bir Cumhuriyet kadını hissediyordu.

O gün çok yorgun bir vaziyette ana okulundan çocuklarını almış, Arnavut kaldırımını yokuştan bezgin çıkıyordu. Eve az kalmıştı ki yakın bir arkadaşına rastladı. Okuldan arkadaşıyla, rüştiyeden.

“Başın sağ olsun Müzeyyencim, nasılsın?”

“Teşekkür ederim, hayatla mücadeleye devam ediyorum işte...”

“Burada yoktum, yeni duydum annenin vefatını. Ben de sana uğradım baş sağlığı için. Daha gelmedi, dediler. Çocuklar çok büyümüşler ben görmeyeli maşallah.”

“Günden güne büyüyorlar işte teyzesi.”

“Müzeyyencim, bu aralar abinin dükkanına uğradın mı hiç?”

“Yoo... Annemin rahatsızlığı, çocukların bakımı, iş hayatı bütün vaktimi aldı. Aylardır gitmedim dükkana.”

“Bana kalırsa Müzeyyencim, istersen bir ara uğrayıver... Haydi görüşürüz... Bir gün taziyege geleceğim,” diyerek hızlı hızlı yürümeye başladı.

Ne olduğunu anlayamayan Müzeyyen, arkadaşı uzaklaşırken arkasından bakakaldı.

Nurdan'a dönerek, "Galip'in elinden sıkı sıkı tut. Doğru eve gidin. Ben dükkana kadar gidip geleceğim. Yengene öyle söyle..."

Yokuş aşağı, Arnavut kaldırımından koşarcasına inip dükkana giden yola saptı. Dükkana vardığında nefes nefeseydi. İçeri girdiğinde şaşırıp kaldı. Dükkanın rafları bomboştı. Ne bavul, ne çanta... Hiçbir şey yoktu. Dükkanın tam ortasında kurulan bir çilingir sofrasında oturan ağabeyi, çay bardaklarına doldurduğu rakıları, karşısındaki iki arkadaşına uzatarak kadeh tokuşturuyordu.

Müzeyyen gördüğü manzara karşısında dondu kaldı. Kirpiklerini kırıştıtırıp tekrar baktı... Baktı... Yine yıkılmıştı! Her şey meydandaydı.

Ağabeyi, birden onu karşısında görünce çok şaşırdı. Müzeyyen:

"Abi ne yaptın?! Niye bana söylemedin?! Elimde, avucumda ne varsa uçtu gitti. Çilingir sofralarına mı harcadın paraları?!" diye haykırarak koşa koşa dükkandan çıkıp gitti.

Yollarda hem koşuyor, hem ağlıyordu. Neydi bu başına gelenler? "Allahım! Benim talihim ne zaman dönecek? Ne olacak çocuklarımın istikbali şimdi!" diye haykırdı. Her şey düzeldi derken daha da zor durumda kalmışlardı.

Ağabeyinin, gençliğinden beri oldum olası, zor durumda kaldığında çok içtiğini biliyordu. Az mı beklemişti pencerelerde, sarhoş geldiğini babası görmesin diye... Hemen kapıyı açar, ağabeyini zar zor yatağa yatırır, zorla acı bir kahve içirirdi. Film şeridi gibi gözünden geçti her şey.

Eve varmıştı; ama kırıgın, kızgın, yorgundu. Ara sıra, geçirdiği zatürree ve bronşitin etkilerini hisseden Müzeyyen; bu akşam geçirdiği bunalım ve hayal kırıklığından sonra yine öksürük nöbetlerine tutulmuş, ciğerleri paralanırcasına öksürüp köpükler çıkarıyordu.

O, lavaboda öksürük ve köpüklerle boğuşurken ağabeyi ağkasından yetişmiş, hızla eve dalmıştı. Yengesi ne olduğunu anlayamamış, şaşkın şaşkın bakıyordu.

Ağabeyi “Müzeyyen nerede? Müzeyyen geldi mi?” diye heyecanla kapıları açıp kapatıyor, nerede olduğunu araştırıyordu.

“Geldi lavaboda,” dedi yengesi aynı şaşkınlıkla... Hem o yana koşarak kapısı açık olan banyonun musluğuna tutunmuş, şiddetle öksüren Müzeyyen’i gördü. Üzgün bir halde,

“Olmadı, beceremedim... Talihim yaver gitmedi işte...” diyerek mırıldandı.

“Bana söyleyebilirdin! Söyleyebilirdin bana iflas ettiğini. Beraber bir çare arardık, beraber mücadele ederdik. Neden söylemedin, neden? Sana güvenmiştim ben...”

“Söyleyemedim işte Müzeyyen... Senin derdin başından aşkıındı zaten... Bir de sana iflas ettik diyemezdim.”

“Demeliydin işte! Her zamanki gibi kendini içkiye verdin. Anlamalıydım! İçki özüm mü Allah aşkına? Her şeyi içkide unutmak çözüm mü! Niye sen böyle yapıyorsun? Niye yeniden bir gayretle başarılı olmak için alışmadın?”

Aşırı hiddetten, kendini kaybetmiş, bağırıp çağırıyor-du. Diş fırçalarının bulunduğu bardağı, lavobadan aldığı gibi yere fırlattı. Hayatında ilk defa sinirle bir şey kırıyor-du. Birden rahatladığını hissetti. Kendine geldiğinde ağabeyinin benzinin sapsarı, sonra da beyazımsı bir

renge dönuştüğünü fark edince içi acıdı. Onun da yapısı buydu işte. Zorda kaldı mı içki şişelerine sığınıyordu. Eğer işler yolunda gitseydi, ikisinin de maddi durumu düzelecek rahat edeceklerdi. O da fabrikada işçilerin ceplerini, çantalarını kontrol etmekten kurtulacaktı; fakat olmamıştı işte.

“Tamam tamam... Kaderden gayrı olmuyor, yapabileceğimiz bir şey yok,” dedi bitkin bir sesle.

Ağabeyi, Müzeyyen’in bu sözleriyle çok rahatlamıştı. Müzeyyen doğru odasına çıktı. O ağabeyini rahatlatmıştı; ama onu kim rahatlatacaktı. Çok kızgındı, bütün umutları suya düşmüştü. Çocukları şaşkın ve üzgün ona bakıyorlar, ne olduğunu, annelerinin niye kızgın olduğunu anlamıyorlardı. Onları uyuttu; lakin kendisi uyuyamadı.

O gece sabaha kadar lapa lapa kar yağdı. Müzeyyen sıkıntıdan perdeleri sonuna kadar açıp sokak lambasının aydınlığında, tüy kadar hafif bir zarafetle yere uçar gibi konan karlara, sabaha kadar bakıp durdu.

Ertesi gün tatildi. Müzeyyen o gece kararını verdi. Başka birilerinin evinde sığıntı gibi yaşamaktan sıkılmıştı artık. Ağabeyinin bu sorumsuzca davranışı, başarısızlıkları kabul edip yenilmesi onu çok üzmüştü.

“Hadi kendi için mücadele etmedi; benim çocuklarım için etseydi bari... Şu yetimlerin parasını kurtarmak için gayret etseydi, içki şişelerine sığınacağına... Benim hayatla ne kadar mücadele ettiğimi görmüyor mu? Yok... Yok... Onun ne kadar sorumsuzluğunun beni bu hallere düşürdüğünü, abime baktıkça hatırlayıp onu her gördüğümde sinir olacağım. O da bana baktıkça bizim karnımızı doyurmaya mecbur hissedecek kendini, bizi böyle mağdur ettiği için. Yok, hayır... Kimseye yük olmayacağım. Yarın ilk işim, kendime göre ufacık kirasını verebileceğim, bir

ev bulmak olsun. Kendi ayaklarım üzerinde daha fazla durabilmeyi öğrenmeliyim artık. Hiç kimseyi görmek istemiyorum. Ne arayan var, ne soran... Herkes kendini düşünüyor, 'Bu yetimler ne yapıyor acaba?' diye bizi düşünen yok? Kazık üstüne kazık atıyorlar bana... Herkes yerinde sağ olsun, bana dokunmasınlar da... Yardım edeceğiz ayaklarında bana daha çok zararları dokunuyor. Eksik olsunlar..." dedi.

Verdiği bu kararlar sabaha karşı, uykusuzluktan sızıp kaldı.

Kiralık Bir Ev

Kalktığında saat sabahın onuydu. Yengesi, Müzeyyen'in üzgün olduğunu bildiği için istirahat etsin diye çocukları odadan alıp kahvaltılarını yaptırmıştı.

Oğlu Haldun da hafta sonu tatili için leyli okuldan gelmişti. Hemen yüzüne soğuk su çarparak aşıya inip oğlunu kucakladı. Ağabeyi dükkana gitmişti. Çocuklar divana oturmuş, sessiz sessiz duruyorlar; annelerinin üzüntüsünü paylaşıyorlardı yüreklerinde.

"Haydi oğlum, seninle çıkıp kiralık bir ev arayalım!" dedi Haldun'a dönerek.

Haldun, "Neden anne? Buradan neden ayrılıyoruz?" diye sordu.

"Hadi, hadi soru sorma da gidelim bir an önce; ancak dolaşırız bu soğukta," dedi.

Ne diyebilirdi ki oğluna?

"Bütün paramızı dayın batırdı. Çok zor durumda kaldık. Onun için bu insanları görmek istemiyorum," diyemezdi.

Yengesi, “Müzeyyen, bir-iki lokma bir şeyler yiyip çık-saydın. Hem niye böyle bir karar aldın ki...” dedi.

“Yok yenge, canım bir şey yemek istemiyor. Bir an önce ev bulup taşınalım. Kimseye yük olmak istemem. Kimse-nin de bana yük olmasını istemiyorum. ‘Azıcık aşım, kay-gısız başım,’ boşver... Bir daha asla aptallık yapmayacağım,” diyerek lütür mantosunu sırtına geçirip botlarını giydi.

Öyle diyordu; ama insanlara olan güvenini de yitirmek istemiyordu bir yandan...

“Bunalım mı geçiriyorum? Sinirle mi hareket ediyorum yoksa kızgınlıkla mı bilemiyorum. Ayrı eve çıkma düşün-cem, inşallah doğru bir karardır,” diye geçirdi içinden.

Oğluyla beraber ev aramak üzere yola çıktıklarında donmuş karda, yokuş aşağı kaymamak için zor yürüyor-lardı.

O karda, buzda akşama kadar dolaştılar. Yoktu... yok-tu... yoktu... Hiç kimse evini kiraya vermiyordu. Artık ümitlerini kesmiş, dönüyorlardı ki, kapılarının önündeki karları küreyen ihtiyar karı kocayı gördüler. Müzeyyen:

“Kolay gelsin teyzeciğim. Biz kiralık bir ev arıyoruz. Acaba sizin bildiğiniz bir ev var mı bu civarda? Sabahtan beri bakmadığımız yer kalmadı.”

Yaşlı kadın, kırış kırış olmuş alnının altından, Müzey-yen'e şöyle bir baktı.

“İyi birine benziyor,” diye düşündü.

“Bu yanındaki oğlun mu?”

“Evet teyzeciğim, oğlum. Evde dört tane daha çocuğum var. Eşim ölünce çocuklarıma bakabilmek için İnhisar'da çalışmaya başladım. Şöyle kirasını ödeyebileceğimiz, başı-mızı sokacak iki göz bir yer arıyoruz.”

Yaşlı kadın sorularını ardı ardına sıraladı. Sonunda iyice öğrenmişti bu kadının hayat hikayesini. O da bir kadındı, içi burkuldu.

“Bu kadına yardım edeceğim,” dedi sessizce.

“Bak kızım! Biz bu alt katta oturuyoruz. Üst kata ise şu yan merdivenlerden çıkılıyor ve orası bomboş duruyor. Biz üst katı, bir tanecik oğlumuz, gelinimizle otursun diye yapmıştık. Evlenince bir süre oturdular; ama oğlumun maddi durumu düzelince güzel bir ev yaptırıp çıktılar. Artık buraları beğenmiyorlar. Eski eşyalarını bile bırakıp yalnızca yeni olanları aldılar. Eğer eski püskü demezsen az bir kiraya sen otur bari... Biz de çocuk sesleri içinde, ahir ömrümüzde neşe buluruz.”

Müzeyyen kulaklarına inanamıyordu, tam ümidini kesmişken...

“Yarabbi, ne büyüsun! Bir kapıyı kapatır, bir kapıyı açarsın,” dedi.

Gözleri doldu sevinçten. Hemen sarılıp yaşlı kadının elini öptü.

“Ne kadar sevaba girdiğinizi bilemezsiniz teyzeciğim. Çok teşekkür ederim,” derken yaşlar yanaklarından süzülmeğe başlamıştı bile.

Ağabeyi, Müzeyyen’in taşınacağını duyunca üzüldü; ama kardeşini kararından vazgeçiremedi.

ÇALI İDİ, ÇIRPI İDİ, EVİM İDİ YA!

Bir hafta böylece geçip gitmişti. Hafta sonu, bir at arabası kiralayarak yatak, yorgan, kap kaçak, mangallar, Mü-

zeyyen'in göz nuru çeyizleri, ne varsa yüklediler. Kendileri de at arabasına binip yeni evlerine vardılar.

Neyse ki karlar bir haftada erimişti. Hava soğuk sayılmazdı. Bir çırpıda eşyalarını taşıdılar. Evde, maketlik denilen, dar uzun sabit tahtadan, divanlar vardı. Ot ya da samandan yapılan sırt yastıklarına, maket gömleği denilen örtüyü örterek süsledi Müzeyyen. Saf ipekten, el tezgahlarında dokunmuş, anneannesinden kalan bu örtüye, iğne oyası, enli ve sallantılı uç geçirilmişti

Bir gün içinde çarçabuk yerleşerek mangallarını büyük bir zevkle yaktılar. Müzeyyen, kahve selesini, kuzinenin yanındaki bankoya koymuştu bile. Evde eski de olsa, yerli bir ocak ve kuzine vardı. Bir yorgunluk kahvesi içmek için bakır cezveyi mangala sürdü. Çok mutluydu. Mangaldaki cezveye, kahvesi taşmasın diye bakarken dalıp gitti. Aklına, babaannesinin anlattığı bir hikaye geldiğinde kendi kendine güldü. Hikayeye göre;

Ayının biri, bir gün ormanda dolaşırken odun toplamaya gelmiş bir genç kıza aşık olarak kaçırıp inine götürmüş. Gel zaman, git zaman, ayıdan üç tane çocuğu olmuş genç kızın. Artık o da yemeklerini ayının yediği gibi avuç avuç yiyor, ayı gibi davranıyormuş. Çocuklarını hem ayı gibi hem de kendi gibi yetiştiriyormuş. Ayı da petek petek ballar ve ormandaki meyvelerden getirirmiş her akşam.

Bir gün avcılar ormanda avlanırken ayının inini keşfederek kaçırdığı kızı bulup kurtarmışlar ve ailesini bulup teslim etmişler. Ailesi de kız da çok mutlu olmuş kurtulduğu için.

Ailesi zaman içinde, kızlarının her davranışını eleştirir olmuşlar.

“Nasıl yemek yiyorsun öyle ayılar gibi?”

“Avuçlarını kullanarak yeme! Çatal bıçak kullan.”

“Ağzını şapırdatıp durma öyle...”

“Öksürürken elini ağzına kapa!”

“Ayılar gibi öyle badi badi yürüme!”

Tenkitler böyle sürüp giderken kız başlamış ‘Ah! Vah!’
etmeye.

“Ahh! Ahh! Ayı idi mayı idi, kocam idi ya! Tülü idi, mülü idi, çocuğum idi ya! Çalı idi, çırpı idi, evim idi ya!”
deyip ağlamaya başlamış, diyerek anlatıp dururdu baba-
annesi zaman zaman.

Onun yaşantısıyla bağdaşmıyordu bu hikaye; ama onun
da, ‘Çalı idi, çırpı idi, evim idi ya!’ diyebileceği bir evi vardı
artık. Hem de yalnızca kendi emeğiyle...

Kahve tam taşmak üzereyken cezveyi kaldırdı. Zevkle
köpüklü kahvesini antika fincanına koyup tütün tablası-
nı çıkardı. Bir sigara kağıdı alarak içine tütünü incecik
koyup sardı. Kağıdın yanını, diliyle tükürükleyip rulo
yaptı. Sigaranın bir ucunu, koltuğun tahta koluna vura-
rak ruloyu düzeltti ve keyifle mangaldaki közden sigara-
sını tutuşturdu.

Bu her zaman en büyük zevkiydi. Vücudunu, sağlığını
günden güne tüketen bir zevkti ne yazık ki... Bir yudum
kahvesinden, bir nefes de sigarasından çekiyor, başarısını
kutluyordu.

İşte en sonunda, kimseye muhtaç olmadan yaşamak
için bir adım atmıştı. Acaba ne kadar sürecekti bu?

“İyi olaylar kötü olayları, kötü olaylar da iyi olayları
kovalıyor. Aynı doğadaki med-cezir olayları gibiydi insan
hayatı da. Herkes bir gel git içinde,” diye düşündü.

“Zaten doğadaki her şey birbirine örnek değil miydi
görebilen gözlere? Bitkilerde toprakta tohumken toprağı

yararak çıkmak için gayret ediyor; toprağın üstüne çıkınca da güneşe, rüzgara, fırtınaya, yağmura karşı mücadele veriyorlardı; ama tüm bunlar, o bitkilerin hayat kaynağıydı. Bu mücadeleden sonra en güzel renklerini, çiçeklerini, meyvelerini veriyorlardı. Darılmaca kırılmaca yoktu, sevgi evreniydi bu.”

Müzeyyen de bir bitki gibi hissediyordu kendini. Tıpkı onlar gibi mücadelecı, tıpkı onlar gibi zayıf, çaresiz... Her an bir el tarafından koparılabilecek kadar da umutsuz... Lakin her başardığı, üstesinden geldiğı bir sorununda da bir o kadar umutlu, bir o kadar sevgi dolu...

“Her fırtınanın sonu, sakinlikti bu sonsuzlukta. Hepimiz, yaşamamız gereken ne ise onu yaşıyoruz işte,” dedi.

Ne Yapışkan Şey

Ertesi gün, kendi evinden işe gitmenin mutluluğunu yaşadı. İşbaşı yaparken gözlerinin içi gülüyordu. İş arkadaşları:

“Bugün moralin düzgün Müzeyyen Hanım,” dediler.

Ondaki bu değişikliğı hemen fark etmişlerdi. Odadan odaya resmi evrak taşıyan, şu uzun boylu, yakışıklı adam, Müzeyyen’den gözlerini ayıramıyordu hiç. Epey rahatsız oluyor, kafasını sertçe çeviriyordu hep.

“Nereden çıktı bu? Bu kadar sıkıntımın arasında, bir de gel, bununla uğraş... Allah Allah!” diye söylendi.

İşten çıkıp eve giderken yine kar yağıyordu lapa lapa... Epeyce tutmuş, her yer bembeyaz kar çarşafıyla süslenmişti. Arkasından birinin onu takip ettiğini hissedince dönüp baktı. Yine o iş yerindeki adamdı.

Adımlarını hızlandırıp tramvay durağına kadar koşarcasına yürüdü. İyi ki çok kar yağdığı için çocuklarını okuluna getirmemiş, ev sahibine bırakmıştı. Böyle aktarmalı bir yolda, karda kışta çocuklarla gelmek zor oluyordu. Allah'tan ev sahibi teyze, onlara zevkle bakıyordu.

Adam cesaret edip yanına gelemiyor, onu uzaktan takip ediyordu. Müzeyyen çok rahatsız oldu. Tramvay gelir gelmez nasıl bineceğini bilemedi. Cam kenarına oturup aşağıya baktı.

“Aaa! Şuna da bak! Takip ettiği yetmezmiş gibi bir de fötrünü çıkarıp beni selamlıyor. Ne yapışkan şeymiş bu? Davranışlarımdan da bir şey anlamıyor bu adam!” diye kızıp sinirinden dudaklarını kemirmeye başladı.

Kar Helvası

Eve vardığında ocağın başına geçerek yemek yaptı. Çocuklar akşam yemeğinden sonra,

“Canımız tatlı bir şeyler istiyor,” dediler. Aklına, Akil Bey'in getirdiği sıcacık helvalar geldi. Evlerinin bulunduğu sokağın başındaki helva imalathanesinde çalışan dört-beş işçi, sıcak tahin helvayı elleriyle çeke çeke, tel tel yaparlar sonra yuvarlayarak satarlardı. Çok canı çekti birden... Ama helvaya para veremezdi.

“Nasıl olsa unumuz var. Bari hemen un helvası yapayın,” dedi. Erzak dolabını açtığında şekerlerinin bittiğini gördü. Ne yapacaktı şimdi? Pencereden, gözüne yoğun yağın kar ilişti.

“Hah! Evde pekmez de var. Bu yağıp tutan beşinci kar bu sene, temizdir artık,” diye düşünerek elinde kocaman bir sahanla dışarı çıkıp bahçe duvarındaki karların üstünü

iyice sıvazlayarak orta kısımdaki karlardan, sahana doldurdu. İçeri girip karla dolu sahanın üzerine, bolca pekmez döktü. Mutfakta, yere bir sofrâ örtüsü yayarak kar helvasını ortaya koydu. Sahanın etrafına da beş tane kaşık... Çocuklar bu sürprize çok sevindiler. Ama Müzeyyen bin bir tembih:

“Ağzınızda iyice ısıtın, yavaş yavaş yiyin. Bademcikleriniz şişmesin...”

Çocuklar daha sonra huzurla uyudular.

Müzeyyen:

“Yarın şeker alayım,” diye düşündü, kirayı nasılsa vermişti.

“Bu hafta sonu hamur açarak erişte kesip kurutayım. Hem çocuklar severler hem de ucuza mal olur. Hazır hamur açmışken yufka ekmeği yapıp ocaktaki saçta, alt üst pişirir, kenara yığarım. Böylece her gün ekmek parası vermeyiz. Gerektiğinde açtığım yufkaları, ıslatır ıslatır, tepsiye börek döşerim,” dedi.

Neyi, nasıl ucuza çıkarabileceğini düşünmekle geçiyordu günü. Çocukların canı tatlı da istiyordu, et de... Et istekleri, ayın sonuna rastlarsa elinde çok az para olduğu için kasaptan akciğer (manco) alıyordu. Akciğeri kuşbaşı doğruyor, soğan ve taze biberle iyice kavurup domates, pirinç ilave ederek pişiriyordu. Baharat da katınca yeniyordu işte. Alışmıştı çocuklar.

“Hey gidi günler! Bir zamanlar ben bu mancoları, evimizin kedisi minnoş için alırdım. Şimdi çocuklarıma yemek yapmak için alıyorum. Ey kadın ey! Nereden nereye... Rüyamda görsem, inanır mıydım bunlara ben. Yengemden başka kimse aramıyor. Bu kadının yetimleri aç mı, tok mu? Kimsenin umru değil. İnsanları, zor duruma

düştüğümüz anlarda tanımak lazım. Asıl dostluklarını o zaman gösteriyorlar. Zor günlerimizde, en yakınımız bile bizi tanımıyor. Hoş, kimsenin mecbur olduğunu düşünmüyorum ya... Kimseden de yardım dilenmem,” diye mırıldandı.

İki gün sonraki kurban bayramında, et gelmişti onlara, bir de kuyruk... Müzeyyen çok sevindi. Hayvanın kuyruğunu kuşbaşı doğrayıp bolca tuz atarak kavurdu. Bozulmadan muhafaza edebilmek için evin en soğuk yerine koydu.

“Kısa süre içinde bu kuyruk yağını, yemeklerde kullanırım nasıl olsa,” dedi. O gün ev sahibi teyze, kuzunun budunu yollamıştı. Ertesi gün, kuzineyi yakıp fırında etli patates yaptılar. Çocuklar ete doymuştu bu bayram.

“Ohh... Her zaman bayram olsa keşke,” dediler.

Müzeyyen, çocuklarını mutlu edebilmek için bu tatilde, onları bayram yerine götürdü. Orada, kayık görünümlü salıncaklara karşılıklı oturarak sallandılar, dönme dolaplara, atlı karıncalara bindiler. Bayram yerindeki cambazların, ip üzerindeki yürüyüşlerini, gösterilerini heyecanla seyrettiler. Hatta anneleri, onlara pamuk helva aldı. Nurdan, renkli tahta tekerlekli arabada, şeker pamuğu yapan, bu başı beyaz şapkalı amcanın, ayağıyla pedal gibi bir şeye basarak şekerden pembe pembe pamuklar yapmasını, hayretle izledi. Adam, yaptığı pamuk helvayı, bir sopaya dolayarak verdi. Nurdan pamuk helvayı ısırarak için ağzına götürdüğü anda, yüzü, burnu, dudakları pespembe şeker içinde kalmıştı. Diğer çocuklar, kardeşlerinin şaşkınlığına kahkaha ile gülmekten kendilerini alamadılar.

Ne çok eğlenmişler, ne çok şımarmışlardı bugün. Eğlenmeye ve şımarmaya hakları olmadığını düşünüyorlardı

bazen. Onların da yüreklerinde her zaman sızlayan bir acı vardı. Çocuk ruhlarında zaman zaman baba sevgisini öz-lüyorlardı.

Biraz ilerdeki macuncuyu gördüklerinde annelerinden sıkılarak da olsa macun istediler. Onlarda para yoktu. He-diye olarak verilen mendillerin arasındaki bayram parala-rını, annelerine vermişlerdi.

Müzeyyen, minik minik sopalara sarılan rengarenk şe-ker macunlarından ve kırmızı renkli horoz şekerlerinden de çocuklarına aldı. Bugün bayramdı...

Çocuklar çok mutlu olmuştu... Neşeyle evlerine dön-düler. Hep hüzünlü olan kalplerine, biraz neşe gelmişti.

Maalesef bayram tatili bitmişti. Müzeyyen ertesi gün, sütçünün gür ve kalın sesiyle yataktan fırladı. Perdeyi ara-ladığında sütçünün eşiğinin iki yanından sarkan süt gü-ğümlerini gördü. Sütçünün elinde, yarım litrelik bir ölçek, avazı çıktığı kadar bağıırıyordu.

“Sütçü... Sütçü...”

“Belki bugün süt alırlar,” diye eve bakarak geçiyordu.

Maalesef bugün süt alamayacaktı Müzeyyen. Süte bile ayıracak parayı, her zaman bulamıyordu. Halbuki çocuk-ları gelişme çağındaydı. Okula gitmeden önce birer bar-dak sıcak süt içseler ne iyi olurdu. İçi burkuldu; ama sonra, “İyi ki bu adam, hep aynı saatlerde bağırarak geçiyor. Saati kurmaya bile gerek kalmıyor,” diye düşündü.

Çocuklarını çarçabuk hazırlayıp okula yolladı. İki kü-çüğü yanına alarak işe gitti. Çocukları ana okuluna bırakıp alelacele kendi bölümüne geçerek işini yapmaya koyuldu.

Günler tekdüze, hayatın mücadelesi içinde geçmeye başlamıştı işte... O gün işten geldiğinde sofrayı hazırlayıp çocuklarını çağırdı.

Masadaki bulgur pilavını, tabaklara paylaştıran annesine bakan Tarık:

“Anne!... Biz babam sağken hep yağ, bal, çeşitli reçeller, tatlılar yedik? Soframızda mutlaka bir etli yemeğimiz olurdu. Biz gerçekten bunları bir daha alıp yiyemeyecek miyiz?” dedi.

Meraklı gözlerini kocaman açıp annesine dikmiş, cevap bekleyen oğluna bakıp:

“Aa... Hiç yemez olur muyuz oğlum! Tabii ki yiyeceğiz,” derken parmağındaki amcasının düğün hediyesi, kıymetli pırlanta yüzüğüne gözü kaydı birden. “Yiyeceğiz tabii yavrum, yiyeceğiz; ama nasıl?” diye tekrarladı içinden.

Ertesi gün işten iki-üç saat izin alıp yıllardır alışveriş ettikleri kuyumcu Abdullah Efendi’ye gitti. Maalesef dükkanını devretmişti adamcağız. Yıllarca bu mesleğin içinde hassas işçiliğini sergilemekten yorulmuş; gözleri, elleri ihtiyarlamıştı artık... En nadide mücevherler, en değerli taşlar, inciler, onun becerikli, hassas, sanatkar ellerinde zarafetlerini sergiliyorlar, önem taşıyorlardı bir zamanlar.

“Buyuruniz Madam... Ben de size seve seve hizmet verebilirim. Şööle buyuruniz lütfen!...” dedi dükkanı devralan adam, aksanlı konuşmasıyla.

“Olabilir. Zaten çok fazla vaktim yok. İşe yetişmek zorundayım,” dedi Müzeyyen, amcasının düğün hediyesi, kıymetli pırlanta yüzüğünü masaya koyarken.

Küçük sivri sakallı, şık giyimli, benekli papyonlu adam, tek gözüne sıkıştırdığı hassas kuyumcu büyüteciyle yüzüğü dakikalarca, büyük bir dikkatle yakından inceledi.

Müzeyyen iyi bir para alacağını biliyordu. Amcasının hediyesiydi bu. Değersiz, özensiz şeyleri almazdı o. He-

le ki çok sevdiği yeğenine, en güzel yüzüğü taktığından emindi.

Keçi sakallı adam, başını hafifçe eğerek Müzeyyen'e baktı.

“Madam” dedi.

“Emin olunuz ki hanimefendi, son derece kıymetli bir yüzük. Taşın kesimi o kadar hassas, o kadar güzel yapılmış ki hayran olmamak elde değil. Lakin, bu dikkatli inceleyişim sonunda, içinde minicik, minnacık, her gözün göremeyeceği, ufacicik bir sinek gördüm. Eğer içinde gördüğüm o minik sinek olmasaydı, bugün bu yüzüğe, hiç kimse paha biçemezdi inanin!...”

“!!!!!!!!!!!!!!”

“Benden size, bu yüzük için bu kadar,” deyip cam bankonun üzerine, bir miktar para koydu papyonlu adam.

Müzeyyen hiç sesini çıkarmadan, tek kelam etmeden, bankonun üzerindeki parayı alıp süratle kuyumcudan çıktı. Ağlamaklıydı. Düştüğü durum, amcasının yüzüğünü satmak zorunda kalışı, belki değerinden daha çok yıpratmıştı onu. Sevgili amcasının hatırasıydı o; ama çocuğunun duyguları daha önemliydi.

“Ederine gelince; eğer gerçekten değeri buysa yüzüğünden hayır görsün. Lakin ederi paha biçilemeyecek kadar kıymetliyse de mahşerde cezasını bulur zaten,” diyerek alelacele işine geri döndü.

Akşamüzeri işten çıktığında elindeki parayla bir küfe erzak almıştı. Küfenin içinde; pirzolalar, biftekler, baklavalalar, börekler mi ararsın? Ne ararsan ne istersen hepsi vardı. Pastırmasından sucuğuna, tereyağından kaymağına, dil peynirinden eski kaşar peynirine, tuzlu balıktan çirozuna, lakerdasından konserve sardalyesine, ta-

hinhelvasından kağıthelvasına, yazhelvasından kozhelvaya, çifte kavrulmuş lokumlardan badem ezmelere, portakallı, fındıklı, üzümlü çikolatalara, badem, fındık şekerlerinden, peynir şekerlerine, üzüm pekmezinden, bulamaya, petek balından, pestiline; vazgeçemedikleri fındıklı akide şekerine kadar. Yok yoktu velhasıl küfenin içinde.

Bir hamal tutmuştu erzakları eve getirebilmek için. Kapıyı açan çocuklar, hamalın sırtındaki küfeyi görünce şaşırdılar. Küfe mutfağın ortasına boşaltıldığında da içinden çıkan yiyecekleri gördükçe sevinçten adeta sarhoş gibi oldular. Hayretten elleri ağızlarında, şaşkın bir durumdaydılar.

Müzeyyen'in, bu zor günlerde bulduğu bu yiyeceklerle ödediği bedel, belki Osmanlı devrinden kalma bir pırlanta yüzüktü; ama çocuklarının o anki mutluluğu, inanılmaz sevinçli, daha kaç tane değerli pırlanta yüzükle ölçülemezdi. İşte paha biçilemeyecek bedel; bu gülen yüzler, coşkun sevinçle parlayan göz bebekleriydi. Yüzük, değer biçilemeyecek bedelini, bir küfe güzel yiyeceklerle ödemişti zaten.

“Teşekkürler amcacığım. Yine yaptın sürprizini. Çocuklarımla şu anki mutluluğu, dünyalara bedel...” derken göz bebeklerinin ısıltısı, aşağıya doğru hüznle kıvrılan dudaklarıyla tezat oluşturunuyordu.

Gün gelmiş, alınan yiyecekler tükenmişti. Saklamanın bir faydası da yoktu. Çocukları yavaş yavaş hayatın gerçeklerine alıştırmak gerekecekti. Durumlarını onlara en hafif şekliyle anlatmalıydı. Artık istedikleri yiyecekleri, yiyemeyeceklerini; beğendikleri giysileri, giyemeyeceklerini anlamalıydılar!...

Niye Geldi ki?

O hafta sonu, kayınbiraderi Salim Bey gelmişti. Müzeyyen'in ağabeyine uğramış, evlerinin adresini ondan öğrenmişti. Müzeyyen kapıyı açıp karşısında kayınbiraderini görünce çok şaşırdı.

"Hoş geldin Salim Abi."

"Hoş bulduk Müzeyyen."

"Herkes iyi mi?"

"İyidirler inşallah, herkesin bir yerlere tayini çıktı."

"Buyurun, şöyle koltuğa geçin Salim Abi. Size orta şekerli bir kahve yapayım," diyerek mutfığa geçti.

Hem kahve taşmasın diye cezveye bakıyor, hem de, "Hayrolsun niye geldi ki acaba? Bunca zamandır hiç arayıp sormazken..." diye düşünüyordu.

Kahveleri fincanlara boşaltıp ikram etmek üzere odaya girdiğinde kayınbiraderini çocuklarla oynarken buldu.

"Amcaları değil mi? Özlemiş herhalde..." diye geçirdi içinden.

Kahvesini ikram edip tepsiyi sehpaaya bırakırken sordu:

"Siz nasılsınız? Esmâ nasıl?"

"Esmâ da iyi, o gelemedi. Bugün arkadaşları, ona bezik oynamaya geliyorlar. Selamı var; ama çocukları nasıl özledi, bilemezsin. Özellikle Asude'yi görmeyi çok istiyor. Bu ikinci dönemi, bizim yanımızda okusun diye düşündük. Ha! Müzeyyen ne dersin? Asude için de iyi olur. Her ihtiyacını temin ederim. Çocuk rahat eder biraz."

Müzeyyen bir süre düşündü. Buna razı olamazdı, kızına çok ihtiyacı vardı. Asude kardeşlerine bakıyor, Müzeyyen'i epeyce rahatlatıyordu. Onsuz çok zorluk çekerekdi. Fakat bu

arada, çocuğunun daha iyi besleneceğini, okul ihtiyaçlarının daha rahat sağlanacağını düşündü. En azından iyi bir ayakkabı ve mantoyla okula gidecek; derslerine, kardeşlerinin sorunları olmadan, rahatça çalışabilecekti.

“Daha başarılı olacak ve rahat bir ortamda bulunacak,” diye iç geçirdi.

“Ama çok özleyeceğim kızımı,” dedi.

Sonra da, “Olsun” dedi kendi kendine.

“Bencillik etmemin zamanı değil... Kızım daha iyi şartlarda olmalı. Çok özlediğimde gider görürüm ya da getirirler. Yaz tatilinde yanımda olacak nasıl olsa,” diye fısıldadı. Kararını verdi. Kızı, istikbali için Salim Amcasının yanında okumalıydı.

“Bari o kurtulsun,” dedi dili damağına dolanarak.

Uykudan uyanır gibi, “Peki abi, Asude’yle bir konuşayım bakalım...” dedi.

Asude o sırada, gümüş semaveri, mangalın külü ile ovup parlatıyordu. Müzeyyen, Salim Amcasının teklifini anlattı Asude’ye.

Asude biraz hırçın:

“Gitmek istemiyorum ben.”

“Ama kızım, bak biz burada hayatımızı zor sürdürüyoruz. Sen orada rahat edersin.”

“Ben kardeşlerimle kalmak istiyorum.”

“Biz burada soğan, ekmek, çorbayla karnımızı doyurmaya çalışıyoruz. Sen bu zor şartlardan kurtulursun kızım.”

“Siz ne yerseniz, ben de onu yerim, gitmeyeceğim.”

“Gideceksin, gitmen gerekiyor senin rahatın için,” dedi Müzeyyen.

İçinden:

“O daha çocuk, hayatın gerçeklerini bilmiyor; bilse, gitmem dediği için üzülürdü,” dedi.

“Gitmeyeceğim işte!”

Müzeyyen boş bulunup aniden kızının ağzına, elinin tersiyle vurdu. Birden böyle yaptığına çok üzüldü, sinirleri biraz bozuktu bugün.

“Yanlışı davrandım,” diye düşündü. “Ama şimdi gevşememin zamanı değil, toleranslı ve hissi davranmamam lazım. Kızımın istikbali önemli. Varsın amcasının yanında okusun.”

Asude, annesinin bu hareketine çok şaşırmıştı. Evet, çok disiplinli, çocuklarını kaş göz işaretleriyle bile idare eden bir anneydi; ama ilk defa böyle bir şey yapıyordu. Amcamın yanında okumam lazım demek ki, diye düşünerek, “Peki anne,” dedi.

Dedi; ama kırılmıştı da bir yandan. Müzeyyen, yatak odasına geçerek kızının kıyafetlerini ve okul gereçlerini hazırladı. Asude kardeşleriyle vedalaşıp annesinin de kırılgın ve üzgün bir halde, elini öptü. Onu kapı eşiğine oturarak bekleyen amcasının elini tutarak yürüdü.

Salim Bey, sokaktan geçen bir faytonu çevirerek Asude’nin binmesine yardım¹¹ edip bavulla birlikte kendi de bindi. Müzeyyen bir kupa suyu, rüyadaymış gibi arkalarından döktü farkında olmadan. El sallayarak ayrıldılar.

Fayton uzaklaştığında Asude gözlerinin yaşarmasına engel olamadı. Atın nal seslerine karışan hıçkırıklarını tutamıyordu bir türlü.

“Bu tokadını hiçbir zaman unutamayacağım anne...” diyerek kırılgan bir sesle fısıldadı. Evdekiler, faytonun arkasından üzgün üzgün bakakaldılar. Herkesin içi, buruk bir özlemle doldu nedense.

Müzeyyen:

“Atın nal sesleri...” diyerek elleriyle kulaklarını kapadı. O nal sesleri, beyninde yankılandı... Nal sesleri gittikçe çoğalıyor çoğalıyor, beyninin içinde tepiniyorlardı sanki.

“Onu şimdiden özledik bile; ama yakında görüşürüz yine,” dedi çocuklar. Akşam yemeklerini sessizce yiyip suratları asık, üzgün bir halde erkenden yattılar.

İnanın Niyetim Ciddi

Müzeyyen o sabah, ruhunun derinliklerinde bir yerde, bir kırıklık, bir sızı ile başladı işe. Kızının hüznü ve hayret dolu bakışlarını unutamıyordu hiç.

Bugün Tarık'ın doktor günüydü yine. Oğlunu özel doktorlara götürmek zorunda kaldığından tedavi masraflarına çok para gitmeye başlamıştı.

“İşten izin alıp, çocuğu doktora götüreyim,” diye düşündü. Bu arada gözü, isminin Seyfullah Bey olduğunu öğrendiği adama takıldı. Müzeyyen nereye gitse, onu uzaktan gölge gibi takip ediyordu her zaman.

“Hay Allah, aynı iş yerinde olmasaydı bari bu adam. Çok rahatsız oluyorum,” diye geçirdi içinden.

İzin almak için müdürün odasına girdi. Oğlunu doktora götüreceğini söyleyip,

“Üç saatlik bir süre, bana yeter,” dedi.

Müdür, Tarık'ın hastalığını çok iyi biliyordu. Bu vefakar ve çalışkan kadına izin vererek şifalar diledi.

Müdürün odasından çıkarken Seyfullah Bey'i, kapıda onu beklerken buldu.

“Müzeyyen Hanım, bir dakikanızı rica edebilir miyim?”

“Evet, ne vardı?”

“Müzeyyen Hanım, burası yeri değil; ama sizi uzun süredir takip ediyorum. Siz de farkındasınız. İnanın niyetim ciddi. Eğer uygun görürseniz sizinle evlenmek istiyorum.”

“Siz ne diyorsunuz beyefendi? Benim tam beş tane çocuğum var. Sizin hiç evlenmediğinizi duydum. Gidin kendinize başka birini bulun Allah aşkınıza! Benim de peşimi bırakın artık. Hiç hoş olmuyor bu böyle. Benim derdim başımdan aşkın zaten. Bir de sizinle uğraşmayayım. Rahatsız oluyorum. Bunu anlamıyor musunuz? Ben çocuklarımın rızkıyla uğraşıp duruyorum, evlenmeyi filan düşünmüyorum. Lütfen beyefendi! İstirham ediyorum...”

“Müzeyyen Hanım! Allah onların hepsinin rızkını verir. Bu dünyada herkesin rızkı hazırdır. Ben buna inanıyorum. Bu mücadelenizde, müsaade edin, ben de size yardımcı olayım! Ben sizinle evlenmeyi gerçekten çok istiyorum. Beş çocuk sahibi olmanız, hiç önemli değil. Ben onlara babasızlıklarını hissettirmem, iyi bir baba olmaya çabalarım,” dedi.

Müzeyyen şaşırmişti. “Allah Allah! görüyor musun?” dedi kendi kendine.

Daireler arasında evrak taşıyan bir insanla o kalburüstü insanların düşünceleri, davranışları arasındaki farka şaşırdı. “Benim tanıdığım, arkadaşlarımdan duyduğum o insanlardan, daha farklı bir düşünce yapısına sahip. Her şey tahsille olmuyor demek ki. İyi bir yüreğe sahip olmak çok önemli. Ne kadar insanca, ne kadar kaderci yaklaşıyor olaya. Bundan iyi bir baba olabilir doğrusu,” diye düşündü.

Müzeyyen bir şey demeden yürüyüp kapıda onu bekleyen Tarık’ı alıp doktora götürdü. Doktor, Tarık’ın iyi beslenmesi gerektiğini söylüyordu her defasında. Ne yapabildi ki Müzeyyen? Yemiyor, içmiyor, giymiyor çocuklarına

yedirmeye çabalıyordu. Beslenmeleri için gayret ediyordu; ama onlara et, peynir gibi gıdaları bolca alamıyordu ki.

İŞÇİLİKTEN MEMURLUĞA

Ertesi gün, müdür bey Müzeyyen'i odasına çağırttı. "Müzeyyen Hanım, kulağıma gelen bilgilere göre siz iyi bir tahsil görmüşsünüz. Doğru mu bu?"

"Evet efendim, duyduğunuz doğrudur."

"Keşke bana daha önceden söyleseydiniz."

"Ben, boş olan o işe başvurmuştum efendim. Onun için söylemem gerektiğini bilemedim. Böyle bir tecrübem olmadığı için."

"Yarın bana diplomanızı ve şu kağıttaki bilgileri, evraklarınızı getirin," diyerek bir dosya kağıdı uzattı.

"Peki efendim. Lakin ben, diplomamın bir gün gelip bana lazım olacağını, hiç düşünmediğim için nereye koyduğumu bilemiyorum. Ne zamandır arıyor; ama bir türlü bulamıyorum. Zayiinden çıkarmak için müracaat etmiştim zaten. Çıkarıp size öyle getireyim efendim."

"Tamam Müzeyyen Hanım, evraklarınızı tamamlayıp getirin."

Müzeyyen, müdürün odasından çıkarken şu dünyanın haline, bir kez daha şaşıırıyordu. "Ne kadar sürprizlerle doluydu insan hayatı. Tıpkı gece ve gündüz gibi. Aydınlığın arkasından karanlık, karanlığın arkasından aydınlık. Hayat zıtlıklardan kurulu," dedi.

"Eğer zıtlıklar olmasaydı, yaşam olmazdı. Kötü olaylardan, ıstıraplarımızdan, üzüntülerimizden, öğreneceği-

imiz çok şey var. Bütün bunlar, hayata karşı insanı pişiriyor. Bunlarla doğruları öğrenip güzelliklere, mutluluklara sevinebiliyoruz. Mutsuzluklar olmasaydı, mutluluğun ne demek olduğunu bilemeyecektik. Karnımız acıkmasaydı, yemek yemenin doygunluğunu, açlığın ne demek olduğunu bilemeyecektik. Bunları hep zıtlıklarıyla öğrenip güzel şeylerin farkına vararak Allah'ımıza şükrediyoruz. Her şey güllük gülistanlık olsa, bütün bunları keşfedemeyecektik," diye düşündü.

Sanki sefayla cefa birbirleriyle kardeş gibiydiler. Sefa gelince arkasından cefa, cefa gelince de arkasından sefa geliyordu. Birbirlerini takip ediyorlar sanki...

Hayatı gözlemlemeyi öğrenmişti Müzeyyen. Başına gelen her olayı inceliyor, kendi kendine dersler çıkarmaya çalışıp rahatlıyordu sanki. Böylece umutsuz olmamayı, hayata karşı direnmeyi, ayakta kalmayı başarabiliyordu.

İki hafta sonra Müzeyyen, bürodaki çalışına hayatına başlamıştı. Bir hevesle diktiği işçi önlüğünü giymiyor, artık normal bir kıyafetle geliyordu işine.

Şimdi memurdu o... Soğukta kapıda bekleyip kadın işçilerin üzerini aramıyordu. Burası sıcacıktı. Amcasını sevgi ve saygıyla andı.

"Teşekkürler amcacığım, sen olmasaydın, ben bugün, bu sıcak odada olamayacaktım. İyi ki beni okutmuşsun," dedi.

Seyfullah Bey evrak alıp verirken Müzeyyen'in gözlerinin içine bakıyor:

"Artık memur oldu, benimle evlenmeyi şimdi hiç düşünmez," diye üzülüyordu; ama hala inadından vazgeçmiyor, işe gidip gelirken bile Müzeyyen'in arkasına takılarak yalvarıp duruyordu.

“Çocuklarına çok iyi bir baba olacağım, göreceksin,” diyor, Müzeyyen de “Beni rahat bırak, peşime takılıp durma!” diye sesleniyordu arkasını dönüp. Müzeyyen’in, biri görüp dedikodu çıkaracak diye aklı çıkıyordu. Bu zamanda kadın olup çalışma hayatına atılmak zordu; fakat dul bir kadın olup çalışma hayatına atılmak çok daha zordu. Üstelik hoş, güzel bir kadın olduğundan zaman zaman onlar fark ettirmediklerini sansalar da bir çok gözü, üzerinde hissediyordu Müzeyyen.

Onlara Yetişmeliyim!...

Bir hafta sonu yine kayınbiraderi Salim Bey geldi. Müzeyyen kapıyı açar açmaz:

“Asude nerede abi? Keşke onu da getirseydin. Ne zamandır göremiyoruz. Hafta sonları getiriver, çok özlüyoruz. Benim çoluk çocuğu toparlayıp gelmem zor. Hem de yol parası.” dedi.

“Müzeyyen,” diye lafa başladı Salim Bey.

“Evet abi,”

“Asude biraz üşütmüş, ateşlenmesin diye çıkarmadım. Asude’nin rahatı çok iyi merak etme. Her şeyden memnun; ama kardeşlerini çok özlüyor. Eğer izin olursa kardeşlerinden birini ona götüreyim. Hem birbirlerine arkadaş olurlar hem de Asude’nin aklı burada, kardeşlerinde kalmadan, derslerine daha iyi çalışabilir, kendini evinde gibi hisseder. Hem sen de işine daha rahat gider gelirsin, birini daha düşünmezsin bari,” dedi.

Müzeyyen, Salim Beyin bu sözleri üzerine duraksadı.

“Demek en güzel kızı Asude, kardeşlerini özlüyordu.”

Salim Bey'in dediği doğru olabilirdi. 'Asude kendini evindeymiş gibi hisseder,' sözü onu etkilemişti. Zaten yavrusu çok kırgın ayrılmıştı buradan.

"Peki abi," dedi.

Salim Bey:

"Galip'i götüreyim."

"Abi, Tarık'ı götürürsen yaş olarak daha iyi anlaşırlar. Hem... Tarık rahatsız biliyorsun, iyi beslenmeye ihtiyaı var. Sen bir çok doktora da baktırabilirsin. Bari tedavisi olur," dedi.

"Ama Müzeyyen! Asude Galip'i çok özlemiş, illa ki onu istiyor," deyince Müzeyyen daha fazla ısrar edemedi, kızını kıramazdı artık.

Salim Beyin gözü, Galip'in eskimiş patiklerine takıldı.

"Müzeyyen, Galip'i çarşıya çıkarayım da ayağına bir patik alayım. O zamana kadar sen de giysilerini hazırlarsın," dedi.

Müzeyyen, Galip'e bir bere, kalın ynden bir tulum ve çift lastik bir hırka örmüştü. Sırtına bunları, ayaklarına da diz altına kadar gelen uzun çoraplarını giydirdi. Dizleri açıkta kalmıştı ama:

"Zarar yok," diyerek alelacele patiklerini giydirdi.

Müzeyyen, Salim Beye dönerek:

"Nurda da sizinle gelsin, biraz hava alır," dedi.

Amcasıyla çarşıya çıkacağını duyan Nurda, çok sevinçliydi.

Annesi, Nurda'a:

"Kurdeleni getir, saçlarını toplayalım," diye seslendi.

Nurda'nın sarıya bakan kakll saçları, kulak hizasından kt kesilmişti. Müzeyyen, kakllerinin üzerindeki bir tutam saı, tafta kurdeleyle toplayıp kocaman bir fiyonk

yaptı. Asude'den kalma, büyük bebe yakalı, ponpon düğmeli, kalın mantosunu giydirdi.

Nurdan, sağ ayağını yan bastığı için bir ayakkabısı hep basıktı. Ayakkabısının yanı, iyice yamulunca ayakkabısını sürüyerek geziyordu artık... İşte bu gün de ayakkabısını sürüyerek yürüyordu. Amcası Galip'e ayakkabı alırken belki ona da alırdı kim bilir...

"Alır alır... Mutlaka alır," diye geçirdi içinden, umutlandı...

Ayakkabısını nasıl sürdüğünü, amcası görüyordu herhalde. Beraberce ayakkabı dükkanına girdiler.

"Ne güzel, ne çok ayakkabı var burada," dedi Nurdan.

Şu küt burunlu, siyah rügan ayakkabıyı çok beğenmişti doğrusu... Yerdeki ayakkabı kutularının üzerinde duran ayakkabıya, eliyle dokunup okşayarak amcasına doğru baktı. O hiç Nurdan'a bakmıyor, Galip'e beğendiği ayakkabıları giydirip duruyordu. En sonunda içlerinden beğendiği bir çifti seçip satın aldı.

Nurdan'a,

"Haydi gidiyoruz, gel buraya!" dedi.

Ayakkabıcıdan çıkarken Nurdan çok bozulmuş, şaşır-mıştı bu işe. Amcası onunla hiç ilgilenmemişti bile...

Eve dönerlerken çarşıya çıkarkenki yürüyüşünün tersine, dimdik, ayakkabısını sürümemeye dikkat ederek gururla yürüdü; ama niye öyle yürüdüğünü de hiç bilemedi.

Eve döndüklerinde Nurdan'ın yüzü asılmıştı. Ona ayakkabı almamıştı amcası işte... Kaşları çatık, oturma odasına geçti.

Müzeyyen, Galip'in eşyalarını, ufak deri bir çantaya hazırlarken Nurdan'a:

“Neyin var kızım öyle, niye suratın asık? Giderken çok neşeliydin ya, ne oldu?” dedi.

“Yorulдум ben,” dedi Nurdan.

Belki söylerse annesi üzülürdü, kim bilir?

Salim Bey yine bir fayton çağırıp Galip’i kucığına aldı.

Müzeyyen:

“Abi, mutlaka hafta sonları getiriver. Çocuklar birbirlerini özlerler. Ben de çok özlerim takdir edersin ki...” dedi.

Salim Bey, Galip’le faytona binerken birlikte el salladılar.

“Hafta sonları getiriver abi!” diye tekrar arkalarından bağırdı Müzeyyen.

Bu defa içi daha çok ezildi.

“Galip daha çok küçük. Keşke Tarık için ısrar etseydim. Birlikte ders çalışır, konuşabilirlerdi. Neyse okullar tatil olana kadar sabredeyim bari,” diye geçirdi içinden.

Hafta başı, yeniden tekdüze yaşamları başladı. Haldun Darüşşafaka’ya, Tarık en yakın okula, Nurdan da annesiyle anaokuluna...

Artık havalar yavaş yavaş ısınmaya başlamıştı. Müzeyyen, “Salim Abi iki haftadır çocuklarımı getirmedi. Ne oldu acaba? Haftaya ben gidip çocukları göreyim bari. İnşallah hasta olmamışlardır,” diye dua etti.

Müzeyyen zor bir hafta geçirdi. Rüyalarında hep Asude’yle Galip’i görüyor, her akşam kabusla sığırayıp uyanıyordu. “Hayrolsun inşallah! Ne bu? Her gece kabus görür oldum,” diyordu.

Hafta sonunda ilk işi, Nurdan’ı, Haldun ve Tarık’a bırakarak Salim Beylere gitmek üzere yola çıkmak oldu.

En son bindiği vasıta olan tramvaydan, eltisinin evine yakın bir durakta indi. İner inmez Salim Beylerin komşusu ile karşılaştı. Biraz uzak bir komşuydu; ama Müzeyyen, eltisinde kalırken bu hanımla çok iyi dost olmuştu.

“Merhaba Müzeyyencim, hayrola, nasılsın?”

“Teşekkür ederim, sizler nasılsınız? Ben çocukları merak ettim. İnşallah hasta değillerdir. Onları görmeye geldim,” dedi.

Komşuları şaşırmıştı.

“Aaa... Ama Müzeyyencim, haberin yok mu? Onların doğudaki bir ilçeye tayinleri çıktı. Sabahleyin trenle yola çıktılar,” dedi.

Müzeyyen’in, başından aşağıya kaynar sular dökülmüştü sanki. Her bir gözeneğinden ateş fışkırıyordu. “Nee... Nee!” diye bağırarak çılgınlar gibi koşmaya başladı.

“Koşma Müzeyyencim, nereye koşuyorsun?” diyerek arkasından koşturan kadın, yetişerek Müzeyyen’i tuttu. Nefes nefese kalan Müzeyyen, çok zor konuşuyordu.

“Ama... Ama... Bana haber vermediler, çocuklarımı oraya götürmek için benden izin almadılar. Onlara yetişmeliyim!”

“Fakat Müzeyyencim, onlar yolu yarılamlışlardır bile. Sen nereye, neyle, nasıl yetişeceksin? Aklını başına toplala!”

“Evet, aklımı başıma toplamalıyım... Kadın haklı. Ah! Çok geç kaldım, çok!...” dedi.

Hayat bir kere daha üzüyordu Müzeyyen’i. İçi katılaşmıştı. Kaskatı olduğunu, donup kaldığını hissetti. İki çocuğunu da başka bir şehre götürmüşlerdi. Hem de en güzellerini... Herkesin dönüp dönüp imrenerek baktığı çocuklarını seçmişlerdi.

“Hayat ona niye böyle oyunlar oynuyordu acaba?” diye düşünüp durdu.

“Çok mu safım ben? Çok mu aptalım? Salim Abim’e güvendim. Nasıl güvenmem?! Kocamın vasiyet ettiği, güvendiği abisiydi o. Evet başımda bir erkek yok, tek başıma mücadele ediyorum yaşamla. Hep bu yüzden oluyor, tüm başıma gelenler bu yüzden. Erkeksiz bir kadını zayıf görüyor toplum. En yakınımız, kocamın ona çocuklarını emanet ettiği Salim Abim bile böyle davrandıktan sonra elalem ne yapar kimbilir?

Çocuklarımı nasıl bulabileceğim? Götürürken bana haber vermediklerine göre demek ki bulmak için çok uğraşacağım,” dedi.

İç i sızladı, midesi ekşidi, aniden göğsüne bir ağrı saplandı. Üzüntü ve acıdan kasılınca kıvranarak çömeldi ve yolun kenarına oturdu kaldı. Bitkindi...

Neden sonra kendini biraz toparlamıştı. Gelen geçen ona bakıyor, “Hasta mısınız? Yardıma ihtiyacınız var mı?” diye soruyordu.

Kadıncağız, Müzeyyen’i yalnız bırakmamış, başından hiç ayrılmamıştı. Müzeyyen’e adresini vererek “Tayinlerinin hangi ilçeye çıktığını öğrenirsem sana yazarım. Sen de adresini bana ver,” dedi.

Müzeyyen adresini söyleyip son bir gayretle kalkarak durağa kadar uykuda yürür gibi yürüdü.

“Yok, rüya bu!... Bir kabus görüyorum ben...”

Gelen tramvaya sallanarak zar zor bindi. Bulduğu boş bir yere çökercesine oturdu.

Gerçi Salim Beylerin, çocuklarına çok iyi bakacaklarından emindi Müzeyyen. O yüzden gözü arkada değildi. Ama böyle haber vermeden çekip gitmeleri... Olacak şey değildi bu.

Bu kadar üzüntüyle evin yolunu bulabilmişti ya, ona sevindi.

“Sen aklımı alma Allahım! Bana güç ver!” diye dua etti.

Düşüncelerine öylesine dalmıştı ki son aktarması tramvaydan, bir durak sonra indi. Geriye doğru dönerek zoraki eve vardı. Şimdi evdeki çocuklarına ne diyecekti?

“İşim çok zor bundan sonra...” dedi.

Çocuklarını, evlerinin arkasındaki boş arsada oynarken buldu. Çok neşeliydiler. Büyük bir çocuk “Al bir salon gelini, koy kalbime elini,” diye başlıyor, öteki çocuklar koro halinde:

“Kalbime vur bir zımba, rumba da kızım rumba,” nakaratını söylüyorlardı bu şarkının.

Çocuklarına çok üzgün olduğunu belli etmemeye çalışarak gözyaşlarını elinin tersiyle sildi. Gözleri, yanakları kıpkırmızıydı.

“Onlar oynamaya devam ededursunlar, ben de biraz toparlanmalıyım,” dedi her zamanki gücüyle.

Hasta Değilsiniz İnşallah!

Ertesi gün, perişan bir halde işe başladı. Seyfullah Bey, onun bu durumunu görüp yanına yaklaştı.

“Hayrola Müzeyyen Hanım, neyiniz var? Hasta değilsiniz inşallah...”

Müzeyyen’in derdinden anlayacak, onu teselli edecek birine ihtiyacı vardı. Dayanamayıp başına gelenleri Seyfullah Beye anlattı.

Seyfullah Bey, onu dikkatle dinledi dinledi. Ertesi gün, daha ertesi gün, daha ertesi gün de... Müzeyyen’in derdini paylaşıyor, ne yapabileceğine dair fikirler yürütüyordu.

Müzeyyen, Salim Beyin eski iş yerinden, kayınbiraderinin tayininin hangi ilçeye çıktığını öğrendi. Öğrendi öğrenmesine de ne yapabiliirdi ki? İzin alması gerekiyordu; ama daha memuriyet hayatında çok yeniydi. İzin alıp oraya gitmesi imkansız bir şeydi. Hem çocuklarını kime bırakacaktı ki?

Peki ya yol parası? Haydi yol parasını borç harç bulsa, hiç bilmediği bu ilçede, onları nasıl bulacaktı? Nerede kalabilecekti ki kadın başına? Bu imkansızdı. Ona yardımcı olacak hiçbir akrabası yoktu. Kayınvalidelerinin de evi boşaltıp başka bir şehre yerleştiklerini duymuştu zaten. Hem burada bile olsalar, ona yardım etmezlerdi. Haksız bile olsa, Salim Ağabeyinin yanında olurlardı her zaman.

Nasıl olsa günün birinde çocuklarını görebilecekti, ya da görebilmenin bir yolunu bulabilecekti. Salim Ağabeyi, gittikleri yerden, mutlaka bir mektup yazıp bilgi verecekti. Hem onlara iyi bakıldığından emindi; ama onları çok öz-lüyor, içi sızlıyordu.

ÜSKÜDAR'DA KALDI BU GÖNLÜM

Bir gün Seyfullah Bey, Müzeyyen'e kendisiyle niye evlenmediğini tekrar sordu. "Ne başına geliyorsa başında erkek olmadığından," dedi.

Müzeyyen de zaten ne zamandır, "Başımda erkek olmadığından beni güçsüz görüyorlar," deyip duruyordu.

Seyfullah Bey haklıydı. Evli olsaydı, ondan izinsiz çocuklarını götüremezlerdi. Kendini aciz, güçsüz hissedip özgüveni sarsıldı. Kadın olmak ne zordu...

Bir gün Nurdan'ın, "Ben kime baba diyeceğim anne-cim? Benim hiç babam olmayacak mı? Ana okulundaki bütün çocukların babaları var," sözleriyle içi burkuldu.

Ertesi gün de Seyfullah Beyin ısrarlı evlenme teklifine, 'Evet' deyiverdi. En sonunda bu teklifi kabul etmişti.

Seyfullah Bey, sevincinden deliye döndü. "Nihayet bu güzel kadını razı ettim. İyi ki vazgeçmemişim, iyi ki inat etmişim. Sonunda başardım. Sabreden derviş, muradına ermiş," diye oynayıp duruyordu.

Nikah hazırlıklarına hemen başlayıp Seyfullah Bey'in Üsküdar'da oturduğu kiralık evine taşınmaya karar verdiler.

Seyfullah Bey:

"Benim oturduğum ev, senin oturduğun evden daha geniş. Burada oturalım," demişti.

Müzeyyenler, hep beraber eşyaları taşıyıp yerleştiler. Daha önce evine yayamadığı, rulo halinde kenara dayadığı, canım ipek el halılarını bile yaydı.

Seyfullah Bey'in, iki katlı, tahta evinin manzarası çok güzeldi. Ev geniş sayılırdı. Büyük bir sofaya açılan dört odası, üst katta da iki yatak odası vardı. Her yatak odasına ya bir soba, ya da mangal koymuştu.

Müzeyyenler, çoluk çocuk yeni evlerine yerleşmişlerdi bile. Seyfullah Bey, nikah gününe kadar bir akrabasının yanında kalacaktı.

Beyaz Gonca Güller

Nikah günü geldiğinde Müzeyyen'in içi kırık, uzaktaki evlatlarının özlemi içindeydi. Başlarında bir erkek bulunsun diye yaptığı bu evlilik, doğru muydu acaba? Taşınma

ve nikah telaşlarından vakit buldukça devamlı bunu düşünüp durmuştu.

Ütüleyip kendi yatağının üzerine yaydığı mavi tayyörünü, zoraki giydi. Tayyörlük kumaşını, Seyfullah Bey almıştı ona. Müzeyyen iş dönüşlerinde, gece yarısına kadar çeyizinden kalma dikiş makinesinde bu tayyörünü dikmişti. Ceketinin beli sımsıkı, vücuduna tam oturuyordu. Tayyörün büyükçe bir yakası, iri sedef düğmeleri, dar uzun, arkadan yırtmaçlı bir eteği vardı.

Enseden yaptığı topuzunun üzerine, eskiden kalma kahverengi şapkasını giydi. Kapalı burunlu, kahverengi ayakkabılarını da giyince hazırdı. Kahverengi çantasını koluna takıp yukarıdaki odasının karelere bölünmüş camından, sokağa doğru baktı.

Seyfullah Bey, nikah dairesine gitmek için bir faytonla gelmiş, aşağıda Müzeyyen'i bekliyordu.

Şık takım elbisesi içinde, uzun boyu, endamı daha bir meydana çıkmış, mutluluktan siyah gözlerinin bakışları daha derinleşip ışıldamıştı. Elinde, Müzeyyen'e verilmek üzere, mavi saten kurdeleyle bağlanmış, on üç adet beyaz gonca gülden oluşan bir buket vardı.

Müzeyyen merdivenlerden indiğinde ona gül demetini uzattı. İşte o an, Müzeyyen'in içinde bir fırtına koptu sanki. Böyle bir gonca gül demetini, Akil Bey'le evlenirken taşımıştı. Tekrar aynı güllerden oluşan bir buketi tutamazdı...

"Nedir Allahım bu? Evlenmemem mi gerekiyor yoksa?" diyerek Seyfullah Bey'e doğru baktı.

"Yok artık çok oluyorsun Müzeyyen! Böyle bir şey yapamazsın! İş bu raddeye geldikten sonra evlenmeyeceğim demek, Seyfullah Bey'le alay etmek olur. Sen çocuk değil,

bir sürü çocuk sahibi, yetişkin bir kadınsın. Aklını başına topla!” diyerek kendi kendine kızdı.

“O da Akil Bey gibi siyah takım elbise giymiş,” diye geçirdi içinden. Her şey için çok geçti. İkilemler içinde çırpınıyor, bayılacak gibi oluyordu. Bir şey belli etmemek çabası içinde, dışarı kadar zor yürüdü.

Seyfullah Bey, nazikçe elinden tutarak faytona binmesine yardım etti. Kendi de Müzeyyen’in yanına oturup “Nikah dairesine çek arabacı!” dedi.

Sesi çok neşeliydi.

“Seyfullah Beyin sesi, mutluluktan şarkı söylüyor sanki... Ya ben, ya benim mutluluğum! Benim mutluluğum yok artık. Benim mutluluğum, Akil Beyin ölümü ve iki çocuğumun elimden sabun köpüğü gibi kayıvermesiyle bitti. Benim mutluluğum yok artık! Yok!...” diye haykırdı Müzeyyen içinden sessizce.

Faytonun siyah, deri minderi üzerinde, sanki bir heykel gibi hissiz ve kıpırtısız duran elini tutan Seyfullah Bey: “Bugün benim en mutlu günüm. Hiçbir şey benim bu mutluluğumu bozamaz!” diyerek gülümsedi.

Yavaşça elini çeken Müzeyyen:

“Galiba başaramayacağım. Olmayacak bu birliktelik,” diye düşündü.

Nikah dairesinin önünde inerlerken beyaz gül demetini, özellikle faytonda bıraktı. İçeri girdiklerinde nikah şahitlerinin onları beklediğini gördü. Çok tedirgindi. Çok sevdiği, tek aşkı kocasının üzerine bir izdivaç yapmak, onu son derece üzüyordu; ama o bu dünyada yoktu ve her zaman Müzeyyen’in gönlünde olacaktı.

Nikah masasına oturdular. Müzeyyen, nikah memurunun sözlerini duymuyordu bile. Seyfullah Bey koluyla

dürtünce ‘evet’ demesi gerektiğini anladı. Daha sonra da, “Şurayı imzalayın Müzeyyen Hanım, şurayı imzalayın,” diye tekrarladılar.

Herkes ona bakıyordu, o da şaşkın şaşkın herkese... Zoraki bir imza attı.

Ayağa kalkınca sıkıntıdan ayakkabılarını çıkarıp fırlattığını fark etti. İnsanlar merakla ona baktılar. Ayakları çıplaktı... Ayakkabılarını masanın altından bulup önüne koydular.

“Ayakkabılarınız burada,” diyen adama, Seyfullah Bey sertçe:

“Tamam tamam,” diyerek adamı eliyle iteleyip ayakkabıları Müzeyyen’in ayağına doğru eğilerek uzattı.

“Ayakkabılarını atmış sıkıntıdan. İnanamıyorum!...” diye düşünerek üzüldü...

Müzeyyen ise hiçbir şeyin farkında değildi sanki. Kendini çok kötü hissediyordu. Bir yandan uzaktaki çocuklarının hasreti, bir yandan Akil Bey’den sonra ikinci izdivaç için attığı imza, daha bu evlilik başlamadan onu çok sarsmıştı. Hayat zordu onun için. Ruhsal durumunun alalak bullak olduğunu hissetti. Daha şimdiden, “Evlenmedim keşke!” deyip duruyordu içinden; ama boşuna... Evlenmişti işte.

Üsküdar’a geldiklerinde deniz kenarından havalanan martı sürüsünün çılgın gürültülü sesleri, kulaklarında iyice büyüdü, büyüdü...

“Ne çirkin ötüyorlar, sanki bana, ‘Niye evlendin Akil Beyden sonra?’ diye kızıyorlar. Genç kızken bu iskelede vapur beklediğimde aşk fısıltısı gibi gelirdi bana bu martıların sesleri. Ilık ılık denizden esen bahar rüzgarla-

rı bedenimi okşarken içim kıpır kıpırdı. Bir köşeden Akil Bey çıkıverecek, o İstanbul beyefendisi tavrıyla vapurda yine karşıma oturacak; beni, her gün bahçe çitine mektup bıraktığı komşu kızını, tanımazlıktan gelecek. Vapurdan çıktığımızda arkamdan yürüyerek yanyana olan evlerimize geldiğimizde o kendi bahçe kapısını, ben kendi bahçe kapımı açacağım. O, çitin kenarından geçerken hafifçe öksürük numarasıyla eğilip çiti saran sarmaşıkların ya da beyaz güllerin altına, mektubunu bırakacak. Ben de geçerken kimseye bir şey hissettirmeden eğilip alıvereceğim.

Saymadım; ama kimbilir kaç defa böyle mektuplaşmıştık. Ne kadar mutluydum o zamanlar. Yüreğimin çarpıntısını, o günkü gibi hatırlıyorum aynı heyecanla. Martılar, benim yüreğimde uçuyor, şakıyorlardı sanki.

İyi de kötüyü de biz uyduruyoruz etrafımızdaki nesnelere galiba. Kendi ruhsal durumumuza göre güzel ya da çirkin geliyor bize her şey,” diye geçirdi içinden.

Evlerine gitmek üzere faytonlara kadar yürümeye başladılar. Üçüncü Ahmet Çeşmesi’ne geldiklerinde yavaşlayan Müzeyyen, Seyfullah Bey’e “Yüzüme biraz su çarpmak istiyorum,” diyerek yalpalayarak çeşmeye doğru gitti.

“Herhalde üzüntüden tansiyonum düştü,” diye düşündü.

Musluktan akan buz gibi sudan yüzüne vurdukça biraz rahatlıyordu. Şapkasını çıkarıp başının ön kısmına su çarptı. Çantasındaki ipek kreptemur, kenarı iğne oyali beyaz mendilini ıslak eliyle alıp kurulamaya çalıştı.

Gözüne hayal meyal, musluğun yan kısımlarındaki mermer kabartma vazoların içinde; çiçekler, güller ilişti sanki.

“Kendimi rüyadaymışım gibi hissediyorum. Ne oluyor bana? Her şey bana hayali geliyor. Mermerden güller... Belki de beyaz güllerdi bunlar!” diye düşündü.

“Beyaz güller... Beyaz güller... Gelinliğimi ilk giydiğimde elimde taşıdığım beyaz güller... Akil Bey’in her bulduğunda bana getirdiği beyaz güller... Konaktaki bahçemizde mis gibi kokan beyaz güller... Altına mektupların saklandığı beyaz güller... Ve şimdi de; eğer hayal görmüyorsam bu tarihi çeşmede karşıma çıkan beyaz güller... Bana bu kadar güzel duygular yaşatan beyaz gülleri, Seyfullah Bey nikah çiçeği olarak bana getirdiğinde ne kadar da fena oldum. Çok sevdiğim bu beyaz güller, bana hüznün verdi,” dedi.

Burnuna, mis gibi beyaz güllerin kokusu geldi birden. Sanki çeşmedeki hayal meyal gördüğü mermer beyaz güller, gerçekleşmişler, tazecik güller olmuşlardı. Hayret edilecek bir şeydi; ama etraf mis gibi gül kokuyordu nereden geliyorsa. Etrafına bakınarak çevrede beyaz güller aradı; ama göremedi...

Seyfullah Bey, karısının bu garip halini farkedince kolundan tutarak kendine doğru çekti.

“Haydi faytonlara gidelim,” dedi.

Şaşkındı Müzeyyen. Faytona bindiğinde yeni yaptığı bu izdivacı düşünmemek için etrafındaki tarihi eserlere bakıyordu uzaktan uzaktan.

Yırtık Elbise

Seyfullah Bey ise muradına ermenin mutluluğunu, sevincini yaşıyordu; lakin eve gelince sevinci yarıda kaldı. Müzeyyen epey garipti. “Sanki uykuda yürüyen insanlara benziyor,” diye düşündü.

Güzel gözleri üzgün ve dalgındı. Sinirli ve düşünceli zamanlarında olduğu gibi tek kaşı havaya kalkmıştı.

Yatak odasına çıkınca çantasını ve şapkasını bir yana, ayakkabılarını bir yana attı. Pencerenin önüne bir sandalye çekerek aceleyle tütün tablasını buldu. Titreyen elleriyle bir türlü iradesini kullanıp bırakamadığı tütünü sarıp yatak odasında bulunan mangaldaki közden, her zaman gibi sigarasını tutuşturdu. Tayyörünün ceketini çıkarıp sandalyenin arkasına astı; perdeleri sonuna kadar açarak tahta sandalyeye sinirle oturdu.

Seyfullah Bey:

“Yemek yer miyiz Müzeyyen Hanım? Ben bir şeyler hazırlamıştım.” diye sordu.

“Ben yemeyeceğim, canım istemiyor. Siz yiyiniz Seyfullah Bey,” diyerek kafasını çevirdi.

Pencereden baktığında gün batıyordu.

“Dünyadaki hiçbir yerde güneş Üsküdar’daki kadar muhteşem batamaz,” dedi kendi kendine.

Karşık evler, sarı ışıltılar saçarak pırıl pırıl parlıyordu.

“Buraya altın şehir demekte çok haklılar,” diye geçirdi içinden. Seyfullah Bey yemeğini yiyip gelince gecelik entarisini giyerek karyolaya uzandı ve Müzeyyen’in hala camın önünde oturduğunu görünce hiç sesini çıkarmadan hayretle onu seyretmeye başladı.... Bir süre sonra,

“Haydi Müzeyyen, gelmiyor musun?” dedi.

Müzeyyen, Seyfullah Bey’in seslenmesi üzerine kafasını çevirdiğinde kapağı aralık kalan gardırobdaki, evliliğinin ilk yıllarından hatıra olarak sakladığı yırtık elbisesinin ucunu görünce daha fena oldu. Kafasını pencereye doğru çevirdi hemen; ama elinde değildi; pencereden gözünü ayırdığında gardırobun içindeki yırtık elbisesine kayıyordu gözü.

Elbiseye gözü takıldıkça da kocasıyla geçirdiği o geceler, gözünün önünden gitmiyordu bir türlü.

“Ne yapacağım ben şimdi Akil Bey?” diye fısıldayarak iki eliyle başını tuttu.

Seyfullah Bey “Elleri titriyor,” diye düşündü.

Müzeyyen’in ona aldırıldığı yoktu; sandalyeye yaslanmış, sigarasını yutarcasına içiyordu.

Tepedeki bu evden, Üsküdar İskeleyi’ni ve İstanbul’un gecenin ışıkları altındaki, bu muhteşem manzarasını seyrediyordu.

Bir gemi geçiyordu ıslıl ıslıl.

“İstanbul,” dedi.

“İstanbul... Ne kadar da bana benziyorsun. Benim kadar güzel, benim kadar vakur. Benim gibi senin de bir tarafın bir uçta, diğer tarafın bir uçta. İki yakaya da geçmek için bir gemi lazım. Bir gemi lazım,” diye tekrarladı.

İnsanlar da bir gemiye benzemiyorlar mıydı? Acaba insanlar bir gemi olsalardı, nasıl bir yaşantıları olurdu... Ya ağaç olsalardı ne hissederlerdi, ya bir rüzgar, ya da bir dere... İyice saçmalıyorsun, artık Müzeyyen, melankolik oldun sen bu akşam, diye düşündü.

Bir sarhoş geçiyordu arkadaşının kolunda yalpalaya yalpalaya... Çıkabilen en yüksek sesiyle “Üsküdar’a gideriken, aldı da bir yağmur” şarkısını söylüyor, arada bir nara atıyordu:

“Heyytt!...”

Ses iyice uzaklaştığında düşüncelerinden sıyrıldı Müzeyyen. Tekrar bir sigara sarıp mangaldaki közden yaktı. Gözlerini pencereden ayıramıyor, ne yazık ki sigara üstüne sigara içiyor, yüreği sıkıldıkça da narasını atıyordu içinden tıpkı o sarhoş gibi...

“Heyyttt!...”

Sabahın ilk ışıklarına kadar bu böyle sürüp gitti. Seyfullah Bey, Müzeyyen’in bu haline bir anlam veremedi; ama bu mutsuz kadını üzmemek için sesini çıkarmadı.

Gece yarısı, Müzeyyen’in garip halini seyretmekten sıkılınca sızıp kaldı. Halbuki bu onun en güzel günü olmalıydı. Neler neler hayal etmişti. Bu aşık olduğu kadını az mı beklemişti, az mı peşinden koşmuştu. Akşam, nikah yüzüğünü Müzeyyen’in parmağına takarak çok zor şartlarda aldığı bu şık, ipek gecelik takımını verecekti giysin diye.

Sabah uyandığında eli, karyolanın altına koyduğu gecelik kutusunun üzerindeydi hala. Müzeyyen ise sandalyenin üzerinde uyukluyordu. Kalkıp onu kucağına alarak yatağa yatırdı. Üzerine, Müzeyyen’in genç kızken kırk yama usulü yaptığı yorganını örttü. Karısı, koma halinde gibi sızmıştı sanki. Ayaklarının ucuna basarak mutfağa indi. Çocuklara kahvaltı hazırlamak için kuzineyi yakıp çaydanlığı ateşe koydu.

Alt katta yatan çocuklar, çay deminin ve kızarmış ekmeğin, iştah açıcı mis gibi kokusunu duyup gözlerini ovuşturarak mutfağa geldiklerinde onlar için hazırlanmış bu güzel kahvaltı sofrasına sevindiler.

Çocuklar için yeni bir yaşam başlamıştı. Artık babaları vardı. Onlar için biraz tuhaf bir duyguydu sanki bu; ama en çok Nurdan seviniyordu babaları olduğu için. Ana okuluna gittiğinde ilk işi, arkadaşlarına “Babam bana ayakka-bı alacak,” demek olacaktı.

Müzeyyen öğleye doğru uyandığında sırtında ipekli bluzu, altında tayyörünün eteği vardı.

“Eyvah! En güzel giysilerimle nasıl da yattım,” dedi.

“Akil Bey’den sonra niye böyle bir evlilik yaptım ki... Mutsuzluğuna, mutsuzluk ekledin Müzeyyen,” diyerek kendi kendine söylendi. Bu cümle dilinden düşmüyordu hiç...

“Bu adama da yazık,” dedi; ama elinde değildi.

O gece, daha ertesi gece, daha ertesi gece... İstanbul’u seyrederek sandalyenin üzerinde sızıp kalıyordu. Seyfulah Bey’e de acıyor, ikilem içinde kıvranıyordu. O daha hayatında ilk kez evleniyordu. Böyle yapmaması gerektiğini o da biliyordu.

“Allah’tan çok sabırlı ve anlayışlı bir insan,” diye düşündü.

Gözü uzaktan Kız Kulesi’ne ilishince rahatladı.

“İşte! İşte, tıpkı o efsanedeki gibi... Hani kralın kızıyla ilgili kehanette bulunan falcı, güzel prensesin bir yılan tarafından sokularak öleceğini krala söyleyince kral da çok sevdiği kızını, yılanlardan korumak için bu karadan uzak, denizin içindeki Kız Kulesi’ni inşa ettirerek kızını o kuleye kapatmış. Prensesi yılanlardan uzak tutmakmış maksadı. Fakat kuleye gelen yiyeceklerden bir üzüm sepetinin içine saklanan yılan, sokmuş güzel prensesi.

Demek ki kaderden gayrısı asla olmuyor. Bizim elimizde asla bir şey yok. Olacak zaten oluyor. Yazgımız neyse başımıza o geliyor her zaman. Kaderden kaçma gibi bir şansımız yok! Demek, bu adamla evlenmek varmış benim yazgımda. Neden kendimi, ‘Niye evlendin? Niye evlendin?’ diye harap edip duruyorum. Bak karşımda koskaca Kız Kulesi, ‘Kaderden asla kaçamazsın,’ diyerek denizin ortasında, herkese ders verir gibi seslenip duruyor sanki,” dedi.

Sakinleşmişti... Büyük bir sorununu çözmüş gibi içi rahatladı ve kararını verdi.

“Kusura bakma Akil Beyciğim. Ne olur bana kızma! Buna mecburum. Bu elbise orada durdukça bu evliliği sürdüremeyeceğim,” der demez, gardırobdaki yırtık elbiseyi, avucunda tortop yapıp koşa koşa mutfığa indi. Alelacele, elbiseyi yanan kuzinenin içine atarak merdivenleri yine aynı hızla çıkıp yatak odasının kapısını ‘küt!’ diye örtrek adeta bir heykel gibi kendini karyolada yatmakta olan Seyfullah Bey’in yanına attı. Nefes nefese kalmıştı. Nabızı heyecandan, sıkıntıdan çok hızlı atıyordu. Bu durum, onun için çok zordu.

Seyfullah Bey:

“Nihayet Müzeyyencim, nihayet!... Hoş geldin bana... Gerçekten çok sabırlı biriyim ben. Sen bunu çok iyi biliyorsun...” dedi.

Karyolanın altında sakladığı, düğün hediyesi ipek gecelik takımını vermekten vazgeçti.

“Şimdi giy desem, belki benimle yatmaktan vazgeçer. En iyisi yarın veririm,” diye düşünüp yanında sırtüstü, kaskatı yatan Müzeyyen’in saçını, adeta korkarak nazikçe okşamaya başladı. Saçlarının arasından süzülen sigara kokusu genzini yakınca:

“Ben kahveye bile gitmiyorum sigara kokmamak için. Müzeyyen’e şu sigarayı bıraktırmalıyım yavaş yavaş!...” diye düşündü.

Ertesi sabah uyandıklarında Müzeyyen’in parmağına nikah yüzüğünü takarak “Artık benim karımsın... Çok mutluyum! Göreceksin, zamanla sen de çok mutlu olacaksın. Benim sevgim, sana da yansıyacaktır,” deyip sonra ak-

lına gelmiş gibi “Haa! Bu gecelik takımı da sana nikah he-
diyem. Bu akşam bunları giyersen mutlu olurum,” dedi.

Müzeyyen, parmağında nikah yüzüğü, elinde şık gece-
lik takımının kutusu, öylece ayakta kalakaldı. Daha sonra
kutuyu karyolanın üzerine bırakarak odasındaki tahta ka-
paklı, dolap görünümlü banyoya girdi.

Seyfullah Bey, musluklu bakır kazana, dumanı hala tü-
ten kaynar su doldurmuştu Müzeyyen için.

“Çok da düşünceli...” demekten kendini alamadı.

“Sıcak bir banyo bana iyi gelecektir,” diyerek bakır ka-
bartmalı tasıyla suları bolca dökmeye başladı.

O akşam, odaya Seyfullah Beyden önce çıkıp geceliğini
giymek istedi. Bu şık kutunun, enli saten kurdelesini ya-
vaşça çözüp kapağı kaldırdığında şaşırdı.

“Çok güzel...” diyerek aceleyle geceliği giydi.

İncecik askılı, uzun ve dar kesimli, beyaz ipek gecelik,
vücudunun tüm hatlarını meydana çıkartmıştı. Belin bi-
raz altına kadar açık sırtı, incecik iplerle çapraz bağlanmış,
kalçada bir fiyonk oluşturmuştu. Geceliğin ön tarafında,
muntazam uzun sağ bacağına açıkta bırakan, derin bir
yırtmaç vardı. Göğüs dekoltesi, hala diri, muntazam, dol-
gun, beyaz göğüslerini iyice meydana çıkarıyordu.

Müzeyyen:

“Nasıl da fantezileri varmış böyle? Kimbilir kaç para
vermiştir buna? Bu zor zamanımızda sırası mıydı sanki...”
dedi.

Takımın sabahlığı ise beyaz Fransız dantelinden, ayak
uçlarına kadar uzun, bol kesimli, uzun kolluydu. Bu şık
sabahlığı üstüne geçirip odadaki ayaklı boy aynasına bak-
tığında karşısında bir gelin duruyordu.

“Evet bana bunu gelinlik diye almış. Bu onun ilk evliliği. Şimdi niye illa giymemi istediğini anladım.”

Seyfullah Bey odaya girdiğinde o sırada, yatağın kenarında ayakta duran Müzeyyen’e, hayranlıkla baktı.

“İşte benim gelinim,” diye geçirdi içinden.

O kadar şaşkın görünüyordu ki... Müzeyyen gayri ihtiyari güldü. Aralarındaki buzlar, bu gülücükle kırılmıştı artık... Seyfullah Bey, ceketinin cebinden çıkardığı gerdanlı-ğı, Müzeyyen’in boynuna takarken “Bu annemden kalan tek hatıra,” dedi.

Müzeyyen geçirdiği bunalımdan ötürü ondan özür dileyerek üstündeki sabahlığı çıkardı.

Seyfullah Bey, gördüğü bu güzellik karşısında dilini yutacaktı az daha. “Sen sinemalardaki bütün artistlerden çok daha güzelsin,” diyerek Müzeyyen’e sımsıkı sarıldı.

Elleri, ipek geceliğin kaygan kumaşı üzerinde zevkle dolaşırken, “Bu geceliğe verdiğim onca paraya değdi doğrusu. Gelinlik giy desem asla giymezdi,” diye düşündü.

İşyerindeki arkadaşları toplanıp güzel bir düğün hediyesi almışlardı. Müzeyyen paketi açınca çok sevindi. “Bir çalar saat,” dedi.

Tepesinde kubbeli çalar zili bulunan, arkadan kurmalı bu madeni saat, çok işine yarayacaktı. Devamlı geri kalan evdeki saatin, miadı dolmuştu zaten.

Çaresiz Mektuplar

Müzeyyen yavaş yavaş kendini bu evliliğe alıştırmaya çalışıyordu; ama göremediği çocuklarına olan hasreti, göğsünde her an büyüyen bir yangındı sanki. Her gün çocuklarına ulaşabilmek için çareler arıyordu. Birden aklına,

Asude'nin okuluna mektup yazmak geldi. Böylece Asude'ye ulaşabilirdi. Çünkü Salim Bey'in iş yerine mektup atıyor; fakat kayınbiraderinden bir cevap gelmiyordu.

O ilçedeki okulları, maarif vekaletinden öğrenerek dilekçeler yazıp kızının hangi okula gittiğini buldu.

Okul müdürüne bir mektup yazarak Salim Bey'in, Asude'nin amcası olduğunu, Asude'nin babasının öldüğünü yazdı. Kızını görmek istediğini, bu isteğinin evladına iletilmesini, hiç olmazsa adresinin kızına verilmesini, özellikle rica ediyordu.

Müdür mektubu alınca bu güzel el yazısı ile yazılmış mektuba, hayranlıkla baktı.

“Ne kadar işlek ve kusursuz bir el yazısı bu,” dedi.

Sayın Efendim, diye başlıyordu mektup. Bir kez daha okumadan edemedi. Salim Bey'i tanıyordu müdür. Burası küçük bir yerdi. İlçelerine tayin olarak gelen her memuru, ilçe halkı hemen tanır, hürmet ederlerdi. Şaşırmıştı?

Asude'nin kayıt dosyasını çıkarıp okul hizmetlisini çağırarak Asude'yi bulmasını istedi.

Talebeler teneffüsteydi. Asude ise biraz sonra yazılı imtihan olacağı derse çalışıyordu. Hizmetli, koridorlarda Asude'yi ararken arkadaşlarından biri:

“O, dershanede coğrafya çalışıyor,” dedi.

Hizmetli, sınıfın kapısını açtığında,

“Sen Asude misin?” diye sordu.

“Evet.”

“Seni müdür bey çağırıyor.”

Asude şaşırdı. Ne olmuştu acaba? Niye çağırıyordu ki onu müdür?”

Heyecanlandı. Çekingen ve hızlı adımlarla yürüyerek müdürün odasının kapısını tıklattı.

“Giriniz,” sesini duyduğunda epey tedirgin bir halde içeri girdi.

“Buyurun, beni istemişsiniz efendim.”

Müdür, masasının önündeki koltuğu işaret ederek,

“Oturun kızım,” dedi.

Asude biraz sıkılarak oturdu.

“Bak kızım,” diye söze başladı müdür, o da nasıl anlatacağını bilemiyordu.

“İstanbul’dan, annenden bir mektup aldım. Seni çok merak ediyor; çok da özlemiş.

Senden bir haber bekliyor. Adresi işte burada, sana vereyim,” dedi.

“.....”

“Gerçek babanın öldüğünü, kendisinin de senin hasretinle yandığını söylüyor, mektubunda.”

Asude birden ağlayacak gibi oldu. Çok sinirlenmişti.

“Annesi, müdür beye niye böyle bir mektup yazmak gereğini duymuştu ki... Buradaki insanlar, gerçek anne babasının Salim Bey ve Esmâ Hanım olduğunu sanıyorlardı. Niye huzurumu kaçırdı ki bu mektupla... Hem ben onunla kalmak istediğimde o gitmemi istemişti,” dedi içinden.

Annesini en son gördüğü o gün ve konuşmaları geldi gözünün önüne.

“‘Siz ne yerseniz, ben de onu yerim, gitmeyeceğim!’ demiştim de ağzıma bir tokat atmıştı, ‘git’ diye. Hem ben artık Esmâ Hanım’ın kızıyım. Benim için de hiç kolay değildi tabii bunu kabul etmek. Benim duygularımı, yıllardır neler hissettiğimi soran yok. Bu işten en kârlı, Esmâ Yengemle Salim Amcam çıktı. Birdenbire iki çocuklu bir aile oluverdiler bizim sayemizde. Ya Galip... O, ne annesini, ne babasını, ne de diğer kardeşlerini hiç tanımadı. O sadece

Esma Yengemi ve Salim Amcamı anne ve baba olarak bildi. Belki de o benden daha şanslı. Biz belki üvey baba ve maddi sıkıntı görmedik; ama yine de bir aklımız onlardaydı farkın da olmasak da... Yüreğimizin bir tarafı hep kırık kaldı, tıpkı onlarınki gibi..." diye düşündü çocuk aklınla.

Buluğ çağının bunalımını da yaşıyordu bir yandan. Mahcup olmuş; sıkılmıştı bu işe. Oturduğu koltuktan kal-karak saygılı bir edayla müdüre baktı.

"Çıkabilir miyim efendim?"

"Çıkabilirsin kızım," dedi müdür.

Kapının önünde ağlamaya başlayan Asude'yi gören arkadaşları:

"Niye ağlıyorsun? Ne oldu?" diye soruyorlar, o:

"Yok bir şey," diyordu.

Üzgün, morali bozuk bir ruh haliyle yazılı imtihana girdi. Bu ders onun için önemliydi; lakin çok iyi bildiği şeyleri bile üzüntüden unutmuştu. Dolayısıyla kağıdına da bir şey yazamadı...

Ertesi gün kırık not aldığını öğrenen Asude, bu yazılı imtihanı, ömrünce unutamayacaktı.

Müzeyyen, belli aralıklarla kayınbiraderine mektup yazıp çocuklarını getirmesi için yalvarıyordu. Bir defasında, karısının ölümünden sonra Salim Beylerde kalan kayın-pederi, bu mektuplardaki yalvarmalara dayanamayıp Asude'yle Galip'in beraber çektiirdikleri bir fotoğrafı, Salim Beyden gizli, Müzeyyen'in adresine postaladı.

Müzeyyen, çocuklarının resmini görür görmez, başı fır fır dönmeye başladı. Tansiyonu düşmüştü hem sevinçten hem üzüntüden. Hiç olmazsa büyümüş hallerini, fotoğ-rafta da olsa görebilmişti.

Yeni kocasını, onların bulundukları şehre göndermek istedi bir ara; ama olmazdı. Kendisinin gitmesi gerekiyordu. Ona vermezlerdi çocuklarını. Fakat bir türlü izin alamıyordu.

Müzeyyen'in durumuna, komşularının bile içi parçalanıyor, bu güzel kadının kaderine, zaman zaman onlar da ağlıyorlardı.

Çiçekler Senden, Sulaması Benden

Bir gün Seyfullah Bey, Kırıkkale'de bir dökümhanede iş bulduğunu söyledi. Daireler arasında evrak taşımak istemiyordu artık. Hem karısı aynı iş yerinde memurdu. Olmuyordu bu böyle. Müzeyyen'e, "Kırıkkale'deki iş yeriyle konuştum. Seni, muhasebe kısmına memur olarak alacaklar. Paraya ihtiyacımız var biliyorsun. Bana kalsa seni bu durumda çalıştırmak istemezdim," dedi.

Müzeyyen'in Seyfullah Bey'den bir bebeği olacaktı. Müzeyyen'in altıncı, Seyfullah Bey'in ilk çocuğuydu. Onun da baba olma hakkı olduğunu düşünüp Seyfullah Bey'in bu bebek teklifine 'hayır' diyememişti. Üstelik bu zor şartlarda... O sıralar, dünya çok karıştı. İkinci Dünya Savaşı, yurdumuzun kapısına kadar dayanmış; herhangi bir savaş tehlikesine karşı, geceleri karartma yapılıyor, ışık sızmasın diye pencereler koyu renk perdelerle sıkı sıkı kapatılıyordu. Sınırlarımızın dışında esen, İkinci Dünya Savaşı rüzgarları dolayısıyla ülkemiz tedbirli olmak zorundaydı. Kapımıza dayanan bu savaş tehlikesine karşı, tedbir olarak temel gıda maddeleri 'karne' adını verdikleri bir belge ile dağıtılıyordu.

Müzeyyen işinden istifa ederek yol hazırlıklarına başladı. Alıştı o... Akil Bey'in zamanında az eşya toplama-
mıştı. İstanbul'dan sonra bir sürü şehir görüp oralarda ya-
şanmıştı. Eşyalarını toplayıp denkler halinde bağladılar. Bir
kamyonla Kırıkkale'ye yollayacaklardı.

Seyfullah Bey, önceden gidip tesadüfen iş yerinin bah-
çesiyle sınırı olan, kiralık bir ev tutmuştu. Kırıkkale'den
İstanbul'a eşya taşıyan bir kamyon bulmuş "İstanbul'dan
boş döneceğine, bizim eşyalarımızı da al," diyerek kamyo-
nu ucuza getirmişti.

Müzeyyen fazla yük kaldırmamaya dikkat ediyordu.
Doğuma çok az bir zaman kalmıştı.

Sokaktan yine, "Deve dişi, deve dişi..." diye bağırarak
nar satan adam geçiyordu.

Gerçekten narın her bir tanesi, deve dişi kadar koca-
mandı. Canı çekti; ama nara ayıracak paraları yoktu. Za-
man zor zamandı. Paraya çok ihtiyaçları vardı. Akil Bey'in
zamanında yaptığı aşurelerin üzerine, bol bol bu nar ta-
nelerinden koyardı bir zamanlar. Her vesile ile Akil Bey'i
hatırlıyor, ilk göz ağrısı kocasını hiç unutamıyordu.

Seyfullah Bey, kamyonla İstanbul'a gelip eşyalarını yük-
ledi. Yine aynı kamyonla Kırıkkale'ye dönüp evi yerleştirecekti.
Haldun, Tarık ve Nurdan da anneleriyle birlikte,
trenle gideceklerdi.

Müzeyyen, mutlu mutsuz anılarının geçtiği bu şehir-
den, zor ayrılacağını hissediyordu. Sevgili kocası Akil
Bey'in mezarını artık ziyaret edemeyecekti. Bu şehirde,
iki çocuğunu kaybetmiş, hala peşlerinden koşturuyordu.
Tek tesellisi, çocuklarının iyi ellerde, iyi şartlarda büyü-
mesiydi.

Bu efsane şehirden ayrılmadan önce ilk göz ağrısı, göz bebeği kocası Akil Bey'in mezarını ziyaret etti. Dular okuyup mezarın üzerindeki otları, rengarenk çiçekleri sevdi. İçini çekerken gözleri yaşla dolmuştu. Üsküdar'a doğru baktı hüzünle.

"Bir daha gelebilecek miyim buralara acaba?" diye düşünürken içi titriyordu üşümüş gibi.

"Ah bu gönlüm ah!... Üsküdar'da sevip Üsküdar'da yandı bu gönlüm. Ah ah! Üsküdar'da dert ile doldu, taştı bu gönlüm. Yine de İstanbul, sende kaldı bu gönlüm... Akil Beycim, ilk göz ağrım senin koynunda yatıyor çünkü," dedi.

Gözyaşları mezarın üzerindeki çiçekleri suluyordu.

"Ah Akil Bey! Çiçekler senden, sulaması benden. Çiçekler ve gözyaşlarımla da olsa, buluştuk yine..." diyerek elindeki bir buket beyaz gonca gül demetini, Akil Bey'in mezarının üzerine bıraktı.

KARNE GÜNLERİ

Ertesi gün komşularıyla vedalaştılar. Vedalaştığı her komşusu, Müzeyyen'e ya bir yiyecek paketi hazırlamış ya da ufacık da olsa, bir hediye vermişti... Daha sonraki gün de sabah erkenden trene binip yola çıkacaklardı.

Kurumuş Yapraklar Gibi

Haydarpaşa Garı'ndan hareket eden trende, üçüncü sınıf kompartımana bilet alıp Haydarpaşa'nın o muhteşem görüntüsüne veda ederek erkenden trene bindiler.

Tren bir sarsıntıyla hareket edip yola koyulduğunda, “Yeni serüvenlere gidiyoruz,” dedi Müzeyyen.

“Zaten insan hayatı da bir serüven değil miydi? Kurumuş yapraklar gibi nereye savrulursak oraya. Yaprak istese de istemese de rüzgar nereye eserse oraya götürür onu. Gücü nedir ki minicik yaprağın rüzgarın yanında. Rüzgar yardım eder aslında yaprağa. Eğer rüzgar olmasaydı. Dalından düştüğü gibi ağacın altında kımıldamadan kalır, canı sıkılırdı yaprağın... Bir ağacın dalını bilirdi yeşilken sararınca da ağacın altını. Ne dünyayı tanırdı ne de diğer yaprakları. Rüzgar önüne katar uçurur onu diyardan diyara. Değişik yerler görür, değişik yaprak türleri. Tanır onları, öğrenir dünyayı... Boşuna gelinemiş olur bu dünyaya. Sadece açık yeşil bir filiz, yeşil olgun bir yaprak, sonra da sararıp pörsüyerek ağacın dibine düşüp toprakta humus haline gelemezdi o, diğer bazı yapraklar gibi.”

Çocuklarının:

“Acıktık biz!” sesiyle düşüncelerinden sıyrıldı Müzeyyen. Kompartımanın duvarına doğru sallanıp duran minicik masayı açarak altındaki kocaman mandalı çevirdiler. Komşularının verdiği yiyecek paketlerini çıkarıp masaya yaydılar. Neler yoktu ki... Poğaçalar, haşlanmış patates ve yumurtalar, kuru köfteyle patates kızartması, ev ekmeği, bazlama, yufka...

“Ne güzel adetlerimiz, geleneklerimiz var bizim. Bak, her şeyin karne ile satıldığı bir zamanda, belki de kendi evlerinde bile yiyecekleri yokken verdikleri bu nevaleler ne kadar hora geçti. Hepsinden Allah razı olsun, bereketleri artsın,” dedi çocuklarının gözlerinin içine bakarak.

Yol boyunca yemek yiyerek vakit geçirdiler. Komparti-

manlarındaki ihtiyar karı koca yolcuyla da yiyeceklerini paylaştılar. İhtiyarlar yarı yolda inince artık kompartıman onlara kalmıştı. İyice yayıldılar.

Kondüktör bilet kontrolü için geldiğinde, “Biletler...” diye seslenip elindeki delgeçle karton biletleri deldi ve iade etti. Kondüktör gidince kompartımanın perdelerini indirdiler. Müzeyyen, Nurdan uyusun diye tahta kanepeye yatırıp şalını, başının altına yastık yaptı. Haldun’la Tarık da birbirlerine yaslanarak uyudular. Müzeyyen, gözünü kırpmadan yavrularını bekledi. Ne olur ne olmazdı...

Üçüncü mevkide, tahta kanepelerde pek rahat yolculuk yapılmıyordu; ama mecburdular.

Müzeyyen, trenin çıkardığı ritimli trampet sesini dinleyerek daldı gitti yine...

“Yeni bir yaşam biçimi, yeni bir şehir... İnşallah hayırlı olur bizim için. İnşallah doğru bir karar vermişizdir,” diye düşündü. “Kapıldım gidiyorum, bahtımın rüzgarına...” şarkısı takıldı diline.

Trenin çıkardığı ritimli ses, uykusunu getirmişti. Çok yorgundu, uyumamak için bütün gece şarkıyı mırıldandı durdu. Gözkapakları ağır bastığında irkilip yine başlıyordu, “Kapıldım gidi... yo..rum.. bahtımın rüz...ga...rına.....”

Müzeyyen, bu yorucu yolculuğun bittiğini, istasyondaki Kırıkkale yazısını görünce anladı.

Çocuklar, trenin uzun uzun öten tiz düdük sesi ve gıcırtilı freniyle sarsılıp uyandılar.

Müzeyyen, trenin penceresini aşağı doğru zorlanarak indirirken gözleri Seyfullah Bey’i arıyordu. Hah, nihayet trenin çıkardığı buhardan zar zor da olsa, el sallayıp duran kocasını gördü; camdan sarkarak seslendi.

Eşyalarını toplayıp trenden indiler. Seyfullah Bey, el-
lerindeki yüklere yardım ederken sevinçle ‘hoş geldiniz’
diyordu.

Yeni yeni fabrikalar kurulduğu için nüfusu gün geçtik-
çe çoğalan, bir sanayi şehri olarak önemi artan Kırıkka-
le’ye, böylece çalışmak üzere gelmiş oldular.

Hep beraber yeni evlerinin yolunu tuttuklarında uzak-
tan yeni yuvalarını gören Müzeyyen, bahçe içindeki bu tek
katlı, boyası dökük evi, umduğundan iyi buldu...

“Bahçeye bir şeyler ekebilirim,” diye düşündü.

Yavaş yavaş da olsa, yeni evlerine yerleştiler. Yeni bir
yaşam başlamıştı onlar için. Haldun da aynen Tarık gi-
bi buradaki okula devam edecekti mecburen. Müzeyyen,
tüm bu telaşlardan çok yorgun düşmüştü. Zaten bronşiti
müzminleşmişti. Geçirdiği ağır zatürree de zaman zaman
onu rahat bırakmıyordu.

Yaz sıcağı, Kırıkka’de tam bir kara iklimi özelliğini ta-
şıyordu. Bu gün de çok sıcaktı. Hem taşınma yorgunluğu
hem İstanbul’dan ayrılmanın getirdiği üzüntü hem de ha-
mileliğinin getirdiği yükten ötürü, Müzeyyen’e hava daha
da sıcak geliyordu.

Aklına, İstanbul’da çalışırken iş dönüşü bayan arka-
daşlarıyla gittiği, kadınlar plajı geldi. O yaz sıcaklarında,
fabrika çıkışı kapının önünde buluşup doğru kadınlar
plajına giderlerdi. Gündüzler uzundu yaz günlerinde na-
sılsa... Müzeyyen denizden çok yararlandığını, ona çok
iyi geldiğini hissedirdi her defasında. Suyu çok seviyor,
hiçbir şey düşünmüyordu yüzerken. Belki de o zor gün-
lerinde, büyük bir değişiklik geliyordu ona denizde yüz-

mek. Kumlara yatar, 'Ağrılarımı iyi geliyor,' diye umutlanırdı. 'Oh! Düşünmesi bile ne güzeldi.' Ama burada deniz yoktu.

Müzeyyen'in hamileliği ağır geçiyordu. "Ee... Vücudum yıprandı galiba bu kaçınıcı hamileliğim," dedi.

Bu Dünyaya Sen de Hoş geldin Bebeğim!

Burada da komşularıyla kaynaşmıştı. Hepsi çok iyi insanlardı. Müzeyyen'in sancıları tuttuğunda yardımcı olmak için koşuşturup durmuşlardı.

Doğum anı gelmiş; ama bebek hala ters duruyordu. Doğum olayı için baş aşağı dönmemişti bir türlü. Çok şükür ki ebe tecrübeli çıkmış, onu hemen hastaneye yetiştirmişti.

Saatlerce bekledikten sonra bebek gelmişti sonunda; fakat çocuk tersten doğmuş, bebeğin başı, en son çıkmıştı. Bu, Müzeyyen'in yaptığı en zor ve tehlikeli bir doğumdu.

"Eh! Bu dünyaya sen de hoş geldin bebeğim... İnşallah tersten doğduğun gibi hayatın da ters gitmez. Bütün işlerin düz gitsin güzel bebecik," dileğinde bulundu.

Seyfullah Bey çok mutluydu; onun da bir çocuğu olmuştu. Ne kadar güzel bir duyguydu bu. Şimdi Müzeyyen'in duygularını, üzüntülerini daha iyi anlıyordu. Karısı her ne kadar kendisini sevediyse de ona bir bebek armağan etmişti işte...

"Adı Rezzan olsun. İsmiyle yaşasın,"dedi.

Müzeyyen, ağır bir lohusalık geçirdi. Hayat onu yormuştu. Bebeğini emzirdiği için bir süre daha işe girmemeye karar verdi. Bebeğini büyütmek ve sağlığına kavuşmak ana hedefiydi.

Komşuları yardım ederek Müzeyyenler'in bahçesini çapalayıp gübrelediler; çeşitli sebzeler, maydanoz, soğan, dereotu, patates ektiler.

Seyfullah Bey, bahçenin bir köşesine, tahta parçalarından kümese benzer bir şey yaptı. Bir horozla bir de yumurtlayan tavuk alabilirlerse çocuklara taze yumurta yedirebilirlerdi. O kadar önemliydi ki bu kıtlık günlerinde çocuklarına taze yumurta bulup yedirebilmek...

Müzeyyen:

"Bahçeye iyi ki sebze ekmişiz, az da olsa sebze ihtiyacımızı karşılıyor buradan," diye seviniyordu.

Ayşekadın fasulyeleri, epey bereketli ürün verdiler. Her gün fasulye yemekleri mutlaka vardı. Kışın yesinler diye fasulye turşusu kurdu; artanları da kuzineye atıp fırınladı.

"Bu fırınlanmış fasulyelerden yemek yaparım. Pişince taze fasulye gibi olur. Kış günü nerde taze fasulye bulacağız? Değişiklik olur" dedi.

Bahçeden topladığı biberleri, ipe dizip kurumaya bıraktı. Sofadaki kocaman küpü, devamlı soğuk su içebilmeleri için doldurup yanına uzun saplı bir maşrapa astı.

Ne yemek yapacağını şaşırdığı bir gün, bahçedeki yeşil domatesleri toplayıp bol soğanlı, pirinçli, zeytinyağlı bir yemek yaptı. Çocukları, annelerinin uydurduğu bu ekşili yemeği çok beğenmişlerdi.

Müzeyyen, "Her şeyin çok zor bulunduğu bu dönemde, insanın bahçesi olması güzel bir şey... En azından aç kalmıyoruz," diye sevindi.

Seyfullah Bey, her gün işe gidip geliyordu. Müzeyyen de bebeğe, çocuklara bakıyor, ev işleriyle ilgileniyor, zaman geçtikçe kendini biraz daha iyi hissediyordu.

O gün, boyasız tahta kapılarındaki demir kapı tokmağı, hızlı hızlı vuruldu. Müzeyyen merak ve heyecanla “Hayırdır inşallah!” diyerek kapıyı açtı.

Gelen, komşularından birinin kocasıydı.

“Müzeyyen Hanım! Müzeyyen Hanım! Benim hatunun doğum sancıları tuttu. Ne olur, ben ebeyi alıp gelene kadar sen başında duruver! Senin bu işten anladığını duy-dum,” dedi.

Müzeyyen “Ne demek komşu! Sen koş, ebeyi al, gel!... Gözün arkada kalmasın. Ben ona bakarım,” deyip içeri girdi; bebeğini daha yeni emzirmişti.

“Epey bir uyur,” diye düşünüp Rezzan bebeği, evdeki çocuklarına bırakarak komşusunun yardımına gitti.

Ebe epey uzaktaydı. “İnşallah yetişirler,” diyerek heyecanlandı. Kadıncağız, onu görünce rahatladı; ama bu arada sancıları da şiddetlenip sıklaşmıştı.

Müzeyyen, kadına moral vererek hemen su kaynatıp temiz bezler buldu. Doğum gerçekleşmek üzereydi. Müzeyyen birçok doğumda bulunmuş, ebenin nasıl doğum yaptırdığını biliyordu; lakin bir süre sonra, “Hay Allah! Bu ebe de nerede kaldı?” diye hayıflandı.

“Şimdi telaşlanmanın zamanı değil, iyi ki ebeyi her defasında çok iyi izlemişim,” diyerek sakinleşti. “Öğren de gün gelir lazım olur,” dەرlerdi ya! Ne kadar doğruydu...

Kadının ter içindeki saçlarını okşayarak:

“Hiç merak etme! Kolay bir doğum olacak,” dedi.

Sonra da “Hadi hadi bebeğin başı gelmek üzere... Haydi daha kuvvetle ıkın!” diyerek destek istedi.

Kendisi de kadın da terden su gibiydiler. “Ha gayret az kaldı. Bak ne çabuk doğuyor, iştee...” diye gayret veriyordu boyuna.

Bir ara çocuğun başını eliyle hissetti. Çocuk gerçekten doğuyordu. “Oh işte! Geldi geldi!... Söylediklerimi işitti mi ne?!”

Müzeyyen artık bebeği elinde tutuyordu. Kolay bir doğum olmuştu aslında; ama yine de çok korkmuştu yalnız başına. O anda ebeyi görünce çok sevindi. Kadının kocası, ebeyi tam zamanında getirmişti. Ebe hanım, ellerini yıkar yıkamaz, yanlarına koşup hemen çocuğun göbeğini kese-rek anneyi rahatlattı. Bebeği yıkayıp kundakladılar. Minik yavrusunu gören baba ise çok mutluydu.

“Sen olmasaydın ne yapardık?” deyip duruyor, Müzeyyen’e defalarca teşekkür ediyordu.

Yorgun argın eve döndüğünde Rezzan bebek çok acıkmıştı. Çocukların aç bebeği oyalamak için yapmadıkları hokkabazlık kalmamıştı. Hemen altını değiştirip kucasına alarak emzirdi. Rahatlayan bebeğin yanağından süzülen gözyaşlarını silerken bir yandan ninni söylüyordu. Nurdan da yere oturmuş, ninniye eşlik ediyordu.

Müzeyyen, tüm aramalarına rağmen Rezzan’ın altına yayacak muşamba bulamıyordu; ama bir dikdörtgen bezi, balmumuna batırarak bebek muşambası yapmayı öğrenince hemen denedi. İşte pekala olmuştu...

Minik bebeği büyümüş; artık ana sütü yetmiyordu.

“Pirinç unu ve nişasta olsaydı, bebeğe mama yapardım,” dedi; ama tüm dükkanlara sipariş etmesine karşın yine temin edememişti.

Çaresizlikten her önüne gelene pirinç unu ve nişasta soruyordu.

Sabahları kapı kapı dolaşıp yakın köyden sağdığı sütleri satan kadına, köyde pirinç unuyla nişasta olup olmadığını sordu.

Sütçü kadın:

“Sen pirinç ununu da buğday nişastanı da kendin yapabilirsin,” dedi.

“Nasıl yani?”

“Sen bir çuval buğdayla pirinci bul. Ben sana öğretirim.”

“Ben nereden bulacağım? Hem param da yok. Sen bana bir çuval pirinçle buğday bulursun köyden. Ben de el işi ipek halımı veririm.”

“Köyde bir sorarım. Ambarlarında kendi ihtiyaçlarından fazla tahılı olup satan varsa gönderirim,” dedi.

Müzeyyen sevinmişti. Bebeğin mama yemesi lazımdı. Hep derdi zaten “Atın yemi arpa, insanın ki pirinç,” diye.

Üç gün sonra ihtiyar bir köylü, bir yanında buğday, bir yanında pirinç çuvalı taşıyan bir eşekle çıkageldi. Sütçü kadının, ona konuşmalarını anlattığını söyledi. Müzeyyen hemen yerdeki halıyı kaldırarak adama verdi. Böylece takas yapmışlardı. Çocuğunun yiyeceği, yerdeki ipek halıdan daha önemliydi.

Çocuklarına gidebilmek için yol parası bulamadığı o zamanlarda, niye evdeki halıları satıp paraya çevirerek o çok zor zamanlarını, daha kolay aşamadı diye hayıflandı. Halbuki İstanbul’da her gün, ‘Eskicii... Eskiler alırım...’ diye bağırarak kapısının önünden geçen adamları görüyordu. Aklına Asude’siyle Galip’i gelince kalbi acıdı. Kayınbıraderine yazdığı hiçbir mektubuna cevap alamıyordu.

“Belki tayınları çıkmış olabilir,” dedi.

Okul müdüründen ve kızı Asude'den hiç ses çıkmamıştı. Mektupları geri gelmediğine; hatta bir resim bile gönderdiklerine göre demek ki haberleri ulaşıyordu adreslerine; ama artık iyice izlerini kaybetmişti. Demir kapı tokmağının tok sesinden irkilerek sıçrayınca düşüncelelerinden çıktı. Hemen koşup kapıyı açtı. Karşısında sütçü kadın duruyordu. Bir litre süt alıp kapıya kalemle bir çizik attı.

“Bu ay sekiz kere almışız, ay başında kocam maaşı alınca öderiz. Köyden buğday ve pirinç bulduğun için çok teşekkür ederim. Büyük iyilik ettin bize... Yoksa çocuğum aç kalacaktı...”

Sütçü kadın:

“Valla Hanım! Onlar çok iyi insanlar, kendi yiyeceklerinden fedakarlık edip zor durumdasın diye bebek için sana getirdiler,” deyip köylerinde, buğdaydan nasıl nişasta yaptıklarını ve pirinç ununu nasıl elde ettiklerini uzun uzun anlattı.

Müzeyyen, pirinç ununu ve nişastayı, kadından öğrendiği gibi yaptı. Artık bebeğin mamaları hazır, onun içi de huzurluydu...

Bir hafta sonra doğum yaptırdığı kadının, loğusa mevlidi okunacaktı. Müzeyyen'in çok güzel Kur'an okuduğunu bilen komşuları, “Müzeyyen Hanım, acaba rica etsek, loğusa mevlidini siz okur musunuz? Kadın mevlidanın sesi kısıldı, hiç çıkmıyor. Başka mevlit okuyacak kimseyi bulamadık.” deyince, “Tabii okurum,” dedi Müzeyyen.

O gün Müzeyyen'in, genizden ve gür sesiyle okuduğu mevlit, herkesi hayran bıraktı. Gül suları dökülüp kuzinide, güzel koku çıkaran otlar yakıldı. Bebek, elden ele dolaştırılarak sallandı. Loğusa şerbetleri dağıtıldı.

Doğum yaptırdığı kadın, Müzeyyen'i uğurlarken ona 'şükran borçlu olduğunu söyledi sık sık.

Ertesi gün, kadının kocası teşekkür etmek için elinde bir horoz ve tavukla çıkageldi.

"Bize yaptığın iyilikleri unutmayacağız komşum. Be-beğimizin adını 'Müzeyyen' koyduk. Boş bir kümesinizin olduğunu duyunca tavukla horoz getirelim dedik, hatıra olarak. Nasıl olsa biz de üç-beş tane daha var," dediğinde Müzeyyen çok duygulandı.

"Ne kadar iyiler, işte gerçek insan, bunlar..." diye düşünürken gözleri buğulandı.

Artık kümesleri boş değildi. Allah bu adamı vesile kılarak tavukla horoz armağan etmişti onlara. Hem de en iyisinden, en çok yumurta vereninden.

"Legorn cinsi bir tavuğumuzla horozumuz oldu. Bu tavuk bize bol yumurta verir. Folluktan taze taze alır, pişiririm çocuklarıma," dedi.

Özellikle Tarık'ın ve Rezzan'ın ihtiyacı vardı yumurtalara. Bir zeytin tanesini bile iki kerede yemeye alışmışlardı. Bir lokma ekmek, yarım zeytin tanesi, bir lokma ekmek, yarım zeytin tanesi...

Müzeyyen, çocuklarına vitamin olsun hem de bir öğün yemek olsun diye doğadaki ısırgan otlarından, ebegümeçlerinden topluyor, ıspanak pişirir gibi pişiriyor ya da börekler yapıyordu. Çocuklarının hastalıklara karşı güçlü olması gerekiyordu. O sıralar, memlekette sıtma salgını vardı. İnsanlar bataklık yerlerden, sivrisineklerden çok çekiniyorlardı. Müzeyyen, ailesini sıtmadan korumak için elinden geleni yapıyor, Lokman Hekim bilgileri, burada işine yarıyordu.

Artık Nurdan'ın, okula gitme çağı gelmişti de geçiyordu bile. O sene, onu okula yazdırdılar. Müzeyyen, Asude'nin eski önlüğünü bozup kumaşın tersini kullanarak robadan büzgülü bir önlük dikti. Beline, arkadan bağlanan bir kuşak; eteğine, iki yandan cepler dikince yepyeni bir önlük olmuştu. Beyaz, büyük yakası ve tafta kurdelesinin fiyongu, sert koladan dimdik duruyor, hiç bozulmuyordu.

Okulların açıldığı o gün, Nurdan; beyaz şoset çoraplarını, çok zor şartlarda alınan siyah ayakkabılarını giydi. Sevincinden sabaha kadar bu yeni ayakkabılarıyla yatmıştı zaten. Yine Asude'den kalma, minik bavul şeklindeki çantasını eline aldı.

Müzeyyen'in gözleri dolmuştu. Küçük kızı Nurdan da okula başlamıştı artık. Elinden tutarak mektebe götürüp öğretmeniyle tanıştı.

Müzeyyen Rezzan'la birlikte, Nurdan dersten çıkana kadar okul kapısının önünde bekledi. Ona, okulla ev arasındaki yolu, iyice öğretmek istiyordu.

Dönüşte, ekmek karnesiyle nereden, nasıl ekmek alınacağını gösterdi. Beraberce kuyruğa girerek sıra kendilerine geldiğinde karneyi verip o günkü ekmeklerini aldılar.

Müzeyyen, ertesi gün Nurdan'a:

"Artık nereden, nasıl ekmek alınacağını öğrendin. Okul çıkışlarında uğrayıp alırsın," dedi.

Ekmek karnesini, Nurdan'ın önlüğünün cebine koyup düşürmesin diye kocaman bir çengelli iğneyle cebinin açıkta kalan ağzını, önlüğüne iğneledi.

Nurdan:

“Peki annecim, alırım,” derken kendini büyümüş gibi hissetti birden.

O gün, kızı okuldan geldiğinde ekmek elindeydi. Becermişt i işte. Sıraya girip ekmek karnesini vermiş, ekmeğini almıştı.

“Aferin kızıma... Benim kızım büyümüş de annesine yardım ediyormuş. Ben Rezzan’la her gün sıraya girip ekmeğimizi alamazdım.”

“Sıraya girip aldım. Teyzeler yardım ettiler,” dedi sevinçle...

Aylar çabucak geçmiş, okullar sömestr tatiline girmişti. Paraya çok ihtiyaçları olduğundan Müzeyyen işe başlasa çok iyi olacaktı. Çalışması gerekiyordu. Rezzan artık ele avuca gelmiş sayılırdı. O akşam Seyfullah Bey’e “Artık çalışabilirim,” dedi.

Ertesi gün işe alındı. Şans yüzüne gülmüştü bu defa. Muhasebe kadrosunda hala elemana ihtiyaç olduğu için hemen işe başladı. Müzeyyen de tecrübeli bir elemandı hani.

Seyfullah Bey, bir hafta sonu tatilinde, tahtalardan bebek arabası gibi bir şey yaptı kızına. Müzeyyen, arabanın içine yumuşak minderler dikip Rezzan’ı oturttu. Bahçede bebeği arabayla gezdirmek, Nurdan için adeta eğlence olmuştu. Tatil süresince Rezzan’a çocuklar bakacaktı mecburen.

Müzeyyen’in çalıştığı iş yerinin penceresinden, evleri görünüyordu. Arada bir gözü eve doğru kayıyor, pencereden çocuklarına el sallıyordu her şeyin yolunda gidip gitmediğini anlamak için. Çocuklar da Müzeyyen’e el sal-

layıp annelerini görebilmek umuduyla perdelerini hiç kapatmıyorlardı.

Öğle paydosunda hemen gelip Rezzan'ın mamasını yediriyor, tekrar işe gidiyordu. Fakat çocuğuna bakacak birine mutlaka ihtiyacı vardı. Yine sütçü kadın imdadına yetişti. Köylerinde, ihtiyaç sahibi, kırk-kırk beş yaşlarında bir kadıncağızın, her gün gelip bebeğe bakabileceğini söyledi.

“Sen de ona yaptığın yemeklerden verirsin. Sizin yanınızda yer, içer,” dedi.

“Elimden geldiğince üç-beş kuruş da cebine koyarım,” diyen Müzeyyen çok sevinmişti.

“Allah'ın izniyle her şey yoluna girdi. Şimdi daha huzurlu çalışabilirim,” derken derin bir ‘oh’ çıktı ağzından.

Okullarda ikinci dönem başlayınca Nurdan tekrar okula başladı. Müzeyyen'in gayretleri ile okuma yazmayı çat pat öğrenmeye başlamıştı.

Nurdan, bazı zamanlar okuldan eve ağlayarak geliyor; “Ekmek karnemi kaybettim, ekmek alamadım,” diye annesinin iş yerine bile gidiyordu.

Bugün de öyle olmuştu. Yine ekmek karnesini cebinde bulamamış, ağlaya ağlaya annesinin çalıştığı üst kattaki muhasebe odasına dalmıştı.

Nurdan'ı ağlarken görenler, hep bir ağızdan “Yine mi?!” deyince daha çok ağlamaya başladı.

Müzeyyen böyle bir durumda kaldığında iş yerinin çok yakınındaki askeriye gidip durumunu komutana anlatıyor; kızının ekmek karnesini kaybettiği için ekmek alamadıklarını, çoluk çocuğunun ekmeksiz kaldığını söylüyordu.

Komutan, çocuklar aç kalmasın diye asker ekmeği olan tayından, Müzeyyen'e vermelerini söylüyordu. Çocuklar bu esmer ekmeği çok seviyorlar, zevkle yiyorlardı.

Nurdan o gün, teneffüste saklambaç oynarken ebe oldu. Gözlerini kapatıp saymaya başladığında cebinin üzerinde bir el hissetti. Bir arkadaşı, annesinin ekmek karnesi kaybolmasın diye cebine taktığı kocaman çengelli iğneyi, tek eliyle hissettirmeden açmaya çalışıyordu.

Nurdan, aniden arkadaşının elini tutup; "Ne yapıyorsun sen? Niye çengelli iğnemi açıyorsun? Demek çengelli iğnemi sen açıyordun!... Ben de hep karnemi kaybediyorum, ekmek alamıyorum diye çok üzülüyordum," dedi.

Çengelli iğnesini özenle kapatarak okul paydosunda, ekmek karnesini verip ekmeklerini aldı. Mutluluktan ağzı kulaklarında eve varınca arkadaşının ne yaptığını annesine anlattı.

Müzeyyen "Arkadaşın oyun olsun diye meraktan çengelli iğnemi açıyordur. Sen de oyun oynarken fark etmeyip ekmek karneni düşürüyorsundur," deyince Nurdan:

"Hah! Yine ben kabahatli oldum," diyerek üzüldü.

Artık cebini sıkı sıkı tutuyor, ekmek karnesini hiç kaybetmiyordu.

Sabahları, çoğunlukla çaylarını şeker bulamadıkları için kuru üzüm ya da bulurlarsa akide şekeri ile içiyorlardı. Şeker çok kıymetliydi, kahve de öyle.

Müzeyyen kahve tiryakiliğinden bir türlü vazgeçememişti. Eskilerden kalma en büyük zevki, ağır ateşte ve bakkır cezvede pişmiş köpüklü bir kahveyi, incecik sarılmış bir sigarayla beraber içmekti. Başka hiçbir zevki, lüksü

yoktu. Varsa yoksa hayat mücadelesiydi işi. Lakin son zamanlarda kahve bulunamadığından nohudu tavada iyice kavuruyor, pirinç değirmeninde un haline getirip sigarasıyla birlikte kahve niyetine içiyordu. O kadar rahatsızlığına karşın şu sigarayı bir türlü bırakamamıştı. Ona çok dokunduğunu biliyor; ama onda teselli arıyordu yine de...

Sosyal Seviyenin Altında Bir Evlilik

Tarık, bir gün işten eve geldiğinde; “İstanbul’dan bir mektup var,” dedi.

Müzeyyen zarfı açtığında mektubun, Salim Beylerin İstanbul’daki komşuları o hanımdan geldiğini gördü.

“İyi ki taşınmadan önce kadına adresimi bildirmişim,” dedi.

“Müzeyyencim,” diye başlıyordu mektup.

“Kulağıma gelenlere göre kendi sosyal seviyenin altında bir evlilik yaptığın için Salim Beyler sana kızıyorlar. Çocukları üvey baba eline bırakmak istemiyorlar,” diyordu.

Sinirinden bütün kan beynine hücum etti Müzeyyen’in. Mektubu bir kenara fırlatıp söylenmeye başladı.

“Demek sosyal seviyemin altında bir evlilik yaptığım için kızıyorlar ha?! Demek bunun için bana vermiyorlar yavrularımı?! Bahaneye bakın! Onlar yavrularımı daha önce almıştı benden. Hem yaptığım evliliği beğenmiyorlarsa yavrularıma niye yardım etmediler? Niye, ‘Haliniz nedir?... Bir şeye ihtiyacınız var mı? Aç mısınız, tok musunuz?’ diye sormadılar. Hepsi yavrularımı sahiplenmek için bahane bunların!”

Elleri titriye titreye o berbat alışkanlığı sigarasını yaktı yine. Biraz sakinleşince mektubu attığı yerden alıp okumaya devam etti.

Komşu kadın, Salim Beylerin yeni tayin yerlerini öğrendiğini yazıyor, adreslerini veriyordu.

Müzeyyen, bu kadıncağıza minnettar olduğunu belirten bir teşekkür mektubu yazdı; bir mektup da Salim Ağabeyine.

“Salim Bey,

Bana çektirdiğiniz bunca ıstıraptan sonra bütün terbiyeme rağmen size ‘abi’ diye hitabetmek hiç içimden gelmiyor.

Çocukları vermek istemediğinizi öğrendim. Bunu bana niye yaptığınızı da hiçbir zaman anlayamayacağım. Lakin istirham ediyorum, en azından, çocuklarımın sağlık ve sıhhati ile ilgili haberleri benden esirgemeyin! Merak etmeyin, çocukları almayacağım. Zaten artık bana vermeyeceğinizi çok iyi öğrendim; ama senede bir defa da olsa, resimlerini yollamanızı rica ediyorum. Ne yaptıklarını, nerede olduklarını bildirin lütfen bana.

Madem çocuklarımı bana vermemekte ısrar ediyorsunuz; bari vicdanınızın sesini dinleyerek bir aneden bunu esirgemeyin. Hiç olmazsa bana bu iyiliği yapmanızı, bir anne olarak sizden talep ediyorum!

Müzeyyen”

Hemen postaya verilmek üzere pullarını yapıştırdı. Çocuklarına hiç ulaşamamaktansa en azından nerede olduklarını bilebilirdi.

Seyfullah Bey iş yerinde, ismi Latif olan bir beyle çok samimi olmuştu. Latif Bey; kumral, dalgalı saçlı, orta boy-luydu. Gülümsediğinde bal rengi gözlerinin içi sevgiyle güler, dudakları muzipçe kıvrılırdı. Son derece müteva-zi, acıma duygusu fazla, her şeye çabuk üzülen, çok kibar, hassas, şair ruhlu bir yapıya sahipti. Çok okuyup güzel ko-nuşan, nüktedan bir insandı. Aynı zamanda vakur, pren-sipli bir beyefendi idi; lakin kendisine bey denmesinden hoşlanmaz; “Ben Latif Ustayım, Latif Usta... Siz mühen-dislere bey deyin,” derdi.

Dökümhanede ustabaşı olarak çalışıyordu. Daha önce-ki yıllarda, sanat okullarında öğretmenlik yapmıştı. Bece-risi, sanatçı ruhuyla birleştiğinde çok güzel şeyler üretir; hatta yeni buluşlar bile yapardı.

İhtiyar annesi Fatma Hanım’la beraber yaşıyordu. Ka-dıncağız hacıydı, hani o zor şartlarda, deve ile hacca gidip gelen hacılardan- dı. Fatma Hanım, Müzeyyen’i çok seviyor, sık sık ziyaretlerine gelip bebeği seviyordu. Müzeyyen de onu seviyor, saygı duyuyordu.

Latif Bey, bir gün Seyfullah Beye: “Ben artık buradan ayrılıyorum. Bir dökümhaneden, daha iyi bir iş teklifi al-dım, başka bir ilçeye gideceğim. Bu ilçede yeni kurulan bir fabrika var. Burası ileride bir sanayi merkezi olacak, epey gelecek vaat ediyor. Haldun’la Tarık’a da fabrikada iş bu-labiliriz. Bir çok insanı işe alacaklarmış. İstersen sana da benim girdiğim dökümhanede bir iş ayarlayabilirim. Ne dersin? Sen de gelmek ister misin?” dedi.

Seyfullah Bey: “Çocukların istikbali için iyi olur. Ma-dem onlara da bir iş imkanı var, neden olmasın... Müzey-

yen'le bir konuşayımı. O ne derse o olur!..." diyerek Latif Bey'in yanından ayrıldı.

Akşam yemeğinden sonra Müzeyyen sofrayı toplamış, kuzinenin üzerine cezveyi sürmüştü. Cezveye, iki çay kaşığı kavrulmuş nohut kahvesinden koyup çocukları yatırmaya götürdü.

Rezzan'ın altını alarak Nurdan'a:

"Kardeşine ninni söylersen uyur. Çok uykusu var zaten," dedi.

Nurdan, annesinden öğrendiği ninnileri sıralamaya başlarken Müzeyyen gülerek odadan çıktı. Kahve tam taşmak üzereydi ki yetişip ayaklı antika fincanlarına cezveyi zevkle boşalttı.

"İşte bir kahve ve sigara keyfi," diye fısıldadı.

Seyfullah Bey'e kahvesini uzattıktan sonra kendi sigarasını sarıp yaktı.

Seyfullah Bey, söylenip duruyordu içinden.

"Hem öksürüp duruyor, hem şu sigarayı içmeye devam ediyor. Birazcık köpük çıkarabilmek için ciğerleri parçalanırcasına öksüren o değil sanki... Neyse şimdi sırası değil, sinirlendirmeden şu Latif Beyin teklifini anlatayım bari... Müzeyyen'i fazla sinirlendirmeye gelmez," diye düşündü.

Müzeyyen, kolları cevizden yapılmış bordo koltuğa oturdu. Pirinç dökümden, kabartma manzaralı küil tablasına sigarasının külünü silkeleyip bacak bacak üstüne attı. Seyfullah Bey onun her hareketini izliyordu.

"Çok da muntazam bacakları var," derken gözlerini karısından alamıyordu. Pek hoş, zarif bir kadındı şu Müzeyyen. Nasıl davranırsa davransın, her hareketi ona yakışıyordu. Lakin karısı, onu tüm gayretlerine rağmen bir türlü sevememişti. Ona çok iyi davranıyor, saygı duyuyordu;

ama akli hala ölen kocasında idi. Seyfullah Bey, Müzeyyen'in çabalarına rağmen ondaki bu soğukluğunu hissediyordu.

"Ölmüş bir insanla mücadele edecek halim yok ki... Ne yapabilirim?" diye geçirdi içinden. Karısına hafifçe seslenerek:

"Müzeyyen, Latif Bey bir teklifle geldi bugün."

"Ne teklifiymiş bu?"

"Batı Karadeniz'deki bir ilçede, iyi iş imkanları varmış, üstelik maaşı da buradan iyiymiş..."

"Eee..."

"Latif Bey, orada bir dökümhaneye anlaşılmış. İstersen sana da aynı yerde iş bulurum, diyor. Ne dersin?"

"Bence burada kurduğumuz düzeni bozmayalım. Hem sonra, ben burada çalışıyorum."

"Merak etme! Sana orada, muhasebede bir iş buluruz. İş imkanları fazlamış," dedi.

"Artık taşınmak bana zor geliyor, son zamanlarda kendimde bir halsizlik, yorgunluk hissediyorum. Her iş gözümden büyüyor. Sıhhatim iyi değil. Hem ekilmiş bir bahçemiz var. Yok yok, bence düzenimizi bozmayalım. Ya tavukla horoz! Ne yaparız onları?"

"Yeriz..."

"Yer miyiz? Hem de yumurtlayan tavuğu!"

"Latif Bey, Haldun'la Tarık'a da orada iş buluruz diyor. Yeni kurulan fabrikaya, bir çok kişi alınacakmış," dedi.

"Gerçekten çocukların ikisini de koyabilir miyiz fabrikaya?"

"Latif Bey, mutlaka işe girerler, diyor."

Müzeyyen sevinmişti. İki oğlu da para kazanırsa ne iyi olurdu! Bir işleri, bir maaşları olması demek, istikballeri-

nin tamam olması demekti. Kendi ayakları üzerinde durabilirdiler artık. Gerçi onlara bir üniversite tahsili yaptıramamıştı, yaptıramazdı da bu gidişle... Maddi durumlarını, Müzeyyen'in gayretlerine rağmen düzeltemiyorlardı.

“Peki, olur, gidelim. Madem hepimizin çalışma imkanı var. Bence bu fırsatı değerlendirelim,” dedi.

Nasıl olsa okullar kapanmış, tatile girmişlerdi.

Göçmen Kuşlara Döndük

Karı koca, ertesi gün işyerlerine gidip istifalarını verdiler. Seyfullah Bey, Latif Bey'e dün akşam verdikleri kararı anlattı.

Latif Bey:

“İsabetli bir karar verdiniz bence... Çocuklar için iyi olacak,” dedi.

Latif Bey, Haldun'la Tarık'ın efendi hallerini çok beğeniyor, onlara gayet samimi bir ağabey gibi davranıyordu. Oğlanlar da Latif Bey'i çok seviyorlardı.

Ertesi gün Müzeyyen'in ilk işi, bahçedeki ürünleri toplamak oldu. “Kurutabildiklerimi kuruturum, domateslerden de kaynatır, salça yaparım. Gerçi çok az bir salça olacak; ama değerlendirmeliyim. Kocamın dediği gibi horozla tavuğu da kesip yememiz lazım. Gideceğimiz yerdeki şartların ne olduğunu bilemeyiz. Haydi hayırlısı bakalım, göçmen kuşlara döndük,” diye düşündü.

Seyfullah Bey horozu keserken Müzeyyen bir yandan kuzinede su kaynatıyordu. Kapının önüne siniyi çıkarıp horozu içine koydu. Çocuklar uyandığında horozu tepsinin içinde, o vaziyette görünce çok üzüldüler. Hele Nurdan çok ağladı.

“Benim horozum, benim horozum! Ben ona yem veriyordum,” diyor, parmağıyla gösterip gösterip ağlıyor, sümükleri gözyaşlarına karışıyordu.

Müzeyyen, önlüğünün cebinden bir mendil çıkarıp Nurdan’ın burnunu, yüzünü sildi.

“Onları yemeye mecburuz çünkü başka bir ilçeye taşınacağız,” dedi.

Bir yandan da kaynar suyu, horozun tepesinden döküp tüylerini yoluyordu. Tarık hemen annesine yardım etmek için kaynar su dolu kovadan, maşrapa ile su alıp tüylerin üstüne dökmeye başladı. Etrafa tuhaf bir tüy kokusu yayılmıştı. Horoz iyice temizlenince kaynamaya hazırdı artık. Kalaylanmış bakır bir tencereye koyup kuzinenin üstüne oturttu.

“Akşama kadar kuzinede yavaş yavaş pişer sonra da patatesle beraber fırına atarım. Horoz eti, tavuğa göre daha sert olur,” diye düşündü.

Akşam yemeğinde, fırında nar gibi kızarmış horozla patatesleri yediler. Yediler; ama garip bir çelişkiydi bu. Nurdan hem yiyor hem içini çekiyordu. Her gün oyun oynadığı, peşinden koştuğu, ‘gel bili bili...’ diye seslenip kümesine soktuğu horozunu yiyordu. Yemezse annesi kızardı. Kusmak istedi birden; ama kendini zor tuttu.

Oğlanlar, erkekliklerine toz kondurmadan ciddi bir ifadeyle horozu yiyorlardı; fakat içleri de cız etmiyor değildi hani.

Müzeyyen, bahçedeki çamaşır iplerine astığı sebzeleri kontrol etti.

“Bir iki güne kalmaz, sıcak böyle devam ederse kurur. Ne yapalım artık... Kurudukları kadar kururlar. Öyle de götürsem olur,” dedi.

Salçayı kapının önüne çıkararak tepsiye yaydı.

“Güneşte suyunu iyice çeker,” diye düşündü. Birkaç gün sonra Seyfullah Bey’e tavuğu kestirip tüylerini yolarak iyice temizleyip tütüledi.

“Akşama da tavuğu yeriz,” diyerek bu defa tavuğun yanına, bulgur pilavı yaptı.

Bir yandan denkleri yapıp kap kacağı topluyordu. Eski den kalma antika bordo koltuklarını, erzak karşılığı verdi. Büyük eşya almak istemiyorlardı pek. Çünkü bu defa eşyaları aktarmalı gidecekti. Böylesi daha ucuz oluyordu.

ÇARESİZLİK

Çocuklarla yorucu bir yolculuktan sonra yeni kurulmakta olan bu ilçeye geldiler. Bacasından lacivert, kırmızı karışımı duman tüten, demir çelik fabrikalarının manzarası karşıladı onları akşam vakti. Sonra da dereye vagonlardan dökülen kızgın cürufların, suya değer değmez çıkardıkları patlama sesleriyle birlikte yükselen, kırmızı bir buhar... Akşamın karanlığında, kızgın cürufların kıpırmızı bir renge boyadığı gökyüzünün, muhteşem görüntüsü... Mahallelerden oluşmuş, yeni yeni kurulmakta olan bir ilçeydi burası. Bataklık alanlar çok olduğundan sivrisineği epey fazlaydı.

Latif Bey ve annesi onlardan önce gelmiş, hem kendileri hem de Seyfullah Beyler için ev tutmuşlardı.

Çalıştıkları yere yakın, betonarme, büyük ve yeni bir binaydı burası. Ev iki bölüme ayrılmıştı. Evin geniş, büyük

bölümünü ev sahibi kullanıyor, yarısını da iki hane olarak kiraya veriyordu.

Kiraya verilen iki bölümde, küçük bir mutfak, geniş bir oturma odası ve bir yatak odası vardı. Bu kiralık iki hanenin, mutfakları ayrı; ama tuvaletleri ortaktı. İki dairenin tam ortasında bulunan tuvaletin, iki taraftan da kapısı vardı. Tuvalete giren kişi, öteki tarafın kapısını kilitliyor; eğer çıkarken kilidi açmayı unutursa insanlar tuvalete de giremiyorlardı.

Latif Beyler yerleşmişlerdi bile. Eşyaları indirilene kadar Müzeyyenler, Latif Beylerde kaldılar. Fatma Anne, sıcak bir çorba ve bol domatesli, taze sivri biberli, sulu bir bulgur pilavı yapmıştı.

“Kusura bakmayın çocuklar. İhtiyar işi işte...” dedi sofrayı hazırlarken.

Müzeyyen’le oğlanlar, Fatma Anne’ye yardım ederek sıcak, mütevazı bir sofrayı kurdular. Çok acıkmışlardı. Yaşlı kadına teşekkür ederek karınlarını doyurdular.

Fatma Anne, yemek üstüne çay demleyip zar zor bulduğu sert küp şekerleri, masaya koydu. Çaylarını kılama yaparak içtiler. Doğrusu bu çay değmişti.

Yorgunluklarını atıp dinlenmişler, karınları da doymuştu. Bu yemek, hele hele şekerli bir çay, ne kadar makbule geçmişti.

“Böyle zor anlarda yapılan iyilikler hiç unutulmuyor. Sevgiyle sunulan sebzeyle bir bulgur pilavının tadını, bir karış suratla sunulan ballı börekte bulabilir miyiz hiç? Öyle çok deneyimlerim var ki benim,” derken gözlerini hüzün kaplamıştı...

Tekrar tekrar teşekkür ederek evlerine gitmek üzere izin istediler. Seyfullah Bey, Latif Bey ve oğlanlar eşya-

ları indirmişlerdi bile. Müzeyyen, Fatma Anne'ye dönerek:

“İnşallah hayırlı olur bu ilçe bizim için. Bakalım bana ve çocuklara iş bulabilecek miyiz?

Hem bana iş bulunsa bile Rezzan'a kim bakacak? Bunlar hep sorun,” dedi.

Fatma Anne, Rezzan'ı çok seviyor, onunla bu geçkin yaşında, çok güzel vakit geçiriyor, mutlu oluyordu. Ani bir kararla hiç düşünmeden:

“Ben bakarım,” dedi.

Müzeyyen hiç beklemediği bu teklife, şaşırıp kaldı. Çok sevinmişti. Bir sorunları şimdiden hallolmuştu bile.

“İnşallah iyi olacak, burası bize uğurlu gelecek galiba. Çok teşekkür ederim, ömür boyu minnettar kalacağım size Fatma Anne,” diyerek elini öptü.

Fatma Anne:

“Benim için eğlence olur. Hem de sevaba girmiş olurum,” dedi.

Yorgunluklarına rağmen neşeyle kendi evlerine geçtiler. Gece denklerini açıp idareten yer yataklarında yatarak yorgunluktan uyuyakaldılar.

Müzeyyen ertesi gün, yatak odası ile oturma odasının yerlerini sildi. Yatak odasına, pirinç karyolasını ve elbise dolabını kurdurdu.

Oturma odasını, hem günlük oturdukları oda hem de çocukların yatak odası olarak kullanacaklardı. Allah'tan yerler tahtaydı. İpek halısının bir tanesi kalmıştı. Özene rek yere yaydığı ipek halısının üzerine, çocukların yün yataklarını serdi. Haldun bir yatakta, Tarık bir yatakta, Nurdan da Rezzan'la aynı yatakta yatabilirdi.

Müzeyyen:

“Nasıl olsa, Seyfullah Bey bu yataklara göre tahtadan üç tane divan yapar. O zaman yatakları, divanların üzerine koyarım,” diye düşündü.

Kendi eliyle işlediği divan örtüleri ve çeşitli nakışlarla süslediği, dikdörtgen şeklinde, bir sürü kırlenti vardı.

“Kırlentleri divanlara koyup süslerim; ama bu ipek halı da kel başa şimşir tarak misali oldu burada,” diyerek güldü.

Pencereleri çarşafıla örtüp, “Yarın camları siler, perdele-ri öyle takarım temiz temiz...” dedi.

Ertesi gün Seyfullah Bey, pencerelerin hemen üstüne asılan kornişleri taktı. Müzeyyen de bir yandan camları siliyordu.

Güneşlik niyetine beyaz patiskaları içe, desenli perdele-ri iki yanlara astılar. Yavaş yavaş yerleşiyorlardı.

“Bohçaları da düzenledim mi tamamdır. Öğleden son-ra mutfağı yerleştiririm,” diye düşündü.

Yerleşemeyecek neleri vardı ki... İki-üç parça eşya, çabucak yerlerini buluyordu işte. Sadece mutfak eşyaları, porselen ve cam eşyaları fazlaydı. Allah’tan, taşınırken güzelim porselen takımlarına bir şey olmamıştı. Müzeyyen, cam ve porselen eşya tutkunuydu. Bu güzel mutfak eşyaları, ona eskiyi, onları kullandığı o güzel mutlu günlerini, o zarafeti hatırlatıyordu nedense. Hepsinin hatırası vardı...

Latif Bey ve Seyfullah Bey, özel bir dökümhanede ayrı ayrı görevlerde işe başladılar. Zaman böylece akıp geçerken bir gün Seyfullah Bey, Latif Beye:

“Çocuklar için fabrikaya müracaat edelim. Artık yerleştik sayılırız,” deyince Latif Bey:

“Tabii, bu öğleden sonra izin alıp gidelim,” dedi.

O gün oğlanları alıp fabrikaya giderek çocukların işe alınması için müracaat ettiler. Fabrikadaki görevliler, Tarık ve Haldun'u mülakata aldılar.

Dönüşte eve uğrayarak Müzeyyen'i alıp dökümhane-ye gittiler ve muhasebe kısmında işe başlaması talebinde bulundular. Çeşitli sorulardan sonra tecrübeli bir eleman olduğunu anladıkları Müzeyyen'e "Hemen işe başlayabilirsiniz. Muhasebecimiz işten ayrılmıştı," dediklerinde Seyfullah Bey, derin bir 'oh!' çekti.

Müzeyyen'e iş bulamasalar, 'Keşke gelmeseydik!' der diye çekiniyordu çünkü. Latif Bey söylemişti zaten iş imkanları var diye. Fakat bulamasaydık, yine despotluğu tutup tek kaşı havada gezerdi, dedi içinden.

Müzeyyen, ertesi gün Rezzan'ı, Fatma Anneye bıraktı. Muhallebiyi, bezleri, yedek giysileri, hepsini bir çantaya koymuştu. Yaşlı kadına tekrar teşekkür edip; "Senin hakkını nasıl öderiz Fatma Anne!" diyerek elini öptü.

Koşar adımlarla iş yerine gidip yeni iş arkadaşlarıyla tanıştı. Bugün burada, onun ilk iş günüydü. Seyfullah Bey ve Latif Bey çoktan işe gitmişlerdi bile. Müzeyyen'in mersaisi daha geç başlıyordu. Haldun'la Tarık, Nurdan'ı hazırlayıp okula yollayacaklardı zaten.

O gün, vaktin nasıl geçtiğini anlayamadı Müzeyyen. İlk iş günü, çok güzel geçmişti doğrusu. Zaten bildiği bir işti ve hiç yabancılık çekmemişti. Öğle tatilinde yine eve gelebiliyordu. Evle işinin arası, Kırıkkale'deki kadar olmasa da yine yakın sayılırdı.

Akşam eve döndüğünde bir işi olduğu için mutluydu. Kocası, artık sevdiği bir görevde çalışıyordu. Kim bilir, belki fabrikadakiler çocuklarını da işe alırlardı...

“Hayırlısı olsun inşallah!” dedi.

Evin erkeklerinin, topukları delinmiş çoraplarını, yu-
murta şeklindeki mermere geçirip yama yapmaya başla-
dı. Bir yandan da rüştiyede öğrendiği, papatyalar şarkısını
söylüyordu. Yine genç kızlığındaki mutlu anılara dalmış
gitmişti.

Bir hafta sonra Haldun’la Tarık, fabrikaya tekrar gide-
rek işe alınıp alınmadıklarını öğrenmek istediler.

Onlara, ön elemeden geçtiklerini, kapıdaki kağıda as-
tıkları evrakları tamamlayıp işe başlamalarını söylediler.

Çocuklar sevinçten uçuyordu sanki. Anneleri çok sevi-
necekti. Hoplayıp zıplayarak o kadar yolu nasıl yürüdük-
lerinin farkına bile varmadılar.

Eve vardıklarında ayakkabıları çamur içindeydi. Neyse
ki fabrikanın servisleri vardı. Her gün vardiyalı çalışacak-
ları için servis olmasına sevindiler.

Bahçe kapısında, sabırsızlıkla annelerinin işten dönme-
sini bekleyen çocuklar, daha yolun başındaki Müzeyyen’i
görür görmez, koşarak müjdeyi verdiler.

“Gözümüz aydın annecim! İkimiz de işe alındık,” dedi
Haldun.

Müzeyyen:

“Bu günleri göreceğ miydim Yarabbim?! Şükürler ol-
sun sana! Evraklarınızı bir an önce tamamlayıp hemen işe
başlayın bakalım,” dedi.

O akşam derin düşüncelere daldı yine. Oğlanlar büyü-
müşler, işe bile alınmışlar, artık kendi paralarını kazanabi-
lecekleri yaşa gelmişlerdi.

“Ya Asude’yle Galip ne alemdeler? Okuyorlar mı? Han-
gi okula gidiyorlar hiç bilmiyorum. Tabii ki okuyorlardır.
Amcaları onları muhakkak okutur. İyi yetiştireceğinden

eminim; ama bu hasret büyük bir zulüm bana,” der demez, bir umutla Salim Bey’e yeni adresini bildirmek için mektup yazmaya koyuldu; fakat daha önce yazdığı mektuplarına, tüm ricalarına rağmen hiçbir cevap alamamıştı.

Yine de bıkmadan usanmadan çocuklarına ulaşabileceği her yolu deniyordu.

Bu Eldiveni Elimden Hiç Çıkarmayacağım...

Artık yavaş yavaş soğuklar bastırmaya başlamıştı. Nurdan okula gidip geliyordu; ama mantosu artık küçük gelmeye başlamıştı.

Okul bir hayli uzaktaydı. Tabiri caizse, dereler tepeler aşarak fabrikanın yeni kurduğu okula devam ediyordu. Zaten çamur çoktu; bir de yağmur yağınca tepeyi aşmak iyice güç oluyordu. Cıvımlı çamur yüzünden ayakları kaya kaya bir gayretle tepeye çıkıyor, okuluna gidene kadar ayakları çamur içinde kalıyordu. Zaten bir ayağını yan bastığı için bir ayakkabısını yamultmuş, pabucunu sürüye sürüye okula gidip geliyordu. Sabahları ise ayazdan elleri donuyor, soğuktan kıpkırmızı olup çatlıyordu.

Annesi “Bu kızın acele bir eldivene ihtiyacı var. Ellerini mantonun cebine sok okula giderken!” diyordu her sabah.

Artık evde, herkesin kendi yaşantısı vardı. Seyfullah Bey’le Müzeyyen dökümhanedeki işlerine, Haldun’la Tarık fabrikadaki işlerine, Nurdan okuluna, Rezzan da her gün Fatma Anne’ye gidiyordu.

Nurdan, eve en erken gelen kişi olduğu için Fatma Anne, Müzeyyen gelene kadar onu yalnız bırakmıyor; “Bize

gel sen de yavrum, annen gelene kadar ısınırsın bari,” diyordu.

Nurdan’ın soğuktan kızarmış ellerini, elleriyle ovarak ısıtıyor; “Hadi elini odun sobasına doğru tutup ısıtalım,” diyerek sobaya iki-üç odun daha atıyordu.

Nurdan bir gün okuldan döndüğünde kızının ayakkabısının iyice yamulmuş olduğunu gören Müzeyyen:

“Çocuklar maaşlarını alınca kıza bir ayakkabı alayım bu ay,” dedi.

Nurdan:

“Ne öğrendim annecim biliyor musun? Burada dere kenarında, ‘bük’ denilen otlar yetişiyormuş. Renkleri kara kara olduğu için bu ilçeye ‘Karabük’ denmiş.”

“Aferin yavrum, benim kızım neler öğrenirmiş okulda,” dedi.

Nurdan’ın okula gitmek için karda, çamurda o kadar yol yürümesi, o yokuşları çıkması, Müzeyyen’in içini sızlattıyordu; fakat yapabileceği bir şey yoktu.

“O da artık hayat mücadelesine başladı,” diye fısıldadı.

Günler tekdüze akıp geçiyordu; ama Fatma Anne’nin sağlık sorunları çoğalmaya başlamıştı. Müzeyyen ona çok üzülüyor, “İlla bir doktora gidelim,” deyip duruyordu.

O da “Yaşlılık kızım yaşlılık, kafa kağıdı eskidi onun için,” diyordu.

Son günlerde Müzeyyen’in de sağlık durumu pek iyi değildi. İşten sık sık izin alıp duruyordu.

Bir gece yarısı, kapının hızlı hızlı vurulmasıyla uyanırlar. Gelen Latif Bey’di. Annesinin çok hastalandığını söyleyerek Seyfullah Bey’in bir doktor çağırmasını rica etti.

Seyfullah Bey, çizgili pijamasının üstüne pantolonunu, mantosunu alelacele geçirerek koşa koşa doktor bulmaya gitti.

Gelen doktor, Fatma Anne'yi iyice muayene ettikten sonra "Çok üşütmüş," diyerek bir iğne yaptı ve alınacak ilaçları reçeteye yazarak gitti.

Latif Bey, annesi daha rahat eder diye tahta zemine bir yatak yayıp kadıncağızı kucaklayıp yer yatağına yatırdı. Zaten Fatma Anne, ihtiyarlıktan, hastalıktan kuş gibi kalmıştı.

Annesinin ilaçlarını yaptırmak için eczaneye gitti. Eczacı ilaçları, eczanedeki laboratuvarında, doktorun reçetesindeki tarifine göre tartıp tunç havanlarda döverek yapıp onu bekleyen Latif Bey'e verdi.

Müzeyyen, Fatma Anneye sıcak çorbalar götürüyor, kendi elleriyle kaşık kaşık içiriyordu. Rezzan'a bakmak zorunda olduğu için işe gidemiyordu. İş yerinden yine izin aldı. "Artık bana kızacaklar. Bu aralar çok fazla izin kullandım," diye düşünüp içi sıkıldı.

Fatma Anne'ye, bildiği bütün Lokman Hekim tedavilerini uyguladı. Kadıncağız biraz düzelir gibi oluyor, tekrar kötüleşiyordu. Bir türlü hastalığını yenemedi. Dediği gibi kafa kağıdı eskimişti artık.

"İhtiyarlık kızım ihtiyarlık; yaş yetmiş, iş bitmiş," deyip duruyordu.

"Olur mu Fatma Anne? Daha dur bakalım!" deyip moral vermeye çalışıyordu Müzeyyen; ama ne yaptılarsa fayda etmedi. Maalesef kadıncağız bir gün Allah'ın rahmetine kavuştu. Bu melek ruhlu, iyi insanı yitirmenin acısıyla içi sızladı Müzeyyen'in.

Cenaze namazından sonra mahalledeki kadınlar, Fatma Anne'nin evinde toplanarak ruhu için Kur'an okumak istediler.

Yerdeki yatağını kıvrıp kaldırdıklarında yatağın altından, tek baş parmaklı bir eldiven çıktı. Öteki tekini de örmek üzere ilmek atmıştı Fatma Anne.

Müzeyyen eldivenleri görünce kendini tutamarak hıçkırdı. Fatma Anne'nin, Nurdan'ın ellerini her gün ısıttığını biliyordu.

“Demek hasta yatağında bile bir işe yaramanın mutluluğuyla Nurdan'a eldiven örüyormuş,” diyerek gözyaşlarını siliyordu.

Nurdan'ın da çok sevdiği bu kadının, ölürken bile ona hediye etmek üzere bir şeyler yapması, çocuk yüreğini acıtmıştı. Eldiveni, annesinin elinden kapıp tek eline giydi.

“Bu eldiveni, elimden hiç çıkarmayacağım!...” derken gözleri dolmuştu hüznle...

Çok Naz Aşık Usandırır

Birkaç hafta sonra Haldun'un askere gitme zamanı geldiğinde Müzeyyen öyle çok duygulanıp gururlandı ki... “Bu günlerimi gösteren Allahım'a şükürler olsun!” diyerek oğlunun maaşından biriktirdiği birkaç kuruşu yanına vererek onu öptü.

Haldun herkesle vedalaşıp yola çıkarken arkasından adet olduğu üzere, bir tas su döküp; “Güle güle git, güle güle gel,” dediler.

Günler aylar geçiyordu; ama Müzeyyen hala işe başlayamamıştı. Tarık'la Seyfullah Bey işe, Nurdan okula gidi-

yor, Müzeyyen ise Rezzan'la evde kalıyordu. Bebeğe bakacak kimseyi bulamamışlardı daha.

Bir gün iş yerinden, işe başlayamayacaksa başka bir memur alacakları haberi geldi. Müzeyyen üzüldü; ama çocuğunu bırakacak birini bulamamıştı; dolayısıyla işe tekrar dönemedi.

Seyfullah Bey ve Tarık'ın maaşlarıyla idare edeceklerdi; lakin kazançları ancak ev kiralalarına, yakacaklarına ve bğazlarına zor yetiyordu. Bu ilçede kışlar soğuk geçtiğinden yakacak masrafları fazla oluyordu.

Bir gün umulmadık bir şey oldu... Müzeyyen, Rezzan'a bakacak bir komşu kadın bulmuştu. Kadıncağz, az bir para karşılığında, kızına bakabileceğini söyleyince öylesine sevindi ki... Kadına teşekkür ederek fabrikanın yolunu tuttu o gün. Bu defa fabrikada şansını deneyecekti.

Müdür beyle görüşmek istediğini söyleyip koridorda bekledi biraz. Müdür onu kabul ettiğinde fabrikaya çalışmak için girmek istediğini, iyi bir tahsili olduğunu, hesap makinesini çok iyi ve hızlı kullanabildiğini, başarılı bir muhasebeci olduğunu, Eski Türkçe'den Latin harflerine ve Fransızca'dan da Türkçe'ye çeviriler yapabildiği için eski evrakları da okuyabileceğini söyledi. Matematığının de çok iyi olduğunu ilave edip çalıştığı yerleri anlattı.

İlkokul mezunlarının bile çok kıymetli olduğu o devirde, böyle tecrübeli bir elemanı kaçırmak istemeyeceklerinden hemen dilekçesini yazmasını istediler.

Çok mutluydu Müzeyyen... Artık rahat edeceklerdi... Kimbilir kocası ne çok sevinecekti... Fakat fabrikanın çıkış kapısında onu bekleyen Seyfullah Bey:

“Benim haberim yokken nasıl gelir de iş için müracaat edebilirsin? En azından izin alsaydın benden. Bakalım kabul edecek miydim?”

“Ne diyorsun sen Seyfullah Bey! Senin iş yerine gelip haber mi verecektim yani? Komşu kadın bebeğe bakacak diye çok sevindim. Koşa koşa buraya gelip iş için müracaat ettim. Ne kadar zorluk çektiğimizi görmüyor musun? Sevinirsin sanmıştım.”

Fabrikanın çıkış kapısının önünde, içeri giremezsin dercesine, kollarını iki yana açan kocası, “Eğer bir daha buraya çalışmak için adımını atarsan fena olur, bunu bil! Senin adımını buraya attırmam!...” diye hiddetleniyordu.

Hiç sesini çıkarmadı Müzeyyen. Kocası ona ilk defa böyle bir tavır koyuyordu. Eski kibarlığından eser yoktu.

“Benim ondan çok daha fazla kazanacağımı bildiğinden gurur konusu yaptı bunu. Demek için için bunu hazmedemiyormuş hiç. Ah Müzeyyen! Aldığın bu evlilik kararının doğru olmadığı, zaman zaman karşına çıkıyor görüyorsun. Ne yapayım? Çalışmam mümkün değil demek fabrikada. Bu kadar kızdığına göre...”

Üç günün sonunda, fabrikaya gelmeyen Müzeyyen’in dilekçesindeki adrese yardımcı hizmetliyi gönderip derhal işe başlaması gerektiğini bildirdiler. Böyle bir elemana çok ihtiyaçları vardı; ama Müzeyyen, maalesef ki kocasının çalıştırmayacağını söyleyip üzülerek özür diledi.

O gün huzursuz ve mutsuzdu Müzeyyen. Böyle bir fırsat tepilir miydi? Zaten kocasından daha fazla kazanmamış mıydı hep. Bunu bile bile evlenmişti kocası onunla. Şimdi mi gurur konusu yapmıştı bunu. Belki de işinde iyice yükseleceğinden çekiniyordu. Belki de kendisinin az kazanan, başarısız bir koca olması, aralarındaki tahsil farkı, onu iyice rahatsız etmeye başlamıştı artık... Kimbilir?

Günler akıp giderken Müzeyyen, Seyfullah Bey’de bir tuhaflıklar hissetmeye başladı. Ona o kadar düşkün kocası sanki biraz soğuk davranıyordu. Her zaman Müzeyyen

kapris yapar, hayat meşgalesinden kocasına fazla vakit ayıramazdı. Gene de kocası onun etrafında pervane döner, bir dediğini iki etmezdi. Fakat son günlerde, Seyfullah Bey'in bir dalgınlığı vardı sanki. Acaba ona mı öyle geliyordu? Yok yok... ona öyle gelmiyordu. Gerçekten dalıp dalıp gidiyordu kocası.

“Bir üzüntüsü, bir derdi mi var acaba? Tuhaf doğrusu! Ama benden bir şey saklamaz ki... Derdi olsa söylerdi,” dedi kendi kendine.

“Seyfullah Bey!” diye seslendi Müzeyyen.

“İstersen kar kış bastırmadan, şu çocukların divanlarını yapiver.”

“Yarın tatil, hava güzel olursa bahçede yaparım. Zaten tahtalarını hazırlamıştım,” dedi.

Seyfullah Bey, o gece ilk defa sırtını Müzeyyen'e dönerek yattı. Gözleri açık, derin düşünceler içinde kıvranıyor, duygularını muhakeme ediyordu.

“Ben Müzeyyen'e olan aşkımdan, onun beş çocuğunu da seve seve kabul etmiştim. Hep iyi bir baba olmaya çalışıp ekmeklerini kazandım. Müzeyyen'in beni sevmesi için elimden geleni yaptım. Ama maalesef hiçbir şey zorla olmuyor. O, sadece görevlerini tam yapan, iyi bir eş oldu. Ne yazık ki bu hiç yeterli değil. Benim yüreğim, hep aşka, sevgiye susamış olarak kaldı. Benim de bir kadın tarafından sevmeye ihtiyacım var. Ömür boyu Müzeyyen'in beni sevmesini bekleyemem ya! Olmadı işte. Bu kadar fedakarlığımın karşısında, ondan tek istediğim sadece sevgiydi. Kendimi sevdirebilmek için bir dediğini, iki etmemeye çalıştım. Bu kadar zulüm olmaz ki... Bu duygularımı bilmeyenler, beni kınayacaklar; lakin benim de beni çok seven bir kadına ihtiyacım var,” diye düşündü.

Bütün gece, bir sağı bir sola dönerek sıkıntıdan sabaha kadar uyuyamadı; ancak sabahın ilk ışıklarıyla uykuya dalabildi.

Ertesi gün geç uyanan Seyfullah Bey, kahvaltısını yapıp eline çekiç ve çivileri alarak tahta divanları yapmaya başladı. Oğlanlar gündüz vardiyasında olduklarından çoktan işe gitmişlerdi bile. Müzeyyen, “Sabah kahveni şimdi mi içersin Seyfullah Bey?” diye sormaya hazırlanıyordu ki perdeyi aralamasıyla donakalması bir oldu.

Güzel bir bayan, kapılarının önündeki toprak yoldan salına salına geçerken Seyfullah Bey, elindeki işi bırakmış, gülümseyen bir ifadeyle kadına bakıyordu. Her hallerinden, daha önceden tanıştıkları çok belliydi.

Müzeyyen’in şaşkınlığından perde elinde kalakalmış, tuttuğu yer kırış kırış olmuştu. Elini gevşeterek perdeyi bıraktı ve hafifçe aralayarak kocasını izlemeye koyuldu.

Seyfullah Bey, elindeki çekiç ve çivileri her an yere düşürüverecekmiş gibi sabit tutuyor, gülümsemesi dudaklarında donmuş bir heykel gibi kıpırdıyamıyordu. Adeta büyülenmiş gibiydi. O kocasını çok iyi tanıyordu. Onun hayran ve aşık bakışlarını, ondan iyi kim bilebilirdi ki...

Biraz sonra aynı kadın, elinde bir tepsiyle geri döndüğünde yine gülümseyerek bakıştıklarını fark etti. Müzeyyen, kocasının yüzünü yandan görebiliyordu. Evet... Besbelliydi bu kadına aşık olduğu... Uzaktan da olsa, kocasının gözlerindeki pırıltıyı görebiliyordu. Tekrar yıkılmıştı... Bu dünya hayatının, ona olan oyunları hiç bitmeyecek gibiydi. Lakin akıllıydı Müzeyyen. Kendinde de kusur aradı, çok naz yapmıştı kocasına. ‘Çok naz aşık usandırır’ derler ya doğrudu demek ki... Adamcağız, aradığı sevgiyi onda bulamamıştı. Her ne kadar ‘Nikahta keramet vardır’ diye

evlense de olmamıştı işte... Müzeyyen sevememişti Seyfullah Bey'i bir türlü.

"Bak işte, sonunda olacağı buydu Müzeyyen! Gör işte..." diye kendi kendine söylendi. Yine bir sigara yaktı, kahve keyfini filan unuttu sinirinden. Kararını verdi, hiçbir şey söylemeyecekti Seyfullah Bey'e.

"Bilmezlikten gelirim. O da gün gelir, aklını başına alır nasıl olsa... Geçici bir hevestir belki." dedi.

Çok üzölmüşüü. Verdiği tüm kararlarına, yeniden pişman oldu her zamanki gibi...

"Taa... Baştan hata yaptım. Akil Bey'den sonra evlenmeyecektim bu adamla. Beş çocuğumla bana eş olmaya çalışan bir insana, onun istediğı gibi davranamadım. Ben elimden geleni yaptım; ama onun benden istediğı ilgiyi veremedim demek ki." dedi.

Düşündü düşündü... Kendi kendine muhakemeler yapmaya devam edip durdu. Başaramamıştı! Akil Bey'in ölümlünden sonra ne yapacağını şaşırmış, fazla gururlu, fazla saf davranmıştı. Çaresizlikten aldığı ani kararlar, ona hiç mutluluk getirmemişti. İnsanlara olan güveninden ve disiplinli bir anne rolü oynamaktan, iki çocuğunu da kaybetmişti. Kadın başına karar verebilmek, beş çocuğunun hem annesi hem babası olabilmek, onu otoriter bir anne olmaya itmişti. Kolay değildi. Çaresizlikler, maddi imkansızlıklar, arkasında ona destek olacak kimseyi görememek, dul bir kadın olmak, çocukları için en iyi ortamı hazırlama isteğı. Hepsi onda telaş yaratmış, her işe yetebilme, her şeyi kendine göre yönetme huyu, aceleyle ona yanlış kararlar aldırılmıştı.

Türlü bahanelerle bırakamadığı sigarasından bir daha yakıp baş parmağını yine çenesine dayayarak bu derin düşüncelerinin içinden, akşama kadar çıkamamıştı. Kendi

kendine kızıyor, boyuna, “Ne aptal kadınsın sen Müzeyyen,” diyordu.

Müzeyyen bir gün, Latif Beyle kocasının, sertçe ve yüksek sesle bahçe kapısında konuştuklarını duydu. Kendini göstermeden, kapı aralığından konuşulanları duymaya çalışırken birden Seyfullah Bey’le tanıştıklarını düşündüğü hanımı, sokağın köşesini dönerken gördü bulunduğu yerden.

Latif Bey, Seyfullah Bey’e sürekli kızıp söyleniyordu. Bir tartışma olduğu besbelliydi. Kulak misafiri olduğu kadarıyla Latif Bey kocasına, öz çocuğu ve bakmakla yükümlü olduğu çocukları olduğunu söylüyordu.

“Sen onların sorumluluklarını almışsın. Nasıl olur da bu aileyi, bir başka bayan için bırakmayı düşünürsün?” diye sert dille eleştiriyordu.

“Yapabileceğim bir şey yok. Müzeyyen beni hiç sevmeyi,” diyordu Seyfullah Bey.

Romantik ve duygusal bir insan olan Latif Bey ise Müzeyyen’in o hüznü güzelliğinden etkileniyor, bu güzel kadının daha da hüzünlenmesine gönlü razı olmuyordu. Bu ailenin parçalanmasına, Müzeyyen’in daha fazla üzülmesine dayanamazdı.

Aralarındaki tartışma daha da şiddetlenmişti.

Latif Bey, “Sevmediğini bilerek evlenmişsin zaten! Ne bekliyordun? Mucize mi? Evlilik çocuk oyuncağı değil! Ne yapıyorsun sen? Kaderine razı olup bu aileye baba olmaya devam etmelisin!”

“Neden? Benim hiç sevmeye hakkım yok mu?”

“Hata yapıyorsun Seyfullah Bey!”

“Ne hatası... Ne hatası... Benim bir yüreğim var!”

“Bak çocuklar delikanlılık çağındalar ve bir babaya ihtiyaçları var. Onları terkedemezsin!”

“Ben yıllardır elimden geleni en iyi şekilde yapmaya çalıştım! Buraya kadar...”

Müzeyyen, “Demek, susmak ve bilmezlikten gelmek çözüm değilmiş,” diyerek iç geçirdi.

Son zamanlarda, kocasına elinden gelen ilgiyi göstermeye çalışıp giyimine, saçına başına daha bir özen gösteriyordu; lakin galiba geç kalmıştı. Kocasını başka birine gönlünü kaptırmıştı bile... Tamam da... Üstüne üstlük bir de çalışmasına mani olmuştu hiç nedensiz.

“Ne yapmak istiyor? Amacı ne bunun? Galiba bu dünyada hiçbir şeyi çözemeyeceğim. İnsanları anlamak ne kadar zor!...”

Kalem Getirin!..

Müzeyyen, hayata karşı gösterdiği mücadelesinde çok yorulmuş, üst üste gelen üzüntüler, sağlığını iyice bozmuştu. Eski rahatsızlıkları da nüksetmeye başlayınca çok hastalandı. Hastalığı gittikçe artarak onu yatağa yatırdı; ama bu onun eski hastalıklarından daha şiddetli seyrediyor, zaman zaman çok miktarda kan kusuyordu. Ağır hastaydı, gücü kuvveti tükenmiş, zor konuşuyor, yatakta bile güç hareket ediyordu.

Gelen doktor, yapılabilecek fazla bir şey olmadığını söyledi. Seyfullah Bey doktorla konuşurken hastalığının çok ciddi olduğunu duymuştu. Verem olmadığı kesindi; ama tam bir teşhis konamamıştı rahatsızlığına.

Müzeyyen, hayatında hiç bu kadar kendini sona hazır hissetmemişti. Gerçekten kendini kötü ve umutsuz his-

sediyordu. Çocuklarının ona ne kadar ihtiyacı olduğunu bilmesine rağmen iyi olmaktan ümidini kesmiş, yaşamla mücadele edebilecek gücü kalmamıştı. Hastalığının getirdiği acı ve ıstırap biraz nefes aldırıldığında çocuklarının ne olacağını düşünüyordu.

“Rezzan’a Seyfullah Bey bakar, onun kızı nasılsa,” diyordu. “Ya Nurdan ne olacak? Ona da ağabeyleri sahip çıkar,” diye düşünceler içinde kıvranıyor, çocuklarının gelecekleriyle ilgili çözümler arıyordu.

Allah’tan komşuları iyiydi. Onlar, Müzeyyen’in çileli hayatını biliyor, evlat hasreti çekmesine bile çok üzülüyorlardı. Hastalığı boyunca Müzeyyen’i hiç yalnız bırakmadan, her gün sırayla yardıma gelerek başında sürekli dua okuyorlardı.

O gün de her zamanki gibi komşuları yardıma gelmiş, Rezzan’a yemek yedirip Müzeyyen’e çorba pişiriyorlardı. O sırada kapının zili uzun uzun çaldı. Tarık, gece vardiyasında olduğu için evdeydi o gün. Komşulardan biri seslendi.

“Zil çalıyor. Kapıya bakın biriniz.”

“Kapıya bakan biri yok mu?”

“Geldim geldim...”

“Buyurun,”

“İadeli taahhütlü bir mektup var Müzeyyen Hanım’a.”

“Ama... Müzeyyen Hanım hasta, çok hasta, ayağa kalkacak hali yok.”

“Şurası imzalanacak, mümkünse bir imzalatıverin.”

“Peki...”

Komşu kadın, koşar adımlarla yatak odasına seğirtti. Bembeyaz çarşafın içinde, küçük bir kız çocuğu gibi görünen Müzeyyen Hanım’ın omzuna hafifçe dokunarak seslendi.

“Müzeyyen Hanım... Müzeyyen Hanım!”

Gözlerini güçlükle aralayan Müzeyyen’e; “Postacı Şu-rayı imzalamanı istiyor. İadeli taahhütlü mektup varmış,” dedi. Müzeyyen zar zor “Peki,” diyebildi. Parmakları kalemi zor tutuyordu. Başında bekleyen komşularının yardımıyla eğri büğrü bir imza atabildi önündeki kağıda.

“Tarık, kimdenmiş oğlum? Okuyuver Şu mektubu,” diye fısıldadı.

“Tamam annecim hemen... Şu zarfı bir açayım.”

Başında yasin okuyan yaşlı teyze, Müzeyyen’e birazcık su içirdi. İhlamur, adaçayı, kekik, karan il kokuları, odanın nemli kokusuna karışıyordu. Yarı çekilmiş perdeler, insanların hüzünlü bakışları ve yatağında sapsarı benzi, titreyen elleri, dağınık saçlarıyla yatan Müzeyyen’in görüntüsü de odaya iyice kasvetli bir hava katıyordu.

Tarık gelen kağıtlara Şöyle bir göz gezdirince birden rengi sapsarı oldu.

“Hay Allah! Durumu çok da ağır. Bu haberi nasıl vereceğim Şimdi?” diye düşündü.

Müzeyyen bitkin bir sesle:

“Haydi oğlum,” dedi.

“Anneciğim zarfın içinden daktiloyla yazılmış bir mektup ve resmi evrak  ıktı.”

“Kimden geliyor? Onu söyle.”

“Şey... Anneciğim, Salim Amcamın avukatı yollamış,” dedi.

Bir heykel gibi donup-kaldı Müzeyyen. Hiç kimseden ses çıkmıyordu. Odadaki herkes, meraklı bir sessizlik içinde bekledi... bekledi...

“Demek Salim Abi, sonunda bana resmî bir belge de yollayacaktın. Niye buna gerek duydun ki?” diye geçirdi içinden.

Hastalıktan ferini yitirmiş bakışları sabitleşti. “Her şey yolunda gitseydi ne iyi olurdu. Bir zamanlar ne kadar da mutluydum. Ne de güzeldi her şey...”

Sonsuzlukta bir noktaya bakarcasına dalgın dalgın eskilere gitti. Düşüncelerinden kurtulduğunda Tarık’a resmi belgeyi ve mektubu okumasını söyledi.

Mesele anlaşılmıştı. Gelen mektupta, kendisine gönderilen resmi evrakı imzalamasını; eğer imzalamazsa Salim Bey’in avukatı olarak dava açacağını, Asude ve Galip için yedi yıllık bakım ücretinin tahsil edileceğini yazıyordu. Müzeyyen’in yüzünde, buruk bir gülümseme belirdi.

“Gerçekten ne lüzum vardı bunlara? Ben zaten ‘Korkma, çocukları almayacağım, yeter ki bana sağlık, sıhhat haberlerini bildirin,’ demiştim en son yazdığım mektupta,” diye düşündü.

Yalnızca buna bile razı olmuştu. Lakin bir mektup bile yollamamışlardı. Hem artık kendisinden kimseye hayır yoktu.

“Kalem getirin,” dedi kararlı bir sesle.

Yine elinden tutarak imza atmasına yardım ettiler.

“Oğlum, zarfın üzerindeki adrese, bu belgeleri postalamayıver. İadeli taahhütlü olsun,” dedi.

Zor nefes aldığını hissediyordu, bütün vücudu ter içinde kalmıştı.

Koca Varlıkta, Karı Sağlıkta Sevilir

Akşam kocası işten geldiğinde Tarık gece vardiyasına gitmişti bile. Müzeyyen, Seyfullah Beyi eliyle yanına çağırıldı. Kocası; biraz üzgün, biraz mahcup yatağın ucuna ilişti.

“Efendim Müzeyyen,”

Kısık bir sesle elinden geldiğince anlaşılabilir bir tonda:

“Bak Seyfullah Bey, belki sen benim bilmediğim bazı şeylerin olduğunu sanıyorsun. Ama inan ki bir çok şeyi tahmin edebiliyorum. Artık benden hiç kimseye hayır gelmez. Sen dilediğin hayatı, dilediğin kişiyle yaşayabilirsin.

Rezzan’ın babası olduğun için onu da yanına al, kızıma iyi bak. Ben ölüm döşeğindeki bir hasta olduğumu duydum zaten,” dedi.

Dedi; ama nefes nefeseydi... Bugün ikinci önemli kararını veriyordu. Ne kadar zor anlatmıştı diyeceklerini. Tıkanıldığını hissetti ve bakır tasına yine kan çıkardı.

Seyfullah Bey üzgündü. “Yıllardır sigara içmekten ciğerlerini mahvetti ne yazık ki...” diye geçirdi içinden.

Az mı koşmuştu peşinden bu kadını razı edene kadar. “Demek sonunda bu hallere düşecektik. Her şey güzel umutlarla başlıyor; ama hiçbir şeyin elimizde olmadığını anlıyoruz zamanla,” diye geçirdi içinden.

Bir hafta sonra Seyfullah Bey, “İlçeye iyi bir iç hastalıkları mütehassısı gelmiş,” dedi Müzeyyen’e. Bu doktorun, yeni tedavi yöntemleri uyguladığını, benzeri bir çok hastalığı iyileştirdiğini duyduğunu söyledi. Bunları ona Latif Bey anlatmıştı.

Doktoru dört gün sonra eve getirebildiler. Doktor, Müzeyyen’i iyice muayene edip, “Derhal hastaneye kaldırın. Orada tedavi edeceğim,” dedi.

Seyfullah Bey, Müzeyyen’i Tarık’a emanet ederek Rezzan’ı da yanına alıp yeni hayatına yeni bir ilçede, yeni hanımıyla başlamak üzere yola çıktı.

Müzeyyen, “Eee, ‘Koca varlıkta, karı sağlıkta sevilir,’ demişler. Demek ki böyle örnekler için söylenmiş bu atasözü. Halbuki evlenirken ‘İyi günde, kötü günde...” diye imza atılıyor. Evlilik kutsal bir müessese. O kutsallığı korumak için özveriyle davranmamız gerekiyor,” diye düşündü.

Birden öksürük nöbetlerine tutuldu. Bakır tasını önüne tuttular yine...

“Bu kadar kan, neremden çıkıyor benim?” diye düşünerek hayretle bakır tasa tükürdü.

Çocuklardan ve komşulardan tık çıkmıyor, bu güzel kadın için çok üzülüyorlardı.

Allahın Mucizeleri Tükenmez

Tarık ertesi gün, komşularının yardımıyla annesini hastaneye kaldırdı. Müzeyyen’e sürekli tahliller yapıp röntgenler çekiliyor, Müzeyyen’i iyileştirmek için canla başla çalışılıyordu. Günler geçtikçe sağlığı konusunda iyi adımlar atılıyor, yavaş da olsa hastalığında bir iyileşme seyreliyordu. Zamanla ağızdan gelen kanamaları seyrelmiş, daha sonra da durmuştu. Böylece haftalar boyu hastanede kaldı.

Doktorun morali ve özverili çabalarıyla Müzeyyen’in içinde, iyi olacağına dair, az da olsa bir umut belirdi.

Müzeyyen’in hastalığı bulaşıcı olmadığı için hasta ziyaret günlerinde, Nurdan’la Tarık, annelerini ziyarete geliyorlardı. Nurdan daha küçük olduğundan Tarık’tan daha çok hislerini belli ediyordu. Annesinin hastalığına çok üzüldüğü, her halinden belliydi. Ziyaret günleri, Müzeyyen’e sınıksız sarılıyor,

“İyi ol annecim, ne olursun?! Benim için iyi ol,” diyor-
du. Nurdan böyle konuşunca Müzeyyen’in içi sızlıyor, ha-
yata daha bir sıkı sarılıp yavruları için iyi olmayı diliyordu
Allahtan.

Çocuklar da her akşam yatmadan evvel annelerinin iyi
olması için uzun uzun Allah’a yalvarıyorlardı. Annelerinin
iyiye gittiğini görmek, onları çok sevindiriyor; “Allah du-
alarımızı kabul etti,” diyorlardı.

Yan komşuları, Nurdan’la ilgileniyor, okula giderken ve
okul dönüşlerinde onu kontrol edip evde yemek yoksa ço-
cuğu doyuruyordu.

• Müzeyyen’in hastanede kaldığı süre içinde, Latif Bey bu
insanlar için çok üzülüyor, Seyfullah Bey’in bu aileyi terk
edişine bir anlam veremiyordu. Ara sıra; “Anneniz has-
tanede, sizin paraya ihtiyacınız olur,” diyerek Tarık’a para
veriyor;

“Bir gün ödersin, borç bunlar,” diyordu.

Latif Bey, rahmetli annesinin de çok sevdiği bu aileye,
azıcık da olsa yardımcı olmak istiyordu. Daha fazla yar-
dımcı olmak isterdi; ama yanlış anlaşılabilirdi.

Tarık, Latif Ağabeyini desteklerinden ötürü çok sevi-
yor, bu iyi insana saygı duyuyor; böyle dost bir insanın
ona destek olmasını mutlulukla karşılayıp içi huzurla do-
luyordu.

Haldun’un askerden gelmesine az kalmasına rağmen
Müzeyyen uzun süredir oğluna mektup yazamıyordu. Ta-
rık, Haldun’a yazdığı mektuplarda, annesinin ağır bir grip
geçirdiğini, bu yüzden ona bir süre mektup yazamayacağı-
nı; ama merak etmemesini yazıyordu. Annesinin ağır has-
talığını bildirmek istememişti.

Müzeyyen, hastanede yavaş yavaş iyileşmeye başlayıp eli kalem tutabilme gücüne eriştiğinde ilk işi askerdeki oğluna mektup yazmak oldu. İçinde bulundukları durumu ona hissettirmemeye özen gösterip hastanede olduğundan hiç bahsetmedi.

Haldun, uzun süre annesinden mektup alamayınca şüphelenmiş, akli hep onda kalmıştı. Fakat bir süre sonra Müzeyyen'den mektuplar gelmeye başlayınca içi rahatladı.

Bir gün doktor, hasta yatağına gelerek:

“Artık eski sıhhatinize kavuşmak üzeresiniz Müzeyyen Hanım. Birkaç gün sonra sizi taburcu edebiliriz. Fakat sık sık kontrollere gelerek tedavinizi sürdüreceksiniz. Verdiğim ilaçlara devam edecek, kendinizi çok yormayacaksınız.”

Müzeyyen, onu iyi eden bu doktora minnettardı. “Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum efendim. Biliniz ki ömür boyu her gün, size dua eden biri var.”

“Senin iyi olman, bizim için en büyük teşekkür Müzeyyen Hanım...” dedi doktor. O da Müzeyyen’in iyileşmesinden çok büyük sevinç duyuyordu. “Allah’ın mucizeleri tükenmez, biz sadece aracıyız,” diye düşünüyordu içinden.

Ertesi gün Tarık gelerek Müzeyyen’i hastaneden çıkardı. Eve geldiklerinde Nurdan’ın sıcak bir çorba pişirip sofraya hazırladığını gören Müzeyyen, çok duygulandı. Kızının o kadar neşesi yerindeydi ki... Büyük ablalardan yeni öğrendiği bir şarkıyı, mırıldanıp duruyordu. Demek küçük kızı Nurdan büyümüş, annesinden gördüğü gibi tarhana çorbası yapmıştı. Kızına sımsıkı sarıldı. “Bu küçücük yaşında, ne kadar da üzüldü,” dedi mahzun bir edayla...

Çorbalarını içtikten sonra Nurdan'a sarılarak uyudu. Bütün gece onca zamanın acısını çıkarırcasına kolunu, annesinin boynundan hiç çekmedi Nurdan. Ara sıra gözünü açıp onun gerçekten yanında olup olmadığını kontrol ediyordu. Çünkü o yokken rüyalarında Müzeyyen'e sarılarak uyuduğunu görüyordu hep. Ama bu defa ki gerçekte işte. Biricik annesi yanında ve sağlıklıydı.

Haldun'un askerliği bitmiş, terhis olup gelmişti. O burada yokken bir sürü değişikliğin olduğunu görünce çok şaşırdı.

Scyfullah Beyin başka bir hanımla Rezzan'ı da alıp gitmesi... Annesinin ağır hastalığı sırasında, kardeşleri Galip ve Asude için imza atmasıyla amcalarının onları kendi nüfusuna geçirmesi... Uzun süre çok ağır hastalık geçiren annesinin, mucizevi olarak iyileşmesi...

"Ne çok şey olmuş ben yokken," dedi.

'Ne iyi bir ailesi vardı. Sorunları kendi başlarına çözme-ye çalışıp ona hiçbir şey hissettirmemişlerdi.'

Müzeyyen, Haldun'un terhis olup gelmesine, öylesine sevindi ki... O yokken bütün yük Tarık'ın sırtına binmişti çünkü. Oğlu bu gencecik yaşında, bir sürü sorunu çözmeye çalışmıştı. Zaten yıllardır doktor tedavileriyle zor büyütmüşü Tarık'ı. Neyse ki buluş çağında, hastalıklarını yenmiş, sağlığına kavuşmuştu sevgili oğlu. Maddi olarak da çok zor duruma düşmüşler, bir sürü borçları birikmişti.

"Haldun tekrar çalışmaya başlayınca yavaş yavaş öderiz," diye düşündü biraz buruk.

Hiç kimseye borçlu kalmayı sevmeyen Müzeyyen; eli bereketli, tutumlu, en ufak şeyi bile değerlendirebilen bir

yapıya sahip olduğundan, öderdi her borcunu. Hani, 'Sineğin yağın çıkaracak' derler ya, gerektiğinde öyle bir insan da olabiliyordu mecburen. Bu arada borçları gecikecek gibi olduğunda genç kızlık günlerini en kıymetli hatırası olan el yapımı kemanını satmak zorunda kalmıştı içi sızlaya sızlaya.

Haldun'u, asker dönüşü tekrar fabrikaya aldılar. Şimdi ellerine, eskisine nazaran daha iyi para geçiyordu. Gene zor durumdaydılar; ama en azından artık kimseye borçlanmıyorlar, yavaş yavaş borçlarını ödüyorlardı.

Rezzan'ı Almaya Geldim

Müzeyyen, hastaneden çıktığından beri evin her köşesinde, Rezzan'ı hayal ediyordu. Minik kızı burnunda tütüyor, Rezzan'ın o evde olmamasına içi burkuluyordu.

Hayatında ne büyük değişiklikler oluyordu. Bu kadar acı çekmek, onu daha bir kadercı yapmıştı. Hayata karşı daha bir katıydı. Yüz hatları geriliyor, çoğu kez tek kaşı kalkık geziyordu.

Müzeyyen Tarık'tan, Seyfullah Bey'in yakın bir ilçeye yerleştiğini öğrenince kararını verdi. Sağlığı iyice düzele ne kadar bekleyecek, sonra gidip kızı Rezzan'ı, Seyfullah Bey'den alacaktı.

Günlerini çoğu kez istirahat ederek ve kendini yormayacak yemek, bulaşık gibi işlerle uğraşarak geçiriyordu. Çamaşırlarını, Müzeyyen yorulmasın diye komşuları yıkıyor, onun iyi oluşuna sevinip bu kadına yardımcı olmanın mutluluğunu yaşıyorlardı.

Müzeyyen rüyalarında, sık sık Rezzan'ı görüyordu. Kabus gibi her gece aynı rüyaydı bu. Yastığa başını koyar

koymaz, içinde Rezzan'ın bulunduğu bir oda kapısı açılıyor, Rezzan, parmağıyla kapının arkasındaki bir yer yatağını gösterip:

“İşte ben burada yatıyorum,” diyordu.

Müzeyyen her gece ter içerisinde sıçrayıp uyanıyordu. Artık kendini iyi hissettiğinde Rezzan'ı geri almak için yola çıkmak istedi.

Tarık, Latif Bey'den Seyfullah Beylerin adresini aldı. Müzeyyen, küçük bir kağıda adresi yazarak cüzdanına koydu. Seyfullah Bey'den resmen boşanmamışlardı daha. “Bir an önce mahkemeye başvurarak boşanmalıyız,” diye geçirdi içinden.

Onu, ertesi gün Haldun trene bindirdi. Allah'tan yakın bir ilçeye yerleşmişlerdi Seyfullah Beyler. Aynı trenle akşama dönebilecekti.

“İnşallah Rezzan'ı verir,” diye yol boyunca dua etti.

Bu kısa yol bile ona çok uzun geldi. Tren daha istasyona gelmeden Müzeyyen çıkış kapısının önündeydi. Kızını çok özlediği için bir an önce ona kavuşmak istiyordu. Tren durur durmaz, hemen aşağıya atladı. Adresi çantasından çıkararak gar binasının kapısında duran istasyon görevlisine, bu adrese nasıl gidebileceğini sordu. Adamın tarifine göre ev, tren istasyonuna çok yakındı.

Adresi sora sora yürüdü ve evi bulunca kapı ziline eli titreyerek bastı. Yüreği pır pır ediyordu heyecandan. Bugün hafta sonu tatiliydi.

“Büyük bir ihtimalle Seyfullah Bey evdedir,” diye düşündü. Gerçekten de ona kapıyı Seyfullah Bey açtı ve birden hayalet görmüş gibi irkildi. “Müzeyyen tam manasıyla iyileşmiş gibi sanki,” diye geçirdi içinden.

“Hoş geldin! Geçmiş olsun...”

“Rezzan’ı almaya geldim,” diyerek içeri girdi Müzeyyen.

Odada bir bebek salıncağı gözüne ilişti hemen. Annesi, salıncağın başında, bebeği sallıyordu. Çok şaşırdı Müzeyyen. Demek Seyfullah Bey’in bu hanımından da çocuğu olmuştu. O sırada Rezzan, minik adımlarıyla koşarak oda-ya girdi. Müzeyyen çok özlediği kızını karşısında görünce gözleri yaşararak yutkundu. Kendini bıraksa, hüngür hüngür ağlayacaktı. Kızına içi titreyerek sımsıkı sarıldı. Rezzan ise sanki onu tanıımıyormuş gibi bakıyordu.

Müzeyyen, “Bu kadar süre geçti tabii. Nasıl olsa gene beni hatırlayacaktır,” dedi.

Seyfullah Beye dönerek;

“Rezzan’ın eşyalarını hazırlayalım. Ben hemen döneceğim.”

“Rezzan’ı mı istiyorsun? O benim kızım Müzeyyen, sana veremem.”

“Neden veremem diyorsun? Ben iyileştim, kızıma bakabilirim.”

“Ama onu ben büyüteceğim.”

“Ne münasebet! Daha çok küçük ve annesine ihtiyacı var.”

“Olmaz diyorum Müzeyyen!”

“Şaka yapıyorsun herhalde!”

“Hayır, çok ciddiylim...”

“Bana bak Seyfullah Bey, zaten şu anda seninle kanunen evliyiz. Eğer vermemekte inat edersen sen bilirsin.”

“Ne yapabilirsin ki?”

“Bak buraya gelmeden önce karakola uğradım. Evin çevresinde polisler var. Pencereden yapacağım bir işareti bekliyorlar. Bu hanımla şu anda nikahsız oturuyorsun. Bi-

raz aklın varsa Rezzan'ı verirsin. Yoksa bütün mahalle, nikahsız oturduğunuzu öğrenir. İnsanlar boşanamadığımız için evlenemediğinizi bilemezler.”

“Peki peki... Al da git,” diye mırıldandı Seyfullah Bey; ama canı çok sıkılmıştı.

Müzeyyen, bir anda bulduğu bu yalana, kıs kıs güldü. Nereden de aklına gelmişti... Başarmıştı! Anne yüreği işte, uydurduğu bu hikayeyle Seyfullah Beyi razı etmiş, kızına kavuşmuştu. Giysilerini toplarken Rezzan'a; “Senin yatağın neresi?” diye sordu.

Rezzan parmağıyla kapının arkasında duran, yerdeki yatağı gösterdi. Müzeyyen çok şaşırdı. Aynen rüyalarında gördüğü gibi kapının yanında, yerdeki yatakta yatıyordu kızı.

“Çok garip,” dedi içinden. Eşyaları bir çantaya koyup kapıdan çıkarken Seyfullah Beye;

“Mahkeme aç da şu boşanma davamızı hallet. Sonra bu kadınla evlenirsin. Sana mutluluklar dilerim,” diyerek Rezzan'a, babasının elini öptürdü.

Müzeyyen çok mutluydu. Kızının elinden tutarak koşarcasına oradan uzaklaştı. Nefes nefese istasyona geldiklerinde bir banka oturdular. Trenin gelmesini beklerken çantasından bir kese kağıdı çıkarıp Rezzan'a, evde yaptığı kurabiyelerden yedirdi.

Tren gelir gelmez, pürtelaş bindiler. Sanki arkalarından kovalayan biri vardı. Bir an önce evine gitmek istiyordu Müzeyyen.

Trende, onca ayların hasretini çıkarırcasına kızını kucağından hiç indirmede. Tren istasyona yaklaştığında Tarrık'ın onları karşılamaya geldiğini görüp el salladı.

Tarık, kardeşi Rezzan'ı çok özlemişti. Üçü de birbirlerine sarılarak bu kavuşmanın hazzını yaşıyorlardı. Rezzan, annesinin elini hiç bırakmıyordu nedense.

Müzeyyen eve gelince alelacele patatesli yumurta yapıp üzerine karabiber serperek sofraya getirdi. Masaya, bir gün önceden mayaladığı yoğurttan da koydu. Hep beraber iştahla yemeklerini yerken bu büyük mutluluktan olacak, kendilerini ziyafet sofrasındaymiş gibi hissettiler.

Haldun gece vardiyasındaydı. Nurdan ise kardeşinin gelişini sevinçle karşılayıp eskisi gibi ona sarılarak yatacağı için çok mutluydu.

O gece, Nurdan ve Rezzan, annelerinin geniş yatağında, hep beraber, güle oynaya birbirlerine sarılarak uyudular. Evlerinde yıllar sonra bir bayram havası esiyordu sanki.

Rezzan'ın gelişyle Müzeyyen hayata sınıksı sarılmıştı. Sağlığı, her geçen gün daha iyiye gidiyor, çamaşırlarını bile artık kendisi yıkayabiliyordu.

YOKSA İKİNCİ BAHAR MI?

Kurban bayramına bir hafta kalmıştı. Konu komşuda bir bayram hazırlığıdır sürüyordu. Nurdan, komşu kızlara bayram için elbise dikildiğini söylediğinde Müzeyyen'in içi sızladı.

“Çocuk işte... Bayramlık onun da en tabii hakkı...”

Ama artık ters yüz edecek ne bir fazla elbisesi, ne de bir kumaşı kalmıştı. Gözü birden evin desenli perdelerine takıldı.

“Bir pencerede de varsın perde olmasın. Güneşlikler yeter,” dedi. Derhal pencereden çektiği gibi perdeleri çıkardı. Kumaşı biçip Nurdan ve Rezzan için cicili bicili elbiseler dikti. Hatta kalan artık kumaşlardan bir bez bebek dikerek içine pamuk doldurup kaş göz işledi ve kah-verengi yünden, bebeğin saçlarını yaptı. Çocuklara diktiği elbisenin aynısından bez bebeğe de dikince artık bayram hediyeleri bile hazırды.

Bayram sabahı, çocuklar uyandığında annelerinin sürprizi ile karşılaştılar. Sandalyelerin üzerinde, elbiseleri ve bebekleri duruyordu. Çocuklar sevinçten çıldıracak gibi oldular. Annelerinin, geceleri niye uyumadığını, bunları onlardan gizli dikmek için çok uğraştığını anladılar.

Müzeyyen, “Çocukluk ne güzel. Bir elbise, bir bez bebek bile onları bu kadar mutlu etmeye yetiyor,” dedi.

O da çocuklarını sevindirdiği için mutluydu. Birden; “Ben niye dikiş dikip para kazanmıyorum ki sanki? Hem terzilik yapar hem de evimde olurum,” diye düşündü.

İç ferahladı, elinde bir yeteneği vardı; onu değerlendirmeliydi. “İyi ki zamanında dikiş dikmesini öğrenmişim,” dedi.

İşler rast giderse maddi durumları düzelir, borçlarını daha çabuk ödeyebilirlerdi. Tabii bunun için iyi dikiş diktiğini ispatlaması gerekiyordu. Komşularına, dikiş dikerek terzilik yapacağını söyledi.

Bir gün komşularından biri, eski elbisesini ters yüz ettirerek bir kıyafet diktirdi. Herkes çok beğenmişti. Artık terziye ihtiyaçları olduğunda ona geliyorlardı; ama mahalledeki insanların bütçesi, genellikle sınırlıydı. Müzeyyen, tek tük de olsa dikişten elde ettiği paraya çok seviyordu.

Her ay, Tarık'ın maaşından ev kirasını ve borçlarını veriyorlar, Haldun'un maaşıyla geçinmeye çalışıyorlardı. Müzeyyen'in sağlık giderleri de oluyordu tabii.

Bu arada Müzeyyen'le Seyfullah Bey'in mahkemeleri sonuçlanmış artık boşanmışlardı.

Dünyada İlk Defa

Haldun'la Tarık, boş zamanlarında fırsat buldukça bir çay yapıp içelim, beraberce bir kahve pişirelim deyip bitişik komşuları Latif Bey'in evine gidiyorlardı sık sık.

Şairin dediği gibi:

“Gönül ne kahve ister ne kahvehane,
Gönül sohbet ister kahve bahane,”

Onlara bu kadar iyiliği dokunan bu adamı çok seviyorlar, aynı zamanda onunla çok iyi vakit geçiriyorlardı. Latif Ağabeylerinden çok şey öğrendikleri muhakkaktı. Çocuklara, sürekli değişik fıkralar bulup anlatırdı. Bu fıkralar, Haldun'un çok hoşuna gidiyordu. Tarık'ın sakın, ağır tavrına karşın Haldun çok neşeliydi. Uzun uzun kahkahalar atıp öğrendikleri fıkraları birbirlerine anlatıyorlardı.

Türk Sanat Müziği hayranı olduğu kadar tam bir futbol hastası olan Latif Bey'le çocuklar, kah şarkı söylüyorlar kah mahallenin tek topuyla sokakta futbol oynuyorlardı çocuklar gibi... Tadamadıkları baba sevgisini, ilgisini, Latif Ağabeylerinde buluyorlardı.

Latif Bey, bir gün bahçeye çamaşır asarken gördüğü bitişik komşusu Müzeyyen'e, yan bahçe duvarından bir tencere uzatarak.

“Size geçmiş olsun orbası yaptım Müzeyyen Hanım. Sizin orbalarınız gibi güzel değildir muhakkak... Çok çok geçmiş olsun. Allah, bir daha sizi hasta etmesin inşallah!” dedi.

Müzeyyen, bu iyi insanın kibarlığına, nazıkçe teşekkür edip tüm yaptığı iyilikler ve destekler için minnettar olduğunu, ona olan borçlarını, biraz yavaş da olsa, zaman içinde ödeyeceklerini söyledi.

Müzeyyen bir gün, iki dairenin ortak kullandığı tuvalet girmek için kapıyı açtı. Tam karşı dairenin tuvalet kapısını kilitleyecekti ki Latif Bey’i karşısında gördü. Ne diyeceğini şaşırmiş, eli ayağına dolaşmıştı.

Müzeyyen, “zr dilerim,” deyip geri dönmüştü ki, Latif Bey, “Bir dakika Müzeyyen Hanım,” dedi. “Aslında burada karşılaşmamız çok iyi oldu. Hiç yeri ve zemini değil; ama biliyorsunuz ben annemi kaybettikten sonra yalnız yaşıyorum. Sizin de başınıza gelenlerin, en yakın tanığı benim. Bunlar bu ortamda konuşulacak şeyler değil; fakat mahallenin ne kadar dedikoducu olduğunu biliyorsunuz. Siz de ben de yalnız ve duluz. Dedikodudan çekindiğim için size bunları burada söylüyorum. Sizi ve ailenizi çok yakından tanıyorum. Anneme yaptığınız iyilikleri, fedakarlıkları asla unutamam. Annem sizi çok severdi... Siz çok değişik, bu dünyada bir benzeri bulunamayacak bir insansınız. Daha önce sizin kişiliğinizdeki birini asla tanımadım ben. Belki bana kızacaksınız; ama elimde olmadan size aşık oldum Müzeyyen Hanım.. Sizinle rızanız olursa hayatımı birleştirmek istiyorum. Böylece ben de siz de çocuklarınız da yalnız kalmamış oluruz. Birlikten kuvvet doğar. Sizin kültürünüzü, gayretlerinizi, hayata karşı direnişinizi çok takdir ediyorum. İsterseniz düşünün bu teklifimi,” diyerek güldü.

Müzeyyen şaşkın şaşkın dinliyordu. Latif Bey konuşmasına devam ederek muzip bir ifadeyle:

“Herhalde dünyada ilk defa bir tuvalette evlenme teklifi yapılıyordur. Lakin ne yapalım ki şartlar bunu gerektirdi. Sizinle böyle bir şeyi, hiçbir yerde konuşma imkanımız yok ki... Belki mektup yazabilirdim; fakat konuşarak anlatmayı daha uygun buldum,” diyerek Müzeyyen’in cansız gibi iki yandan sarkan kıpırtısız kollarına bakıp sağ elini tutarak saygılı bir eda ile dudaklarına götürüp öptü ve tuvaletten çıktı.

Müzeyyen öylece donakalmış, ağzını açıp da hiçbir şey söyleyememişti. Böyle bir teklifle karşılaşmayı hiç mi hiç ummuyordu. Çok şaşkındı.

Neden sonra tuvaletten çıktı. Şu dünyada ne beklenmedik şeyler oluyordu... Müzeyyen, Latif Beyi çok takdir ediyordu; ama böyle bir teklif, onun için çok büyük bir sürprizdi.

“Bu adam delirmiş olmalı!... Çok çocuklu, dul bir kadın; üstelik sağlık sorunları da cabası... Evet, çocuklar Latif Beyi çok seviyorlar. En iyisi onlara danışmak. Bakalım bu teklife ne diyecekler?” diyerek odanın ortasında dolaşıp duruyordu.

Müzeyyen, Latif Bey’in onlara her zaman, en zor zamanlarında yardımcı olan, insan gibi insan olduğunu biliyordu. Aslında, çocukların gerçekten bir babaya ihtiyaçları vardı. Ya Haldun’la Tarık, yarın öbür gün evlenirlerse o ne yapacaktı? Fabrika, oğlanlara lojman ya da ev verirse kiralari olmaz, eşleriyle birlikte ancak geçinebilirlerdi. Nurdan ve Rezzan da var. Ya onların istikbali ne olacaktı? Hele Rezzan, daha çok küçüktü.

“Artık benim, eskisi gibi çalışacak gücüm yok,” dedi.

Sorular, sorular... Beyninde bir sürü soru birikmişti bir anda. Doluya koydu, dolmadı; boşa koydu, almadı. Böylece derin düşüncelere daldı. Sonra; “Aman boş ver... İkinci evliliğimi, çocuklarıma baba olacak iyi biri diye yaptım da ne oldu sanki? Nasıl da hayal kırıklığına uğradım... Ama olsun, ikinci evliliğimin bana en güzel hediyesi, çok sevdiğim kızım Rezzan oldu. Onun için pişman olmamalıyım,” dedi annelik duyarlılığıyla.

Aslında başlarında bir baba, bir erkek olmuştu Seyfullah Bey. Lakin Müzeyyen onu ilk kocasından sonra seve-memişti bir türlü. Hep yapmaması gereken bir evlilik olarak düşünmüştü; fakat Latif Bey’e karşı hisleri öyle değildi. Eğer evlenme teklifini kabul ederse isteyerek yapmış olduğu bir evlilik olacaktı hiç şüphesiz. İlk kocasının yerini hiç kimse tutamazdı tabii. Dünya bir yana, Akil Bey bir yanaydı her zaman.

“Akil Bey’i, ölene kadar unutmam, içimden atabilmem mümkün değil. O beş çocuğumun babası, en çok sevdiğim kişi. Lakin insanın bu devirde dul yaşaması çok zor. Başımızda bir erkek olmalı. Eğer çocuklarıma yeni bir baba, bana da bir eş düşünecek olursam Latif Bey’den iyisini düşünemem,” dedi.

Müzeyyen, Latif Bey’e karşı hep saygı duymuş, dünya iyisi bir insan olduğunu düşünmüştü her zaman. “Bu kadar iyi niyetli, sevecen bir insanla mutlu olmamak, söz konusu bile değil,” diye düşündü.

“Evet, olabilir miydi acaba? Neden olmasın ki?... Evet evet, olurdu... Ben en iyisi, bu durumu çocuklara açayım. Bakalım nasıl karşılayacaklar?” dedi kendi kendine.

Ertesi gün çocukların ikisi de evdeyken Latif Bey’in teklifini anlattı. Çocuklar hem şaşırdılar hem gülümsediler. Haldun, “Doğrusu Latif Abi’den böyle bir şeyi ummaz-

dım. Fakat bana kalırsa hiç fena fikir değil,” diye düşünerek annesine, “Siz nasıl isterseniz anneciğim. Latif Abi gibi bir babaya sahip olmak, bize gurur verir,” deyince Tarık da “Siz nasıl uygun görürseniz öyle olsun anneciğim,” dedi.

Annelerinin dediği dedik, otoriter bir kişiliği olduğunu biliyorlardı zaten. Her şey Müzeyyen nasıl isterse öyle oluyordu. Annelerini o kadar çok seviyor, saygı duyuyorlardı ki... Asla onun bir dediğini iki etmiyorlardı. Şu yaşlarına kadar annelerinin her dediği, onlar için emirdi. Bundan sonra da öyle olacaktı. Aksi mümkün değildi.

Aradan bir hafta geçmişti ki Müzeyyen bahçe kapısından çıkarken Latif Bey’le karşılaştı.

“Nasılsınız Latif Bey?”

“Teşekkür ederim Müzeyyen Hanım. Siz nasılsınız? Umarım teklifimi düşünmüşsünüzdür.”

“Düşündüm. Bir haftadan beri hep bunu düşünüyorum... Sonunda, evlenme teklifinizi kabul etmeye karar verdim...”

“Teşekkür ederim Müzeyyen Hanım. Beni çok mutlu ettiniz. Bahtiyar oldum. Nüfus kağıdınızı verirseniz, hemen nikah muamelelerine başlayabilirim.”

“Oo... Bu ne acele?” diye düşündü Müzeyyen.

“Bir dakika, evden alıp getireyim,” dedi. Koşar adımlarla kapıya doğru yöneldi. Cebinden anahtarı çıkarıp kapıyı açmaya çalışırken elleri ve vücudu zangır zangır titriyordu.

“Hay Allah! Anahtarın deliğini bir türlü bulamıyorum. Heyecandan olacak... galiba çok fazla heyecanlandım. Dur bakalım Müzeyyen! Ne oluyor sana, sakın ol! Galiba onun evlenme telaşı bana yansıdı. Acelesi varmış gibi hemen

nüfus kağıdını istiyor baksana...” diye kendi kendine söylendi.

İçeri girer girmez, resmi evraklarını koyduğu çekmece-
cesini çekerek aldı. Çekmeceyi, yatağın üzerine boca edip
bir sürü evrakın arasından, nüfus kağıdını zor buldu. Hızlı
adımlarla yürüyerek Latif Bey’e nüfus kağıdını uzattı. Latif
Bey, elini sıkı sıkı tutup gözlerinin içine minnetle baktı-
ğında Müzeyyen’in kalbi, genç bir kız gibi gümbür güm-
bür atmaya başlamıştı nedense.

“Sanki bayılacak gibiyim, ne oluyor bana?” diye dü-
şündü. “Tekrar teşekkür ederim Müzeyyen Hanım. Bu ka-
rarınızdan asla pişmanlık duymayacaksınız.”

“Bu akşam bi... bize yemeğe bu... buyurun Latif Bey!”
diye kekeleyerek cevap vermeye çalıştı acemice.

“Memnuniyetle Müzeyyen Hanım, tabii gelirim.”

“Saat sekizde.”

“Tam sekizde sizdeyim.”

Müzeyyen, nabzının yükseldiğini hissetti. Latif Bey
uzaklaşırken arkasından bakakaldı.

“Akil Bey’le evlendiğim o gün, başımdan üç tane ni-
kah geçeceğini, rüyamda görsem inanmazdım,” diye mı-
rıldandı.

Hemen içeri girerek ne yemek yapacağına karar verdi.
Akşama çok önemli bir misafiri vardı. Güzel bir sofraya ol-
malıydı. Eksik malzemeleri tespit ederek alışverişe çıktı.
Ne zamandır ilk defa böyle mutlu, böyle heyecanlıydı.

Alışveriş dönüşü, içi erzakla dolu fileleri, ocağın yanı-
na bıraktı. Mutfaktaki divana oturup minik cüzdanındaki
bozuk paraları, pilili eteğinin üzerine döküp saymaya baş-
ladı. Geriye kaç para kaldığını bilmesi gerekiyordu. Daha

aybaşına birkaç gün vardı. Makarna ve patatesle idare edeceklerdi artık. Hemen ellerini yıkayarak yemek yapmaya başladı. El açması bir börek, terbiyeli şehriye çorbası, domates soslu köfte ve sebze kızartmasıyla birlikte tatlı olarak da yoğurt tatlısı dediği lokmayı yaptı.

Akşam, tertemiz beyaz bir masa örtüsü yayarak sofrayı hazırlamaya başladı. Çok titizlikle koruduğu, en şık porselen yemek takımını çıkardı. Bahçeden, bir çocuk neşesiyle çiçekler toplayarak sofrayı süsledi.

“Lezzetli yemek yapmak kadar hazırlanan yemeği, en güzel şekilde sunabilmek de en az o kadar önemli,” diye düşününce sarayda katıldığı zarif yemek davetleri geldi aklına.

“Ey gidi Müzeyyen! O kadar zarafetten, o kadar ihtişamdan sonra kulübe gibi evlerde yaşayıp öğrendiğin o saray zarafetini, burada da yaşatmak varmış kaderinde. Saraydan kulübeye... Bence sen, kulübedeki saraylısın...” diyerek o güzel günlerine daldı gitti...

Latif Bey o akşam, elinde bir bahçıvan arkadaşının hazırladığı, güzel kokulu, karışık çiçeklerden oluşan bir buketle geldi. Bir kutu da badem ezmesi getirmişti. Kapıyı açan Müzeyyen’e, zarif bir hareketle bunları sundu.

Çocuklar, Latif Ağabeylerinin elini öperek; “Hoş geldiniz,” dediler.

Zevkli ve neşeli bir akşam yemeği yediler. Ne zamandır böyle huzur içinde, güzel bir yemek yememişlerdi. “Mutluluk, sıcaklık ve güven duygusu yayıyor etrafına bu adam,” diye düşündü Müzeyyen. Belki de sıcacık, güven duyacağı, huzurlu bir kucağa ihtiyacı olduğu için kabul etmişti Latif Bey’in teklifini, kimbilir.

Latif Bey, anneleriyle yapacakları izdivacı kabul ettikleri için çocuklara teşekkür etti. O akşam başka bir ev bulup taşınmaya karar verdiler. Latif Bey, beraberce başlayacakları bu yeni hayata, yeni bir evde, yeni bir ortamda adım atmak istiyordu.

Bir hafta sonra iş yerine yakın, buradan daha geniş; ama biraz eski bir ev bulduğunu söyledi onlara. Hepsinin evde olduğu bir gün, eşyalarını taşıyıp verdiler.

Birkaç hafta sonra Müzeyyen'le Latif Bey evlenmişlerdi bile. Bu defa Müzeyyen ne sıkıntıdan ayakkabılarını çıkarmış ne de söylenenleri anlayamama durumuna düşmemişti. Latif Bey gibi bir eşi olduğu için memnundu. İyi bir insandı o. Artık bir babaları vardı. Yeni hayatlarına, yeni bir evde, hep beraber, mutlulukla başlamışlardı o gün. Kötü günler geride kalmıştı artık.

İkinci Bölüm

İLK MÜRÜVVET

Her şey güzel gidiyordu. Kendi yağlarıyla kavrulup kimseye muhtaç olmuyorlar, ayaklarını yorganlarına göre uzatıp geçinip gidiyorlardı işte. Çocuklar, Latif Ağabeylerini çok seviyor, saygıyla davranıyorlardı; lakin Rezzan, küçük olduğu için ‘baba’ diye hitabediyor, diğerleri ‘Latif Abi’ diyordu.

Müzeyyen mutluydu. Latif Bey iyi bir eş, kadın ruhundan anlayan bir insandı. Ah! Bir de Galip’le Asude’nin hasreti olmasaydı yüreğinde. Her şey çok daha güzel olurdu o zaman. Birkaç gün sonra eski komşularından biri, elinde bir zarfla çıkageldi.

Müzeyyen, “Zarfın içinde bir fotoğraf var galiba,” dedi.

Zarfı yırttı. Fotoğraftı gerçekten bu. İki kardeşin beraber çektirdikleri bir resim. Asude’si genç kız olmuş, oğlu Galip ne kadar büyümüştü.

Büyükbabaları, Müzeyyen’in evlat hasretiyle yanan mektuplarına dayanamayıp yine bir resim yollamıştı ona. Müzeyyen, hakim olamadığı gözyaşlarını kurulayıp hemen bir sigara yaktı. Baş parmağını çenesine dayayarak işaret ve orta parmağı arasında tuttuğu sigarasını, derin derin içine çekip üflüyordu o tipik sigara içişiyle.

“Ne kadar büyümüşler! Asude tahmin ettiğim gibi zarif, güzeller güzeli bir kız olmuş. Ya Galip’in yakışıklılığı!

Tıpkı Akil Bey'e benziyor. Babasına en çok benzeyen çocuğum bu. Allah düşmanıma bile evlat hasreti vermesin. Bu acı çok zor," dedi ve derin derin uzaklara baktı sanki onları tutuverecekmiş gibi.

Demek ki Orada Mutlu...

Nurdan ilkokulu bitireli iki yıl olmuştu. Zaten okula geç başlamıştı. Annesinin rahatsızlığından ha bu sene, ha bir daha ki sene derken ortaokula bir türlü başlayamamıştı. Boyu uzamıştı; ama çok çelimsiz ve zayıftı.

Bu arada en küçük amcalarından bir mektup aldılar. En küçük amcaları, ziraat mühendisiydi. Kendi düğününden sonra çocukları bir daha göremediğini, çok merak ettiğini, çam ağaçlarıyla çevrili, kaplıcalarıyla ünlü, güzel bir ilçede görev yaptığını yazıyordu mektubunda. Eğer Müzeyyen yengesi müsaade ederse kendi düğününde kazaska oynayan, o güzel bebek Nurdan'ın, bir süre onlarda kalmasını istiyordu. Hem çocuk için iyi olur, hem de onlar için bir değişiklik olur diye yazmıştı.

Müzeyyen, en son gelen fotoğrafları, büyükbabalarının yolladığını bilemediği için, "Herhalde resimleri, küçük amcaları yollamıştır," diye düşündü.

Mektubu tekrar okuyup "Nurdan'la bir konuşayım bakalım," dedi içinden. Küçük kızı için değişik bir çevre olurdu. Çocuk, bu zamana kadar bir yere misafirliğe bile gitmemişti ki.

Nurdan'ın odaya girdiğini duyunca düşüncelerinden sıyrıldı.

Nurdan, "Mektup kimdenmiş anneciğim?" diye sordu.

“Bak Nurdan, mektup senin en küçük amcandan geliyor. ‘Nurdan bize bir süre misafir olsun,’ diyerek davet ediyor. Tabii istersen. Al mektubu oku. Ben senin çam ormanı havası alarak kaplıcalara girip güzel gıdalarla beslenmeni isterim tabii. Yıllar boyu benim dertlerimle üzüldün yavrum, istersen böyle bir tatil yapabilirsin. Sen bilirsin, benden sana izin.”

Bu haberi sevinçle karşılayan Nurdan, böyle disiplinli bir anneden, bu izni hiç beklemiyordu. Şaşırarak, “Sahimi anneciğim? Çok teşekkür ederim,” deyip Müzeyyen’e sarıldı.

“Haldun Abin seni götürüp geri döner. Onun tatil gününü bekleyelim; ama önce mektup yazıp geleceğini amcana haber verelim.”

“Anneciğim sakın beni merak etme! Ben her ahvalde sana geri dönerim.”

Ana kız bu sözler üzerine, buğulu gözlerle birbirlerine bakıp hemen bir mektup yazdılar. Nurdan, amcasının daveti için teşekkür edip geleceği tarihi yazdı.

Müzeyyen, akşam Latif Bey ve çocuklara, amcalarının Nurdan’ı davet ettiğini söyleyerek, “Bir süre amcasının yanında kalıp tatil yapsın,” dedi. Onlar ne desinlerdi ki... Müzeyyen’den karar çıkmıştı bir kere. Yemekten sonra Nurdan’ın giyeceklerini, Latif Bey’in küçük bavuluna yerleştirerek hazırlık yaptılar.

Yola çıkma günü gelmişti. Nurdan, annesinden ilk defa ayrılarak değişik bir yere gidecekti. Annesini sıkıca kucakladı. Ev halkıyla vedalaşıp Haldun Ağabeyi ile birlikte istasyona gittiler.

‘Amcası nasıl biriydi acaba? Gideceği yer güzel miydi?’ Kafasında bir sürü soru vardı Nurdan’ın. İlk defa çıktığı bu yolculuk, onu çok heyecanlandırıyordu.

Kömürlü tren, Karabük’te islim çıkarıp su aldığı için burada uzun süre kalıyordu. Haldun, üçüncü mevki bilet alıp kardeşini tahta kanepelere oturtmak istemedi. İkinci mevki bilet alarak boş buldukları bir kompartımana oturdular.

Haldun hemen üst kısmı camla kaplı, sürgülü kapıyı kapatıp üst rafa kardeşinin bavulunu yerleştirdi; ama gelen gidenin kapıyı açıp boş yer olup olmadığına bakmasından rahatsız olunca da camlı bölmenin perdelerini, iyice çekti. Kara trene özgü sesler ve buharlar arasında yola çıktılar.

Nurdan:

“İkinci mevkinin koltukları hem yumuşacık hem de deriymiş. Teşekkür ederim abicim,”dedi.

Nihayet ilçeye gelmişlerdi. Onları, istasyonda bekleyecek amcalarını görebilmek umuduyla trenin sürgülü camını aşağıya indirip pencereden baktılar. Onlara doğru el sallayan bir adamın, amcaları olduğunu fark edince rafdaki Nurdan’ın bavulunu alıp trenden indiler.

Çocuklara sarılan amcaları, bavulu Haldun’un elinden alıp evine doğru yürümeye başladı. Amcalarının onlara iyi ve nazik davrandığını gören Nurdan, geldiğine memnun olmuştu.

Eve vardıklarında yengesinin güzel yemeklerle donattığı masayla karşılaşp sofraya oturdular. Yemeklerini biraz utangaç biraz çekinerek yerken bir yandan da görüşmedikleri bu süreçte, başlarından geçen olayları, amcaları sordukça anlattılar. Haldun, annesinin Asude ve Galip’i göremediği için çok üzüldüğünden bahsederek:

“Eğer siz ağabeyinizin nerede olduğunu biliyorsanız, hiç olmazsa kardeşlerimizi bize göstermesini söyler misiniz?! Ya da bize adresini verseniz... Annemi götürsem... Kadıncağız bunca yıldır hasretle yandığı evlatlarını bir görse...” dedi.

Küçük amcaları, “Şu anda hangi ilde olduklarını ve adreslerini öğrenince sana yazarım Haldun. Çünkü onların bu aralar tayinleri çıkacaktı,” deyince Haldun, annesini mutlu edecek bu habere öylesine sevinmişti ki...

“İnşallah!” deyip sonra da garantiye almak için, “En son hangi şehirdelerdi? Ben oradan nereye tayin olduklarını öğrenirim,” dedi.

“Pekala Haldun... Onların bunca yıldır, hangi şehirlerde görev yaptığını ve kardeşlerin hakkında bütün bildiklerimi sana anlatayım,” deyince Haldun’un gözleri ışıldadı.

Nefes almadan küçük amcasını dinlerken birden trenin dönüş vakti geldiğini fark etti. İstasyona doğru yola çıkmak üzere Nurdan’la ve ev halkıyla vedalaştı. Nurdan hem kalmak istiyor hem hüzünleniyordu. İstemeyerek ağabeyini uğurladı. Yol yorgunluğu vardı üzerinde. Eşyalarını yerleştirip banyo yapmasını, trenin yorgunluğunu ancak böyle atabileceğini söyleyip odasını gösterdiler. Sıcacık bir banyodan sonra huzurla deliksiz bir uykuya daldı.

Ertesi gün gözlerini kuş cıvıltılarıyla açtığında yatağından hızla kalkarak camın önüne gitti. Kuşlar şakıyıp duruyorlar, bahçedeki ağaçlara konuyorlardı. Pencereyi açıp derin derin nefes aldı.

“Bu sert ve yüksek ses, karatavuğun ötüşü olmalı. Şu melodi çalikuşunun, bu kuvvetli ötüş de tarla kuşunun... Ne kadar güzel ötüyorlar,” der demez, bülbülün şakıması duyuldu.

“Anladım anladım! En güzel sen ötüyorsun,” diyerek güldü.

“Şu karşıdaki çam koruluğunun kokusu, buraya kadar geliyor sanki. Ne güzel yer burası... İyi ki beni davet etmişler,” dedi.

Nurdan’a, orada kaldığı sürede çok iyi baktılar. Taze yoğurtlar, ballar, kaymaklar, yeni sağılmış, mısır kokulu inek sütleri, ızgaralar... Nurdan, kendini cennette gibi hissediyordu. Annesinin ömrü, ev bütçesini idare etmekle geçtiği için hiç böyle bol bulamaç yiyememişlerdi. Kendi evlerinde herkes, ötekilere de kalsın diye dikkat ediyordu hep.

Bazen o güzel koruluğa gidip ızgara yapıyorlar, o ilçede çıkan maden sularından içip kaplıcalara giriyorlardı. Nurdan zaman zaman,

“Ne iyi ettim gelmekle... Demek böyle yaşayanlar da varmış,” diye düşünüp huzur buluyordu.

Her sabah erkenden kalkıp penceresini açıyor, mis gibi orman kokusunu soluyor, kuşların kıpır kıpır cıvıltılarını, neşeli seslerini dinlerken içini sevinç kaplıyordu. Toprağı eşeleyerek gagasıyla toprağın içindeki solucanları, böcekleri yiyen örümcek kuşunun, nasıl oluyor da ormanın en zeki kuşu ünvanını aldığını düşünüyordu.

“Bende bu kuş kadar akıl var mı acaba? Bazen kendimi çok aptalmışım gibi hissediyorum. Her zaman benim adıma kararları annem veriyor,” diye geçirdi içinden.

Yengesinden izin alarak ormana doğru yürümeye başladı. Yolda gördüğü çan çiçeklerinden toplayıp bir buket yaptı.

“Dönüşte yengeme götürürüm,” diye düşündü. Biraz sonra gördüğü renk deryasına hayretle baktı. “Bu kadar

güzel renklerdeki bir tabloyu çizecek ressam var mıdır acaba?” diye şaşırdı.

Çimlerin üzerine yayılmış çuha çiçeklerine, glayöllere, Peygamber çiçeklerine, gelinciklere, sümbüllere hayran oldu. Pembe, mavi, kırmızı, mor renkler, muhteşem bir dekor oluşturunyorlardı. Çiçeklerle bezenmiş doğa, cennetten bir köşeydi sanki. Topladığı çiçekler kucağına sığmıyordu. Yengesi merak etmeden eve doğru gitmeliydi artık. Yavaş adımlarla istemiyerek bu güzelliklerden ayrıldı.

Günler geçtikçe Nurdan serpilip geliyordu. O sıkı kız gitmiş, yerine güzel bir genç kız gelmişti. Bembeyaz bir teni; uzun, kumral, düz saçları; inci gibi dişleri, muntazam dudakları, alınmış gibi duran, koyu kumral kaşları vardı. Burnu pek düzgün sayılmazdı; ama ona çok değişik bir hava katıyordu. Mahzun ve süzgün ifadeli bakışlarıyla kibar, mahcup bir genç kızdı. Saçını ortadan ayırıp örüyor, simit gibi iki yandan kurdeleyle bağlıyor ya da örgülü saçlarını, kulakları üzerinde rulo gibi sarıp firketeyle tutturuyordu. Böyle yapınca kulaklık takmış insanlar gibi oluyordu; yine de bu saç modeli ona çok yakışıyordu.

Günden güne güzelleşip değiştiğinin o da farkındaydı. Amcası ona, yeni bir kıyafet diktirip yeni ayakkabı almıştı.

“Annem beni tanıyamayacak,” diyordu kendi kendine...

Ondan sık sık mektup alıyor, hemen oturup cevabını yazıyordu. Müzeyyen kızını çok özlemişti; ama “Demek ki orada mutlu. Özlediğimi belli etmemeliyim. Biraz hava alsın çocuk,” diye düşünüyordu.

Nurdan o sabah uyandığında her sabah yaptığı gibi penceresini açıp sabahın serin ve mis kokulu havasını de-

rin derin solurken bahçedeki çam ağacının dalında, ince-cik, ahenkli bir ses duydu.

“Evet seni tanıdım. Sen iskete kuşusun,” der demez, bu çevik kuşun, incir ağacının dalında duran arı kuşunun, tiz çağrısına doğru uçtuğunu gördü. Birlikte ötüşerek adeta Nurda’na tatlı bir koro sundular. Koro bittiğinde Nurdan onları alkışlamak için el çırpınca korkup ikisi birden uçtular. Yerde iki ayağı üzerinde zıp zıp zıplayan bir sürü serçeeye gözü takılınca onları seyre koyuldu. Aniden penceresine konan bir güvercin, onun gözlerine bakarak başını bir o yana bir bu yana eğip Nurdan’a bir şeyler anlatmaya çalışıyordu sanki...

“Ne o? Bana annemden haber mi getirdin yoksa? Beni çok mu özlemiş? Ben de onu çok özledim. Haydi git söyle!... En kısa zamanda döneceğim,” dedi yüksek sesle.

Kararını vermişti artık. Buraya geleli epey olmuştu. Geri dönmek istediğini bir mektupla ailesine bildirdi. Halbuki uzun bir süre daha kalmak isterdi. Burası onun gerçekçi dünyasından farklı bir yerdi. Bir hayal ortamıydı sanki. Rahatı çok iyiydi; ama annesinin hasretine daha fazla dayanamayacaktı.

Müzeyyen mektubu alır almaz, oğlunu yine amcasına yolladı. Haldun, annesine sürpriz yapmak için ısrarla Salim Amcasının adresini öğrenmeye çalıştı; ama yeni bir şehre tayinleri çıktığı için daha adresleri belli değildi. Annesi çok üzülecekti bu işe.

Nurdan, bu süreçte eni konu alıştığı amcasına ve yengesine, üzgün bir ifadeyle teşekkür ederek o da onları davet etti.

Haldun'la Nurdan, Karabük'e geldiklerinde Müzeyyen evin önünde; "Kalaycı... Kalay yaparım... Kalaycı..." diye bağırarak adamı çağırarak evdeki bakır kapları kalaylatmak üzere verirken birdenbire karşısında duran Nurdan'ı görünce çok sevindi.

"Geldiniz mi?" diyerek kızına sarılırken gözlerine inanmıyordu. Sıka kızı gitmiş; çok güzel, alımlı bir genç kız duruyordu karşısında şimdi.

Onu gören herkes çok şaşıırıyordu. Bu kadar kısa zamanda, bu kadar büyük değişiklik nasıl olurdu? Çam havası, bol gıda yaramış, kısa zamanda aniden gelişip güzelleşmişti. Çok hoş olmuştu doğrusu. Evlenme çağına gelmiş kızlar gibi duruyor; sürekli talipleri çıkıyordu. Nurdan'ı gören anneler, onu oğullarıyla evlendirmek istiyorlardı. Böyle bir konu açıldığında yüzü nar gibi kızarıyor, utanıyordu genç kız.

Müzeyyen:

"Benim kızımın göğüsleri bile tam büyümedi. Ne evlenmesi?" diyordu.

Lakin anlamıştı ki aniden büyüyen kızını, rahat bırakmayacaklar, illa baş göz etmeye çalışacaklardı.

Komşuları Bedriye Hanım'ın kocası, fabrikada birlikte çalıştığı yakışıklı bir gençle Nurdan'ı evlendirmek için çırpınıp duruyordu. Samimi ahbabları Rasime Hanım da Bedriye Hanımla birlikte olmuş;

"İlla bu işi yapalım. Kızına çok iyi bir eş olur. Gel bu çocuğu kaçırmayalım Müzeyyen Hanım. Böyle efendi, iyi bir talip her zaman çıkmaz," diye beyin yıkıyordu.

Bedriye Hanım:

“Bu akşam bizde toplanalım. Bu genci de çağırırız. Adı Raci. Sen insan sarrafısın anlarsın, bir bak numaranı ver. Kıza bir şey söylemeyelim. Beğenmezsen billahi mevzu dahi etmeyeceğiz,” dediler.

Müzeyyen:

“Bu kadar ısrar ettiklerine göre demek ki iyi bir kısmet yoksa niye bu kadar yorulsunlar ki,” diye düşündü.

“Eh! Ne yapalım? Pekala, görelim bakalım şu çocuğu. Fakat beğenmezsem bir daha bu mevzuu açmayacaksınız; tamam mı?”

İkisi de “Tamam” deyince, Müzeyyen razı oldu. Bedriye Hanıma dönerek; “Ama ben daha önce bir görmeliyim; eğer beğenirsem kızı size getiririm. O da görür,” dedi.

Rasime Hanım:

“Valla bence bize gelin bu akşam. Raci Beyi de çağırırız; ama ona bir şey bahsetmeyiz. Latif Beyle birlikte bekleriz bu akşam sizi.”

Müzeyyen:

“Tamam,” dedi.

O akşam Rasime Hanımlara gittiklerinde Müzeyyen, Raci Bey’i görür görmez:

“Bu çocuğun alnının genişliği, kaşı gözü, boyu posu Akil Bey’e ne kadar çok benziyor,” diye düşündü.

Kibarlığını ve efendiliğini Latif Bey de beğenmişti. Çaylarını içip çeşitli konularda sohbet ettikten sonra vedalaştılar.

Evlerine dönerlerken Müzeyyen, Raci Bey’i çok beğendiğini söyledi Latif Bey’e.

“Bu kadar zamandır, komşuların ısrar ettiği kadar varmış,” dedi.

Latif Bey, “Müzeyyen Hanım! Sen ciddi misin Allah aşkına? Nurdan daha çok küçük.”

“Fakat Latif Bey, gerçekten beyefendi, kibar, centilmen bir çocuk. Hem yakışıklı hem titiz hem de çok şık giyindiği belli. Bedriye Hanım’ın kocasıyla aynı bölümde çalışıyormuş. Gelecek vaat eden, çok iyi bir torna ustasıymış. Bence Nurdan’a iyi bir eş olur. Gerçi aralarında sekiz yaş fark var; ama olsun. Nurdan her şeye inanan, çok saf, temiz kalpli bir kız. Aralarında yaş farkı olması iyi olur.”

“Müzeyyen Hanım! Müzeyyen Hanım... Anladığım kadarıyla sen ciddisin! Fakat şunu söyleyeyim sana; eğer bu iş kısmet olur da olursa Nurdan evlenecek yaşa gelene kadar Raci Bey beklemek zorunda kalacak. Gerçekten çok beğenmeseydin, böyle konuşmazdın sen. Yalnız hemen düğün filan olamaz. Madem bu çocuğu kaçırmak istemiyorsun, şimdilik nişanlı kalırlar. Raci Beyin mutlaka Nurdan’ın evlilik yaşına kadar beklemesi lazım. Bu konuda çok ciddiylim!” dedi.

Müzeyyen, bir akşam Nurdan’a, Bedriye Hanımlara gideceklerini söyleyip; “En güzel elbiseni giy,” dedi.

Nurdan:

“Ama anneciğim! O benim en iyi kıyafetim. Başka güzel bir şeyim yok ki... Bedriye Hanımlar yabancı değil. Boşuna eskimesin,” dedi.

“Sana giy diyorsam, giy kızım! Yabancı misafirler de varmış.”

Nurdan giyinip geldiğinde annesi ona, kendi toplulu ayakkabılarını giymesini söyledi. Nurdan ses çıkarmadı.

Annesi, kendisine itiraz edilmesini sevmezdi. İstemeye istemeye onun topuklu ayakkabılarını giydi. Çok yüksek değildi; fakat hiç giymemişti daha önce.

“Zor yürürüm ben bunlarla. Gerçi artık yan basmıyorum ama... Herkes beni çok büyümüş görüyor. Annem topuklu ayakkabı bile giydirdiğine göre o da öyle düşünüyor demek ki. Oğlanlarına bile beni isteyenler oluyor. Bense hala sokaklarda ip atlamak, sek sek oynamak istiyorum.”

Bedriye Hanımla kocası, onları kapıda neşeyle karşıladılar. Raci Bey daha önceden gelmişti. Bedriye Hanım'ın eşi, ona her şeyi anlatmıştı fabrikada.

Nurdan topuklu ayakkabılarını, sokak kapısının önünde çıkarmak isteyince Müzeyyen:

“Boş ver, öyle geç,” dedi.

Hoş geldiniz, nasılsınız? Havalar soğuk, sıcak faslından sonra Bedriye Hanım:

“Kahvelerinizi nasıl içersiniz?” diye sordu.

Aldığı cevaplara göre Bedriye Hanım mutfağa kahveleri pişirmeye giderken Nurdan'a dönerek:

“Kızım bana yardım eder misin?” dedi.

Nurdan “Peki Bedriye Hanım Teyze,” diyerek oturduğu yerden kalkıp mutfağa gitti.

Bedriye Hanım kahveleri pişirip tepsiye koydu. Nurdan'a; “Kahveleri sen tutuver kızım,” der demez tepsiyi hemen eline tutuşturdu.

Nurdan, annesinden öğrendiği gibi büyüklerden başlayarak kahveleri ikram edip bakır tepsiyi elinde tutarak yerine oturdu.

Herkesin kahvesini içtiğine kanaat getirdiğinde kahve fincanlarını toplamak için elindeki boş tepsiyle kalktı. Aslında yanında oturan Tarık Ağabeyi, onu dürtükleyerek şakacı bir edayla:

“Kalk, topla hadi!” demişti.

Sıra Raci Bey’e geldiğinde; “Benimki bitmedi daha,” dedi.

“Hata mı yaptım acaba?” diye üzülen Nurdan’ın, mahcubiyetinden yüzü kıpkırmızı oldu. “Neden hemen yüzüm kızarıyor benim. Ne fena bir şey bu böyle,” diye düşünürken Raci Bey de içinden “Bu daha çocuk,” diye geçiriyordu.

“Çocuk; ama gerçekten hanım, iyi terbiye alınmış, yüzü utanınca kızaran bir kız. Çok da güzel, zamanla büyür,” diye gülümsedi muzipçe.

Raci Bey on beş gün sonra Bedriye Hanımları ve Rasime Hanımları toplayıp elinde kocaman bir buket ve bir kutu çikolatayla Nurdan’a görücü geldi. Yine çok şık, pırıl pırıldı.

Bedriye Hanım’ın eşi, damadın ebeveynliğini üstlenerek Nurdan’ı, Allah’ın emri, Peygamber’in kavli ile istedi.

Müzeyyen:

“Nasipse olur efendim,” dedi.

Raci Bey gayet kibar, saygılı bir şekilde oturuyordu. Müzeyyen ona dönerek:

“Peki oğlum sizin aileniz, anneniz babanız yok mu? Nerelisiniz?”

“Ben Sinoplu’yum efendim. Babam sizlere ömür, annem de yaşlı... Ta oralardan gelmesi için birinin onu getirmesi lazım. İsterseniz beni her türlü araştırabilirsiniz efendim. Benimle ilgili bilgi alabileceğiniz adresleri veririm. Burada fabrika açıldığını duyunca mesleğimi en iyi burada yapabilirim diye düşünerek geldim. Şu an bir torna ustasıyım; ama yarın, öbür gün çok zengin olup kızıınıza refah bir hayat yaşatmayacağımı kim iddia edebilir ki...”

Bu konuşmalar Müzeyyen'in çok hoşuna gitmişti. Zaten anlamıştı her halinden bu çocuğun iyi bir insan olduğunu.

“Pekala oğlum; lakin kızımızın fikri, bizim için çok önemli. Bir de ona soralım. Biz kararımızı Rasime Hanım'a bildiririz,” dedi.

Çaylarını içip böreklerini yediler. Müzeyyen revani de yapmıştı.

Nurdan yine aynı elbisesini giymişti; ama bu defa annesinin topuklu ayakkabılarını giymemişti. ‘İlla giy,’ diyen de olmamıştı zaten. Saçlarını ortadan ayırıp iki yandan örmüş sonra da tepesinde taç gibi birleştirmişti. Pembe beyaz cildi, heyecandan olacak pırıl pırıl parlıyordu.

İkramları Nurdan yapmış, biten çay bardaklarını, tabaklarını toplamıştı. Bu defa tedbirli davranmış, içecekleri bitenlerin kahve ve bardaklarını biraz geç toplamıştı.

Nurdan, Raci Bey’le göz göze gelmemeye dikkat ediyordu. Bir süre daha oturarak hayırlı geceler dileyip ayrıldılar.

Müzeyyen kızına hayretle baktı. Bu gece sanki daha büyüyüp olgunlaşmıştı. Misafirler gidince “Bak Nurdancım! Bu gece bize gelen Raci Bey, seninle evlenmek istiyor. Ne dersin?” diye sordu.

Nurdan kıpkırmızı olmuştu; utanarak:

“Siz bilirsiniz,” dedi.

“Annem de beni iyice saf sanıyor. Sanki ben niçin geldiklerini anlamadım. Hem zaten mutfaktan her şeyi işittiğimi tahmin etmeli,” dedi içinden.

Müzeyyen anlamıştı... Demek ki kızı, Raci Bey’i beğenmişti. Çünkü daha önce çıkan taliplerine kaç kez; “Hayır, istemiyorum,” demişti.

Müzeyyen, Latif Bey'le konuşarak kızının bu izdivaca gönüllü olduğunu söyledi. Bir hafta sonra Rasime Hanım'a, Raci Bey'in teklifine 'evet' dediklerini söylediler.

Ertesi gün Raci Bey, Rasime Hanım'la haber yollayarak oturmaya geleceğini ilettiler.

Müzeyyen Hanımlar, "Buyursun," dediler.

O akşam Raci Bey, elinde tulumba tatlısı ve bir buket çiçekle geldi. Nurdan, kendisine doğru uzatılan çiçekleri kızarak alıp yüzünün kırmızılığını kimse görmesin diye hemen vazoya aramaya başladı. Bıkmıştı şu yüzünün kıpkırmızı oluşundan.

Ailecek oturup konuştular.

"Şimdilik söz keselim, bir süre sonra nişan yaparız," dediler.

Bir ay sonra Rasime ve Bedriye Hanımlar, Müzeyyenler'in evinde yaptıkları bir törenle Nurdan ve Raci Bey'in söz yüzüklerini taktılar.

Raci Bey, artık o evin damadı olmak sıfatıyla zaman zaman akşamları çay, kahve içmeye geliyor, sık sık nişan hazırlıklarından konuşuyorlardı.

Nişan tuvaleti için mavi ipek kreptemurdan, şık bir kumaş alınmıştı Raci Bey. Müzeyyen, karpuz kollu, yuvarlak yakalı, eteği belden aşağıya doğru uzadıkça volanlaşan, uzun bir tuvalet dikti kızına. Kumaşın parlak saten görünümü tersinden de görkemli bir çiçek motifini, tuvaletin sol göğüs kısmına apliance yaptı. Nişan kıyafeti hazırdu artık Nurdan'ın.

Müzeyyen'e, hayırlı olsun demeye, sabah kahvesine gelen bir komşusu "Müzeyyen Hanım, nasıl kıyıp da kızını bu küçücük yaşında evlendirmeye kalkıyorsun? Vallahi

seni anlayamıyorum. Baksana bu kızın daha göğüsleri bile tam gelişmemiş. Ayol çocuk bu! Allah bilir aybaşı bile olmamıştır daha! Hani senin ne kadar fedakar bir anne olduğunu bilmesem, kızını başından atıyorsun diye düşüneneğim. Bence kızına yazık ediyorsun. Bu yaşta...”

“Bedriye Hanımlar çok ısrar ettiklerinde bile kızımı asla evlendirmeyi düşünmüyordum; ama Raci Bey’i görünce evlendirmeye karar verdim. Gerçekten kaçırılmayacak kadar efendi, kibar, saygılı bir çocuk. Nurdan’ın babası Akil Bey’e çok benziyor. Belki de onun için çok iyi bir insan intibainı bıraktı bende. Kızım da yuvasını bilsin artık. Ne yapayım? Bir kere ‘evet’ dedik işte,” dedi.

Söz kesiminden bu yana dört ay geçmişti. O gün ailecek nişan için hazırlanmaya başladılar. Müzeyyen, kızını saçlarını akşanıdan bezlerle sararak lüle lüle yapıp parlak kumaştan kolalayıp minik minik minelerden oluşturduğu tacını, hafif çapraz bir şekilde taktı. Nişan elbisesini, dualarla giydirip ortanca şeklinde hazırladığı çiçeğini de eline verince kızı prensesler kadar asil olmuştu.

Enli çizgili, geniş yakalı kruvaze ceket ve çift pilili pantolonuyla Raci Bey de çok şıktı. Hepsi hazırlanınca akşamüzeri fotoğrafçıya gidip nişan resimlerini çektiler. Raci Bey, ilçenin en iyi salonu olan mühendisler kulübünde; açık büfe, kokteylli güzel bir nişan yapabilmek için şimdiye kadarki birikimlerinin çoğunu nişan için harcamıştı. Kulüpte hazırlıklar yapılırken bizzat başında durmuş, çok özen göstermişti.

Mühendisler kulübünün bir salonunda çalan orkestra eşliğinde, davetliler dans edip eğleniyorlar, diğer salonunda da beyaz kruvaze önlüklü, beyaz şapkalı garsonlar hizmet ediyorlardı.

Art arda sıralanmış bembeyaz örtülü masalara, karışık kokulu çiçekler serpiştirilmişti. Çiçek bahçesi görünümündeki masaların üzeri, meyve salataları, kuru yemişler ve çeşitli yiyeceklerle doluydu. İçki olarak büyükçe cam bir kaseye hazırlanan ‘bol’, garsonlar tarafından kepçeyle ikram ediliyordu; ama isteyenler likör, limonata cinsi içeceklerden de alabiliyordu.

Yüzüklerini takan fabrika müdürü, fabrikanın; on çift, çok güzel bir düğün yapacağını, isteyen çiftlerin müracaat ettiklerini ve edebileceklerini söyledi.

Bu şık nişan töreninde, herkes çok eğlenmişti. Gece yarısından sonra misafirler tebriklerini sunup vedalaştılar. Hepsi çok yorgundu. Bütün bu hazırlıklar, heyecanlar ve telaşlarla yorulmuşlardı tabii. Onlar da bir an önce evlerine gitmek için salondan ayrıldılar.

Müzeyyen’le Latif Bey, damatlarını çok seviyorlardı. Zaten Müzeyyen’in, Akil Bey’e çok benzettiğı bu çocuğa, ilk gördüğü andan beri içi ısınmıştı.

Raci Bey bazen akşam yemeklerine, habersiz geliyordu artık. Elinde ya bir buket çiçek ya bir kese kağıdı meyve ya da tatlı oluyordu. Müzeyyen’in o güzel yemeklerini çok beğeniyor, her zaman methediyordu.

“Benim kayınvalidem, evde erzak olmasa bile dört-beş tane yemek uydurur, sofrayı donatır,” derdi.

Nurdan ise yumurta kırmasını dahi bilmiyordu. Müzeyyen’in mükemmelliyetçi yapısı, yemeklerini hiçbir şeyi ziyan etmeden yapabilme çabası, Nurdan’ı mutfaktan uzak tutuyordu. Yalnız tarhana çorbası yapmayı, çok küçük yaştayken annesinden gördüğü kadarıyla öğrenmişti. Annesi hastaneden çıktığında ona sürpriz bile yapmıştı

bir zamanlar. O hala çocukluğunu içinde yaşıyor; sokakta ip atlayan, top oynayan arkadaşlarını gördü mü etrafa şöyle bir bakıp o da ip atlıyor, top oynuyordu. Bazen çocuklar ona, 'Raci geliyor!' diye seslendiğinde oyunu bırakıp eve koşuyor; nefes nefese pencereyi açıp Raci Bey'in gelip gelmediğine bakıyordu. Çoğu kez çocukların yaptığı şaka oluyordu bu. Nurdan'ın bu konudaki hassasiyetini çok çabuk keşfetmişlerdi.

"Herhalde çok da yaşlansam da, bu oyunları oynamaya devam edeceğim," diyordu içinden.

Kader Ağlarını Böyle Örmüştü

Bir gün, daha önce oturduğu evdeki komşularından biri, yeni bir zarf daha getirince Müzeyyen, kadının elinden kaparcasına alıp "Evet, galiba yine bir resim var bu zarfta," diyerek heyecanla yırttı.

İçinden bir gelinle damadın resmi çıktığında güzel kızı Asude'yi hemen tanıdı. Demek dünyalar güzeli kızı evlenmişti. Ne kadar isterdi, Asude'sini gelinlikler içinde görmeyi, mutluluğunu paylaşmayı... Lakin kader ağlarını böyle örmüştü işte. Yapabileceği bir şey yoktu maalesef. Elinden gelen her türlü uğraşı vermiş; ama başarılı olmamıştı.

"Ne kadar güzel bir gelin olmuş ya Rabbi! Dünyadaki en güzel gelinlerden biri de Asude'dir herhalde," diyerek yine farkında olmadan bir sigara yaktı.

Sıkıntıyla perdeleri sonuna kadar açıp divana çökercesine oturdu. Tıkanıyordu, aldığı nefes, ona yetmiyordu sanki. Pencereyi sonuna kadar açarak hava alma ihtiyacını duydu. Kafasını dışarı çıkarıp derin derin solurken "En

mutlu olduğum anlarda bile kalbimin bir tarafı kırık kaldı...” diye fısıldadı.

Oğlanlar ve Latif Bey, Müzeyyen’i sevindirmek için sonunda Salim Beylerin adreslerine ulaşmışlardı; fakat çocukların görüşmek istemeyecekleri bilgisiyle de Müzeyyen’e bunu söyleyemiyorlardı.

“Daha adreslerini bulamadık,” diyerek oyalayıp duruyorlardı her konu açıldığında.

Hasret kaldığı çocukları, Müzeyyen’e çok kırılmışlar; “Annem bizi amcama bıraktı,” diye düşünmüşlerdi hep...

Bir İnat Uğruna Gitti

Haldun o akşam annesine, tahta evler dedikleri yeni deprem evlerinden ona da lojman verildiğini söyledi. Artık kira ödemeyecekleri için bütçelerinin rahatlayacaklarını düşünen Müzeyyen’le Latif Bey çok sevindiler.

Deprem olduğu gün ne kadar korkmuşlardı. Evler yıkılmış, insanlar telaş ve korkuyla nasıl da kaçışmıştı. “Allah, bir daha göstermesin inşallah!” dediler.

Ertesi gün Müzeyyen, evi görüp temizlemeye gitti. Küçük bir evdi; ama isteyenler bir oda daha ilave edebilirler denmişti.

Eski komşularından bazılarının tahta evlere taşındığını görünce onlar da iki gün sonra yerleşiverdiler.

“Ön bahçeye çiçek, arka bahçeye mısırla sebze ekeriz,” diye düşündüler.

Bahçede oturabilmek için tahta divanlar yaptılar. Müzeyyen, kızının çeyizlerini çoğu kez bu divanlarda oturarak açık havada işliyordu.

Bir akşam Raci Bey onları ziyarete geldiğinde “Fabrikanın on çifte yapacağı düğün törenine, ben de müracaat etmek istiyorum. Bu fırsatı değerlendirip düğünümüzü yapalım diyorum. Ne dersiniz?” diye sorunca Latif Bey sinirlenip kafasını bir ileri bir geri sallayarak kaşlarını çatı.

“Bak, Raci Bey oğlum! Nurdan evlenme yaşına gelene kadar düğün filan olamaz. Bunu seninle daha önce de konuşmuştuk. Beklemelisin!”

“Fakat Latif Abi, ben biriktirdiğim paranın çoğunu nişan için sarfettim. Ancak evimize alabileceğim eşyalar kadar param var. Bence böyle bir düğün törenini kaçırmamak iyi olur derim. Her zaman böyle bir fırsat çıkmaz önümüze. Havuzlu bahçede bir balo, ertesi gün de mühendisler kulübünde yemek verilecekmiş. Bütün ilçe halkı düğüne davetli olacak. Büyük bir şölen. Ne dersiniz? İsterseniz bir kere daha düşünün.”

“Ben bu konuda kesin kararlıyım Raci Bey oğlum. Bu imkansız!”

“Fakat Latif Abi! Nurdan’ın yaşı küçük de olsa ebeveyninin imzasıyla evlenebilir. Neden böyle bir fırsatı kaçıralım ki...”

Raci Bey, Müzeyyen’e doğru bakarak:

“Siz ne dersiniz anne?” dedi.

Halinden, destek beklediği belliydi. Müzeyyen yalvaran gözlerle kendisine bakan bu çocuğa, çoktan acımişti bile. Ona hak veriyordu. Böyle bir imkanı değerlendirmeleri iyi olurdu. Ama kocası inat ediyordu, ta başından beri tavrını koymuştu bu konuda.

“Vallahi oğlum, bana kalırsa bu imkanı değerlendirin derim. Lakin Latif Bey istemiyor. Biz bu konuyu onunla tekrar görüşelim,” dedi.

Latif Bey, karısının bu konuşmasına çok sinirlendi. Yüzü asılmış, alnı kırış kırış olmuştu. Raci Bey'i kapıya kadar uğurladılar. Kapıyı kapatır-kapatmaz Latif Bey patladı.

"Müzeyyen, konuşacak bir şey yok. Benim kararım asla değişmeyecek, bunu bil!"

"Ama Latif! Çocuk haklı. Böyle bir fırsat kaçmaz. Biliyorsun çok güzel bir nişan yaptı. Düğün için tekrar para biriktirmesi uzun süre alır."

"Sen de biliyorsun ki ben bunu baştan seninle konuşmuştum."

"Çok inatçısın biliyor musun? Ne var sanki evlenseler... Bir sürü insan, anne baba imzasıyla evlenebiliyor."

"İnatçı olan ben değil, sensin."

"Ya demek öyle!..."

"Öyle!..."

"Madem inatçıyım, bu nikah olacak!"

"Madem ki sen damadından yana tavır koyuyorsun, sen bilirsin. Demek benim sözüm hiç sayılıyor. Eğer Raci Bey'e, bu düğün için evet dersen, ben de çeker giderim."

"Evet demek zorundayım. Evet demesem ne olacak sanki?!... On sekiz yaşına kadar bekler mi sanıyorsun?! Bari bu düğünle evlensinler. Hem sen de bizi bırakıp gi-demezsin..."

"Gayet ciddiym!"

Müzeyyen içinden "Nasıl olsa blöf yapıyor," diye düşündü.

"Ben de ciddiym!"

O gece, birbirlerine sırtlarını dönerek yattılar. Ertesi gün Raci Bey tekrar geldiğinde,

"Ne karara vardınız anne?" diye sordu.

Müzeyyen:

“Latif Bey razı değil; ama ben seni haklı buluyorum. Zaten Nurdan’ın velayeti bende. Düğün için müracaat edebilirsin,” dedi.

“Çok teşekkür ederim, verin elinizi öpeyim,” diyen Raci Bey hemen yerinden kalkarken;

“Estağfurullah oğlum,” diye karşılık veren karısına, derin ve anlamlı bir bakış fırlatan Latif Bey, kalkıp öteki odaya geçti.

Daha fazla dinlemek istemiyordu... Raci Bey giderken onu uğurlamadı bile.

Daha ertesi gece de Latif Bey eve bir daha uğramadı. Nüfus kağıdı, evrakları, takım elbisesi ve bavulu yerinde yoktu. Demek Müzeyyen pazara çıktığında alıp gitmişti.

Müzeyyen:

“Bir inat uğruna gitti; ama nasıl olsa kısa sürede geri döner,” diye düşündü.

KUZGUNA YAVRUSU

Raci Bey, kesin müracaatını yapmış, evlenecek on çift arasına adlarını yazdırmıştı. Damatlık, gelinlik, ayakkabı, çanta gibi bazı ihtiyaçları, fabrika karşılıyordu. Raci Bey de bir gelin mantosu diktirip kışlık ayakkabıyla çanta aldı Nurdan’a.

Müzeyyen ise eski yaşantısından kalan ne varsa satıp eline geçen parayla kızına çeyiz yapmaya çalıştı.

Havuzlu bahçe, fabrikanın son derece çağdaş, şık bir tesisiydi. Yüzme havuzu etrafındaki kameriyeler, büyük dans pisti, bahçe düzenlemeleri, ağaçları, büfesiyle güzel bir bahçeydi.

Düğün günü gelip çatığında bu şenliğe davetli olan bütün ilçe halkı katıldı. On tane gelin ve damat, havuzlu bahçeye gelip bahçenin en yüksek yerine dizildiler.

Müzeyyen, sıra sıra dizilmiş gelin ve damatlara bakıp:

En güzel gelin, benim kızım,” dedi, ‘Kuzguna yavrusu şahin görünür,’ misali...

Gerçi gelinlik güzel dursun diye göğsüne pamuklar tıkmışlardı; ama olsun. “Yüzüne makyaj yapmayalım. O kadar güzel bir yüzü var ki bir pudra, bir ruj yeter,” deyip makyaj bile yapmaya gerek duymamışlardı.

On tane gelin ve damadın, pistte hep beraber dans etmeleri, kuğu gölü balesi gibiydi. Her gelin ayrı güzeldi... Her bir gelinlik de ayrı güzel... Çok neşeli, coşkulu bir düğün oldu.

Davetliler, “Ne zamandır böyle eğlenmemiştik... Çok güzel düğün oldu,” dediler.

Daha sonra on gelin ve damat, toplu olarak fotoğraf çektirdiler; ama onlar daha önceden fotoğrafçıya gidip düğün resimlerini çektirmişlerdi zaten.

Ertesi gün mühendisler kulübünde, on çift ve ailelerine düğün yemeği verildi.

Gelinler, ikinci gün verilen düğün yemeğine, gelinlikleriyle gelmişler; ama duvaklarını çıkarmışlardı.

Müzeyyen bu yemeğe, çocuklarıyla katıldı. Pistteki ebeveynlerin dansına, özenerek baktı. Yanında Latif Bey’in olmasını ne kadar isterdi. Bir yandan düğün hazırlıkları hızla sürerken ne çok aramışlardı onu; ama çok merak ettikleri Latif Bey’den hiç ses çıkmıyor, nerede olduğu bile bilinmiyordu.

Müzeyyen:

“Demek bizi gerçekten terk etti...” diye üzüлүp duruyordu. Onları bırakıp gideceğine ihtimal dahi vermemiş, ‘gözdağı veriyor,’ diye düşünmüştü.

Müzeyyen damadını kıramadığı için maalesef böyle bir riske girmişti işte. Olan olmuş, bir inattır gitmiş, fikirleri çatışmıştı.

“Hata ettim... Latif Bey gibi bir insan, yeryüzünde çok az bulunur. Onu dinlemeliydim,” diyordu pişmanlıkla...

Yıllar sonra sonbaharında bulduğu bu mutluluğu yitirmenin üzüntüsünü yaşıyor, Latif Bey’le yakaladığı bu aşkı kaybedişine, içi sızlıyordu. Onun çok iyi bir insan olduğunu, her zaman kabul ediyor, kabahatin kendisinde olduğunu biliyordu.

“Eğer çekip gittiyse bile bu yine onun kendi iyiliğini gösterir. Nurdan’ı küçük yaşta evlendirmeye gönlü razı olmadı. Başka biri olsa, ‘Aman gitsin başımdan,’ diye düşünürdü doğrusu,” dedi içinden.

Müzeyyen’in üzgün halini gören Haldun, onun aklından geçenleri okurcasına “Haydi anne, biz de dansedelim,” diyerek annesine elini uzattı.

Herkes oynayıp dans etmiş, gerçekten güzel bir şölen olmuştu.

Düğün bittiğinde herkes evine doğru yol alırken Müzeyyen biraz hüzünlü, biraz duygusal, biraz da bu kadar küçük bir kızı evlendirdiği için huzursuzluktan kıpır kıpırdı. İşte sonunda kızı evlenmişti. Ayağını yan basıp ayakkabısını sürükleyen, elleri soğuktan çatlayıp kıpkırmızı elleriyle sobanın karşısında ısınan, aylarca ziyaret günlerinde hastaneye taşınıp annesinin boynuna sarılarak ağlayan, yavaş yavaş genç kız olan kızının hayatı geçti gözlerinden.

“İnşallah bundan sonra çok mutlu olur. Bir anne olarak en büyük duam bu benim. İnşallah doğru bir karar almışımıdır kızım için,” derken gözleri dolu doluydu.

Her zamanki yaşamlarına geri döndüler. Müzeyyen yine Haldun ve Tarık’ın maaşlarıyla evi idare ediyordu. Yalnız Nurdan yoktu yanlarında.

Müzeyyen düğünden sonra Raci Bey’le Nurdan’a, fabrika müdürüne el öpmeye gitmeleri gerektiğini söyledi.

Nurdan:

“Ama anneciğim, benim iyi bir yere giyecek elbisem yok ki...” deyince Müzeyyen:

“Nişan elbiseni giyersin. Üstüne Raci’nin diktirdiği mantoyu giydin mi tamamdır. Mantonun yakasından da aplike çiçeğin görünür. İçinde güzel bir elbise var sanırlar.”

“Takdir edersin ki anneciğim bu tuvalet... Etekleri uzun.”

“Onun kolayı var. Belden şöyle bir kuşakla toplarsak etekleri sarkmaz. Ama sakın ha... Mantonu çıkar dediklerinde çıkarma!”

Nurdan her zamanki saflığıyla:

“Olur,” dedi.

Annesi öyle istemişti ya...

Raci Bey, damatlık takım elbisesini giydi. Nurdan’la kol kola girip müdür beylere el öpmeye, ziyarete gittiler. Kapıdan girdiklerinde; “Mantonuzu asalım yavrum,” diyen birine;

“Yok ben çok üşüyorum,” diyerek mantosuna daha sıkı sarıldı Nurdan.

El öpüp teşekkür ederek salondaki kanepeye oturdular. Ev epey sıcaktı. Nurdan, boncuk boncuk terleme-

ye başladı. Yüzü ateşler içinde yanıyordu sanki... Onun bu halini gören ev sahipleri:

“İçerisi sıcak geldi herhalde... İsterseniz mantonuzu asalım,” dediler tekrar.

Nurdan:

“Teşekkür ederim efendim. Zaten hemen kalkacağız. Daha fazla rahatsızlık vermeyelim,” dedi.

Kahvelerini içer içmez, izin isteyip evden ayrıldılar. Nurdan, dışardaki soğuğa rağmen hala terliyordu; çok mahcup olmuştu.

“Keşke şık olmasa bile normal bir elbise giyip gitseydim,” dedi.

İçinden kocasına kızıp duruyordu.

“Niye bana tuvalet yerine, eski de olsa, elbise giy demedi sanki? O da benim gibi annemin dediğine uydu,” diye hırsla mırıldandı; ama kocasından çekindiği için yüzüne bir şey söyleyemedi.

Nurdan, Raci Bey’in bekarken oturduğu tek odalı lojmanda oturuyordu. Evliliğe bir türlü alışamamıştı. Raci Bey, onun çocuk ruhunu kabul etmiyor, olgun insanlar gibi davranmasını istiyordu. Nurdan’ın alışması bir yana, korkuyordu bu evlilikten. Kocasını, her şey kendi kurallarına uygun olsun diye ısrarcı davranıyordu ona hep. Nurdan’ı çok seviyor, bu kadar güzel bir eşe sahip olmaktan gurur duyuyor; ama çok kıskanıyordu.

Tek göz odanın içinde, gündüzleri bile perdeyi sıkı sıkı kapatmasını; hatta hatta iğnelemesini istiyordu. O da korkudan, kocası ne derse yapıyordu.

Raci Bey bazen işe gidiyorum deyip lojmanın karşı-sındaki kocaman çitlembik ağacına çıkarak onun perdeyi

kapatıp kapatmadığına bakıyordu. Nurdan, tek göz odadaki loş ortamda yaşamaya esir edilmişti sanki. Kocasının kıskançlıkları, bencil davranışları, onu; çekingen, hiçbir şey bilmez, her şeyden korkar bir hale getirmişti. Raci Bey içinse evlilik demek, kıskançlık demektir.

Allah'tan, annesi Nurdan'ı teselli ediyor, bu ilk kıskançlıkların, bir süre sonra geçeceğini söylüyordu. Söylüyordu da Latif Beyi dinlememiş olmanın üzüntüsünü yaşıyordu her an.

"Hata yaptım," dedi.

"Ah benim aptal kafam! Bu kadar küçük bir kızı evlendirmeyecektim. Zaten yıllardır üzüntü içinde yaşadım yavrum. Tam bir yetişkin olamadan onu evlendirdim. Aklının ip atlamakta, saklambaç oynamakta kaldığını bile bile... Ne kadar bencillik ettim. Sırf Raci'yi beğendiğim için ki-bar ve iyi bir çocuk diye düşündüğüm için kızım yuvasını kursun istedim. Hem benim yuvam yıkıldı hem de kızım mutsuz oldu. Onun için evlilik, sadece bir korku."

Gerçekten de Nurdan, kocasının eve gelme saati yaklaştığında "Yine ne huysuzluklar yapacak acaba?" diye korkmaya başlıyordu.

Ailesinden hep şefkat ve anlayış gören Nurdan için bu durum, sanki bir azap gibiydi. Herkes için cicim ayları olan bu aylar, Nurdan için bir kabustu sanki. Yalnız Raci Bey, kayınvalidesinden çok çekiniyor, aynı zamanda ona saygı duyuyordu. Müzeyyen kızını hiç yalnız bırakmıyor, hep yanında olmaya gayret ediyordu.

Neyse ki Raci Bey'in evliliğe alışma süreci olan bu günler, Müzeyyen'in dediği gibi kısa sürmüştü. Eskisi gibi olmasa da yine ara sıra sinirli davranışlar göstererek Nur-

dan'ın onun etrafında pervane gibi dolaşmasını sağlıyordu bilerek.

Müzeyyen'in içi rahatlamıştı. Damadı artık kızına güzel davranıyor, eskisi gibi sıkmayıp çağa uygun bir yaşam sağlıyordu.

Bir süre sonra Raci Beye, yüz evler adı verilen, iki tarafı bahçeli, bodrumlu evlerden çıktı. Fabrikanın bu evleri, birbirine paralel uzanan, yeni ve güzel binalardı. Tahta evlerden ve tek oda lojmandan sonra Nurdan'a çok lüks gelmişti burası. Büyük bir zevkle annesiyle beraber evi temizlediler. Eşyaları zaten yoktu, sadece çeyizlerini taşıdılar. Bu eve bir şeyler almak gerektiğinden Raci Bey'in eşyalar için ayırdığı paradan harcamak üzere hep beraber çarşıya çıktılar. Mobilyaları da alınınca artık evleri hazır olacaktı.

Bir Daha Senin Sözünden Çıkmayacağım

Bir ay sonra Tarık'ı askere yolladılar. Haldun işe gidince Müzeyyen dışarı dikiş dikip hem para kazanıyor hem de oyalanıyordu. Tekdüze günler sürerken Haldun iş dönüşü, elinde bir mektupla geldi.

“Latif Abi'den,” dedi zarfı sallayarak.

Müzeyyen çok heyecanlandı. Kalbi yerinden çıkacak gibiydi.

Latif Beyin içi rahat etmemiş, ailesinin onu merak edeceğini bildiği için nerede olduğunu yazmıştı. Zonguldak E.K.İ. ye dökümhanede çalışmaya girmiş, Haldun'a adresini yazmıştı.

Nurdan'la Raci Bey, ‘Latif Abimize sevgilerimizle...’ diyerek düğün resimlerini imzalayıp yazdıkları mektupta,

çok üzgün olduklarını belirtip onların yüzünden annele-riyle ayrıldıkları için vicdan azabı çektiklerini anlattılar.

Müzeyyen, her gün kızına gidip ev işlerini öğretmeye çalışıyordu. İlk işi yemek yapmasını öğretmek oldu. Çünkü damadı, lezzetli yemek yemesini seven çok da titiz bir insandı.

Bir gün Nurdan'dan dönüp tahta evlere geldiğinde onu büyük bir sürpriz bekliyordu. Annesine kapıyı açan Hal-dun'un yüzünde, bıyık altından gülümsemeyle karışık, muzip bir ifade vardı.

"Allah Allah, ne oldu bu çocuğa?" diyerek odaya giren Müzeyyen, Latif Bey'i divanda otururken gördü.

Çok şaşırmış, çok da sevinmişti. "Hoş geldin!" dedi ko-şarak.

Birbirlerine özlemle sınıksı sarıldılar. Bu ayrılık onlara iyi bir ders olmuştu.

Latif Bey:

"Seni almaya geldim Müzeyyen. Bir daha ayrılmaya-lım."

"Ayrılmayalım Latif," dedi Müzeyyen gülerek; ama göz-lerinden süzülen mutluluk yaşlarına engel olamamıştı.

Her zaman gözyaşlarını göstermekten kaçınan bu ka-dın, kendini tutamamış, bu güzel huylu adamı çok sevdi-ğini bir kere daha anlamıştı.

"Bir daha senin sözünden çıkmayacağım," dedi.

"Biliyorsun ben Zonguldak'tayım. Seni oraya götürece-ğim mecburen. İşim orada."

"Tabii gideriz... Tarık askerde. Nurdan da evli. Hal-dun'un da kalabileceği bir evi var. Onu da baş göz ede-riz inşallah yakında," derken kirpik diplerinde şebnemler parlıyordu.

Çocuklar, Latif Ağabeylerinin geri döndüğüne hem sevindiler, hem de anneleri uzağa gidecek diye üzüldüler. Müzeyyen sık sık geleceğini söyledi, onlardan ayrı kalamazdı.

Gerekli olabilecek eşyaları bırakarak Haldun'a bir bekar evi düzenlediler. Kendi eşyalarını da denkler haline getirip trene yüklettiler.

Nurdan, onları veda yemeğine davet ederek annesinden öğrendiği yemekleri, en lezzetli şekilde, özenerek yapmaya çalıştı. Güzel, şık bir masa hazırlayıp bahçesinden kopardığı rengarenk güllerle süsledi.

Çocuklar akşam yemeğinde çatallarına batırdıkları yiyecekleri ağızlarına atarken bile annelerine fark ettirmeden üzgün üzgün birbirlerine bakıyorlardı. Garip bir duyguydu bu... Hem anneleri Latif Ağabeyleriyle eski mutluluklarına kavuştu diye seviniyorlar hem de ayrılık hüznünü yaşıyorlardı. Alışacaklardı. Başka çareleri yoktu. Anneleri hep başlarında olamazdı ya... Kendi ayakları üzerinde durmalıydılar; onlar da anneleri gibi becerikli olmalı, dimdik durmayı öğrenmeliydiler.

Latif Bey, damadıyla ilk kez rakı kadehlerini tokuştururken araları düzelmiş benziyordu.

Müzeyyen:

“Eh! gözüm arkada kalmayacak kadar yemek yapmayı öğrendin artık. Yine de sık sık gelirim,” dedi Nurdan’a.

Yemekten sonra Raci Bey ve çocukları, onları uğurlamaya, istasyona gittiler.

Latif Bey, damadına sarılırken otoriter bir ses tonuyla:

“Kızımı asla üzme!” diyerek trene bindi.

Kara tren, dumanlar içinde gitmeye hazırdı artık. En fazla Rezzan'ı özleyeceklerdi. Hepsi hüznünü içinde yaşamaya çalışarak çok zor ayrıldılar.

Tren yavaş yavaş uzaklaşmaya başladığında lokomotiften çıkan buharlara karışan gözyaşları, sessiz sessiz akmaya başlamıştı. Özlemleri, şimdiden yüreklerine çöreklenmişti bile.

BİR KÂBUSTAN UYANMAK

Zonguldak'a vardıklarında Latif Bey, Motris semtinde bir ev tuttuğunu söyledi. Burada üç kişi yaşayacaklardı artık...

Ev, sisli bir ormanın içindeydi; hatta önlerinden bir dere bile geçiyordu. Evlerine, bu dere üzerine kurulan köprüyü aşarak gidiyorlardı.

Yağan yağmur taneleri, her çarptığı bitkinin kokusunu emerek düştüğünden topraktan mis gibi kokular fışkırıyordu. Yağmur yağmadığı zamanlarda bile çobanların otlattığı hayvanlardan arta kalan gübrelerin, çevredeki incir ağacı yapraklarının, ormandaki yabani çiçeklerin, ıtırların, eğrelti otlarının, ormanda yetişen minik çileklerin ve iri siyah böğürtlenlerin karışımı bir koku sarıyordu her yanı.

Müzeyyen, evde kendine göre bir düzen kurmuştu. Karabük'ten getirdikleri eşyalarla evi yeniden döşediler.

Latif Bey:

“Eve senin becerikli ellerinin değdiği hemen anlaşılıyor. Her ortamda, her yeri cennet haline çevirebiliyorsun,” dedi.

Müzeyyen mutluydu. Bu dünya güzeli insanı çok seviyordu. “Bu iyi adamın kıymetini daha çok bilmeliyim,” diye geçirdi içinden.

Burada mutluydular; ania Müzeyyen'in bir aklı, tahta evlerdeki yalnız yaşayan oğlundaydı.

"Çocuk yalnız kaldı. Bir yuvasını kurabilseydim içim rahatlayacaktı," diyor; sık sık hanım toplantılarında yeni tanıştığı arkadaşlarına, konu komşuya gelin aradığını söylüyor; oğlunun, Hollywood yıldızları gibi yakaları kalkık pardösüsü ve fötr şapkasıyla hafif yan çekilmiş, romantik gülüşlü, çapkın bakışlı resmini gösteriyordu.

Bu resmi, alt kattaki komşunun kız kardeşi Aynur da görmüştü. Aynur, ablasına kısa süreliğine konuk gelen, cici bir kızdı. Haldun'u çok beğendiği her halinden belliydi. Müzeyyen bunu kızın bakışlarından anlamış çok memnun olmuştu.

"Doğrusu çok hanım, güler yüzlü, becerikli bir kız. Çok zayıf; ama zamanla şişmanlar. Doğum, her kadını şişmanlatıyor nasılsa," diye düşündü.

Aynur'un kıvrıkcık, açık kumral saçları, omuzlarının üzerine dökülüyordu. Bakışları sıcak, boyu uzundu. Misa-fir olmasına rağmen çok iyi hizmet ediyor, çay servislerini ablasına bırakmıyordu.

Karabük'ten geleli epey olmuştu. Müzeyyen çocuklarının, onsuz neler yaptıklarını merak ediyor, işlerin yolunda gidip gitmediğine bakınak istiyordu.

Latif Bey o gün işten geldiğinde Rezzan'ı alıp Karabük'e çocuklarını ziyarete gideceğini söyledi. İki gün sonra yola çıkacaklardı.

Rezzan:

"Annecim, aşağıdaki ablaya Karabük'e gideceğimizi söyledim. Annene söyle... Giderken ben de sizinle gele-yim, oraları merak ediyorum dedi."

Müzeyyen anlamıştı zaten bu kızın oğlunu çok beğendiğini. “Doğru tahmin etmişim,” diye düşünerek;

“Peki kızım gelsin. Git haber ver...” dedi.

Müzeyyen, samimi olduğu alt kat komşusundan, kız kardeşini de Karabük’e gezmeye götürmek üzere izin alarak Aynur’u yanında götürdü.

Onları istasyonda karşılayan Haldun, annesinin yabancı bir genç kızla geldiğini görünce çok şaşırdı.

Müzeyyen’le Haldun, bavulları taşıyarak önden yürürlerken Rezzan’la Aynur da onları takip ediyordu.

Haldun, Müzeyyen’e doğru eğilerek usulca sordu.

“Kim bu kız anne?”

“Alt kattaki komşunun kız kardeşi. Sanırım, senin bendeki resmini çok beğendi. Rezzan’a, ‘Ben de gelebilir miyim?’ demiş. Biz de geldik. Sen de beğendin mi?” dedi gülerek.

Haldun:

“Güzel kız,” deyince Müzeyyen:

“Çok hanım; aynı zamanda çok becerikli. Ben sevdim... Sen de ‘evet’ dersen olur bu iş.”

Haldun gülerek bir öne, bir arkaya başını salladı.

Annesini çok özleyen Nurdan, onları evinin kapısında, sevinç nidalarıyla karşıladı. Hep beraber yemek yiyip sohbet ettiler. Haldun bir yandan, yemek masasında karşılıklı oturdukları Aynur’un her hareketini, fark ettirmeden süzüyordu. Aynur’la bakışları karşılaştığında kız gözlerini önündeki tabağa doğru çevirip başını önüne eğiyor, heyecandan boynuna kadar kızarıyordu.

Haldun, annesine doğru bakarak;

“O da beğendiğine göre demek ki iyi bir kız,” diye düşündü.

Görünüş olarak çok beğenmişti. Devamlı gülümseyen, etrafına iyilik saçan hem de ona resminden bile aşık olan bir kız. Daha ne isteyebilirdi ki bu dünyada.

“Çok mutluyum! Bu kız içime ışık saçtı. Kalbim heyecandan ne kadar hızla çarpıyor. Benim de yuvamı kurup mutlu olmak hakkım. Ömrümüz hep hüznle geçti,” diye içini çekti.

Aynur’un Nurdanlar’da kalmasına karar verilerek ana oğul, tahta evlerin yolunu tuttu.

Müzeyyen ve Haldun, her akşam Nurdanlar’a giderek hep birlikte yemeklerini yiyip sohbet ediyorlardı. Haldun ve Aynur birbirlerini daha iyi tanımak için karşılıklı sorular sorup duruyorlar, gün geçtikçe mutlulukları daha da büyüyordu.

Bir gece, tahtaevlerdeki evlerine dönerlerken Haldun annesine, Aynur’u beğendiğini, anlaşılabileceklerini söyledi. Müzeyyen’in sevinçten gözleri ışıldadı.

“Hayırlı olsun yavrum, mutlu olun inşallah,” dedi.

Böylece Haldun ve Aynur’un evlenmelerine karar verildi. Aynur, ablasına ve ailesine mektup yazarak Haldun’la evleneceğini, geri dönmeyeceğini bildirdi.

Müzeyyen, bir mektup kızın ailesine, bir mektup da ablasına yazdı. Aynur’u çok beğendiklerini, iki gencin birbirleriyle anlaşarak evlenmek istediklerini, Aynur’un gelinliğinin burada dikilip Karabük’te düğün yapılacağını, düğün tarihini alır almaz bildireceklerini söyleyerek onları düğüne davet etti.

Bir yandan nikah muameleleri sürerken iş arkadaşları Haldun’u, fabrikadan kucaklarında eve getirdiler bir gün... Ateşi çok yüksekti. Doktorlar istirahat vermişlerdi.

Haldun, gün geçtikçe iyi olacağına, ateşi daha da artıyor, durumu kötüye gidiyordu.

Müzeyyen:

“Kara humma oldu bu! Kız da kaçtı geldi. Haldun’a bir şey olursa ne yapacağım ben?” diyerek dövünüyordu.

Hem oğluna üzülp içi yanıyor hem de;

“Aynur ne olacak? İnşallah iyi olur oğlum,” diye dua ediyordu her an.

Haldun’un dili kütük gibi şişip mosmor olmuş, inleyip duruyordu.

Müzeyyen sıkıntı, üzüntü ve koşturmaktan her an ter içinde kalıyor; sürekli kendi giysilerini değiştirip oğlunu kaybetmemek için elinden geleni yapıyordu.

Aynur ise bu duruma çok üzüyor, Haldun’un başından hiç ayrılmıyordu. Müzeyyen’e hasta bakımında yardım ediyor, bir dediğini iki etmiyordu.

Bir süre sonra Haldun’un vücudunda, kırmızı kırmızı lekeler çıkmaya başladı. Durum anlaşılmıştı: Küçükken kızamık geçirmediği için nasıl olduysa kızamık çıkarıyordu. Kırk yıl düşünseler, bu yaşta, böyle bir ihtimal aklına bile gelmezdi kimsenin.

Haldun, kızamık lekelerini döktükçe rahatlıyor, ateşi yavaş yavaş düşüyordu. Müzeyyen’le Aynur’un içi ferahlamış, sanki bir kabustan uyanmışlardı.

Kızamığı yavaş yavaş atlatan Haldun, tam düğün üzeri, bu iyi bakıma rağmen çok zayıflamış, yüksek ateşten canı hiç bir şey istemeyince çorbadan başka bir gıda alamamıştı. Müzeyyen, kasaptan aldığı kemikleri kaynatarak iliklerini çıkarıyor, oğluna kuvvetli çorbalar pişiriyordu.

Nekahet dönemini, istirahat ederek Aynur'un ona gösterdiği ilgi, şefkat ve sevgiyle atlatmıştı.

Artık gelinliği diktirebilirlerdi. Hemen son sürat hazırlıklara başlayıp Haldun'un evini, yeni evli bir çiftin yaşayabileceği şekilde düzenlediler.

Haldun, annesinden para biriktirmenin önemini öğrenip kavradığı için yaptığı birikimlerin faydasını şimdi görüyordu. Latif Bey'in de yardımlarıyla nikel bir karyola, yatak, yorgan, sandalye ne ihtiyaçları varsa alındı.

Düğünleri, mühendisler kulübünde oldu. Müzeyyen huzurluydu artık. Latif Bey'le oğlunun düğününde mutlulukla dans etti. Nurdan'ın düğününde yapamadıkları tango, valsleri, büyük bir zevkle yaptılar.

Ailecek çektirilen düğün resimlerinde artık Latif Bey de vardı. Müzeyyen sanki rüyadaydı sevinçten... Oğlunun da bir yuvası vardı. İki evladını evlendirmiş, hayat mücadelesindeki annelik görevini yerine getirmenin mutluluğunu yaşıyordu. Allah'a uzun süre şükredip Latif Bey ve Rezzan'la Zonguldak'a geri döndü.

İLK TORUN HEYECANI

Nurdanlar sıcak havalarda, yemeklerini bahçede yiyorlardı. Bahçeden toplanan terelerin hardalımsı tadı, çimlerin üzerine dökülen, parmak büyüklüğündeki, bal gibi dutların değişik kokusu, şeker gibi kayısılar, yöresel çavuş üzümleri, güllerin ve yeni sulanan çimlerin kokusu... Her şey onlara çok güzel geliyordu. Gramofondan yükselen Türk Sanat Müziğinin romantik ezgilerini din-

leyerek yedikleri akşam yemekleri, onları mutlu etmeye yetiyordu.

Yemek sonrası kahvelerini balkon koltuklarında karşılıklı içerlerken Raci Bey, piposunu büyük bir zevkle yakıp tütürüyordu. Fakat puronun kokusu, Nurdan'ı çok rahatsız ediyor;

“Kocam da annem gibi... O da kendi sağlığını düşüne-meyecek kadar iradesiz herhalde...” diyordu.

Karı koca, bahçedeki yumuşak minderli, hasır koltuklarında oturarak ya da odadaki halıların üzerine uzanarak beraberce roman okurlardı. Biri okur, biri dinler, bir yandan da abur cubur atıştırırlardı. Böyle mutlu günlerinde Raci Bey, Nurdan'dan onu fındık, cevizle beslemesini ister; eğer karısı yanlışlıkla cevizleri ağzı yerine, göğsüne düşürse çok kızardı nedense... Nurdan, elindeki cevizleri her ihtimale karşı sımsıkı tutar, kocasını beslerken düşürüp sınırlendirmek istemezdi; fakat artık eskisi kadar çok korkmuyordu kocasından. Raci Bey'in kızgın tavırlarına az çok alışmış sayılırdı.

“Sinirli minirli; ama ailesine, yuvasına bağlı, evcimen bir insan. Huyuna göre davranınca melek gibi bir insan oluveriyor,” diye düşünüyordu.

Tabii bu cümleler, Müzeyyen'in kızına telkinleriydi. Bu küçücük yaşında, sinirli bir eşin nasıl idare edilebileceğini bilemeyecek kadar çocuktu daha... Karabük'e gelip gittikçe onun kocasına karşı nasıl davranması gerektiğini öğretiyordu hep.

Bu arada Nurdan, bebek beklediğini fark ettiğinde bir tuhaf oldu. Evcilik oynamıyordu. Arkadaşları daha liseye giderken o bebek sahibi olacaktı. Annesine mektup yazarak haberi verdi.

Müzeyyen sanki o kadar çok çocuk doğurup bakmamış gibi torun sahibi olacağı için havalarda uçuyordu mutluktan. Özene bezene kundaklar, zıbınlar hazırlayarak ara bezlerine kadar renkli ipliklerle işledi.

Latif Bey'i Zonguldak'ta bırakıp doğuma iki ay kala, Karabük'e giderek kızına baktı. Nurdan'ın sancıları tutup hastaneye aleracele kaldırıldığında Müzeyyen de ebeyle birlikte doğum odasına daldı.

Kızı daha on yedisindeydi. Bir türlü doğuramıyor, çok sancı çekiyordu. Ebe ne yapacağını şaşırmış; Nurdan'ın karnını, üstten elleriyle ittirerek bebeği, aşağıya doğru indirmeye çalışıyordu. O zamanın şartları içinde, başka yapabileceği bir şey de yoktu. Nurdan'ın karnı morarınca Müzeyyen, kızına ve bebeğe bir şey olacak diye korkudan Allah'ına yakarmaya başladı. Ebe bazen Müzeyyen'in işlediği bebek takımlarındaki nakışlara, hayran hayran bakıp incelerken kızından gözünü ayırıyor diye tedirgin oluyor;

“Ne olur Emine Ebe, kızımı kurtar! Sana da ne istersen işlerim, ne istersen yaparım!” diyordu.

Ebe:

“Ne istersem mi?”

“Evet.”

“Peki... Bebeğin ilk adı, benim adım olacak!”

“Tamam, sen kızımı kurtar yeter ki...”

Ve saatler sonra nihayet... “İngaa!”

“Bir kız.”

Müzeyyen, kızı kurtuldu diye Allah'ına şükrediyordu. Bir sürü kadın, tavuk yumurtlar gibi rahat doğum yaparken, küçük kızı Nurdan, güç bir doğum yapmıştı.

“Bu kadar yıl Anadolu'da bir sürü doğumda bulundum. İlk defa böyle zor bir doğum gördüm,” dedi.

Belki kendi kızı olduğu için ona öyle gelmişti. “İnsanın, kendi kızının doğumunu izlemesi çok zormuş,” dedi.

Ebe, doğum odasındaki musluğun altına tuttuğu bebeği, buz gibi suyla yıkarken Müzeyyen:

“Aman Allahım! Bu tıpkı Asude! Şuna bak Nurdan... Ne kadar Asudem’e benziyor. Allahım, torunumla birlikte, Asudem’in bebekliğini de armağan etti bana,” dedi heycanla...

“Ona doya doya tekrar bakabileyim diye...” cümleleri ağzından dökülürken yüzü sevinçle hüzün arası bir ifadeye bürünmüştü.

Raci Bey’e yanlış haber gitmiş, “Oğlun oldu,” demişlerdi.

‘Erkek adamın, erkek evladı olur,’ cinsinden düşünen Raci Bey, tam bir oğlan çocuk delisiydi. Sevinçten sağa sola bahşişler dağıttı; ama bebeğin kız olduğunu öğrendiğinde,

“Nasıl olsa ilk çocuk...” diye avundu.

Dünya güzeli bir kızı olduğunu görünce de dünyalar onun oldu. Anı defterine, bebeğiyle ilgili her şeyi yazıyordu. Kafa çevresi, beli, boyu, bileği kaç santimetreymiş; gözleri, saçları ne renkmiş...

“Her gelişimini, defterime not ederim. İlk kelimesinden, ilk cümlesine, emeklemesinden, yürümesine, hastalıklarına kadar her anısını buraya aktarırım,” diyordu sevinçle.

Nurdan annesine:

“Torununun adını ne koyalım annecim? Biz ismini senin koymanı istiyoruz.”dedi.

Müzeyyen:

“Valla kızım ben Lale, Hale, Jale isimlerini pek severim. Sen istediğin ismi koy. Ama ebeye söz verdiğimiz için

bir adı da onun ismi olsun,” deyince, “Lale koyalım o zaman, Emine Lale,” dedi Nurdan.

Eve geldiklerinde Müzeyyen, kızının saçlarını, kırmızı bir kurdeleyle bağladı. Emzirirken kızı üşümesin diye ördüğü mavi lizözüne, geleneksel olarak bir çeyrek altınla mavi göz boncuğu iğneleyerek Nurdan’ın sırtına koydu. Aslında o mavi boncuklara, taşlara, muskalara inanmaz, sadece okumanın önemli olduğunu söylerdi.

Mutfağa girerek loğusa şerbeti yapmaya başladı. Doğunun yedinci gününde yapılan loğusa mevlidinin ardından, üzeri bademli, kırmızı loğusa şerbetleri ikram ederek beyaz kağıttan yapılan külahların içine, beyaz nane şekeri büyüklüğünde mevlit şekerleri, akideler ve gül kokulu lokum koydurarak hazırlattığı mevlit şekerlerini, konuklara dağıttı.

Anneyle bebeği, yarı kırkında banyo yaptırıp kırklamak için bir tase su alıp dualar okuyarak okunmuş suları, anne ve bebeğe parmaklarıyla serpti.

Bebeğin kırkı çıkınca kocasını çok yalnız bıraktığını düşünüp Zonguldak’a hareket etti. Müzeyyen ne torununa ne de Latif Bey’e kıyabiliyordu. Sık sık Zonguldak’la Karabük arasında mekik dokuyor, kızını bebek bakımı konusunda, yalnız bırakmak istemiyordu. Zaten Raci Bey çok titiz bir insandı. Kızının yıpranmasını istemediği için ona her zaman yardımcı olmaya çalışıyordu. Lale artık altı aylık olduğunda;

“Ben bebeği Zonguldak’a götürüp bakayım. Mamayla filan beslerim artık. Latif Bey çok yalnız kaldı oralarda. Sen tek başına bebeğe zor bakarsın. Bak, yalnız başına yı-

kayamıyorsun bile... Ne dersin? Raci ne der acaba? Nasıl olsa altı ay emzirdin diye düşünüyorum,” dedi.

Annesi ne derse Nurdan kabul ediyordu hala... Yıllarca anne sözünden çıkmamıştı ki... Onun, disiplinli yapısına o kadar alışkındı ki... Bu bazen saflık derecesine bile varıyordu. Annesine hiç itiraz etmemişti bu güne kadar. Raci Bey de çocuğuna daha iyi bakılır diye kabul edince Müzeyyen bebeği sarıp sarmaladığı gibi Zonguldak’a götürdü. Ama anne memesine alışkın çocuk, bir türlü susmuyor, sürekli meme arıyordu. Müzeyyen, belki emince susar diyerek kendi boş memelerini bebeğe verdi. Memelerden süt gelmediğini gören bebecik, her defasında daha çok ağlıyordu. Raci Bey, damak yapısı bozulmasın diye boş emzik de verdirmiyordu. Mecburen Lale’yi tekrar Karabük’e, annesinin yanına götürdü Müzeyyen.

Yine iki şehir arasında mekik dokumaya devam etti çaresiz. İlk göz ağrısı torununa kıyamıyor, doğduğu ilk günden beri Asudeme çok benziyor dediği Lale’yi çok özliyor, onun için deli divane oluyordu.

Sonunda, Nurdan’ın işi kolaylaşsın diye Rezzan’ın bir süre Karabük’te okumasına hem de Lale’ye bakmasına karar verildi.

Rezzan Lale’yi çok seviyor, her gün onu çocuk bahçesine götürüp peşinden hiç ayrılmıyordu.

Lale, el bebek gül bebek böylece büyürken Nurdan, ikinci bebeğini dünyaya getirdi. Bu defa çok kolay bir doğum olmuş; bebek, halk arasında, ‘Tulumla dünyaya geldi,’ tabir edilen zarla birlikte dünyaya gelmişti. Bu kız bebeğin adını ‘Hale’ koydular. Herkes:

“Ay bu çocuk çok uğurlu, çok şanslı olacak. Baksanıza tulumla dünyaya geldi,” diyorlardı.

Raci Bey, tulumla dünyaya gelen bebeği uğurlu olacak diye oğlan olmadığına üzölmedi. Müzeyyen, loğusanın kırkı çıkınca Zonguldak'a geri döndü. Nasıl olsa ablasına yardımcı olması için Rezzan'ı Karabük'te bırakmıştı.

Henüz Lale de bebek sayılırdı. Bir gece çok ateşlenince alelacele hastaneye götördüler. Doktor hemen yatırıp teşhisinin difteri (kuşpalazı) olduğunu söyleyince Nurdan'ın dünyası başına yıkıldı sanki. Bir tarafta kundaktaki süt bebeği, bir tarafta bakıma muhtaç hasta kızı. Bebeğine bakmak için mecburen hastaneden eve döndü tabii. Raci Bey, hemen kayınvalidesine telgraf çekerek Lale'nin çok hastalandığını, acele gelmesini isteyince Müzeyyen telgrafı alır almaz Karabük'e geldi.

O günler için difteri zor bir hastalık olduğundan Lale'nin ateşini bir türlü düşüremiyorlardı Çocuk günlerce hastanede tedavi olurken refakatçi olan Rezzan, Lale'yi o kadar seviyordu ki, o uyurken ateşli ağzından çıkan sıcak nefesini içine çekiyor; "Ben de hasta olayım, o ölürse ben de ölürüm. Ya iyileşemezse ben ne yaparım?" diyerek ağlayıp üzüölüyor, günden güne zayıflıyordu.

Sonunda doktorlar, Lale'nin tehlikeyi atlattığını haber verdiklerinde Müzeyyen, "Siz bebeğinizi güle güle büyü-tün. Bu durumda benim ilk torunuma iyi bakamazsınız. Ben Lale'yi alıp götürüyorum," deyip aceleyle bavulunu hazırlayarak çocuğu Zonguldak'a götördü.

Götürüş o götürüş... Lale, o günden sonra mümkün olduğunca anneannesinde kaldı. Anneannesini onu, o da anneannesini çok seviyordu.

Anneannesi namaz kılarken selam vermesini sabırsızlıkla bekleyen Lale, hemen kucağına oturur; Müzeyyen de hem dua eder hem torununu severdi. O da, anneannesi-
nin menekşe kokusuyla karışık, o bebek kokusunu içine
çekerti. Huzur bulduğu, güven duyduğu bir kokuydu bu.

Lale, Motris'teki evde çok mutluydu. Kendi kendine
ormanın içindeki yeşilliklerde oynuyor; topraktan köfte-
ler yapıp eğlenirken incir, eğrelti otu, orman çiçekleri ve
hayvan gübresi ile karışık nemli toprak kokusunu, içine
çekiyordu.

Müzeyyen bir gün temizlik yaparken suları çağıldaya-
rak akan derenin üstündeki tahta köprünün korkuluğuna,
halılarını astı. Lale yaklaşık altı metre yüksekliğindeki bu
köprünün korkuluğundan, çocuk merakıyla derenin kö-
püren sularına bakarken halılarla birlikte aşağıya yuvar-
lanıverdi.

Birkaç adım ötedeki Müzeyyen, halılarla birlikte kayan
Lale'yi, tıpkı ağır çekimlerde olduğu gibi gördü; ama yeti-
şemedi.

"Gittii torunum..." diye feryatla Lale'yi tutmak isterce-
sine, köprünün korkuluklarından sarktı.

Lale, aşağıdaki kocaman sivri bir kayanın üzerine doğ-
ru düşerken birden nasıl olduysa havada yön değiştirip
derenin kenarındaki kum yığınının üzerine düştü.

Müzeyyen koşarak aşağıya indiğinde Lale en yüksek se-
siyle ağlıyor, anneannesi de, "Melekler onu havada çevirdi!
Ben gördüm!" diyerek sevincinden Lale'yle birlikte o da
ağlıyordu.

Anneanneyle torun, birbirlerine sımsıkı sarılıp bir süre ağlaştıktan sonra şaşkınlığını atan Müzeyyen, Lale'yi ayağa kaldırıp yürüttü. Çok şükür ki yürüyordu. Gene de en yakın doktora götürmeyi ihmal etmedi.

Doktor:

“Ucuz atlatmışsınız,” derken Müzeyyen:

“Daha dikkatli olmalıyım. Emanet çocuk. Ben kızım la damadıma ne cevap verirdim?” diye kendi kendine kızıyordu.

Müzeyyen, çocuk için tehlikeli olan bu evde kalmak istemeyince Gelik semtinde bir ev bulup taşındılar. Bahçe-
sindeki ahlat ağacının dalına, bir kabloyla lamba asarak
altındaki masada, her akşam yemeklerini yiyip ahlatlar
olunca da büyük bir zevkle topladılar. Lale içinse her yer
aynıydı, yeter ki anneannesi yanında olsun.

Artık Kocasını Kırmak İstemiyordu

Lale, kâh ailesinin yanında kâh Müzeyyen'in yanında kalıyordu. Bazen Rezzan, Nurdanlar'da kalıp Karabük'te okula gidiyordu. O sene yine ablasına yardımcı olmak için Nurdanlar'ın yanındaydı.

Okullar açıldıktan iki ay sonra kurban bayramı gelmiş; çok istemesine rağmen dikiş makinesi alamayan Nurdan, kızların bayramlık giysilerini hala elinde dikiyordu. Bayram ziyareti için Müzeyyen'le Latif Bey onlara gelince çok sevindiler.

O gün öğleden sonra Rezzan'ın kız arkadaşları, hep beraber sinemaya gideceklerini söyleyerek Raci Bey'den izin aldılar.

Rezzan'ı, kız arkadaşlarıyla kolkola girmiş giderken gören Latif Bey "Nereye gidiyorlar Raci Bey oğlum?" diye sordu.

"Sinemaya gidiyorlar, güzel bir film oynuyormuş Latif Abi. Rezzan'ı da götürmek için izin istediler," dedi.

Latif Bey ayakkabılarını giyip fark ettirmeden kızları takip etmeye başladı. Kızların, sinemaya doğru giderken yolda onları bekleyen erkek arkadaşlarıyla birer ikişer gruptan ayrılıp şehirde onlarla beraber yürümeyi tercih ettiklerini görünce Rezzan'ın ne yapacağını çok merak etti.

Grupta kala kala kızıyla iki arkadaşı kalmış, onlar da gerçekten sinemaya gitmişlerdi. Latif Bey, Rezzan'ın sinemaya gitmesine memnun olmuş; yine de eve dönüp geldiğinde:

"Zonguldak'a dönerken Rezzan'ı da götüreceğim. Ben size kızımı emanet ettim; ama siz onu takip edip 'nereye gidiyor acaba?' diye merak bile etmiyorsunuz. Ya size doğruyu söylemeseydi!" sözleriyle Raci Bey'e sertçe çıkışmıştı.

Rezzan'ın nakli, derhal Zonguldak Çelikel Lisesi'ne alındı. Bundan sonra okuluna orada devam edecekti. Müzeyyen, Latif Bey'in bu davranışına hiç karışmadı. Artık kocasını kırmak istemiyordu. Dersini almıştı bir kere.

Ben Seni Tutarım

Bu arada Nurdan'ın üçüncü bebeğine hamile olduğunu duyan Raci Bey "Belki bu defa erkek olur," diye çok umutluydu.

Nurdan bu bebeğini, Zonguldak'ta annesinin evinde, ebeyle doğurdu. Bebek oğlandı. Raci Bey sonunda bir erkek çocuğa kavuştuğu için Nurdan çok rahatlamıştı.

Telgrafla oğlu olduğunu bildirerek ne isim koyacaklarını sordular. Gelen telgrafta, muradına nail olduğu için 'Adını, Murat koydum,' yazıyordu. Nihayet bir oğlu olmuştu.

Nurdan'ın loğusalık dönemi geçince hep beraber Karabük'e geri döndüler. Çocukları orada olduğundan Müzeyyen'in bir ayağı Karabük'teydi. Oğlu Haldun'un iki çocuğu olmuş; fabrikanın Yenişehir'de yaptığı iki katlı evlerden ona da verilince tahtaevlerden taşınmıştı.

Askerden gelen Tarık'ı, görücü usulü ile evlendiren Müzeyyen, küçük oğlunun da yuvasını kurduğu için mutluydu.

Tarıklar, fabrikanın taksitle ödeme olanağı sağladığı evlerde oturuyorlardı. Bahçe içinde, tek katlı, güzel evlerdi bunlar.

Zamanla Tarık'ın da çocukları oldu. Yıllar geçtikçe Müzeyyen'in torunları, çoğalıyor da çoğalıyor; o hala hepsine yetebilmek için çabalayıp duruyordu. Fakat ilk torunu, onun için hep farklıydı; ilk göz ağrısıydı o.

Raci Bey, yıllarca biriktirdiği parayla bir arkadaşıyla beraber ortak kahvehane açınca çok sevenen Nurdan, kocasına yardımcı olmak için lezzetli limonatalar yapıyor; garsonların beyaz önlüklerini elinde yıkayıp yakalarını kolalıyordu.

Garsonlar, bembeyaz önlüklerine aldırış etmeden, limonata damacanelerini sımsıkı kucaklayıp "Limonata bitti, Nurdan Abla!" dediklerinde; "Eyvah gitti bütün emeklerim! Bu önlükler kolay mı yıkanıp kolalanıyor!" diye üzülüyordu.

Kahvehanenin pırıl pırıl olması için uğraşıyordu; ama çocukların ve bahçe bakımının yanı sıra, bir de bu iş çık-

mıştı ona. Yine de maddi açıdan rahatladıkları için bunu memnuniyetle yapmaya çalışıyordu.

Günün birinde kahvehaneyi kapatan Raci Bey, aldığı iş teklifi üzerine, fabrikadan ayrılıp bir torna atölyesine ortak oldu. Lojmandan çıkmak zorunda kaldığından birikimleriyle bahçe içinde tek katlı bir ev satın aldı.

Lale bulundukları evi bırakıp yeni evlerine bir türlü gitmek istemiyordu. Evi görmeye bile elinden çeke çeke, zorla götürdüler. “Ben oraya taşınmak istemiyorum. Ne olursunuz gitmeyelim. Orada çocuk bahçesi bile yok!” diye yalvarıyordu; ama nafile...

İmdatına yine anneannesi yetişti. Nurdan’ın taşınmasına yardım etmek için Karabüke geldiğinde, “Giderken Lale’yi alıp götüreyim. Çocuk bu evi sevmeydi, bizim yanımızda okusun. Sen, iki çocuğunu daha rahat büyütürsün,” diyerek Lale’yi Zonguldak’a götürdü.

Müzeyyen ilk torununa çok ihtimam gösteriyor, onu çok iyi yetiştirip sevgiyle büyütüyor, güzel giysiler dikiyordu.

“Asudeme çok benziyor,” dediği bu torununa bakmak, ona manen huzur veriyor; her şeyi bahane ederek her vesile ile Lale’yi kendi evine götürüyordu.

Torununu ilkokula yazdıran Müzeyyen, okula gidip gelirken torununun arkasından sevgiyle dalıp bakıyor, gözden kayboluncaya kadar el sallıyordu.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı resmi geçit törenleri için beyaz elbise giyecek kızların arasına Lale de seçilince Müzeyyen, ipek taftadan bir elbise dikti. Latif Bey de patiskayı kolalayıp yağlı boyayla boyayarak eteklerine rengarenk menekşeler yaptı.

Lale, anneannesiyle dedesine, kendisiyle bu kadar çok uğraştıkları için sonsuz bir sevgi duyuyordu. Böyle bir ailesi olduğu için her zaman mutlu ve gururluydu.

E.K.İ.'nin Karadon semtinde yeni kuracağı sitede yapılacak evlerden, Latif Bey'e de verilecekti. İnşaat halindeyken bile Müzeyyen torununu yanına alıp evleri görmeye gidiyordu zaman zaman. Lale, orman içinde geçen bu yolculuklara bayılıyordu.

Zonguldak'ta, E.K.İ.'nin servis aracı olarak ya ucu burnlu bordo renkli otobüsler ya da arkasına iki tane uzun tahta bank konmuş, üzeri brandayla kaplı, büyük tekerlekli kamyonlar kullanılıyordu. Lale için bu kamyonların merdivenlerine basıp çıkmak çok zordu; ancak anneannesi onu kucağında kaldırarak merdivene doğru uzattığında zar zor binebiliyordu.

Müzeyyen bir gün arkadaşına ziyarete giderken Lale'yi de yanına aldı. Kamyon servise denk gelince üzüldüler; ama yine de mecburen bindiler.

Son durakta inerken serviste yalnız ikisi kalmışlardı. Servis, yüz seksen derecelik bir dönüş yaparak oradan geri dönüyordu her zaman.

Müzeyyen, kamyonun arka merdivenine basarak indi. Lale ise korkudan bir türlü inemiyor, "Burası çok yüksek, inemem ben!" deyip ağlıyordu.

Müzeyyen:

"Atla kızım, ben seni tutarım!" deyince Lale, kamyonun arkasından anneannesine doğru atladı; ama atlama-sıyla birlikte, beraberce yere devrildiler...

O esnada, serviste yolcu kalmadığını sanan şoför, dönüşünü yapmak için geri manevra yaptığında Müzeyyen'le Lale, kamyonun altında kalakaldılar. Lale muavinleri tak-

lit ederek “Hoop... Hoop...” diye bağıyor; lakin sesini duyuramıyordu.

Müzeyyen sırt üstü yerde, Lale de yüz üstü anneannesinin üzerinde... Müzeyyen kamyonun tekerleklerinin dönüş yönüne göre torununun başını bir eliyle tutarak kendi vücudunu döndürüyordu. Korkudan olacak bir yandan da ikisi birden canhıraş bağıyorlardı.

Müzeyyen, torununa bir şey olacak diye korkuyor; torunu ise anneannesine bir şey olacak diye onu kurtarmaya çalışıyordu. Büyük bir azap çekiyordu Müzeyyen. Allah’a dua edip duruyor, kurtulmaları için canı gönülden yalvarıyordu. Allah’tan, bu kamyonlar çok büyük oldukları için yerle kamyonun kasası arasında, epey mesafe vardı. Müzeyyen, hayatında bu kadar çok korktuğunu hiç hatırlamıyordu. Kendisine değil, çok sevdiği torununa bir şey olursa diye ödü kopuyor; sırt üstü yattığı yerde, kamyonun dönüş istikametine göre dönmeye devam ediyordu. Şoför neden sonra, “Hoop... Hoop,” diyen bir ses duyup aniden durdu.

Muavinle birlikte alelacele aşağıya atlayan şoför, anneanne ile torununu, kamyonun altında, birbirlerine sarılmış ağlarken bulunca onları kamyonun altından çekip çıkararak nasıl özür dileyeceğini şaşırdı... Hemen su getirerek içirdiler. Müzeyyen, şoför ve muavinine “Nasıl böyle dikkatsizlik yaparsınız?!” diye söylenip duruyor, bir yandan da durup durup torununu öpüyordu.

Anneanne ile torununun, bu duygusal hallerinden etkilenen şoförle muavin de gözlerinin yaşarmasına mani olamadılar.

Demokrat Parti Kadınlar Kolu Başkanı

Müzeyyen, gür sesinin etkili tonuyla kibar ve yerli yerince konuşmasını bilen, çok iyi bir hatipti. Ona ayrı bir hava katan kültürü, çevresinde saygı uyandırıyor; özenli, zarif giyimi dikkat çekiyordu. Şık ve kaliteli giyinmeyi zaten sevdiğinden durumu elverdiği ölçüde, belki bir tane ayakkabı, çanta alır; ama en kalitelisini alırdı.

Demokrat Parti, kadınlar kolu başkanlığı için kültürlü bir hanım ararken Müzeyyen'i tanıyanlar, başkanlık için onu önerdiler. Derken bir gün Müzeyyen, Kilimli Kadınlar Kolu Başkanı oldu. Ara sıra bir cip, onu evden almak için geldiğinde kahverengi lütür mantosunu, şık, deri çantasını, küt topuklu, kahverengi ayakkabılarını giyip gidiyordu.

Seçim çalışmaları için meydanlarda nutuklar atıp kasabaları, köyleri geziyordu. Hatta bir gün nutuk atarken;

“Sularımız akıyor. Bu maden işçileri kardeşlerimiz, yüzleri kapkara, is içinde evlerine gidiyorlar. Hanımları, ‘Hoş geldin!’ diyerek karşıladığında yanağının neresinden öpecekler?” deyince çok alkış almış; lakin yanındaki arkadaş “Ama Müzeyyen Hanım, başka partilerin lehine konuştunuz,” dediğinde de çok şaşırmıştı.

Bir gezi için Adnan Menderes, Zonguldak’a geldiğinde Müzeyyen de Kilimli Kadınlar Kolu Başkanı olarak karşılamıştı onu.

Bir fotoğrafçı, sürekli ortalıkta dolaşıp resim çekiyordu. Müzeyyen, Adnan Menderes’le tam tokalaşırken resimlerini çekemedi diye fotoğrafçıya kızmış, elindeki resme bakıp bakıp günlerce üzülmüştü.

Dikkat Et Görmesin Kar, Biricik Baharın Kızım

Karadon Site'deki evler nihayet tamamlandığında bir kış günü alelacele taşınıverdiler. Henüz ara yollar yapılmadığı için hepsinin kışlık botları, çamur içinde kalmıştı. Yine de büyük bir memnuniyetle tepedeki bahçenin içindeki bu iki katlı eve yerleştiler. Burası hem çok güzeldi hem de kiranadan kurtulacaklardı. Deniz uzaktaydı; ama ayaklarının altındaymış gibiydi. Önlerinde; denizin mavisini ve ormanın yeşilini kuşbakışı görüntüsüyle seyredebilecekleri bir manzara uzanıyordu.

Eve alt kattan girince oda olarak kullanılabilen, içinde kocaman, siyah, demir döküm bir yerli kuzinenin yer aldığı mutfak bulunuyordu.

Müzeyyenler siteye taşınmışlardı taşınmasına; ama şimdi de Lale'yle Rezzan'ın okula nasıl gidip geleceği sorundu. Sitedeki çocuklar için hemen okul servisleri ayarlandı. Siteden, Çelikel Lisesi'ne konan servislerde, tek kız öğrenci Rezzan olduğu için tenteli arka kısmına oğlanlar, şoför mahallindeki boş koltuğa ise Rezzan oturuyordu. Bu arada Rezzan'ın liseden mezun olmasına az kalmıştı.

Bir gün okul çıkışı servise bindiklerinde Rezzan önde, şoförün yanındaki yerini aldı. Şoför, ön kapının bozuk olduğunu, düşmemesi için kapı tarafına doğru oturmamasını istedi. Servis şoförleriyle konuşmanın laubalilik sayıldığı o devirde, şoför mahallinin görülebildiği ufak camdan, her zaman olduğu gibi bakan oğlanlar, arabadan indikleri zaman Rezzan'a:

“Şoför sana ne dedi? Ne konuştunuz?” diye sabırsızlıkla sordular.

“Kapı bozuk olduğu için bu yana doğru otur dedi şoför,” deyince oğlanlar meraktan kurtuldular.

Ertesi gün okul çıkışı, herkes servisteki yerini alınca oğlanlar pür dikkat, tentenin arkasındaki camdan, şoför mahallini izlediler. Şoför, bu defa da Rezzan’a, kapının bozuk olduğunu, o tarafa doğru oturmamasını söylediğinde oğlanlar kamyonun üst saçına, yumruklarıyla vurup gü-rültü yaparak arabanın durmasını sağladılar. Ormanlık yolda durup aşağıya atlayan şoför:

“Ne oluyor? Ne istiyorsunuz?” dediğinde oğlanlar servisi boşaltıp hepsi birden aşağıya atlayarak, “Niye bozuk kapını yaptırmadın bakalım? Doğru garaja çekeceksin arabayı!” diye baskı yapmaya başladılar.

Şoför, derdini o kadar kişiye anlatamayıp arabayı garaja götürmek zorunda kaldı. Oğlanlar, garajda şoför değişikli-ği isteyerek, “Biz bu şoförü istemiyoruz,” diye tutturdular.

Rezzan, şoförün onun düşmesini engellemek için me-suliyetinden ötürü öyle dediğini bir türlü arkadaşlarına anlatamadı. En olmayacak şeyler karşısında bile herke-sin birbirini koruyup sahip çıktığı o günlerde, haber Latif Bey’in kulağına gidince olay hemen büyüdü tabii. Neyse ki Rezzan babasına, şoförün onun düşmesini engellediğini anlatabildi de olay anlaşıldı.

Müzeyyen, “Önce iyice anlayıp dinlemeden hemen si-nirleniveriyorsun Latif Bey,” diye sitem etti kocasına...

Latif Bey ertesi gün, derdini anlatabilmek için üzöldü-ğünü düşündüğü kızına, ciltli ve kilitli, şık bir günlük ala-rak ön sayfasına bir şiir yazıp Rezzan’a verdi.

Rezzan, aldığı bu hediye paketini merakla açıp Latif Babasının ona yazdığı şiiri görünce öylesine duygulandı ki. Kimbilir şiiri kaçınıcı okuyuşuydu bu.

“KIZIMA,

*Vücut akan bir sudur, adem bir umman kızımı,
Hayatın aslı budur, gayrısı yalan kızım.*

*Madem ki bir ummansın, çağlayıp akacaksın,
Neden dert ile yaksın, seni bu devran kızım.*

*Gönlünü sal sevince, düşünme fazla ince,
Oku vakti gelince, bahtına meydan kızım.*

*Mademki bir ummansın, çağlayıp akacaksın,
Neden dert ile yansın, biricik bağrın kızım.*

*Ömründe üç fasıl var, ikisi kış, biri bahar.
Dikkat et görmesin kar, biricik baharın kızım.”*

Rezzan, gözyaşlarını elinin tersiyle silerek ona bu kadar iyi bir baba olan Latif Bey’in yanına koşarak teşekkür etti; ama bu kez de hıçkırıklarını tutamıyordu.

Lale de öteki çocuklar gibi ayarlanan okul servisiyle gidip gelecekti Gelik’e. Okul paydosunda, servis otobüsleri onları bekliyordu her zaman. Çocuklar, okulda öğrendikleri marşları, şarkıları, türküleri söyleyerek neşeli bir şekilde gidip geliyorlardı. Lale için tüm bunlar çok eğlenceliydi. Eve geldiğinde ikinci kahvaltısını eder etmez, çizgi oyunu oynuyordu arkadaşlarıyla.

Okulların yaz tatiline girmesine iki-üç ay vardı. Çocuklar o gün okul çıkışı, servislerini beklemeye başladılar. Ama nedense hiçbir servis gelmiyordu. Artık beklemekten öylesine yorulup sabırsızlanmaya başladılar ki, Mü-

zeyyen'in, 'Geliş gidişlerde, Lale'ye göz kulak olun,' diye tembih ettiği beşinci sınıftan ağabey ve ablalar:

"Yürüyerek gidelim, böyle akşama kadar burada mı kalacağız?" deyince Lale de peşlerine takıldı.

'Kestirme olur,' diyerek orman yoluna sapınca kaybolmasınlar diye büyükler önde, küçükler arkada gidiyordu.

Lale, sek sek oyunu için yolda gördüğü kaymak gibi taşları toplamak için eğiliyor, sonra koşarak onlara yetişiyordu. Çantası güzel taşlarla dolmuş, epey ağırlaşmıştı; ama o taşlarının hiç birine kıyıp atamadı. Çantasının ağırlığı bir yandan, sırtındaki mantosunun ağırlığı bir yandan onu çok yormuş çok da terletmişti.

Evde Lale'yi bekleyen Müzeyyenler, merak içindeydiler. Bitişik komşularının çocukları, uzun bir bekleyişten sonra gelen servis otobüsleriyle evlerine varmışlardı bile. Fakat Lale hala ortalarda yoktu. İyice deli divane oldular. Komşularının çocukları, Lale'nin yayan yürüyen çocuklarla birlikte olduğunu söylediklerinde ev halkı rahat bir nefes aldı.

Neden sonra Lale, alı al, moru mor, yorgun bir vaziyette görününce Lale'nin elinden koşarak çantasını alan Müzeyyen şaşırıp kaldı.

"Küp gibi ağır bu çanta. Nasıl taşıdın? Ne var içinde bunun?" diyerek merakla çantayı açtı.

Çantanın, ağzına kadar çizgi oynamak için topladığı taşlarla dolu olduğunu görünce, "Bu kadar ağır çantayı nasıl taşımış?" deyip çok hayret etti.

Lale, hayatında ilk defa o gün, Müzeyyen'le Rezzan'dan azar işitti. Müzeyyen'in ağzından hiç kötü bir söz çıkmaz, çok sinirlendiğinde bile "Seni çirkin bohçacının kızı," derdi; ama torununa onu bile diyemedi.

“Seni...” dedi sustu. Sağ salım geldiği için şükredip servisi beklemediği için kızdı sadece. Dedesi Latif Bey ise ona muzip, sıcak bakışlarıyla bakıyordu. Lale işittiği bu azara çok üzüldü; zaten çok yorgundu. Koşarak üst kata çıktı ve divana yüzüstü yatıp hüngür hüngür ağladı. Biraz sonra da yorgunluktan sızıp kaldı.

Gözlerini açtığında ilk işi, kaydırak taşlarını alarak sek sek oynamak için aşağıya inmek oldu. Karnının açlığı, yorgunluğu aklına bile gelmiyordu. Lale sanki onca yolu yürümemiş, onca yükü taşımamış gibi zıp zıp sek sek oynuyordu büyük bir zevkle; her şeyi çoktan unutmuştu bile... Müzeyyenler çok şaşırdılar.

“Bir çocuk için oyun ne kadar önemli. Yorgunluğun ve açlığın önüne geçebiliyor...” diye düşündüler.

Her Sıkıntının Sonu Ferahlıktır

Müzeyyen, tatilini ailesinin yanında geçirmesi için Lale’yi, Karabük’e götürdü. Kara trenler, istasyonlar devamlı yaşamlarındaydı. İki şehir arasındaki gel gitler hiç bitmiyordu. Kara tren Lale için hem özlemi hem kavuşmayı temsil ediyordu. Anneannesine gitse annesini, annesine gitse anneannesini özlüyordu; ama Lale bu defa, ana babasını ve kardeşlerini çok özlemişti. Hiç taşınmak istemediği, gitmemek için annesine direndiği bu yeni evlerine alışmıştı bile. Artık Lale’nin Karabük’te okumasına karar verildi. Raci Bey, çocuğunun ailesinden çok fazla ayrı kalmasını istemiyor, “Onu özlüyoruz,” diyordu.

Bir kurban bayramında, Karabük’e gelen Müzeyyen, ördüğü Fenerbahçe futbol takımının formasını, minik erkek torununa armağan etti; Latif Bey de sarı, lacivert bir futbol

topu. Dedeleri her zaman “Tek vasiyetim var. Torunlarım Fenerbahçeli olacaklar,” diyordu; ama damadı Raci Bey Galatasaraylı olduğu için o da kırmızı, sarı bir futbol topu almıştı oğluna.

O sırada, mavi çini sobaya kömür atmak üzere kızgın kapağı yere koyan Nurdan, top peşinde koşan küçük Murat’ın, kızarmış kapağın üstüne bastığını görür görmez, telaşından elindeki kovayı nasıl fırlatıp attığını bilemedi. Çocuğunu hemen kucağına aldı almasına da oğlunun ayak tabanı feña yanmıştı. Yanık merhemleri sürüp istirahat et-sin diye yatırdılar; lakin Murat sessizce kalkıp merak ettiği koyuna bakmak isterken kapı önündeki terasta, bodruma düşünce hemen hastaneye götürüp başını sardırdılar.

Raci Bey, bu kadar yıl beklediği tek oğlan çocuğunun geçirdiği bu kazalara çok sinirlenince bayram Müzeyyenler’in burnundan geldi. Çok huzursuz ve üzgündüler. Aslında Raci Bey çok misafirperver bir insandı. Gelen insanlara adeta deli divane olur, ne yapacağını şaşırırdı. Onun için kimin başı sıkışsa, bir ihtiyacı olsa, Nurdanlara gelirdi. Raci Bey, misafir için kullanılan en güzel tabak ve bardaklarda, her gün kendi de yemek ister;

“En büyük misafir benim,” derdi.

Nurdan her sabah, altı da porselen olan çaydanlıkta demlerdi çayını. Kocası çay keyfine pek düşküdü. Hatta havanın güzel olduğu pazar günleri, odun kömürüyle yanan semaver, bahçeye çıkarılır, zevkle kahvaltı edilirdi. Bu bayram sabahı da çiçeklerin arasında yapılan kahvaltıda, Müzeyyen’in gözü gibi saklayıp zor günlerinde bile satmaya kıyamadığı; ama kızına çeyiz olarak verdiği, kıymetli porselen çaydanlık ve yemek takımı, Nurdan’ın elinden kayıp kırılmış, onu diğerleri izlemişti. Müzeyyen’in Nurdan’daki gençlik hatıraları, yavaş yavaş kırılmaya başlayın-

ca sonunda elinde hiçbir şey kalmamıştı. Çok üzüldü; ama yine de kızına bir şey diyemedi.

“Ay! Her şey ters gitti, çok sıkıldım; ama vardır bunda da bir hayır... Her sıkıntının sonu ferahlıktır,” diye düşündü.

BU KALEM İZLERİNİ ASLA SİLMEYİN!

Asude ile Galip'in, en son gelen fotoğrafının üzerinden yıllar geçmişti. Müzeyyen, onlardan bir daha hiç haber alamamış, iyice izlerini kaybetmiş, bu sızıyla yaşamaya o kadar alışmıştı ki... Fakat bir gün postacı, Müzeyyen'e umulmadık bir mektup bıraktı. Zarfa şöyle bir baktı; ama göndereni hiç tanımıyordu. Aceleyle yırtıp okumaya başladı.

“Müzeyyen Hanım, ben Asude'nin eşiyim. Yani sizin damadınız...” satırlarıyla başlayan mektubu okudukça heyecanlanıyor, kalbinin çarpıntısı, dışardan bile hissediliyordu.

Bu mucizevi bir mektuptu. Asude'nin evlendiği eşi, uzun araştırmalardan sonra Müzeyyen'in izini bulmuş; karısına, annesini görmesi gerektiğini söyleyip ikna etmişti. Ve işte sürpriz...

“Gelecek cuma, trenle orada olacağız,” diyordu. Önce Karabük'e uğrayıp kardeşlerini görecekler, oradan da Zonguldak'a geçeceklerdi. Müzeyyen adeta sevincinden deliye döndü.

“Nihayet... Nihayet...” deyip duruyor, evin içinde çılgınlar gibi dolaşıyordu. Sonunda kendini bahçede, bir ağağı

bir yukarı yürürken buldu. Ev ona dar gelmişti. Yıllardır eksik kalan bir yanının, çok geç de olsa tamamlanacağını hissediyordu.

Küçücük yaşta ayrıldığı Asudesi, üç oğlan annesi, genç bir kadındı. Üç tane daha torunu olmuştu demek ki...

“Artık bir annenin neler hissedebileceğini çok iyi biliyordur. Onları bulabilmek için nasıl çabaladığımı anlayabiliyordur,” diye düşündü.

Latif Bey’in eve gelişini zor bekledi. Gelmesine yakın yollara çıkıp ona müjdeyi verdi. Heyecan yoğunluğundan evlere sığamamıştı bugün. Evi, mahallenin en tepesindeydi ve Müzeyyen’in içinden, kapının önüne çıkıp ellerini hoparlör gibi yaparak bütün mahalleye, “Geliyorlar işte! Geliyorlar! Sonunda geliyorlar işteeee!...” diye avaz avaz bağırmak geçmiş, bu sevincini herkesle paylaşmak istemişti.

Neden sonra duygu yoğunluğu sakinleşince; “Onlar için hazırlık yapmalıyım,” dedi. Latif Bey, Müzeyyen’in bu sevincine ortak oluyor, onu çok iyi anlıyordu. Yıllarca çektiği sıkıntıları çok iyi biliyordu çünkü.

Müzeyyen, içinin kıpırtısından o gece hiç uyuyamadı. Kalbi hızlı hızlı çarpıyor, içi titriyordu. O kadar enerjikti ki hiçbir yere sığamıyordu.

Sabahın köründe Zonguldak’a inerek kapakları kabartmalı, ceviz ağacından yapılma, oval bir büfe satın aldı. Sarı yaldızlı kahve fincanları, mavi kristal likör takımları, yeşil kristalden ayaklı bir meyve tabağı, kadehler, bardaklar... Coşmuştu... Ne alacağını bilemiyor, sadece kendi kendine hazırlık yapıyordu seneler sonra göreceği çocukları için.

Her şey güzel olmalıydı. Her şeyi güzel görmeliydiler...

Komşuları, “Müzeyyen Hanım sevindiririk oldu,” diyorlardı birbirlerine.

Masal Ülkesinden Geliyorlarmış Gibi

Haldun, Tarık ve Nurdan, Karabük Tren İstasyonu’na erkenden gidip gelecek kardeşlerini sabırsızlıkla bekleme-ye başladılar. Acaba birbirlerini tanıyabilecekler miydi? Ne kadar uzun bir süre geçmişti. Kimbilir kaç yıl? Artık saymayı bile bırakmışlardı ümitsizlikten.

Kara trenin yaklaştığını muştulayan tiz düdük sesini duyduklarında kalpleri de trenin ritimli çuf puflarına eşlik ediyordu sanki.

İşte sonunda tren durmuş; gözler, vagonların pencerelerinde tanıdık yüzler aramaya başlamıştı.

Galip ve Asudeler, kılıf geçirilmiş deri bavullarını, buldukları bir hamala verip trenden inerlerken istasyondaki kardeşler de o puslu, soğuk, yağmurlu havada, lokomotif buharlarının oluşturduğu bulutların arasında, bir görünüp bir kaybolan, hasretle bekledikleri bu canları, sanki rüyadaymış gibi sanki bir masal ülkesinden geliyorlarmış gibi hiç kıpırdamadan seyrettiler.

Birbirlerine yaklaştıkça ne kadar gerçek bir şeyler yaşadıklarını fark edip koşmaya başladılar. Yıllarca birbirlerini görememiş kardeşlerin, bu karşılaşma anını, hiç kimse zihninden silemeyecekti. O sevinç, o kucaklaşma, o derin burukluk... Hiç anlatılabilir gibi değildi. Sadece herkes kendi yüreğinde yaşadıklarını bilirdi. Yılların ayrılık acısıyla kucaklaşıp boğazlarında düğümlenen hıçkırıklarını, yutkunarak geçiştirmeye çalışan bu insanları gören istasyondaki yolcular bile bu duygusal tablo karşısında hüzünlendiler.

Nurdan, Haldun ve Tarık için onlar, görkemli evin prens ve prensesi, kendileri de fakir evin çileli çocukları... Hep böyle düşünüp onlara hem gıpta etmişler hem de duydukları özlemle çoğu geceler, gözyaşlarıyla yastık kılıflarını ıslatmışlardı. Bu coşkulu kavuşmadan sonra bütün kardeşler Nurdanlar'a gittiler.

Her anın tadını çıkarmaya çalışarak hep beraber keyifle yemeklerini yediler. Sanki bayramdı bugün... Sanki şölen günüydü... Sanki herkesin düğünü vardı... Sanki tüm dünya, onların sevincine ortaktı... Hepsinde bir mutluluk, bir heyecan kasırgası...

Bu önemli günün hatırası olarak ilçenin tek fotoğrafçısını eve çağırıp grup halinde aile resimlerini çektiler.

Müzeyyen de inanılmaz bir coşku ve özlemle bekliyordu onları. Ama çocuklar üç gün sonra Karabük'ten Zonguldak'a geçebildiler.

Zonguldak İstasyonu'ndaki karşılaşma anını, hangi kalem yazabilir; hangi yürek, hangi duygu ifade edebilirdi?.. Bir annenin, yıllarca çektiği evlat hasretinin, yürek acısının nasıl dindiğini, hangi söz anlatabilirdi? Kızına ve oğluna öylesine hasretle öylesine sınıksız sarılmıştı ki ayırmak mümkün değildi. Öyle tarifi imkansız, öylesine duygusal anlardı ki o anlar. Bir Asude'ye, bir Galip'e, bir torunlarına sarılıyor, damadıyla gelinine durmadan teşekkür ediyordu.

Birlikte eve geldiklerinde onca yılın acısını çıkarırcasına her saniyenin tadını yaşıyor, ne ikram edeceğini şaşırtıyordu Müzeyyen. Onca yıldır onlara yapamadığı hizmeti yapmak için çırpınıyor, oradan oraya koşturup sevgiyle gözlerinin içine bakıyordu.

Torunları, merdiven çıkışındaki duvarını kalemle karladıklarında sanki sevinmiş; "Bu kalem izlerini asla silme-

yin! Bu izler, torunlarımın hatırası olarak hep orada kalacak,” demişti etrafındakilere.

Ömür boyu, kızı ve oğluyla karşılaştığı bu anı, hiç unutamayacaktı Müzeyyen. Güzel günler su gibi akıp rüya gibi geçip gitmiş, ayrılık zamanı gelmişti. Neyse ki artık gerçek ayrılık yoktu. İstedığı zaman görebilecekti çocuklarını.

“Allah damadımdan razı olsun,” dedi. Bugünleri de görmüştü ya gam yemezdi artık.

“Hayattaki bu acı sınavım da buraya kadarmış,” diyerek evlat özlemiyle kavrulduğu yıllarını düşündü.

Onca çile, onca hastalık, onca yürekleri sızlatan özlem bitmişti. Geçirdiği hüzünlü günlerin acısı, yüreğini yalayıp geçti birden. Kalbi çarpıyordu. Allah nasıl da sabır vermişti ona...

HEPSİNİ DE DOĞUR DEMEDİM Kİ...

Raci Bey, Karabük'teki tek katlı evini satıp eline geçen parayla ortaklıktan ayrılmış, kendi iş yerinin sahibi olmuştu.

Karabük'te tek katlı evlerden, yeni yeni apartmanlara geçiliyordu. Herkes tek katlı evlerde oturduğundan apartmanlar sanki lüksmüş gibi geliyordu insanlara.

Nurdanlar, bir apartmanın üçüncü katına taşındılar. Merdiven pencerelerinde bile mekanizmalı siyah deri perdeler vardı; ama çocukların oynayacak bahçeleri yoktu.

Lale, arkadaşlarının bahçesindeki dut ağacının tepesinden inmiyor, en iri dutları bulup iştahla yiyordu.

“Bu apartmanlar da hiç iyi değilmış,” diyor, kendini kısıtlanmış hissediyordu. Çocuklarının çok sıkıldığını gören anneleri, onları ağabeylerinin oturduğu Yenişehir’deki lojmanlara götürüyordu sık sık. Fabrika evlerinin bahçeleri, parkları bahçıvanlar tarafından rengarenk çiçeklerle yemyeşil çimlerle süsleniyor, bir Avrupa kasabası izlenimi veriyordu.

Nurdan yaz sıcaklarında, çocukları ya havuzlu bahçeye götürüyor ya da çok sevdiği kır gezileri için bahaneler yaratıp hanımlar ve çocuklarla birlikte, yakın mesirelere gidiyordu.

Yumurtaları haşlayıp taze soğanları soyuyor, köfteyle börek de yapınca her vesileyle haydi papatya dolu kırlara... Zaten çocukluğunu tam yaşayamamış Nurdan, çocuklarla sek sek, dokuz taş oynuyor; voleybol, yakantop, istop oynamaya bayılıyordu. İp atlamak ise hiç unutmadığı bir çocukluk tadıydı onun için. Galiba esas amacı kır gezisi değil, doya doya oynayamadığı bu oyunları oynamaktı. Oyun oynarken kendini kaybediyor, çocukluk günlerine dönüyordu.

Kışın, adını Jale koyduğu bir kızı daha oldu Nurdan’ın. Bebek gecikmeli olarak dünyaya geldiğinden ‘ha bugün ha yarın’ derken Nurdan on gün boyunca sancılı gezmek zorunda kalmıştı. Ebe de doğum için onların evinde kalınca çocukların okul düzenleri hepten bozulmuş;

“Daha olmadı mı? Daha doğmadı mı?” diyerek her gün sabırsızlıkla bekleyip bebeğin doğduğu o gün, en çok onlar sevinmişlerdi.

Oğlan delisi Raci Bey, ‘belki bir oğlan daha olur,’ diye çocuk yapmaya devam etmiş; ama bu defa da kızı olmuştu.

“Bebeğin ismi Jale olsun,” diyen Nurdan’a, “A kızım! Ben sana; ‘Lale, Hale, Jale isimlerini seviyorum’ dediysem, hepsini de doğur demedim ki...” diyen Müzeyyen, artık onun doğum yapmasını istemediğini belirtiyordu kibarca.

Raci Beyin çok daha fazla çalışması lazımdı artık. Allah’tan işleri çok iyi gidiyordu. Ellili yıllarda, parmakla sayılacak kadar çok az kişide araba olmasına rağmen o da bir tane almıştı. Ama ehliyeti olmadığı için maaşlı bir şoför kullanıyordu arabayı.

Nurdan’ı istemeye geldikleri gün, Raci Beyin; “Kimbilir? Günün birinde benim de durumum çok iyi olabilir,” sözlerini anımsayan Müzeyyen, şakayla karışık “Aferin damat! Sözünü tuttun,” diyordu zaman zaman.

O yıl, Müzeyyen ve Raci Beyler, özel arabalarına doluşarak Asude ve Galipler’i ziyarete, Adapazarı’na gittiler. Müzeyyen’in iki çocuğu da görev icabı oradaydı. Onları tekrar göreceği için o kadar mutluydu ki...

Adapazarı’ndaki o heyecanlı kavuşma anından sonra Müzeyyen’in çocuklarıyla birlikte yediği, mutluluk dolu bu akşam yemeğinde, içi sevinçten yine pır pırdı... Ne kadar da mutluydu... Yıllardır çocuklarıyla paylaşmadığı ne çok şey vardı... Galip’le Asude’yi seyretmeye doyamıyor, yüzlerine bakarken dalıp dalıp gidiyordu.

Asudeler, misafirleri için hazırlığa girişip yere yaydıkları yorganlara, yorgan iğnesi ile yorgan çarşaflarını kaplayıp yer yatakları hazırladılar.

Ertesi gün, Şapanca Gölü’ne doğru yola çıktılar arabalarla. Oldum olası akarsulara hayranlık duyan Lale, Sakarya Irmağı ve Çark Suyu’na bayılmıştı. En çok da demir korkulukları yarım daireler şeklinde yapılmış Sakarya Köprüsü’nden arabayla geçmek hoşuna gitmişti.

Göl ve etrafı çok ıssızdı. Ne bir tesis, ne bir ev, hiçbir yerleşim yoktu. Gölün kıyısında, yeşillikler içindeki ağaçların altına oturup kır sofralarını kurdular. Nedense o günlerde, insanlar göle girmediğinden Lale ve Nurdan, göle ayaklarını sokmak isteyince Asude yanlarına gelerek, “Aman göl birdenbire derinleşir. Hem su yılanları filan da olabilir. Burası deniz değil, bence girmeyin,” deyince vazgeçtiler.

Tuğladan ocaklar yakılarak ızgaralar pişirilince Raci Bey, hazırlanan sofraya şoförü de davet etti.

Oradakilerden birinin “O bizim aileden değil ki... Öteki ağacın altında yesin,” dediğini duyduğunda Raci Bey çok üzüldü.

Müzeyyen, “Aile toplantısı olduğu için öyle demişlerdir, üzülme. Onlar da haklı,” diyerek Raci Beyi teselli ederek arabuluculuk yaptı.

Adapazarı’nda iki gün daha kaldıktan sonra geri döndüler. Müzeyyen, onu çocuklarına götürdüğü için damadına defalarca teşekkür etti.

Babanın Elini Öp

Okulların açılmasına yakın, Raci Bey’in annesi, katarakt ameliyatı olmak için Sinop’un köyünden Karabük’e gelmişti.

Dört torunu da hiç görmedikleri babaannelerini görünce çok sevindiler. Önceleri geliniyle pek anlaşılamamışlardı.

Nurdan’a; “Çok müsrifsin, çok sabun kullanıyorsun,” diyerek söylenip duruyordu.

Raci Beyin işi sanayide olduğu için iş tulumları ve kıyafetleri kapkara ve makine yağı içindeydi. Çamaşır makineleri yoktu. Zaten olan evler yok denecek kadar azdı. O günlerde deterjanlar olmadığından çamaşırları ve bulaşıkları yıkamak için çok sabun gerekiyordu.

Kayınvalidesi, “Bulaşıkları ben yıkayacağım,” diyerek mutfağa girip çok sabun gitmesin diye bulaşıkları yağlı yağlı bırakıyordu.

Nurdan bu yüzden kayınvalidesini mutfağa sokmak istemiyordu. Bu defa da yaşlı kadın gücenip “Gelinim benim yıkadığım bulaşıkları beğenmediği için beni mutfağa sokmuyor,” diyerek akşam oğlu geldiğinde kırıldığını, darıldığını anlatıyordu.

Raci Bey artık bu durumdan bıkmış, annesine hürmetinden bir şey söyleyemiyor; ama haklı olduğunu düşünüp karısına “O misafir gelmiş. Sen idare ediver,” diyordu.

Bu kaynana, gelin anlaşmazlıkları, Raci Bey’i bir gün çileden çıkardı. Yıllar sonra gördüğü annesinin tarafını tutarak Nurdan ve çocuklarına sert davranmaya başladı.

Artık karı koca sürekli tartışıyorlardı. Bu tartışmalardan birinde, Nurdan sinirle ‘hayır’ derken kapıya elini vurunca kapıdaki buzlu cam kırılmış, kırık camlar elini kesmişti.

Raci Bey, kaptığı bir örtüyle hemen Nurdan’ın elini sararak hastaneye götürdü. Çocuklar ise şaşkın şaşkın olayları izliyorlardı.

Nurdan’ın koluna, hastanede dikiş atılmış, cam kırıkları ayıklanmıştı; ama bunalımlar had safhaya varmıştı artık.

Nurdan, Müzeyyen’i çağırarak ana evine dönmeye karar verdi. Raci Bey’in ters davranışlarına tahammül edecek gücü kalmamıştı.

“Anam bir yana, dünya bir yana,” deyip duruyordu kocası.

Müzeyyen geldiğinde o kadar dil dökmesine karşın Raci Bey’i bir türlü razı edemedi. Onu bugüne kadar kırmayan damadı, ‘hayır’ diyor, başka bir şey demiyordu.

Nurdan çocuklarıyla birlikte Zonguldak’a, ana evine dönmeye hazırlanırken Müzeyyen Lale’yi, Raci Bey’in iş yerine yollayıp “Allahısmarladık deyip babanın elini öp,” demişti.

“İlk göz ağrısı kızını görünce ayrılığa dayanamayacağını anlayıp belki, ‘Çocuklarımı özlerim, vazgeçeyim şu inadımdan.’ der,” diye düşünmüştü.

Lale, anneannesinin dediğini yapmış; ama babası ona elini vermemişti. Bu duruma çok şaşırان küçük kız, Müzeyyen’in ne yapmak istediğini hissetmiş; fakat başarısız bir şekilde, üzgün ve kırgın geri dönmüştü. Annesiyle babasını barıştırmayı becerememişti işte... Halbuki babalarının onları çok sevdiğini, çocuk ruhunda hissedirdi her zaman.

“Yoksa bizi sevmiyor mu?” diye düşünüp yol kenarındaki bir ağaç kütüğüne oturup eve biraz geç gitti.

Artık söylenecek bir şey yoktu. Çaresiz, üzgün, yepyeni bir yaşama doğru gittiklerini düşünerek ağır adımlarla trene bindiler.

Sanki babaları arkalarından yetişip; “Durun! Nereye gidiyorsunuz? Çabuk inin trenden aşağı!” diyecekti.

“Derdi tabii... Derdi; ama demedi...”

Zonguldak Tren İstasyonu’nda, onları Latif Bey karşıladı. Hepsi çok üzgündü. Ne yapacaklarını bilemeden, kara kara düşünüyorlardı. Nurdan ve öiri bebecik, dört tane

ufak çocuk. Bu işin sonu nereye varacaktı? Bu kadar çocukla nasıl boşanırdı?

Latif Bey, öz babadan daha öz, Nurdan ve çocuklarına kucak açtı. Zaten her ay başı aldığı ustabaşı maaşını, delikli maaş kartıyla birlikte Müzeyyen'e teslim ediyordu.

Rezzan, "Ben artık işe gireceğim," diyerek bu kadar kişiyi sırtında taşıyan babasının yükünü hafifletmek için üniversiteye gitmekten vazgeçip çalışmaya başladı.

Lale, en büyük çocuk olduğundan her şeyin daha farkındaydı ve bu duruma çok üzülüyordu. Bunu hisseden Latif Bey, torununu oyalamak için zaman zaman çok sevdiğini bildiği beş taş oynuyordu onunla...

Nihayet altı hafta sonra Raci Bey ailesini geri çağırarak onları almak için yeğenini Zonguldak'a yolladı.

"Babamızın bizi sevdiğini zaten biliyorduk," diyen çocuklar, bu duruma çok sevindiler.

Raci Beyin sinirleri yatışmıştı artık.

Annesi "Yavrum sen yuvanı yıkma!" deyip köyüne geri dönmüştü.

Havalar iyice soğuyup yeni yıl geldiğinde hindi dolması pişiren Nurdan, akrabalarını, arkadaşlarını çağırır, aile içinde toplanırlardı. Aile arasındaki bu yemekli davetlerde şarkılar söylenir, hoşça vakit geçirilirdi. Nurdan'ın sesi hem çok güzeldi hem de Türk Sanat Müziğindeki bir çok eseri, ezbere okuyabiliyordu. Raci Bey de bu toplantılarda, Nurdan'a mırıldanarak eşlik etmekten büyük keyif duyardı.

Nurdan'ın evlendiğinden beri en büyük eğlencesi radyo olmuş, sıkıntılı anlarını, radyodaki şarkıları öğrenip söyleyerek atlatmıştı hep.

Çocuklar böyle özel günlerde, onları eğlendiren Hal-
dun Dayılarının fıkralarına, taklitlerine bayılırlardı. Artık
onlar da mutluydu, evlerinde huzur vardı çünkü.

Nurdan, kuru ekmekleri suya batırıp yedikleri çocuk-
luk günlerindeki gibi ara sıra kuru ekmekleri suya ba-
tırarak yemekten, büyük zevk alıyordu. Annesinin yok
zamanlarında, çocukları eksik gıda almasın diye pişir-
diği akciğer (manco) yemeğinden de yapıp yerken eski
günlerini mutlulukla yad ediyordu. Belki yokluk içinde
büyümüşlerdi; ama anneleri onlara elinden gelen ilgi-
yi, sevgiyi göstermişti. O günlerin alışkanlığı mı yoksa
o günlerdeki huzuru içinde hissetmek için mi bilinmez,
zaman zaman bu yemekleri yapıp yemekten kendini ala-
mıyor, eski günlerdeki gibi bir zeytin tanesini bile hala
ikiye bölüp yiyordu.

Raci Bey ise boğazına düşkün olduğu için yenilip içil-
mesinden hoşlanır; “Doktor parası vereceğime, yiyecek
parası veririm,” der, iş dönüşü, elleri kolları dolu gelirdi
hep.

Müzeyyen “Bak!... Yuvasına bağlı, evcimen bir adam
Raci. Evine eli boş geldiğini görmedim. Kocanın kıymeti-
ni bil,” diyerek nasihat ederdi kızına.

Sosyete Bunlar Hanım, Sosyete

Müzeyyen, o kadar işinin arasında bir de terzilik ya-
pıyor, üç-dört tane zengin müşterisi, ona yetiyordu. La-
tif Bey, Fransız moda mecmualarından elbise kalıplarını
özenle çıkarıyor; Müzeyyen bu kalıplarla muntazam kıya-
fetler dikiyordu.

Yaz tatillerinde, kızının ve çocuklarının da dikişleri
oluyordu tabii. Çünkü tatili zor bekleyen iki kız torunu,

anneannelerinin yanına gitmeyi iple çekiyorlar, onun akide şekerlerini bile özlüyorlardı. Son senelerde, ona hiç rahat vermeyen müzmin bronşiti yüzünden, sigara içmeyip abur cuburla oylanmak isteyen Müzeyyen, dikiş makinesinin çekmecesinde; fındıklı, limonlu, tarçınlı, karanfilli akide şekerlerinden mutlaka bulunduruyordu. Her yerde akide vardı; ama anneannelerinininki bir başkaydı torunları için.

O yaz, civarın tanınmış bir ailesi, Rezzan'a görücü geldi. Mevki sahibi, kibar biriydi damat adayı. Rezzan, kalburüstü yaşamdan hoşlanıyor, sosyal seviyesi yüksek biriyle evlenmek istiyordu. Tam onun aradığı ölçülere uygundu doğrusu bu genç.

Müzeyyen, kızı uygun gördü diye 'olur' demişti onun bu talibine; ama Latif Bey, "Sosyete bunlar hanım, sosyete..." diyor istemiyordu.

Müzeyyen de "Sosyete olsunlar bey! Ne beis var bunda? Kız istiyor baksana," diye yanıtlıyordu onu.

Sütun gibi uzun ve güzel bacaklara sahip, çok hoş bir genç kız olan Rezzan'ın, talibi çok fazlaydı. Açık kumral saçları, dalga dalga omuz hizasına kadar inip karavel oluyor; iri badem gözleri, uzun kirpikleri ona ayrı bir hava katıyordu.

Sonunda, bu görücülerin teklifi kabul edilerek ev içinde sade bir nişan yapıldı. Damat bey, pırlantalardan oluşan, güzel bir nişan yüzüğü taktı Rezzan'a.

Henüz yıkanmış kameriyede oturup çaylarını içerlerken; hanımeli ve rengarenk güllerden; aslan ağızları, horoz ibikleri, eflatun leylaklar ve çeşitli kokulu çiçeklerden oluşan, şık buketler gönderiyordu nişanlısı her akşamüstü.

Lale koşarak bahçıvanın elinden aldığı bu buketleri, hayranlıkla seyredip o doyumsuz kokularını içine çekiyor, buketi gülerek teyzesine götürüyordu.

Müzeyyen, Rezzan'ın çeyizlerini yavaş yavaş hazırlıyor, kapı kapı dolaşan bohçacı kadınlardan çeyizlikler alıp dikiş nakış hünerlerini sergiliyordu yine...

Latif Bey, kızına evlilik hediyesi olarak tafta ve ipek üzerine, yağlıboya manzaralarla süslediği kırlentler yapıyordu. Hatta aylarca uğraşarak kızı için büyük bir yağlıboya tablo bile yapmıştı.

Damat beyi ara sıra yemeğe çağırıyorlardı; ama Latif Bey kıskançlığından kızına göz açtırmıyor; hatta nişanlı çifte, sinemaya gitmeleri için izin verse bile görünmeden gizlice takip ediyordu. Ya da birbirlerini tanımak için birlikte gezintiye çıkmak istediklerini söylediklerinde Latif Bey "Lale'yi yanınıza alın," diyordu.

Lale, bir elini teyzesine, bir elini eniştesine uzatıyor, öylece dolaşıp duruyorlardı. Rezzan, o yaz tatilinde evlenecekti. Düğün yerine nikah yapılmasına, sosyete de yeni moda olan balayına çıkılmasına karar verildi.

Nişan bohçasında gelen şık mavi kumaştan, nikah için görkemli bir elbise dikilip başına tüllü bir şapka alındı.

Karabük'teki Lale, teyzesinin nikahına gideceği için çok sevinçliydi. Bu arada maalesef Raci Bey'in ağabeyinin ölüm haberi geldi Sinop'tan. Yıllardır ağabeyini görmeyen Raci Bey, çok üzüntülüydü. Onu hem çok özlemiş hem de göremeden kaybetmişti. Annesinin yanında bulunup cenaze törenine katılmak istedi. Rezzan'ın nikahı da aynı zamana rastladığından Nurdan'a "Sen trenle Zonguldak'a

nikaha git. Hale'yle Jale'yi de yanına al. Ben, Lale'yle Murat'ı alıp arabayla Sinop'a gideyim," dedi.

Bavulları hazırlanırken şoföre haber vererek Sinop'a gideceklerini söyledi. Lale, çok sevdiği teyzesinin nikahına gidemediği için üzgündü. Nikaha, Asude ile Galip de gide-memiş, hatıra olarak kıymetli ev hediyeleri yollamışlardı.

Rezzanlar, nikahtan sonra balayına çıkıp Marmara ve Ege'yi dolaşarak en lüks otellerde konaklayıp Zonguldak'a dönmüşlerdi.

Bütün çocuklarını evlendiren Müzeyyen, bu günleri görebildiği için mutluydu.

ÇAY KEYFİ

Kızlar, adet olduğu üzere yaz tatillerini Müzeyyen'in yanında geçirdiklerinde Hale: "Ben annemi, babamı özledim," diyerek ağlamaya başlayınca Lale kardeşini ayıplar, onlara bu kadar itina ile bakan anneanne ve dedesine ayıp oluyor diye üzülürdü.

Dedeleri her akşam, 'Ben Kemal Deniz...' diye başlayan spor saatini, mutlaka hararetle bekler; köstekli saatini, pantolonunun saat cebinden çıkarıp iki dakikada bir bakarak programın hemen başlamasını isterdi.

E. K. İ'nin ikiz evlerindeki komşuları, Galatasaraylı; Latif Bey de koyu Fenerbahçeli idi. Galatasaray ve Fenerbahçe maçının olduğu pazar günleri, radyolar sonuna kadar açılır; maç daha başlamadan iki kapı komşunun, üst kattaki deniz manzaralı odalarının pencereleri de ardına kadar açılırdı tabii... Bir pencereden Latif Bey'in dirseği,

bir pencereden komşularının dirseği çıkardı. Karşılıklı Fenerbahçe, Galatasaray atıflarıyla maç dinlenir, hangi takım yendiyse yenilen tarafa yapılan nispetler artardı. İki büyüğün karşılıklı bu heyecanına, çocuklar da katılır; ama her şey saygı çerçevesinde olurdu.

Latif Bey'in Fenerbahçe tutkusu, o kadar coşku doluydu ki... Torunlarına bile; "Tek bir vasiyetim var. Fenerbahçeli olacaksınız," diyordu boyuna.

Hatta evlerindeki maden ocağı işçisi bir bibloyu, yağlıboya ile boyayarak ayağına bir top yapıp Fenerbahçeli bir futbolcu haline getirmişti. Lakin Latif Bey, en çok resimle uğraşmayı seviyordu. Zaten mesleği icabı çok güzel teknik resimler çiziyordu; ama biri işti, biri zevk... Yağlıboya, kuru boya ve hat çalışmaları yapar, zor şartlarda aldığı kaliteli yağlıboya takımı ile denize baka baka tablolarını zevkle boyardı.

Bir tablosunda, Süleymaniye Camiini yağlıboya ile yapmış, tahtaları kıl testere ile keserek yazdığı kabartma duayı, tabloya yapıştırmıştı.

Öylesine yetenekliydi ki elektrikle çalışan, şofben benzeri bir alet yapmış, su ısıtma gibi bir dertleri olmadan banyo yapabiliyorlardı. Fakat su belli bir sıcaklıkta kalmayıp devamlı ısındığından çocuklar kaynar suda yıkanmak zorunda kalıyorlardı. Müzeyyen onları çok çabuk yıkayıp çıkaracak derken gözlerine sabun kaçıyor, banyo günlerinden nefret ediyorlardı.

Kapı önündeki beton zemine bir kameriye yapıp hanımeli, tahtadan yaptıkları bu çardağa sardırılmışlar; güneş gören yerlerdeki açıklığı ise hanımeli tepeyi tam örtene kadar herkesin yaptığı gibi bahçelerindeki taze defne yapraklarıyla örtmüşlerdi. Bitişik komşularının çardağına sardırıldığı pembe, kırmızı renklerdeki sarmaşık güllerinin

ve hanımelinin birbirine karışan kokularını soluyarak yedikleri akşam yemekleri, ne güzel, ne tadına doyum olmaz bir hazdı... Yemek yerken etraftan yayılan hanımeli, gül, nane kokuları iştahlarını arttırır, değişik bir mutluluk dolardı içlerine.

Akşamları, kameriye altındaki tahta masalarına, karşılıklı olarak koydukları tahta divanlarda oturur, masayı akşam yemeği için zevkle hazırlarlardı. Müzeyyen, mutlaka güzel bir masa örtüsü serip özenerek yaptığı yemekleri sunardı. Lale de her akşamüzeri, hanımeli ve rengarenk güllerden bir demet yapıp vazoyla masanın ortasına koyar, bahçeden topladığı taze nane ve soğanları, anneannesine verirdi. Müzeyyen'in pişirdiği mis gibi nane kokulu, zeytinyağlı yemeklerin tadına da doyamazlardı... Latif Beyin, küçücük bir teklik kadehiyle karafakisi mutlaka bulunurdu masada. Bir kadehten fazlasına müsaade etmeyen Müzeyyen'in sözünü dinler, daha fazla içmezdi.

Güneş kıpkırmızı bir tabak gibi denize batarken akşam yemeği yenirdi. Çocuklar gurup vaktini hararetle beklerler;

“Güneş bu akşam hangi şekle benzeyerek batacak,” diye merakla seyrederlerdi. Bazen bir bulut, şekilden şekile sokardı batan kıpkırmızı güneşi. Güneşin batmasına yakın, herkes hortumlarını takar, bahçelerini sulardı. Hanımeli, gül ve leylaklardan yayılan misklerin, buram buram ıslak toprak kokusuyla karışımı, insanı huzurlu kılardı.

Müzeyyen Lale'ye:

“Burası senin bahçen, ne istersen dik,” diyerek yirmi metre karelik bir alan sınırlamıştı. Lale; mısır, fasulye tohumları ekmiş, salatalıkla çilek de yetiştirmişti. Diktiği bitkilerin seyrini her gün gözlüyor, aşamalı gelişimlerini sevinçle karşılıyordu. En kıymetli bitkisi, yerde sürünen

ileklerdi. nce açan minik beyaz çiçeklerinin ardından, yeşil yeşil çıkan bebek çilekleri seyrediyor, yavayava kırmızıya dönen bu noktalı meyveyi her gün kokluyor; ama asla yemiyordu. İyice olgunlaıp irileince heyecanla toplayıp akam yemeğinden sonra ev halkına büyük bir keyifle sundu. Müzeyyen, sevgiyle Lale'yi kucaklayarak onu yanaklarından öpüp kutladı. Torununa doğ a sevgisini ğrettiğ i için çok mutluydu.

Lale uykudan uyanır uyanmaz, arka bahçedeki büyük kayanın, kuytu kalan toprak kısmında yetişen, açık efla-tun, minnacık bir demet dağ menekesinin açıp amadığ ına bakar; eğer o gün menekesi ona ieğ ini armağan ettiyse dünyalar onun olurdu. Minik menekesinin gi-zemli kokusunu içine eker, kulağ ına gelen ku cıvıltıla-rıyla denizin yosun kokusu, onu mest ederdi. Havalarda kuşlar gibi uçacak kadar hafif hissederci kendini. Bir kou hanımeline gidip hanımeli ieğ inden bir sap koparır, sarı çiçeklerin ortasındaki uzun toplu iğ neye benzeyen iplikiğ i eker, içindeki balları çıkarıp bitkinin öz suyunu içerdi arılar gibi...

Müzeyyen bilirdi torununun üstünde geceliğ iyle menekesinin başında olduğ unu... Yüzünü bile yıkamadan menekene kouyorsun demezdi hiç. Ondaki bu doğ a tutkusunu, o ğ retmişti torununa. Kahvaltıyı hazırlayınca seslenir; Lale de ona, baygın kokulu, bir demet yabani meneke sunardı.

Çocuklar burada çok zgr ve mutluydular; sanki on-lar için kurulmuş bir masal dünyasıydı burası. Her taraf yemyeşil sık orman ve fundalık. Karlarında; deryada yüzen gemiler, yelkenliler ve güneşin kıpkırmızı hali...

“Herhalde dünyanın en güzel ormanlarından birisi de burasıdır,” diye düşünür, ağustos ayından itibaren böğürtlen toplamaya başlayarak en iri, en siyah, en kokulu böğürtleni kim bulacak yarışmaları yaparlardı. Elleri, kolları, bacakları böğürtlen çalılarının dikenlerinden çizik çizik olurdu; ama kocaman, mis kokulu böğürtlenlerin tadında, hepsini unuturlardı.

Akşam üzeri çocuklar oyuna dalıp ikindi kahvaltısına gelmeyi unuttuklarında Müzeyyen, torunlarına seslenip ortalarına genellikle ceviz koyduğu, zeytinyağlı anneanne kurabiyelerinden verirdi. Çocuklar takmıştı bu ismi; anneanne kurabiyesi. Hiçbir şey bulamadığında ekmeğin üzerine yağ sürüp toz şeker ekerdi. Çocuklar o zaman acıktıklarını anlarlar, böğürtlen lekesi içinde kalmış yüzlerindeki gülümseyişle bu toz şekerli ekmeğin bile ayrı bir tadı olduğunu düşünürlerdi.

“Patini ver!” dediklerinde her zaman elini uzattığı için ‘Pati’ adını taktıkları köpekleri de eğlencelerine dahil olur, etraflarında hoplar zıplardı. Lale’yle Müzeyyen, onu çok seviyorlardı. Bir gün köpeklerinin, sokaktaki başıboş köpekler için atılan yiyeceklerden yiyerek zehirlendiğini anladıklarında ne yapacaklarını şaşırdılar. Müzeyyen hemen köpeklerinin özel tasına, sarımsaklı yoğurtlar hazırlayıp yedirdi; ama hiç fayda etmedi. Köpekleri, bir ara ormana kaçarak orada ölmüştü. Sanki çektiği ıstırapı göstermek için kaçmıştı dağlara... Çocuklar, günlerce yasını tutup oyun bile oynamadılar.

Müzeyyen bu arada, boş boş kameriyede oturan torunlarına, kumaşın içine pamuk doldurarak bir bez bebek dikti. Çocuklara, parça parça kumaşlar verip bebeklerine nasıl iç çamaşırı ve elbise biçip diyeceklerini öğrettiğin-

de büyük bir merakla elbise diken torunları, köpeklerini unutmuşlardı bile...

Çocukların iğne iplikle haşır neşir olmaktan mutlu olduklarını gören Müzeyyen, bir kumaşa çiçek motifleri çizerek kasnakta nasıl nakış işleyeceklerini öğretti, anneanneden toruna diyerek...

Çocuklar, bazen uykularından fedakarlık ederek sabahları erkenden kalkıp serin havada üşümemek için hırkalarına sarınarak güneşin doğuşunu izler; kıpkırmızı renklerin cümbüşüyle doğan güneş yükseldikçe ışınlarının sıcaklığıyla yavaş yavaş ısınırlardı. Rengarenk doğa ve masmavi denizin görüntüsü, bir tablo gibi önlerinde dururken ormandaki yabancı çiçeklerin, bitkilerin, ıtırların üzerinde oluşan sabah çiynin etkisiyle burunlarına dolan; o buruk ve keskin baharatlı kokuyla mest olurlardı.

Tepedeki evlerinden, kuşbakışı gibi uzaktan denize baktı. Lakin dedeleri onları denize değil, ormandaki dere kenarına götürürdü. Çocuklar için eğlenceli günlerdi kır gezileri. Müzeyyen, haşladığı yumurtaları, kuru köfteleri, börekleri itina ile geniş hasır sepete koyar; sarma işi beyaz masa örtüsü ve peçeteleri ile kırdaki bile şık, temiz bir yer sofrası hazırlardı.

Latif Dedelerinin yaptığı uçurtmaları uçurmak, Müzeyyen'in çiçeklerden yaptığı taçları takmak, çocukların çok hoşuna giderdi.

Müzeyyenlerin evinden, her akşam mutlaka şarkı sesi yükselirdi. Telgrafın tellerine, kuşlar mı... gibi şarkıları, Nurdan gibi Latif Bey de her gün okurdu.

Akşam yemeğinden sonra yukarıdaki odaya çıkar, pencerenin kenarında, ceviz ağacından yapılmış koltuğuna

oturup bir nağme tutturdurdu. Müzeyyen de alt kattaki mutfakta, Latif Beyin köpüklü, orta şekerli kahvesini, siyah demir döküm, yerli kuzinenin üzerinde pişirirdi.

Lale, bu koca kuzineye yetişebilmek için ayaklarının ucuna basarak cezvenin başında bekler; anneannesi daha fincana koyar koymaz, tepsiyi kapıldığı gibi dökülmesini önlemek amacıyla titreyen kahvenin içine bakarak merdivenlerden ağır adımlarla çıkar; dedesinin önünde hürmet ve saygıyla eğilip kahve fincanını sunardı. Latif Bey çok mutlu olur, “Eyvallah!” diyerek torununu dizine oturtur, hem kahvesini yudumlar hem de öyküler anlatırdı Lale’ye.

Müzeyyen kahveyi çekirdek olarak alıp tavada iyice kavurur, tam kıvamına göre kavrulan kahve tanelerini, kahve değirmeninde çekerti. Bu akşamlarda her taraf mis gibi kahve kokusuyla dolardı buram buram... Lale, anneannesinin karnına dayadığı pirinç değirmeninin kolunu, hızlı hızlı çevirerek daireler çizmesine dalar, ara sıra sert gelen bir kahve çekirdeğinin takılma sesini dinlerken uyuklardı. Kritt... tritt... Kırıtt...

Müzeyyen, torunları için bahçenin yan tarafına bir kümes yaptırmış, her gün yumurta veren bir-iki tavuk besliyordu. Sabahları ilk işi, sıcacık yumurtaları toplamak olur, kabuğun tepesini kırıp tuzlayarak torunlarına çiğ olarak içirirdi. Çocuklar önceleri hoşlanmamışlar; ama sonraları zevk haline getirip çiğ yumurtaları kendileri içmişlerdi.

“Yumurtaları kaynatarak yemek daha sağlıklıdır hanım. Sakın bir daha çiğ içirme! Hasta olmasınlar.” diyordu Latif Bey Müzeyyen’e...

Kahvaltı bile zeytinyağı, limon soslu zeytinle beraber yine mis gibi naneler toplanarak yapılırdı. Çocuklar iki

bardak çayı ancak sabah kahvaltılarında içerlerdi. Müzeyyen başka zamanlarda asla vermez; “Çok çay çocuklara dokunur, siz büyüyünce istediğiniz kadar içersiniz, şimdi süt ya da kakao için,” derdi.

E. K. İ.’nin kurduğu, her ihtiyacın satıldığı, Ekonoma adı verilen alışveriş merkezinden, çikolata kokulu, halis has kakaoları alır, akşam üzeri çay saatinde, çocuklara kakao yapardı.

Müzeyyen her sabah, akşam yemeğinden artan yiyecekleri doldurduğu sefertasını, kocasının eline vererek onu güler yüzle işe uğurlardı. İşten dönüş vaktini de ayarlar, Latif Bey gelmeden on beş dakika önce, çayı kuzinedeki porselen demlikte demlerdi. Demliğin ibriğine, kıvrırıp rulo yaptığı kağıtları tıkar, iyi demlensin diye üstüne havlu örterek çayı dinlenmeye bırakırdı.

“Demlik hava almazsa çay iyi demlenir,” derdi hep.

Bir koşu lavaboya gidip yüzünü yıkayıp kremler, kaşlarına rastık, gözlerine sürme çekerti. Omuzlarına kadar dökülen saçlarını, limonlu su ile ıslatır, dalgalı dursun diye saçlarını iki serçe parmağının arasında kalacak şekilde sıkıştırıp şekillendirirdi. Deniz dalgası gibi inişli yokuşlu saçları olunca sırtına; temiz, mis gibi sabun kokan elbisesini geçirirdi.

Ekmeğin üzerine, turuncu renkli ithal peynirden koyup jet ızgarayı da üstüne kapattığında peynir eriyip ekmeğin yanlarından süzölüp akar, üstü nar gibi kızarırdı. Bu ekmeklerin ayrıcalıklı tadını, kokusunu torunları çok sever, bir an önce dedelerinin gelmesini beklerlerdi.

Müzeyyen çayları demlerken çocuklar, bir kova suyla kapının önündeki betonu yıkarlar; ayıp olmasın diye ara sıra bitişik komşununkini de süpürüp yıkarlardı.

Uzaktan, sırtında gocuğu, elinde sefertası ile Latif Bey'in geldiğini gören torunları, koşarak kucağına atılırlar; "Hoş geldin dedecim, hoş geldin!" diyerek sevinçle karşılayıp onun 'gocuk' dediği, deri ceketinin kokusunu içlerine çekerek "Dede kokuyor," derlerdi.

Müzeyyen, akşamüstü kahvaltılarını, sanki Japonların çay töreni gibi zevkle hazırlar; demli, mis gibi çayın zevkini, denize baka baka çıkarırlardı. Latif Bey de günün yorgunluğunu bu çay zevkinde atar, neşesi yerine gelirdi; ama bir gün, alışveriş için Zonguldak'a inmiş, çok sinirli dönmüştü.

"Ne oldu Latif Bey?" diyen karısına:

"Kimse bana 'bey' demesin! Ben Latif Ustayım, Latif Usta!"

Kocasının neden yüksek perdeden konuştuğunu anlamaya çalışan Müzeyyen "Ne oldu?" dedi en yumuşacık sesiyle.

"Ne olsun? Gençliğimde çalıştığım iş yerindeki mühendisler, işe yaramaz diye atılan artık maddelerin, nasıl değerlendirilebileceğini, nasıl işe yarayabileceğini anlattığım tasarımı, müdüre sunmuşlar; teşekkür, taltif almışlardı. Zonguldak'ta tesadüfen bu insanlarla karşılaştım. Onlar bey... bey!.. Ben ustayım, usta!.."

Müzeyyen kıs kıs güldü, geçirdiği o kadar çok deneyimi vardı ki...

"İlahi Latif! Sen buna mı üzülüyorsun? Bunun doğanın bir kuralı olduğunu bilmiyor musun? Ne demiş atalarımız, 'Büyük balık, küçük balığı yutar.' Bu böyledir her zaman. Hiç canını sıkma," dedi.

Latif Bey, denize batmak üzere olan güneşe karşı, buruk çayını yudumlamaya başlamış, eski neşesine kavuşmuştu.

“Eyvallah Müzeyyen, seninle ve şu doğadaki rengarenk çiçeklerin doyulmaz kokularını saçtığı bu havada, şu sunduğun sıcacık çayla insanda sinir filan kalmıyor,” diyerek güldü.

TURUNCU KAR ÇİÇEKLERİ

Lale o yıl Müzeyyen’in yanında okuyacaktı. Hale:

“Ben de burada okuyacağım,” deyince ikisi de o yıl orada kaldılar.

E.K.İ. Site’de, çok şık bir sinema yapmış; her gün alt yazılı Hollywood filmlerini, bedava oynatıyordu. Yalnızca pazar günleri oynayan siyah beyaz Türk filmleri paralıydı. O da sadece bir liraydı.

Bu rengarenk müzikal filmlerin güzelliği, akıldan hiç çıkmayan sahneleri, çocukların sürekli hayallerinde olduğundan her filme mutlaka giderlerdi. O günlerde Lale, kırazlı hasır şapkasını takıp anneannesinin özenerek diktiği kıyafetlerini giyer, Müzeyyen de ona, elli kuruş verip “Yirmi beş kuruşla gazoz, yirmi beş kuruşla leblebi çekirdek alırsın,” derdi.

Evin büyükleri, genellikle gece seansına sinemaya giderler, on bir gibi dönerlerdi. Lale, Hale’nin olmadığı zamanlarda, gece evde yalnız kalmaktan çok korkardı; ama büyüklerine hiç belli etmeden, “Ben hiç korkmuyorum. Siz rahat rahat gidin,” diyerek huzurla filmlerini seyretmelerini isterdi.

Müzeyyen, torunu belki uyuyakalır diyerek uzun, demir oluklu, paslı anahtarla kapıyı kilitler, yanına alırdı.

Lale, alt kattaki divanın üzerine oturarak camdan bakar, gya hikaye okuyarak vakit geçirir, saatin hemen on bir olması için dua ederdi.

Büyüklerin sinemaya gittiği bazı sonbahar geceleri, öylesine rüzgarlı ve yağışlı olurdu ki... Rüzgarın uğultusu ve iri yağmur damlalarının eşyalara çarpmasıyla oluşan kuvvetli tıkırtılar, fırtınanın dışarıdaki eşyaları devirmesiyle çıkan gürültüler ve cama vuran iri yağmur taneleri, hem korkutucu hem de kasvetli bir hava yaratırdı.

Lale hemen ciltli, bin bir gece masal kitabını eline alır, tekrar tekrar okurdu. Bu masallardaki garip ve ürkütücü yaratıklar, onu daha çok korkuturdu; ama yine de masallara sığınmayı, o büyülü dünyaya girmeyi yeğlerdi.

Kışın çok fazla kar yağardı. ylesine yağardı ki alt bahçeyle üst bahçeyi bağlayan taş merdivenin yanındaki boşluk bile dolar, merdiven görünmezdi. Sanki o merdivenleri kullanıp düşseler, o kar yığınının içinde kaybolurlar diye korkarlar, hep alt kapıdan girip çıkarlardı.

Sabahları kapıyı açtıklarında okula gidemeyecekleri kadar kar yığılı olurdu önlerinde. Latif Bey'le Müzeyyen, kürekle karları atarak torunlarının okula gidebileceği bir yol açar, kaymasınlar diye kuzinedeki külleri bu yola dökerlerdi.

Lale bir gün; "Okulun kütüphanesinde oyalanınca eve gitmeye geciktim. Anneannem çok merak etmiştir şimdi beni," diyerek irkildi.

Hemen yola çıktı çıkmasına; ama okulla ev arasında, kuvvetli bir tipiye tutuldu. Yolda ondan başka kimse yoktu. Bir yandan yağan iri kar taneleri, bu dağ yolunda esen süratli fırtınayla yüzünde kamçı gibi şaklıyor, rüzgar ve

kardan soluk alamıyordu. Başındaki atkıyı, ağzına burnuna doğru doladı; lakin fırtına ona zor adım attırıyordu. Yere düşüp tipiden ötürü nefes alamamaktan çok korkuyordu.

“Herhalde çöldeki kum fırtınaları böyle oluyor; ama hiç olmazsa soğuk değildir,” diye düşündü.

Köşeden zar zor evlerini seçebildiğinde elleri ve yüzü mosmordu. Eve ulaşabileceğini tahmin bile etmemişti... Çok zor nefes alıyordu; ama yaşadığı için mutluydu. Hemen kuzinenin yanına gidip ısınmak istedi; fakat elleri ve ayakları ani sıcaktan daha çok sızlamaya başladı. Müzeyyen torununa, hemen sıcaklığın karşısına geçmemesini ve bir daha geç kalmamasını söyleyip “Ya tipiden yere kaplanıp orada kalsaydın! Donardın Vallahi! Ne yapardım ben o zaman? Ne cevap verirdim annenle babana...” diye kızarak söylendi durdu.

Zor geçiyordu Karadeniz’in yüksek dağ kısımlarında oturanlar için kış mevsimi. Okula gitmek, işe gitmek, alışverişe çıkmak çok güçtü bu doğa şartlarında; fakat kar ve yağmurun güzelliğini de hiçbir şeye değişmezlerdi doğrusu. Bir renk, doğada bir hareketlilik, bir güzellik, bir değişiklikti. Buz gibi; ama tertemizdi soludukları hava. Yanan kuzinenin çıtırtıları... Titreyerek eve geldiklerinde onları karşılayan sıcacık ortam, kuzinenin üzerindeki demlenmiş çaydan, odaya yayılan buruk koku... Çılgınlar gibi oynadıkları kartopları, kızakla kayma yarışları... Kışın aç kalan serçelerin, attıkları yiyecekleri kapışıp şakımaları... Her şey çok güzeldi burada. Dört mevsimi doyasıya yaşıyorlar; doğanın bu değişik ortamlarında, enerjiyle doluyorlardı.

Müzeyyen, bu kış günleri için bütün bütün portakallardan, mandalinalardan, şeftalilerden yaptığı reçelleri,

büyük cam kavanozlara sıra sıra doldurur; sabah kahvaltılarında, bütün olarak çıkartıp dörde böler, sofraya koyardı. Lale en çok, Müzeyyen'in şeffaf görünümlü, çiğnerken kıtır kıtır ses çıkaran, anneannesinin kendine özgü usulle yaptığı kabak reçellerine bayılırdı. Dişlerinin arasında çiğnerken ayrı güzel, tadı ayrı güzeldi.

Sitenin evleri arasındaki yollar, genelde merdivenli ve dardı. Bu dar yollarda yükler ancak katırlarla taşınabiliyordu. E.K.İ.'nin toz kömürlerinin kalıplanmasıyla oluşan, parlak, yassı deve kuşu yumurtalarına benzeyen kömürlerini katırlar taşır, ev ev dağıtılırdı.

Lale, siyah kurabiyelere benzettiği bu kömürleri, kuzineye atmaya bayılır; "Kuzine kurabiyeleri yiyor," diye el çırpardı.

Odunlar ve içme suları da katırlarla dağıtılırdı. Müzeyyen, tertemiz, şeker gibi içme sularını, önce toprak su testisine doldurtup üstüne kayınvalidesinden kalma dualı tasını kapatırdı. Çoluk çocuk bu tasla toprak testideki buz gibi suyu içerlerdi.

Pazar günleri, her taraf karla kaplıyken sıcacık kuzinelerindeki çıtırdayan sesleri dinleyerek yapılan gazete keyifleri bir başkaydı. Evlerine her gün bir tane; ama pazar günleri, ilaveleriyle kalınlaşan üç tane gazete alınırdı.

Bir gazeteci çocuk, omzuna astığı siyah deri gazeteliğin içini, çeşitli gazetelerle doldurur, "Gaztecii... gaztee..." diye bağırarak karlara bata çıka, buz gibi olmuş ayaklarıyla evleri dolaşıp gazete satardı.

Çocuklar mutlaka içi senin, dışı benim, tartışmaları yaparak yerlere yayılıp önce çizgi resimli öyküleri okurlardı. Latif Bey, Gordon Flash'taki kurgu bilimlerin, bir gün gerçek olacağını, insanların aya bile gidebileceğini, televizyon ve telefonların her yere gireceğini, görüntülü telefonların

bile çıkacağını, insanların uzay yolculuklarının gerçek olduğunu söylerdi.

Müzeyyen kocasına gülerek bakıp “Çok hayalperestsiniz Latif Bey!” derdi. Okuma gözlüklerinin üstünden muzipçe karısına bakan Latif Bey “Fena mı Müzeyyen Hanım. Sizinle evlenmeyi hayal ettiğim o günler, bana da çok hayalperestinişim gibi geliyordu,” diyerek cevaplardı.

Müzeyyen, torunlarını hafta sonu tatilinde yıkar, saçlarını uzun uzun tarayıp hasta olmasınlar diye kuzinenin karşısında kuruturdu. Sabah kahvaltısından artan çayın demini, bir tasa koyup Lale’nin uzun ve gür saçlarını, her gün bu suyla ıslatarak taradığından olacak Lale’nin saçları kızıl kahve tonuydu. Bir gün Müzeyyen, muayene için Zonguldak’taki doktora gittiğinde Lale’yi de yanında götürdü.

Anneannesi her Zonguldak’a inişte, torunu Lale’ye, piyasaya daha yeni çıkan peynirli sandviçlerden alırdı. İnce uzun, tazecik sandviç ekmekleri arasınakonan, hakiki eski kaşar peynirli sandviçler çok lezzetli olurdu. Biraz pahalı sayılırdı; ama çok kaliteliydi. Lale bu sandviçlere bayılır, Müzeyyen ne zaman Zonguldak’a inse “Anneannecim, bana o sandviçlerden alır mısınız?” der, Müzeyyen’in Zonguldak’tan gelmesini dört gözle beklerdi.

Anneannesiyle Zonguldak’a beraber indikleri o gün de ilk işleri, Lale’ye o sandviçlerden almak oldu. Çarşıdaki başka işlerini görüp doktora gittiklerinde anneannesinin fazla sigara içmekten ciğerlerinin harap olduğunu öğrenen Lale çok üzüldü. Mahvolmuş ciğerleri, nasıl tedavi olacaktı? Üzülüp durdu anneannesi için. Dokunsalar ağlayacak bir haldeydi.

Müzeyyen doktor dönüşü onu berbere götürüp “Saçlarını kestirelim. Çok fazla uzadı, taraması zor oluyor,” dediğinde Lale, hasta anneannesini hem kırmak istemiyor hem de uzun saçlarından vazgeçemiyordu. Kendini bildi bileli saçları uzundu; fakat Lale, Müzeyyen’e karşı gelip onu üzmemek istemezdi asla. Çaresiz ve isteksiz koltuğa oturdu. Anneannesine gözyaşlarını göstermemek için gayret etti; ama berberdeki kadınlar:

“Bu kadar sessiz ağlayan birini görmemiştik hiç, ah canım!...” gibi sözlerle Lale’yi avutmaya başladılar.

Müzeyyen torununun ağladığını görünce çok şaşırdı.

“Kız çok üzüldü... Keşke kestirmeseydim,” diye geçirdi içinden. Uzun, kızıl kahve saçlarını, berberin elinden alıp mahzun gözleriyle bakarak Lale’ye uzattı.

“Hatıra olarak saklarsın bunları.” dedi titrek bir sesle.

Çocukları, yıllar yılı bu güzel kadını üzmemek için ne dediyse kabul etmişler, hiç kendi fikirlerini öne sürememişlerdi. Şimdi de torunları, anneanneleri üzülmesin diye ellerinden geleni yapıyorlardı. Bir sihir vardı sanki Müzeyyen’de sevgiyle örülü... Herkese canı gönülden koşan, bu disiplinli; ama özverili kadını çok seviyordu çünkü.

Hiç konuşmadan, el ele yürüyerek burunlu, bordo servis otobüslerine bindiler. Müzeyyen ciltli kuponlar halinde aldığı tikelerden, iki tane koparıp biletçiye uzattı.

Lale otobüs yolculuklarında, Zonguldak’ın eğrelti otlarıyla dolu tepelerini ve ormanın içlerine kurulmuş mahalelerini seyrederdi. Deniz kıyısında bulunan dik yarlardaki yoldan otobüsle geçerken Karadeniz’in yüksek dalgalarının, denizin kıyısında bulunan kayalara, o hırçın sesiyle kuvvetle vurup çarpmasına, büyülenmiş gibi bakardı. Hele denizin ortasındaki kayalara sertçe vuran, sinirli, yüksek

dalgalardan dağılan su taneciklerinin, metrelerce yüksek-
lere fıskiye gibi çıkıp havai fişekler gibi yere inmesi, bir
şölendi Lale'nin gözünde.

Yol kenarlarına ve binaların bahçelerine, betondan da-
raba şeklinde yapılp beyaz badana ile boyanmış çitleri,
Zonguldak'a ait bir özellik olarak görürdü hep.

O gün yollardaki kar, soğuk havadan ötürü buz tutunca
otobüsleri siteye doğru yokuş yoldan çıkarken arka teker-
lekleri kayıp uçurumun kenarında kalakalmıştı. Muavin
hemen inip tekerleğe takoz koyarken içindeki yolcular
yavaş yavaş, telaş ve kargaşa yaratmamaya gayret ederek
sükunetle indiler.

Anneanneyle torun, devamlı kaza tehlikesi geçiriyor-
lardı. Bu durumu da sağ salim atlattıkları için Allah'a şük-
rettiler.

Çok korkan Lale'nin aklına, Rezzan evlenmeden önce,
her tarafın kar buz olduğu bir ayda, Kilimli Pazarına mey-
ve almak için gittikleri gün geldi. Karadon'dan Kilimli'ye
yayan gidildiğinde aradaki en kestirme yol, dik ve epey
yüksek beton merdivenlerdi.

Merdivene geldiklerinde yoğun kar ve buzdan, basa-
makların bile zor fark edildiğini görüp ayaklarının yanla-
rıyla basarak aşağıya kadar güçlkle indiler.

Pazardan, on beş kilogramlık, sıkmalık kırmızı kan
portakallarından alıp filelerine koydular. Geri dönmek
için yine bu dik merdivenden çıkmak zorundaydılar. Lale
de bir filenin ucundan tutarak Rezzan'a yardım ediyordu.
Ayaklarını yan yan basarak tam bir başarıyla tepeye ulaş-
mak üzereyken ikisi birden sırt üstü kızak gibi kaymaya
başladılar. Aşağıya çok az kalmıştı ki merdivenin yan tara-
fında, ayak basılmamış karlarla dolu toprak kısma doğru
kivrılıp sırtüstü kalakaldılar. Neyse ki artık kaymıyorlar-

dı... Portakallar ise karların üzerine turuncu kar çiçekleri gibi serpilmişti.

Birdenbire ikisini de kahkaha nöbeti tutup hallerine gülmeye başladılar. Yattıkları yerden neden sonra kalktıklarında kara gömülmemiş portakalları, toplayabildikleri kadar toplayıp fileye doldurdular. Nasıl kaydıkları akıllarına geldiğinde kahkahalarını tutamıyorlar, artık merdivenlerden değil, yandaki buz tutmamış karlarla kaplı yoldan çıkmaya çalışıyorlardı. Toplayabildikleri portakallar, sekiz kilo ya vardı ya yoktu. O gün çok gülmüşlerdi; ama Lale bugün çok ürkmüştü.

“Ya bu dik uçurumdan aşağıya düşselerdi?” diye titriyor, minik kalbi küt küt atıyordu. Bir ara anneannesinin yüzüne baktığında Müzeyyen’in yüzü, yerdeki karlar kadar beyazdı sanki. Belli ki o da çok korkmuştu. Lale’ye “Biz artık bu otobüsle dönmeyelim. Yerler buz içinde... Ne olur ne olmaz. Yürümeye gücün varsa şu yokuştan yukarı çıkıveririz. Orası kestirme bir yol. Sonra eve bir şey kalmıyor zaten,” dedi.

“Tabii yürürüm anneannecim, ben de bir daha binmeye korkarım.”

Ayak basılmamış karlarla dolu yokuştan çıkmaya başladılar. Caddeden gitseler buz tutmuş yolda kayabilirlerdi. Attıkları her adımda sanki rugan ayakkabıdan çıkan sesler gibi kıyır kıyır, ayak bastıkları her yerde de gıcirt gıcirt sesler çıkaran karların, beyaz şeker pamuğu gibi yanlara uçuşarak yığılmasını seyrediyor, güneş ışığında, her bir kar kristalinin, pırlantalar gibi parlaması, gözlerini kamaştırıyordu.

Biraz hızlı yürüyordu Müzeyyen. Torunu, onun bu telaşına hiçbir anlam veremedi; ama sormadı da...

Karın soğuşu doluyordu burun deliklerinden buz gibi. Burnunun deliklerinden içeri girerek koku alma sinirlerini dondurmak isteyen her bir kar kristalinin; gökten düştüğü yerdeki toprağın, bitki örtüsünün, defnelerin, reçinelerin kokusunu, minicik buz küreciklerinin soğukluğunda toplayıp sonra bu kokuları serbest bırakan bu dondurucu soğuk hoşuna gidiyor, burnundan çıkan sıcacık buharlarla sanki oyun oynuyordu Lale.

Müzeyyen, torunu düşmesin diye elinden sımsıkı tutarken o da geçtiği yerlerdeki çam ağaçlarında, defne dallarında, bodur ağaççıklarda biriken kar yığınlarını silkeleyerek yürüyordu. Onun için her şey bir oyundu her çocuk gibi. Arkasına doğru baktığında bu dalgalı; ama pürüzsüz kar çarşafında, sadece anneannesinin kocaman, kendisinin minicik ayak izleri vardı.

Eve vardıklarında vakit bir hayli geç olmuştu. Müzeyyen, bu karda kışta, karşlarına yabancı bir hayvan çıkmadan eve döndükleri için mutluydu.

Öğretmenleri, yıl sonu müsamesinde, Lale'nin İspanyol dansını tek başına yapmasını isteyince Müzeyyen, büyük bir hevesle patiskaları, kuzinenin üstündeki tenekede kaynatarak eteğindeki her bir fırfırı, kumaş boyasıyla ayrı renklerde boyayıp bir dans kıyafeti dikti.

Folklor gösterileri için Müzeyyen'in diktiği şalvar ve cepken kıyafetinin parlak madeni pullarını da Latif Bey yaptı becerikli elleriyle... Tahta kaşıklarla başladılar oynamaya... Oy Giresun kayıkları...

Ne güzel bir heyecandı o müsamer geceleri çocuklar için. Tabii hazırlanırlarken Müzeyyen de sinemanın arka odalarında bulunur, bir tatlı telaş ve heyecanla torunlarını hazırlardı. Aylarca öğrendikleri uğraşlarını sergileyen

çocuklar, gecenin geç vaktinde evlerine dönerlerken ailelerinin gururlandıklarını bilir, aldıkları alkış ve pohpohlarla birazcık da olsa şımarmış, verilen görevi başarmanın verdiği huzurla mutlu olurlardı.

Latif Bey torunu için arka bahçeye güzel bir salıncak kurarak Lale ne zaman isterse kıramaz, uzun uzadıya sallardı. O gün, dedesi yine onu sallarken “Karabük’teki bir kız arkadaşımı, dört yıl sonra evlendireceklermiş dedecim. Bana gönderdiği mektupta yazmış. Onu istemeye gelmişler. Ne olur onu kurtar dedecim... O daha çocuk,” diye dedesine yalvarıyordu.

Latif Bey, derin bir üzüntüyle gözlerini tek bir noktaya dikerek daldı. O ki... Nurdan küçük yaşta evlenmesin diye o kadar mücadele vermiş; ama başarılı olamamıştı.

“Tanımadığım bir insana hiç karışır mıyım? İlahi çocuk...” dedi içinden.

Torununa cevap vermeden, salıncağı sallamayı bırakıp içeri girdi. Lale ne olduğunu anlayamadığından “Niye böyle davranıyor ki dedem. Ben ne dedim ki şimdi?” diyerek çok şaşırıp üzülmüştü.

LOHUSA HUMMASI

Bu arada yine çalışma hayatına atılan Rezzan’ın, evliliği pek iyi gitmiyordu. Kayınvalide ve iki görümcesiyle aynı evi paylaşan genç kadın, hiç mutlu değildi.

Müzeyyen’e her uğradığında neşeli ve huzurlu numarası yapıyor, annesi üzülmessin diye mutlu olmadığını söyleyemiyordu.

Aylar Rezzan'ın mutsuzluğu ile geçerken çok bunaldı-
ğı bir gün, ana evine dönmek istemiş; fakat Müzeyyen'in,
koca evini benimseyip uyum sağlaması için söylediği bir
sözü gerçek sanarak ana evine dönemeyeceğine karar ver-
mişti aklınca. Ama Müzeyyen'in "Artık ana baba evinden
ıktın. nce Allah, sonra Peygamber, sonra da kocan. G-
zel güzel geçinip itaat etmelisin. Ana baba evini unut," de-
mekteki gayesi, kayınvalide ve iki grmceyle birlikte otu-
racak kızının, onlarla iyi geinebilmesini sağlamaktı.

Rezzan zaten saygılı biriydi; ama haksızlığa karşı, ken-
dini savunan bir yapısı da vardı.

İşte, baba evine dönmeyi istediği bir gün, bu sözler aklı-
na gelerek gitmekten vazgeçmişti. O günden sonra da bu-
nalıma girerek kendini hiçbir şeyden zevk almayan, mut-
suz biri olarak düşünmeye başlamış; günler günleri kova-
larken umutsuzluğu iyice artmıştı. Fındık kabuğunu bile
doldurmayacak olayların büyümesinden iyice rahatsızlık
duyup sabrı; tahammül sınırlarını aşmış, geçimsizliklerin
içinden çıkamayacağı bir duruma gelmişti. Daha fazla a-
ba göstermeye gerek yoktu. Zaten yeteri kadar dayanmış,
bu yuvayı kurtarmak için elinden geleni yapmıştı. İleri-
ye yönelik bir düzelmenin imkansız olduğunu, bu yuvayı
sürdürmeye çalışmanın bir sonuca ulaşamayacağını; zaten
artık bir anlamı da olmayacağını düşünüp ani bir kararla
bavulunu toplayıp baba evine dönmeye karar vermişti o
gün. Ailesinin ona ne kadar düşkün olduğunu biliyordu.
Annesi her ne kadar öyle dediyse de onun haklı nedenleri-
ni öğrendiğinde, kızının yanında olurdu muhakkak.

Bavulunu kapatıp sırtına mantosunu geçirdiği gibi da-
irelerinin kapısını kapattı. Merdiven başına geldiğinde ise
başı dönmeye, midesi bulanmaya başladı. Başının dn-

mesine, gözlerinin kararması da eklenince apartmanın merdivenlerinden paldır küldür yuvarlanması bir oldu. Gürültüye çıkan komşular, onu hemen hastaneye kaldırıp ailesine haber gönderdiler.

Müzeyyen bu kötü haberi aldığı anda deli divane olmuş, dünya başına yıkılmıştı sanki. Hem kızına bir şey olmadığı için şükrediyor hem de ne oldu diye meraklanıyordu.

Alelacele hastaneye koştuğunda, kızının ne kadar mutsuz olduğunu öğrendi. Meğer yavrusu ne kadar zor günler geçirmiş de onun haberi olmamış diye içi sızıyordu.

Rezzan haftalarca hastanede kaldı. Doktorlar, ayak tabanlarını çizdikleri halde o bunu hiç hissetmiyor, bir nevi kısmi felç geçiriyordu.

Biraz iyi olduğunda hastanenin yemeklerinden yiyemediği için Müzeyyen her gün sefertası ile Zonguldak'a gidiyor, kızına yemek götürüyordu.

Yapılan tahliller sonucunda, Rezzan'ın hamile olduğu anlaşıldı. Hem Rezzan hem de diğerleri için sürpriz olmuştu bu. Başının dönmesini, gözlerinin kararmasını, hamileliğine bağladılar.

Rezzan:

“İyi ki bir şey olmadı. Allah yavrumu korudu,” diye seviniyordu.

Bir daha mutsuzluğuna üzülmeyeceğine söz verdi kendi kendine. Minnacık bir bebek hayatını süsleyecekti bundan sonra. Hayat bütün bunalımlara, bütün sıkıntılara rağmen her zaman doya doya yaşamaya değerdi. Allah ona çok güzel bir haber müjdelemişti. Artık daha kuvvetli olmaya, ayakta her zaman dimdik durmaya kesin karar verdi hasta yatağında o gün.

Müzeyyen, Zonguldak'a hastaneye gidemediği günlerde sefertasını okula götürüp torununun öğretmeninden izin alarak yemekleri Lale'yle gönderiyordu.

Lale, Zonguldak'a ilk kez yalnız gittiğinde çok korkmuş, ya bulamazsa ya kaybolursa ya da hastanede odayı bulmayı beceremezse diye endişe duymuştu. Henüz küçüktü; ama anneannesinin verdiği bu görevi yapmak zorundaydı. Zaten herkes çok üzgündü... Müzeyyen ona, şu otobüse bineceksin; indiğinde şu caddeden yürüyüp şu yokuşu çıkacaksın; hastaneye girince de odayı sorup bulursun diye anlatıp durdu.

Lale anlamasa bile anlamış gibi yaparak kalbi çarpa çarpa yola çıktı. Heyecanla da olsa, anneannesinin verdiği görevi yerine getirerek Rezzan'a yemeklerini götürdü; ama teyzesini, hasta yatağında sapsarı yatarken görünce çok üzüldü.

Günler geçtikçe Rezzan'ın felç durumu geçiyor, yavaş yavaş iyileşiyordu. Kızlarının durumuna son derece üzülen Müzeyyen'le Latif Bey'in, hiç huzurları yoktu. Yüksek sesle bile konuşulmayan bu evde, sıkıntı ve üzüntüyle sesler yükselmeye başlamıştı.

Latif Bey, kıyamadığı karısına zaman zaman "Armut dibine düşer hanım, armut dibine düşer... Göreceksin Rezzan da senin gibi hayatla mücadele edip yavrusunu büyütecek," diye teselli ediyordu.

Sonunda kızları iyileşince kendi evlerine getirerek Rezzan'ın kurtulması şerefine, adaklık koçlar kesip ahabplarına yemek daveti vermek istediler.

Masaları yan yana koyarak özenli sofralar hazırladılar. Latif Bey, ekmekleri bile birer lokmalık küp şeklinde doğradı.

Epey kalabalık bir davet olmuştu. Güzel; ama keyifsiz bir ziyafetti. Rezzan artık ana evinde kalacaktı.

Kızının karnı, günden güne büyürken avukat tutup mahkemeye gidip gelmeye başladılar. Müzeyyen'le birlikte, bir doktora, bir mahkemelere koşturup duran Rezzan, bir yandan da memuriyet hayatına devam ediyordu.

Bebek doğmak üzereydi ki hemen hastaneye kaldırdılar. Kısa bir bekleyişten sonra nur topu gibi sarışın, tombiş bir kız çocuğu Işık dünyaya geldi.

Bebeğin doğumuna çok sevinmişlerdi; ama buruk bir sevinç yaşıyorlardı aslında. Müzeyyen, kızının mutlu olmayışına çok üzülüyor, içi burkuluyordu; lakin Rezzan'a hiçbir şey belli etmeden, onu memnun etmeye çabalıyor, baba sevgisinden mahrum büyüyecek bu yavru için kalbi sızlıyordu. Fakat kaderden gayrının olamayacağını, kendi yaşadığı deneyimlerinden çok iyi öğrenmişti; ondan iyi kim bilebilirdi ki...

Üç gün hastanede kaldıktan sonra Latif Bey, Müzeyyen'le Rezzan'ı eve getirdi. Bebeğe, karyola vazifesi görecek, büyük bir bebek arabası aldılar. Müzeyyen de şık bebek takımlarını yaptırmıştı zaten.

Latif Bey minik torununa, en içten dede sevgisini sunuyor, devamlı şımartıyordu. Kızı mutlu olsun diye deli divane oluyor, her denileni yerine getiriyordu. Evlerine sevinç getiren bu minnacık, masum yavruya çok seviniyor, bu güzel bebekle mutlu oluyorlardı. Maalesef loğusa humması olan Rezzan'ın göğüsleri, davul gibi şişmiş, vücudu ve göğüsleri ateşten cayır cayır yanıyordu.

Bebek, Rezzan'ın geçirdiği bu ateşli loğusalık döneminde meme alamayınca göğüsteki sütleri boşaltmak da pom-

palı süt saçan aletlere ve Lale'yle Hale'ye kalmıştı. Müzeyyen, Rezzan iyi olsun diye göğüslerindeki sütleri, sırayla çocuklara emdiriyor, sütleri tükürmek için tas tutuyordu. Kızlar, Rezzan'ın bu rahatsızlığına çok üzülüyor, ona yardımcı olmak, teyzelerinin göğüslerini ferahlatmak için emiyorlar, bu ıstırap çeken genç kadına acıyorlardı.

Böylece bebek, anne sütü yerine, biberonla verilen bebek mamalarından emerek büyüyordu. Lale'yle Hale, bebeğin bu sütüne bayılıyor; bebek hepsini imezse onlar içiyorlardı. Bu pahalı bir mamaydı; ama Müzeyyen'le Latif Bey şevkle torunlarını besleyip bytyorlardı.

Teyzelerinin bebeğini çok seven kızlar, büyüklerine bebek bakımında yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Bir keresinde Müzeyyen'le torunları, bebeği yanlarına alarak trenle yolculuk yaptılar. Bebeğe hazır mama yapabilmek için bir termosu sıcak su da almıştı Müzeyyen. Termoslar henüz çok pahalıydı ve cam olan iç kısmı çok çabuk kırılıyordu. En nemlisi, Işık a kalmasın diye termos da bebek gibi kucakta yolculuk etti o gün. Yol boyunca, termostaki sıcak suyla bebeğin mamasını yapan Müzeyyen, gözünün içine bakan torunlarına da bu sütten vermeyi ihmal etmedi.

Yavaş giden kara trenlerden sonra onlara çok ağdaş gelen motorlu trenler, bu hatta yeni konmuştu. Artık elleri yüzleri kapkara olmuyor, daha temiz ve hızlı yolculuk yapıyorlardı.

Tren istasyonlarda durduğunda Müzeyyen camı açarak gazete, simit ve buz gibi soğuk su dolu testiden bardakla su satan çocuklara bakar; eğer incir zamanıysa mutlaka bir sepet taze incir satın alırdı. Anneanneleriyle beraber olmak, her şartta çocukları mutlu etmeye yetiyor, kendilerini güvende ve huzurlu hissediyorlardı...

Lale o yıl ilkokulu bitirdiğinde Müzeyyen ona anneanne hatırası olarak kenarları sarı yaldız kabartmalı, üzerinde kadife elbisesiyle Lale'ye çok benzeyen bir kız resmi bulunan, büyük bir teneke kutu alıp "Bunu dikiş kutusu olarak kullanırken beni hatırlarsın," diyerek torununa verdi.

İlk torununa bu kadar özveriyle emek harcaması, belki de 'Asudem'e çok benziyor' dediği Lale'yi onun yerine koyup kızına yapamadıklarını yapmak, Asude'nin yerine ona bakmaktı belki... Kim bilebilir ki insan ruhunu.

Müzeyyen'e teşekkür ederek yanaklarından öpüp kollarını boynuna dolayan Lale, anneannesini çok seviyordu.

Rezzan'ın süren davasından karar çıkmış, tekrar denemek üzere Rezzan ve bebeğinin kendi evine dönmesine, kayınvalide ve görümcelerine ayrı bir ev açılmasına karar verilmişti. Böylece Işık ve annesi, moda olan şık apartman dairelerine geri döndüler.

Müzeyyen, çeşit çeşit yaptığı sıcacık lezzetli yemekleri, sefertasına koyarak çocuklarla kızına yolluyordu her gün. Lale'yle Hale, banyosunda pençe ayaklar üzerine oturan beyaz küvetli bu eve gitmeye zaten bayılıyorlardı. Çünkü daha önce hiçbir yerde görmedikleri küveti, sıcak su ile doldurup beyaz sabunu köpük köpük yaparak sularla oynayıp yüzüyormuş gibi davranıyorlardı. Bu onlar için değişik bir eğlenceydi.

Lale, teyzesine ne zaman gitse evi sabun kokardı. Halılar'culo yapılmış, sildiği sandalyeler ters çevrilip kaldırılmış olurdu hep.

"Ben olsam hiç iş görmem, en güzel elbiselerimi giyip otururum," derdi çocuk aklınla; çünkü teyzesi itinayla giyindiğinde Lale onu hayran hayran seyreder; annean-

nesinin diktiği şık elbiseleri, tayyörleri Rezzan'ın üzerinde görmek, onun içini açardı. İsterdi ki teyzesi hep mutlu olsun...

O GÜN, SAATLER YIL GİBİ UZUNDU

Bütün Türkiye, 27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra her akşam radyoya kilitlenir, Yassıada'dan yapılan naklen yayını dinlerdi. Müzeyyen'le Latif Bey de sigaralarını yakıp pür dikkat konuşmaları dinlemek üzere lambalı Philips marka radyolarının başına geçerlerdi.

Müzeyyen de Latif Bey de sigarayı bir türlü bırakamamışlardı. Hele Latif Bey daha fazla içiyordu. Sigarayı tutan parmaklarının sapsarı olduğunu gören torunları, onların bu haline çok üzülmüyorlardı.

Latif Bey, silindir şeklinde, Nurmetal marka bir çamaşır makinesi alınca çevrede epey sükse yaratmıştı. Daha henüz kimsede çamaşır makinesi yoktu ki... Müzeyyen çok rahatlamış, çamaşır günleri, makineyi kapının önündeki betona çıkarıp çamaşırlarını makinede yıkıyor, elle çevrilen kollu merdanesinde de sıkıyordu.

Tam çamaşırları sıkıyordu ki kucağında çocuğu, elinde bavuluyla evlerine doğru uzanan dar beton yoldan, ona doğru gelen Rezzan'ı gördü. Anlamıştı... Kızı, koca evinden, baba evine dönüş yapmıştı yine... Olmamıştı işte... Bir türlü bu yuvayı yürütememişlerdi.

Latif Bey'le Müzeyyen, kızlarının durumuna yeniden üzülmeye başlamışlar, evdeki huzursuzluk rüzgarları, sertçe esmeye başlamıştı.

Latif Bey, Müzeyyen'e "Gördün mü hanım sosyetenini... Ben demiştim sana geçinemezler diye. Sen verdin kızı bu sosyetelere. Ah!... Hanım ah! Biz sosyete değiliz ki... Bizim kızımız sosyete yetişmedi ki"

"Ama bey! Sen de tazla ısrarcı olmadın... O zaman illa ki olmayacak diyerek ağırlığını koysaydın. Nurdan evlenirken nasıl direnmişti!"

"İyi de hanım... Seninle bu yüzden uzun süre ayrı kaldığımızı biliyorsun... Yine mi terkedip gitseydim evi yani... İster miydin bunu sanki?"

Müzeyyen, kızı ve torunu için çok üzgündü. Kızına sonuna kadar destek olacağına, onun en büyük yardımcısı olacağına, kendi kendine söz verdi. Rezzan da annesine:

"Bir daha asla evlenmeyeceğim; ama boşanmayacağım da," diyerek kendini ömür boyu kızını büyötmeye ve istikbaline adayacağını söyledi.

Rezzan'ın boşanma ve nafaka davası yeniden başlamıştı. Latif Bey'le Müzeyyen, kızlarının durumuna üzüölüp gerildikçe geriliyorlar, ara sıra sinirle seslerini yükselterek konuşuyorlardı.

Eskiden kahvesini içmek için merdivenden üst kata çıkarken güzel şarkılar söyleyen Latif Bey, artık hüzünlü şarkılar söylüyordu. Her akşam "Hastayım yaşıyorum, görünmez hayalinle"; "Kimseye etmem şikayet, ağlarım ben halime"; "Sakladım gözyaşımı, o yar, o yar görmesin diye"; "Kederden mi neden bilmem, sararmış rengi ruhsarın"; "Rüzgar kırdı dalımı, ellerin günahı ne?"; "Görünmez akşamın ufkundayım, vakit çok geç. Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç" gibi kederli şarkıları, tekrar tekrar söylüyordu.

Çocuklar, büyüklerinin bu sıkıntılarından çok etkilmişlerdi. Akşamları neşeyle oyunlar oynayıp gülerken artık ateş böceklerinin bile eskisi gibi parlamadığını gördüler. Cır cır böceklerinin sesleri dahi onlara korkutucu gelmeye başlamıştı. Hele her akşam karşlarına gelip öten baykuşun sesi, nedense sinirlerini bozuyordu. Uçan yarasalar, yüzlerine yapışıp kalacak, çıkaramayacaklar diye korkuyorlardı nereden duydularsa... Artık kokuları birbirine karışarak mistik bir nefes haline gelen çiçeklerin, içe huzur ve mutluluk veren kokusu, onları etkilemiyordu. Güneşin, denize batışını bile seyretmekten zevk almıyorlardı. Akşamları çöken karanlık, onlara sıkıntı veriyordu. Çünkü büyükler, öylesine mutsuz görünüyorlardı ki... Onlar mutsuzken çocuklar da hayattan zevk alamaz oldular. Lale, sabahları kayanın altındaki oyukta bulduğu, ona doğanın armağanı, minik eflatun dağ menekşesini bulunca mutlu oluyordu ancak.

Çare Bulunmaz Bilirim Yareme

O günlerde, kameriyede yedikleri akşam yemeklerinde Latif Bey, karafakisinden ikinci kadehi koymak istiyor; ama “Dokunur sana, zararı olur,” diyen Müzeyyen, izin vermiyordu.

Bu yüzden aralarında yarı şaka, yarı ciddi tartışmalar oluyordu. Kocasına “Ne oldu sana Latif Bey? Eskiden sözümü dinler, içmezdin ikinci kadehi,” diyordu.

Yine o günlerden birinde;

“Hanım! Hanım! İkinci kadehi içmezsem yemek yiyemiyorum. Kadehten bir yudum aldım mı arkasından yediğim lokma, boğazımı acıtmıyor...” deyince Müzeyyen:

“Niye doktora gitmiyorsun? Hemen doktora gidelim. İlaç filan verirler,” dedi.

Latif Bey:

“Hanım hanım...

Olmaz ilaç sine-i sad pareme,

Çare bulunmaz bilirim yareme.

Baksa tabiban-ı cihan yareme,

Çare bulunmaz bilirim yareme.” diyerek düşüncelerini, Hacı Arif Bey’in bu duygulu şarkısıyla dile getiriyordu.

“Neden böyle söylüyorsun Latif Bey? Teşhis koyarlar en azından. Boğazının neden acıdığını anlarlar. Lütfen inat etme! Sen doktora gitmezsen ben gitmen için inat edeceğim... Bunu bil!”

“Anlaşıldı, bu konuda senden kurtuluş yok. Peki söyleyeyim o zaman. Gittim hanım! gittim... Ameliyat olmam gerekiyormuş; ama ben olmak istemiyorum. Çünkü ameliyatta yemek borumu alacaklarmış.”

“Niye bana söylemedin? Sen ne zamandır boğazından şikayetçiydin zaten!”

“Niye söyleyeyim ki hanım? Senin derdin zaten başından aşkın. Bir de ben bu derdimle seni üzmem istemedim.”

Müzeyyen yıkılmıştı tekrar. Başı dönmeye, gözleri karmaya başladığında kendini kaybedip bayılmıştı bile... Bu durumu gören herkes, öylesine telaşlandı ki ne yapacaklarını bilemediklerinden kimi su içirmeye çalışıyor; kimi kolonya ile bileklerini, alnını ovuyor; kimi de yanaklarını tokatlıyordu hafif hafif... Neden sonra kendine geldiğinde; “Artık tükendim herhalde... Bu bünyem acıları, üzüntüleri kaldıramıyor,” dedi.

Kalbinde derin bir sızı, midesinde yanma hissetti. İçi ağlıyordu.

“Yine mi acı... Bu başımın çilesi, derdi hiç bitmeyecek mi? Hep böyle sevdiğim insanlar için üzüлp duracak mıyım ben? Elden ne gelir... İsyen etmek kullara yakışmaz. Benim güçlü olmam lazım...”

Latif Beye dönerek, “Latif Beycim; eğer ameliyatla iyi olacaksan, neden olmuyorsun? Doktorlar öyle dediyse bir bildikleri vardır mutlaka. Lütfen bir daha düşün!” dedi.

“Peki hanım, yarın tekrar doktora giderim,” dedi, çok sevdiği karısını üzmemek için. O gece kabuslar içinde kaldı Müzeyyen.

“Demek ki kanser! Kanser olmasa niye alsınlar ki yemek borusunu?” diye düşünüyordu.

Ertesi sabah, Latif Bey’i endişeyle uğurladı.

O gün saatler yıl gibi uzundu sanki... Bir türlü geçmek bilmiyordu. Güneş, denize doğru henüz inmişti ki, nihayet Latif Bey göründü uzaktan. Koşarak yanına gidip kocasını karşıladı. Merak içindeydi, iyi haberler alabilmek umuduyla bütün gün dua etmişti kocası için. Ama Latif Bey, Ankara’daki hastaneye sevk edildiğini söyledi; orada ameliyat olacaktı.

Rezzan, babasını Ankara’ya sevk ettikleri için memnundu. Çünkü yıllar önce Latif Bey çok ağır bir grip geçirdiğinde Rezzan çok telaşlanıp ne yapacağını şaşırmış, babasını iyileştirmek için elinden ne geliyorsa denemişti. Kızının bu telaşını gören Latif Bey, göz kapaklarını zoraki aralayıp kısık bir sesle:

“Korkma kızım, korkma! Bana hiçbir şey olmayacak, şimdi ölmeyeceğim. Korkma! Ben yıllar sonra İstanbul’da hem de salı günü öleceğim,” deyince Rezzan:

“Allah korusun babacığım. Çok uzun yaşa inşallah!” demişti.

“Ateşinden sayıklıyor,” diye düşünmüştü o gün.

Fakat yine de babasının bu sözleri, bilinç altında onu etkileyip evhamlandırınıştı. Şimdi babasını Ankara’ya sevk ettikleri için memnundu. Demek ki iyi olacaktı. Onun bu sözlerini hatırlayarak:

“İyi ki İstanbul değil,” diye mırıldandı...

Bütün ev halkı ve komşuları, Latif Beyi Ankara’ya uğurlayıp dua ettiler. Arkasından bir kova su döktüler, işleri rast gitsin diye.

Günler günleri kovalarken Latif Bey’le her gün telefon görüşmesi yapıp bilgi alıyorlardı.

Ankara’daki doktorların yaptıkları tahlil ve tetkikler sonucunda, Latif Bey’in ameliyatının, İstanbul’da yapılmasına karar verildiğini öğrendikleri o gün, Rezzan’ı kimse teselli edemedi. Güneşin, denize ilk ışıkları değdiğinde ağlamaktan yumak olmuş gözleriyle yorgunluktan sızdı kaldı.

Latif Bey mecburen Zonguldak’a döndü. Çamaşırlar, pijamalar yıkanıp bavullar tekrar hazırlandı. Artık ameliyat için iki gün sonra İstanbul yoluna çıkmaya hazırlardı.

Bütün çocukları, Latif Ağabeylerini görmeye Karabük’ten gelmişlerdi. Evleri epey kalabalıktı; her gün geçmiş olsuna gelen insanlarla dolup taşıyordu.

Lale, bir tanecik dedesi hasta diye çok üzülüyor; ameliyata gitmemesi için sürekli dua ediyordu. Dedesi ameliyat olup canı acıyacak diye çok korkuyordu çünkü.

Çocuk akıyla denize doğru dalgın dalgın bakarken bir yandan elindeki dağ menekşesini koklayıp düşünüyordu.

“Allahım! Güneş aynı güneş, deniz aynı deniz. Güneş yine aynı denize batıyor. Şimdi değişen ne? O güzelliği neden göremiyorum artık? Bahçelerdeki o içlere huzur veren çiçeklerin misk kokuları... Nereye gittiniz? Çöken karanlığa mutlu olup sevinirken kameriyemizde zarafetle yediğimiz o akşam yemeklerimizin tadını, hoş sohbetlerini sabırsızlıkla beklerken şimdi niye iştahım yok? Akşam sevinci olarak gördüğüm o yarasalardan niye korkuyorum? Niye ıstırabımı göstermemek için dağlara kaçan köpeğimiz Pati gibi ben de evin arkasındaki tepelere çıkıp zevkle topladığım, mersin ve böğürtlen çalılarının yanında oturduğum halde onları göremiyorum? O koca koca leziz böğürtlenler, neden beni çekmiyor artık? Üzüntümü dedeme göstermemek için oyun oynamak bahanesiyle kaçıp kara kara düşünüyorum. Bir tek sen dağ menekşesi, senin o güzel kokun, bana huzur veriyor hala. Teşekkür ederim,” diyerek dağ menekşesini kokluyordu.

Küçücük kalbi üzüntüden acıyor “Ne olur Allahım, dedem kanser olmasın!” diyerek ara sıra ellerini açıp dua ediyordu.

Latif Bey, çok sevdiği torunu Lale’nin bu üzüntüsünü hissederek ona geçmiş olsuna gelen içerdeki kalabalığı boş verip Lale’yle uzun süre beş taş oynadı. Lale’nin, hayatında oynadığı en hüznü beş taşı bu. Dedesinin boynuna sımsıkı sarılarak “Siz geri dönene kadar ben hiç beş taş oynamayacağım. Siz gelince yine oynarız dedecim,” dedi.

Latif Bey de torunu da artık gözyaşlarını tutamıyorlardı. Akan yaşları görmüyorlardı; ama ağladıklarını biliyorlardı.

Ertesi gün Latif Bey, herkesle teker teker vedalaşarak Nurdan’a:

“Mutlaka bana hastaneye mektup yaz,” dedi.

Nurdan da“Olur Latif Abi, yazarım tabii. Bulaşıklar birikti, çamaşırlar yığıldı diye anlatır dururum,” deyince Latif Bey “Olsun be Nurdancım! Yaz da öyle yaz! Yeter ki yaz,” diyerek mahzun mahsun gülümsedi.

Duvardaki Saat Şimdi Durdu

Latif Beyler İstanbul’a doğru yola çıktılar. Müzeyyen, Latif Bey’le beraber İstanbul’a

giderek kocasına destek olmak istedi.

Asudeler, görev icabı İstanbul’daydılar. Müzeyyen geceleri onlarda kalıyordu. Asude ve eşi Latif Bey’in hastalığına çok üzölmüşler, ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlardı. Damadı, Müzeyyen’i hiç yalnız bırakmıyor, hastane işlerinde yardımcı oluyordu.

Latif Bey hastaneye yatar yatmaz, ameliyat hazırlıklarına başlandı. Türkiye’de ilk defa böyle bir ameliyat gerçekleşecekti. Bu arada, ameliyat masrafları ve yol paraları bir hayli tutmuştu. Müzeyyen çaresiz, damadı Raci Bey’e telefon ederek borç para istedi.

Nihayet ameliyat günü gelip çatığında Latif Bey, şair ve duygusal kişiliğiyle ameliyata giderken bile doktorlar için yazdığı şiirleri okudu. Ameliyat masasına yattığında da daha narkoz almadan, doktorlara hitaben aklına gelen sözleri sıraladı mısra mısra.

“Kalbi mevcuha haber verme sakın yaresini,

Koyuver sargıda dursun, arasın çaresini.

Bozma gel, hasta ile hastalığın aresini,

Belki Allah yaratır, çaresizin çaresini.”

Doktorlar bile Latif Bey'in anlam yüklü şiiriyle hüzünlendirip bu kadar duygusal, beyefendi bir adamla ilk defa karşılaştıklarını söylediler. Ameliyatı takip için girmiş bazı doktorlar, bu duygusal cümleleri, defterlerine not ettiler.

Ameliyatta Latif Bey'in yemek borusu alınarak yapay bir yemek borusu takıldı. Böyle bir ameliyat ilk defa gerçekleştiği için ajanslarda önemli haber olarak duyuruldu.

Fakat doktorlar daha sonra Latif Bey'i ikinci kez ameliyata almak zorunda kalınca Müzeyyen "Ters giden bir şeyler var herhalde," diye endişelenip durdu.

Latif Bey, tekrar ameliyata giderken sedyeden bile doktorlara nükteli sözlerle seslenip onlar için yeni yazdığı şiirleri, manileri okuyordu. Doktorlar, bu güzel insanı çok seviyor "Biz böyle hasta, böyle tatlı bir insan görmedik," diyorlardı.

Müzeyyen, kocasının ikinci ameliyatından çıkmasını, ameliyathanenin kapısında dualar ederek büyük bir sabırsızlıkla bekleyip evhamlar içinde kaldı. Latif Bey nihayet ameliyattan çıkıp yoğun bakım sonrası özel bakım odasına alındığında kocasının başından hiç ayrılmadı.

Bir gün Latif Bey, hasta yatağının yanındaki Müzeyyen'e, duvardaki saati göstererek halsiz, kısık bir sesle "Bak Müzeyyencim görüyor musun? Duvardaki saat şimdi durdu... Bak..." dediğinde o sırada yanında bulunan doktor ve hemşireler, Müzeyyen'i dışarı çıkardılar.

Doktorlar, Latif Bey'in iyileşmesi için son müdahaleleri yapıp durdular; ama ne yazık ki hiçbir çaba, onu tekrar hayata geri döndüremedi. Günlerden salıydı... O, yıllar önce söylediği gibi İstanbul'da, bir salı günü son nefesini vermişti.

Müzeyyen haberi aldığıında çok sarsıldı. İçinde dayanılmaz bir sızı vardı. Ona en zor zamanlarında yardımcı olan, çocuklarını kendi evladı bilen, bir öz babadan daha öz, bu güzel insanı çok sevmiş, ona saygı duymuştu. Artık onsuz bir hayatın, güçlüklerle dolu olduğunu biliyordu. “Bu benim yaşamım boyunca çektiğim üzüntülerin, en acılarından biri,” dedi.

Doktorlar Müzeyyen’e sıkı sıkı sarılmışlar, onun bu derin acısını, bu çilekeş kadınla paylaşarak teselli ediyorlardı. Herkes çok üzgündü. Hem ilk defa yapılan bu ameliyatın başarısız geçtiğine yanyorlar hem de bu kadar güzel bir insanı kaybedişlerine...

Latif Bey’i tarihi Eyüp Mezarlığı’na defnettiler. Bu dünyadaki sermayesi; iyilik, dostluk, yardımseverlik, alçak gönüllülük, dürüstlük, sevgi olan bu güzel insan, şimdi büyük veli Eyüp Sultan’ın bulunduğu semtteydi. Zonguldak’tan, Eyüp’e...

Müzeyyen, bir süre Asudeler’de dinlenip kocasına sürekli dualar okurken güzel kızı, Latif Bey için helvalar yapıp dağıtıyordu.

Zonguldak’a haber gittiğinde herkes üzüntü ve ıstıraptan mahvoldu. Bu melek gibi insan gibi insanın yokluğu, onlar için çok büyük kayıptı.

Müzeyyen, Zonguldak’a geldiğinde bitap bir durumdaydı. Rezzan ise üzüntüden mahvolmuş, yataklara düşüp hastalanmıştı. Kızını o vaziyette görünce; “Toparlanıp metanetli olmam lazım,” diye düşündü.

DAĞ DAĞ ÜSTÜNE OLUR, EV EV ÜSTÜNE OLMAZ

Kendilerini biraz toparlayınca sitedeki evi boşaltmak gerektiğini düşünüp Karabük'e yerleşmeye karar verdiler. Zonguldak'ta onları bağlayan bir şey yoktu artık.

Gereksiz eşyaları sağa sola dağıttılar. Fazla yük istemiyorlardı, ihtiyaçları kadarı onlara yeterdi.

Raci Bey onlara kendi evini açarak;

“Eşyalarınızı bir odaya tıkarız. Durumunuzu düzeltene kadar bizde kalırsınız,” dedi.

Eşyalarını trenle yolladılar. Kendileri de yıllarını geçirdikleri bu yöredeki komşularıyla hüznle vedalaşıp ayrıldılar.

Artık buralara Latif Bey gibi biri gelmezdi. Buralar Latif Bey'le güzeldi. Sanatçı, duygusal, yardımsever, nüktedan, mantıklı ve bilge kişiliğiyle o kadar çok şey katmış ve öğretmişti ki çevresine. En önemlisi, baktığımız şeyleri görebilmeyi; görmeden geçip gittiğimiz, doğadaki en ufak bir bitkinin bile farkında olmayı; rengine, kokusuna hayranlık duymayı; bir karıncayı, kuşu, solucanı dahi gözlemleyip saygılı davranmayı öğrenmişti çocuklar bile... Doğadaki ufak bir varlığa sevgi duyan çocukların; yarının, sevgi saygı dolu, dürüst, yardımsever büyükleri olacağını, kendileri gibi çocuklar yetiştireceğini söylerdi hep...

Müzeyyen'le Rezzan, trenle Karabük'e dönerken mutsuzdular ve ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Sadece dayanılmaz bir özlemle içlerindeki sızıyı, birbirlerinden saklayıp hüznü gözlerle etrafa bakıyorlardı. Kendilerini

ortada kalmış gibi hissettiler birden. Tek dayanakları olan Latif Bey yoktu artık. Rezzan, kızına doğru eğilerek tom-bul, sarkık yanaklarından öptü. Daha o dokuz aylıkken masadakileri alıp yere attığında Latif Bey'in:

“Al bunu da at kızım, al bunu da kır kızım,” deyişi geçti gözünün önünden.

“Şımarık olur babacım, yapına öyle,” dediğinde;

“Benim torunum şımarık olmaz hiç. O sadece yere attığı nesnelerin çıkardığı seslerini merak ediyor. Geçici bir bulduğunu yere atma dönemi,” demişti.

Rezzan, elinde olmadan hıçkırdı birden.

“Ne yapacağım babacığım ben. Sen de yoksun artık. Ama emin ol ki onu en iyi şekilde yetiştirmek için çok çabalayacağım,” diye geçirdi içinden.

Sıkıntılı geçen yolculuktan sonra Karabük Tren İstasyonu'nda indiler. Nurdan'la Raci Bey, onları istasyonda karşılayıp kucaklarını açtılar. Artık yeni bir yaşama başlamışlardı.

Latif Bey'in elli ikisinde okunan mevlitte, Müzeyyen yine üzüntüden fenalaşarak kendini kaybedip bayıldı. Ayıldığında ise başına sık sık soğuk su çarparak ayakta durabildi.

Latif Bey, onların bir dediğini iki etmezdi. Lakin şimdi kendi kendilerine yetebilmeyi öğreneceklerdi. Müzeyyen'in hayat mücadelesiydi bu. Hep güneşler batıyordu hayatında... O, yeni bir güne, yeni bir mücadeleyle başlıyordu.

Evin bir odasına, Zonguldak'tan getirdikleri eşyalarını yığıp depo olarak kullandılar. Diğer odalara da sığabildikleri kadar sığdılar artık.

Müzeyyen'in oğulları, kendilerine yetebiliyor, evlerini ancak geçindiriyorlardı. Onlara yük olmak istemedi hiç.

Raci Bey ise titiz bir insandı. Müzeyyen de çok hassas; ama bir o kadar idareci... Birlikte aynı evde yaşamaya başladıklarından beri "Nurdan' ı zor durumda bıraktık," diye üzülmüyordu hep.

Okullar açıldığında Rezzan bir okulda vekil öğretmenliğe başladı. Müzeyyen'e Latif Bey'den maaş bağlanınca kendilerine göre kirası az, küçük bir ev aramaya başladılar.

Bu arada, Nurdanlar'ın çatı katına yapılan minnacık daire bitmek üzereyken kiraladılar. "Dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz," diyordu Müzeyyen.

Çatı katı, kullanışlı bir ev değildi. Bir oda, bir mutfaktan ibaret bir yerdi; fakat Müzeyyen, Rezzan ve Işık için başlarını sokabilecekleri bir yuvaydı burası. Evin yaş tah-talarının kokusu bile amber kokulu gelmişti burunlarına. Onlar için saraydı sanki. İlk taşındıkları günkü mutluluk-larını, hiçbir zaman unutamayacaklardı. Onlara köşkler, saraylar verseler ancak bu kadar mutlu olurlardı.

Lale, Latif Bey'in öldü haberi geldiğinde çok üzülmüş, çocuk ruhunda, hayatındaki en büyük acıyı duyarak dede-sini hasta eden sigaradan, iyice nefret etmişti.

"Dedemin sigara içmekten, parmakları bile sapsarıydı..." diyerek aylarca üzülp ağladı.

Artık ortaokula giden Lale, Müzeyyen neredeyse oradaydı hala... Şimdi anneannesine destek olma zamanıydı. Derslerine genellikle onun çatı katındaki evinde çalışıyor; "Dedem gibi sen de kanser olursun bak!" deyip sigara iç-mesine engel olmaya çabılıyor, şefkatli nefesinin yanında huzur buluyordu.

Okumasını çok seven Lale'nin elinde, mutlaka klasik romanlar olurdu. Onun tam bir kitap kurdu olduğunu farkeden Müzeyyen, Lale'ye küçüklüğünden başlayarak sürekli hayatını anlatıyor, Lale de yarı dinliyor, yarı dinler gibi görünüyordu.

“Sana bunları anlatıyorum, bir gün gelir, sen de bunları anlatırsın belki... Benim romanımı, yazsan yazsan sen yazarsın. İsmi de ‘Ey Kadın’ olacak,” diyordu.

Müzeyyen, Latif Bey'in acısını unutabilmek için her gün o gür sesiyle Kur'an okuyor, herkese dualar ediyordu. Bir ahbabı, o sıralarda sinemalara gelen bir filmin, Kabe'yi gösterdiğini söyleyince; “Kismet olup oralara gidemedim, bari filmini göreyim,” diyerek heyecanla sinemaya doğru kuş olup uçtu sanki.

Ev işlerinden arta kalan zamanlarında, yeni çıkan orlondan, tığ işi paspaslar, kazaklar, battaniyeler örüyor; artık kumaş parçalarından, kırk yama usulü yatak örtüleri, seccadeler yaparak her bir küçük parçanın üzerini, çeşitli desenlerle işliyor; minik minik kumaş parçalarıyla oyala-nıp duruyordu. Evdeki işe yaramaz giysileri, bir parmak eninde kesip düğümlüyor, yumaklar haline getirdiği bu kumaşları, el tezgahlarında kilim olarak dokutuyordu.

Rezzan'ın minik bebeği Işık da Müzeyyen'in tüm ihtimamıyla gelişip serpiliyordu bu arada. “İyi ki varsın küçük bebeğim. Sen olmasaydın, nasıl yaşardım kim bilir? Nasıl tekrar gülebilirdim,” diyerek onunla avunuyordu.

Kızının ayda bir olan misafir günlerine, aşağıya inip o da katılırdı. Karabük'teki bazı aileler üşenmezler, Zeki Müren'i gazinoda seyretmek için İstanbul'a gidip, sonra da bunu misafir günlerinde büyük bir zevkle anlatırlardı.

İstanbul'daki son moda giysiler ve modeller hakkındaki bilgileri, büyük bir ilgiyle dinleyen kadınlar, terzilerine mutlaka bu modellerden diktirirlerdi.

Modanın merkezi Beyoğlu ve İstiklal Caddesi'ndeki hanımlar, şık vitrinler... abarta abarta anlatılır; "Aa... şekerim, bu sene Beyoğlu'nda havuz yakalar çok moda."

"????"

"Ama bence şal yakalar, truvakar kollar, geniş plikaşeli etekler, geniş kemerler moda."

"!!!!"

"Yok yok... Bu sene İstanbul'da dekolte, incecik askılı, bele oturan, eteği kloş kesimli, bol büzgülü elbiseler; jiponlar ya da dapdaracık etekler moda. Got takımlar; dar, diz altı, yırtmaçlı balıkçı pantolonlar; tiftik, moher hırkalarda geniş yakalar, iri sedef düğmeler; yapma saten güller, rengarenk incik boncuklar, sallantılı küpeler çok moda."

"Saçlarda, Farah Diba topuzu, kurdeleler, fiyonklu taçlar, yüksek ve ince topuklu ayakkabılar, kedi gözü ya da kelebek şeklindeki güneş gözlüklerini ve şapkaları unutmamak lazım tabii."

Müzeyyen, Nurdan'ın misafir günlerinde bir kenarda oturur; sanki hiç İstanbul'u görmemiş, hiç orada yaşamamış, hiç dikiş dikmemiş gibi susar, sessizce insanları dinleyip hiçbir şey bilmiyormuş gibi fikrini beyan etmez; ama ara sıra bıyık altından gülmeden edemezdi. Müzeyyen'in dikiş, zarafet ve şıklık hakkındaki bilgisini keşfeden torunları ise ona her zaman akıl danışırlandı.

HERCAİ MENEKŞELER

Lale bir gün arkadaşına giderken geniş caddeyi ayıran toprak bölüme, hercai menekşeler dikildiğini görünce aklına dedesi geldi.

Ne güzel yapmıştı hercai menekşeleri elbisesine renk renk... Gözleri yaşardı özlemle. “Dedemin hercai menekşeleri...” dedi hüzünle.

“Demek, bu dünyada verdiğimiz en ufak bir emek bile boşa gitmiyor. Ne mutlu ki insanlar hep güzellikleriyle anıyorlar dedemi...”

Toprak zemini çevreleyen taşta oturup onu sevgi ve saygıyla anarak çiçeklerin o eflatun, mor, sarı, bordo, beyaz renklerine dalıp menekşeleri seyretti. Gelip geçenlerin ona bakmasına hiç aldırmayıp dedesinin onun için yaptığı güzellikleri düşünürken çocukluğuna doğru uzun bir yolculuğa çıkmıştı sanki.

Babasının, kendi vesikalık resmine bakıp büyüterek yaptığı karakalem çalışmasını, çerçeveletip evinin en güzel duvarına asmıştı Rezzan da... Duvardaki o resminde de her zamanki muzip gülümsemesiyle bakan Latif Bey’i gösteren Rezzan, Lale’ye:

“Babamın bu resmi, nereye gidersem gideyim, her zaman benim evimin duvarını süsleyecek. Annem, öz annem olduğu için bana bakmaya mecburdu belki; ama Latif Babam, bana öz babadan daha öz, en iyi babadan daha iyi babalık yaptı. Onu her zaman iyilik ve şükranla anacağım,” diyordu minnetle yad ederek.

Lale, dedesinin yaptığı karakalem resmine bakarak “Ne muhteşem bir insandın sen dedecim. Bak kendi resminde bile o muzip gülüşünü, o sevgi dolu bakışını ne güzel yansıtmışsın. Sen bu dünyaya, içindeki sevgi tohumlarını saçıp da gittin. Arkanda seni çok seven, hâlâ seni anlatan bir sürü insan bıraktın. Ne mutlu sana,” dedi.

Rüyamda Babamı Gördüm

Müzeyyen, Raci Bey’den aldığı borçları, zor şartlar altında da olsa zaman içinde ödemişti.

Raci Bey bir gün “Bana olan borçlarını ne zaman verecekler acaba?” diye laf arasında Nurdan’a sorunca, o da annesine söylemiş; kadıncağız, yıllardır satmaya kıyamadığı dikiş makinesini hemen satarak geri kalan borcunu, bir an önce ödemişti.

İşte o günden sonra kızı Rezzan’a biraz birikim yapabilmek için son derece tasarruflu davranıyor; sigarasını bile ikiye bölerek içiyor, pilli radyosunu, fazla pil gitmesin diye sadece ajanslarda ve önemli programlarda açıyordu. Tek lüksü, radyo tiyatrosu ve arkası yarını dinlemek olduğundan program başladığı anda radyoyu açıyor, bittiği anda da kapatıyordu. Bir pili bile o kadar idareli kullanıyordu ki o evdeki tasarrufu düşünün artık.

Rezzan, fabrikaya memur olmak için müracaat ederek sabırsızlıkla haber beklediği o günlerde, bir sabah annesine “Akşam rüyamda babamı gördüm. Bana bembeyaz, resmi bir belge uzattı,” deyince Müzeyyen:

“Sana fabrikaya gireceğinin müjdesini vermiş,” dedi.

Hakikaten ertesi gün, Rezzan'ın fabrikaya memur olarak kabul edildiğinin haberi gelince artık maddi durumları düzelecek diye çok sevinip heyecan içinde hazırlanarak ağabeyi Haldun'la birlikte fabrikaya gidip işe başladı.

Her şey yoluna girmeye başladı derken Raci Bey, İstanbul'a taşınmaya karar verdiğini açıklayınca Müzeyyen, kızına ve torunlarına hasret kalacağı için öylesine üzüldü ki... Öyle ya! Az buz yol değildi İstanbul... Kızı işe girdi, rahatlayacaklar diye sevinirken şimdi Nurdanlar'ı özleyecekti.

Raci Bey, Anadolu yakasında bir ev ve iş yeri satın almıştı; fakat daha iş yerini ve evini taşıyamadan, kendi dükkanının da bulunduğu sanayi sitesinde yangın çıkmış, Raci Bey'in Karabük'teki iş yeri, bu yangında yanmış, bütün aletleri, makineleri simsiyah olmuştu.

Sanayi bölgesi olduğu için yangın büyük boyutta olmuş, aşırı patlamaların şiddetinden, çevredeki binaların camları bile kırılmış, koskoca demir parçaları, uçan daire gibi gökyüzünde dönmüştü.

Su içinde kalan dükkanın içine giren Nurdan'la Rezzan çok üzölmüşler, bozuk moralle suyun içinde kalan aletleri toplamaya çalışırken göremedikleri bir paslı çivi, Rezzan'ın ayağına batmış, üzüntülerine üzüntü eklenmişti. Rezzan'ı derhal doktora götürüp tetanos tehlikesine karşı önlemlerini almışlardı.

Raci Bey ise iş yerinin sigortası olmadığı için zor durumda kalmış, çok büyük maddi kayba uğrayıp iflas etmişti.

BANA, SANKİ DÜN DOĞMUŞUM GİBİ GELİYOR

Böylece üzgün ve bezgin bir halde İstanbul'a taşındılar. Müzeyyen, taşınırken kızına yardımcı olabilmek için eşyalardan önce İstanbul'a gidip evi temizledi. Eşyaları gelince de Nurdan'la beraber yerleştirdiler.

Raci Bey, büyük zarara uğradığı için ekmek parasını çıkarmaya uğraşüyor, gece gündüz demeden çok çalışıyordu. Allah'tan daha önce ev ve dükkan aldığı için kiralari yoktu.

Müzeyyen bu duruma çok üzülüyor, onlara manevi olarak destek olmaya çalışıyordu; elinden başka da bir şey gelmezdi ki...

Bu sıkıntılar, Raci Bey'i çok sarsmış, hayatla mücadeleye yeniden başlamış, daha da sinirli olmuştu; fakat azimli ve çalışkan bir adam olduğu için asla yılmıyor, pes etmiyordu. İyi bir sanatkar olduğundan günden güne işleri düzeliyordu; ama çok yoruluyordu. Yine evlerinde huzursuzluk rüzgarları esmeye başlamıştı Nurdalar'ın...

Müzeyyen kızına moral vermek için; "Bak evin ne güzel oldu. İstanbul güzel şehir, burada yaşamak güzel..." diyordu.

Seneler senesi İstanbul'u görmüyordu Müzeyyen.

"Boğazı ne çok özlemişim," diye düşününce birden to runlarına dönerek, "Haydi sizi Anadolukavağı'na balık yemeye götüreyim," dedi.

Ertesi gün, dilenci vapuru dedikleri, Boğaziçi'ndeki her iskeleye uğrayan vapurla son durak olan Anadolukavağı'na gittiler.

Müzeyyen, vapurdan Boğaziçini seyrederken hüzünler, sevinçler peşpeşe birbirini kovalıyordu özlemle...

“Hatıralar hatıralar... Acısıyla, tatlısıyla hatıralar... Ah İstanbul!... Herkesin ayrı bir hikayesi gizli sende. Bir çok insanın yığınla hikayesi. Güzel bir kadın gibisin sen... Hikayelerin acı da olsa, tatlı da olsa, hiç kimse senden ve bu güzelliğinden asla vazgeçemiyor,” dedi.

Her şeye rağmen bir başkaydı gene İstanbul onun için.

Anadolukavağı’nda vapurdan indiklerinde Müzeyyen, deniz kıyısındaki büyük bir masaya çocukları oturtturdu. Siparişleri almaya gelen garsona; salata, balık, midye, kıztartma, helva ve meyveli gazoz sipariş etti.

Torunlarıyla balık yerkenki mutluluğu, görülmeye değerdı doğrusu... Çocukların gözlerine sevgiyle bakarken “Haydi yiyin! En kötü günümüz böyle olsun. İstanbul size güzellikler getirsin inşallah,” dedi. “Bir gün gelecek, ben burada torunlarımla balık mı yiyecektim Ya Rab-bim! Yıllar önce rüyamda görsem inanamazdım böyle bir şeye...”

Gözlerinin içi parladı; hüzünlü bulutlar geçse de önünden, yine ışıltı ışıltı o bal renkli mahzun bakışlar.

Daha Çilem Devam Ediyor

Bu arada Müzeyyen’in, büyük emeklerle doktorlara gidip gelerek büyüttüğü oğlu Tarık da mutlu olamamış, eşinden ayrılıp üç çocukla dul kalmıştı.

Müzeyyen:

“Daha çilem devam ediyor. Ne yapacağım ben şimdi?” diyerek torunlarına iyi bakıp oğlunu mutlu edecek biriyle evlendirmek için kolları sıvadı.

“Şehir kızları, üç çocuklu birini istemezler,” deyip köyden iyi bir ailenin kızına talip oldu. Tarık’a kız istemek için yakınlarındaki o köye gittiklerinde gerçekten iyi, misafirperver bir aileyle karşılaştılar. Müzeyyen şükredip durdu içinden. Ne kadar güzel ve saygılı insanlardı bunlar.

Yemekten kalkar kalkmaz kahve, çay, ayran, ıhlamur, limonata, kızılıçık, vişne şurubu... Anadolu insanının samimiyeti ve tüm içtenliğiyle yemek sonrası sunulan içeceklerin, meyvelerin biri geliyor, biri gidiyor, sürekli yapılan ikramların ardı arkası kesilmiyordu...

“İlla için... İlla yiyin... Allah aşkına buyurun...”

İki aile çok iyi anlaşınca Tarık da böylece ikinci evliliğini yaptı.

Müzeyyen, gelinine kendi adetlerini, yemeklerini öğretmek, onu evliliğe alıştırmak için kendi evlerini bırakarak oğluyla birlikte oturmaya başladı.

Gelini çok merhametli, güzel bir kızdı. Çocukları, kendi öz evladı gibi benimsemiş, onlara ve oğluna çok iyi bakıyordu. Artık içi rahat ve huzurluydu. Rezzan’la torunu Işık’ı alıp oğlunu ailesiyle başbaşa bırakarak başka bir eve taşınmaya karar verdi. Herkesin kendi yaşantısı vardı çünkü. Bu arada Rezzan, yeniden okumaya karar vermiş, iktisat fakültesini kazanmıştı.

İzmir - Karşıyaka’da

Müzeyyen, yıllar sonra çok özlediği oğlu Galip’i ziyaret etmek isteyince bir şubat ayında, Lale’yi yanına alarak İzmir’e doğru yola çıktı. O kış, o kadar soğuk ve yağışlıydı ki, sel baskınları olmuş, yollar bile suların altında kalmıştı.

Otobüs, İstanbul'dan Yalova'ya araba vapuru ile geçecekti. Deniz dalgalıydı; ama vapurlar işliyordu. Otobüsleri, araba vapurunun orta taraflarında bir yerlere park ettiğinde vapur hareket etti. Biraz yol aldıklarında dalgalar daha da çoğaldı. Lale'yle Müzeyyen, çay içmek için de olsa, otobüsten inmediler. Bir anda dalgalar o kadar yükseldi ki, araba vapurunun bir tarafından girip bir tarafından çıkan suları gören Lale, gemi batacak diye çok korkuyordu. Müzeyyen, oralı bile olmuyor, ayağa kalkmış, uzaktan görünen Yassıada'yı görmeye çalışıyor, bir yandan da "Ah! Menderes... Ah Menderes!" diyerek ellerini dizlerine vurup ağlıyordu.

Lale:

"Anneanne şu dalgalara bak! Geminin bir tarafından girip bir tarafından çıkıyor!... Ben çok korkuyorum. Batacağız baksana, bak!" diyerek anneannesini dürtüklüyor; ama Müzeyyen kendi alemine dalmış, çok sevdiği torununun ne dediğini duymuyordu bile...

İki saatten fazla süren bu deniz yolculuğundan sonra Yalova'ya geldiler. Bir "oh!" çekip yollarına devam ettiler.

Yollarda sel baskınları ve yağış çoktu. Otobüs ihtiyaç molası verdiğinde; "Çaylar şirketten!" diyen gür bir ses yayıldı otobüse...

Otobüsten inmeyen yolculara, otobüse kadar gelip çay servisi yapan adama, çantasında her zaman taşıdığı; küçük, ince belli, kristal çay bardağını uzatan Müzeyyen:

"Oğlum sen o çay bardağındaki çayı, benim bardağıma boşalt. Ben içemem öyle herkesin içtiği bardaklardan. Kusura bakma," dedi.

Otobüs artık mola vermemek üzere tekrar hareket ettiğinde yol boyunca yine Lale'ye yaşamını anlatan Müzey-

yen “Romanımın adı, ‘Ey Kadın’ olacak! Unutmadın değil mi?” diyordu.

Lale, yine anneannesini kırmamak için dinlermiş gibi görünüp arada sırada “Hıı... Hııı...” diyordu; ama yol kenarındaki su altında kalmış tarlalara bakıp üzülüyordu.

On altı saat sonra İzmir’e geldiler. Bu gecikmeli, yorucu yolculuktan sonra İzmir’in pırıl pırıl ışıklarını gören Müzeyyen çok sevindi. Oğluna bir an önce kavuşmak için sabırsızlanıyordu.

“Karşıyaka neresi?” diye sorduğunda karşı kıyıda tek sıra inci gerdanlık gibi duran ışıkları gösterdiler.

“Demek ki fazla kalabalık değil Karşıyaka,” diye düşündü.

Galip, onları Karşıyaka’da karşılayıp eve kadar bir fayton tuttu. Yol boyunca sıralanan palmiye ağaçlarına şaşırdı Lale. Ne kadar hoş duruyorlardı.

Müzeyyen, oğlunu tekrar görebildiği için çok mutluydu. O, Lale gibi her yere hayran hayran bakmıyor, evlat hasretiyle tutuşmuş yüreğine, soğuk sular serpiyordu; hiçbir şey umrunda değildi.

Gecenin sessizliğinde, atın nallarının çıkardığı sesler, bu şehrin değişik atmosferi, Lale’ye pek hoş geldi. Ama Müzeyyen’i yıllar öncesine, kızının evden ayrıldığı o güne götürdü bu nal sesleri... Sanki o günü yaşıyormuşçasına yine yankılandı beyninde nalların çıkardığı sesler... Birden elleriyle kulaklarını tıkadı farkında olmadan... Kızı Asude’yi de çok özlemişti; ama galiba o, Müzeyyen’in onu amcasına vermesini hâlâ affedemiyordu.

Galip’in iki oğlan çocuğunu görünce çok duygulanan Müzeyyen, uzun uzun onları okşayıp kokladı.

Kocası rahmetli olduktan sonra eltisi Esma Hanım, Galip'le birlikte oturuyordu. Oğlunun evinde, eltisi Esma Hanım ile karşılaştıkları o an, büyük bir olgunlukla hiçbir mevzu açmayıp hiçbir şey olmamış gibi davrandı. Çünkü Müzeyyen biliyordu ki herkesin bir kaderi vardı ve bu kaderin gerçekleşmesi için kişiler, sadece ve sadece rollerini oynuyorlardı. Onlar, Müzeyyen'in kaderinin gerçekleşmesi için görevlendirilmiş kişilerdi. Bu kader çizgisi, onun sınavıydı bu dünyada. Hiç kimseye kızmaya hakkı yoktu.

“Hepimizin bir rolü var bu dünyada. Sahnedeki rollerimizi oynayıp sahneden iniyoruz,” diye düşündü.

Orada kaldıkları sürede oğlu ve gelini, Müzeyyen'i çok güzel ağırladılar. Galip bir gün eşiyle beraber, annesini ve Lale'yi Karşıyaka'dan vapurla Konak'a götürdü. Lale yine bahçelerdeki süs çiçeklerine hayran hayran baktı. O evlerin duvarlarına tırmanan bembeyaz yaseminler; fuşya, turuncu, beyaz begonviller; hanımelleri, üzerindeki pembe, beyaz çiçekleriyle egzotik zakkum ağaçları ne güzeldi.

İskelede kısa bir süre vapur bekleyip bindiler. Herkes ne kadar sakin ve saygılıydı. “Hiç koşuşturmaca ve telaşlı insanlar yok burada,” dedi Lale.

İzmir vapurlarındaki insanların, birbirleriyle güler yüzle sohbet etmesine çok şaşırdı. “Burada herkes birbirini tanıyor sanki,” diye düşündü.

İstanbul'un kalabalığı ve karmaşasından sonra bu vapurlar, ona çok sakin ve sıcacık gelmişti. Herkes çok şık ve modaya göre giyinmişti. Hanımlar ne kadar bakımlıydılar.

Nane şekerini çok seven Müzeyyen, vapurda nane şekeri satan adamdan, dayanamayarak nane şekeri aldı.

“Yıllar yılı, aynı adam nane şekeri satar bu vapurlarda,” dedi Galip. Konak’ta vapurdan indiklerinde simit satan bir adam “Gevrek... Gevrek... Sıcacık gevrekler!” diye bağırıyordu.

Müzeyyen “Bunlar, İstanbul simitlerine göre daha küçük olduğu için mi ‘gevrek’ diyorlar, yoksa çok mu taze?” diye sordu.

Galip, “Yok, burada simite ‘gevrek’, domatese ‘domat’, yeni dünyaya ‘muşmula’, ay çekirdeğine ‘çiğdem’, mısıra da ‘darı’ derler annecim,” diyerek güldü.

Müzeyyen havalarda uçuyordu sanki... Bu masmavi Ege Denizi’nin üstündeki beyaz bulutlara binmiş, onlarla birlikte süzülüyordu sanki... Oğlunun ağzından ilk defa çıkan ‘annecim’ sözcüğü onu mest etmişti. Ne çok beklemişti bu kelimeyi duymak için...

Galip, onları İzmir’in meşhur balığı ‘çipura’ yemeye götürdüğünde ilk defa gördüğü roka, turp otu ve radika salataları, Lale’ye çok değişik geldi. “Bu balıktan, bu otlardan İstanbul’da yok,” dedi.

“Eh! Gün gelir, soğuk hava depolu vasıtalar çoğaldıkça İstanbul’a da gider bu balıklar, bu otlar,” diyen Galip, buzların üzerine koyduğu bademleri satan adamı görünce:

“Ha! İzmir’in buzlu bademi de meşhurdur, İstanbul’un buzlu cevizi gibi,” dedi.

Müzeyyen o gün, İzmir’in şarkılara konu olmuş meşhur kordon boyunda, oğlunun kolundan hiç çıkmamacasına dolaşıp faytonların ve palmiye ağaçlarının dekorunu oluşturduğu bu caddeyi çok beğendi.

Galip, “Balığın üstüne, Karşıyaka’nın ünlü lokma tatlısından yemeden olmaz,” diyerek onları ilçenin meşhur lokmacısına götürdü.

Karşıyaka çarşısında ve yalıda dolaşırken insanların sürekli birbirleriyle selamlaşmasına, dostluklarına hayret eden Lale:

“Büyük şehir görünümünde; ama eski samimiyetinden hiçbir şey kaybetmemiş. Herkes birbiriyle akraba gibi,” diye düşündü.

- Sabah kahvaltılarında, İzmir’in o çeşit çeşit ekmeklerine, İzmir tulumuna, acuruna, tatlı lor peyniriyle birlikte yenen incir, üzüm ve turunc reçellerine bayıldı Lale... Müzeyyen ise özlediği bu tatlardan çok, oğlunun güzel yüzüne bakmaktan haz alıyordu. Oğluyla hasret giderdiği için mutluydu. Galip de annesini ağrlamak için etrafında pervane gibi dolaşıp duruyordu.

Bir hafta sonra Müzeyyenler, İstanbul’a geri döndüler. Ana oğlunun birbirlerine doyamamış hüznü ayrılışları, Lale’ye çok dokunmuştu...

Artık İyice Yaşlandım

Bu arada Lale’nin okulu bitmiş, çalışma hayatına başlamış, Müzeyyenler’de kalıyordu. Geçim katkısı olarak anneannesinin uygun gördüğü bir miktarı ona veriyordu. Ama çok tutumlu olan Müzeyyen, her yemeğin kaçaya çıktığını anlatarak hayatın ne kadar pahalı olduğunu söylüyordu her zaman.

Lale, ara sıra gelen bir arkadaşına kahve yapsa; “Her gelişinde kahve yapma. Kahve çok pahalı,” der, Lale de ne ikram edeceğini şaşırırdı.

Çay ikram etse; “Anneannesi, gaz çabuk biter diye düşünür mü acaba?” diyerek biraz üzgün, biraz hoşgörülle

karşıları; ama sevgisinde en ufak bir değişiklik olmadan, anneannesini çok severdi. Müzeyyen'in onu içten sevdiğini bilirdi çünkü.

Geceleri kitap okumak istediğinde lambayı yaktırmaz; "Yarın vazife var,"derdi.

Erkenden yatarlardı. O zaman Lale, balkonun ışığından istifade edip kitap okumak isterdi; fakat anneanesi, "Gözüm ışık geliyor, uyuyamıyorum," bahanesiyle balkon lambasını kapattırırdı.

Lale de illa klasik Türk romanlarını okumak istediğinden yorganın altında, el feneriyle okurdu. Dedesinin zamanındaki anneanesi gitmiş, hayat mücadelesinde kimseye muhtaç olmamak için birikim yapmaya çalışan anneanesi olmuştu şimdi.

Müzeyyen çocuklarına "Hepinizin karısı, kocası, çocukları var, Rezzan'ın tek destekçisi benim. O hiç mutlu olamadı. Yalnız bir kadına, anneden başka destek olan olmaz," derdi.

Torunu Lale, anneannesinin kimseye muhtaç olmamak için yaptığı bu tasarruf hareketlerini, saygı ve takdirle karşıları. Müzeyyen, tüm tutumlu davranışlarına karşın ilk göz ağrısı torununa hiç kıyamaz, herhangi bir vesile ile ona hediyeler alırdı.

Rezzan bu arada ödeyebileceği taksitlerdeki koooperatiflere giriyor, annesinin ev idaresindeki tutumuyla bunları ödemeye çalışıyordu.

Müzeyyen, yıllar önceki alışkanlıklarının bazılarından hiç vazgeçememişti. Sabah kahvesini; önden çift kapaklı sobasının, üst kapağını açarak küllenmeye yüz tutan ateşe, yavaşça cezvesini sürerdi... Kahvesini ağır ağır pişirirken cezvedeki köpüklere bakarak eskilere dalıp gider, Akil

Bey'in zamanındaki mangalda yaptığı köpüklü kahveler aklına gelince ilk göz ağrısı kocasının acısını, yüreğinde duyardı hala...

O günlerden birinde, köpüklü kahvesini içerken ellerinin yaşlılıktan buruş buruş olduğunu, damarlarının çıkıp üzerinin kahverengi çeşitli büyüklükte benlerle dolduğunu, o ana kadar fark etmediğini düşündü.

“Artık iyice yaşlandım; ama bana sanki dün doğmuşum gibi geliyor,” dedi.

Her gün, ikiye böldüğü yarım sigarasıyla birlikte sabah kahvesi keyfi yapıyor; radyoda, ‘arkası yarını’ dinliyordu o tipik sigara içişiyle...

Rezzan annesine “Sigarayı niye ikiye bölüp içiyorsun? Madem şunu bir türlü bırakamadın, bari ikiye bölme. Bir sigarayı yarısına kadar içtikten sonra gerisini at. Müzmin bronşitin astıma dönecek çok yakında bu sigara yüzünden. Yazık değil mi ciğerlerine... Sen öksürürken biz çok üzülüyoruz,” diyordu; ama Müzeyyen’e dinletemiyordu. Kim dinletebilmişti ki...

Rezzan, annesini çok seviyor, hasta olacak diye ödü ko-puyordu. O zor günlerinin tek destekçisiydi. Çalışırken dışardan bir telefon gelse:

“Ah! Acaba anneme mi bir şey oldu?” diye heyecanlanıp nabızı yükseliyor, merak ediyordu.

Beklenmedik Misafir

Bir gün İstanbul’da, evin ısrarla çalan zilini duyup kapıyı açan Nurdan, karşısında duran kadını görünce gözlerine inanamadı. Hemen tanıdı onu. Gelen Esmâ Yengesiydi ve çocukken aklında kaldığı gibiydi tıpkı. Yılların yüzüne

eklediği birkaç kırıxıklıktan başka değişen bir şey yoktu sanki...

“Buyurun,” dedi şaşkın şaşkın...

Bu hiç beklemediği bir ziyaretti. Salondaki koltuğa oturan Esmâ Hanım, Nurdan’a:

“İstanbul’a bir ahababımı ziyarete gelmiştım. İçimden bir ses, biraz sende kalıp sizinle vakit geçirmek, sizi görmek istedi,” dedi.

Nurdan, annesinden aldığı terbiyeyle misafirini ağırlayıp hiç eskilerden söz açmamaya gayret etti. Ama bir gün yengesi:

“Biliyor musun Nurdancım? Kocam benle evlenmeden önce öyle zevk sefa içinde yaşamış ki... Evlendikten sonra yıllar geçmesine rağmen bir türlü bebek sahibi olamadığım için üzüılıyor, ben de bir çocuk sahibi olmayı her şeyden çok istiyordum. Onca ısrarım sonucu, amcan bir gün beni doktora götürdü. Doktor muayene sonrası bana dönerek ‘Hanımefendi sizin her tarafınız çocuk. Çocuğunuzun olmaması söz konusu değil. Hiçbir rahatsızlık bulamadım. Öyle sanıyorum ki eşinizin çocuğu olmuyor,’ dedi.”

Nurdan o zaman anladı. Demek ki Salim Amcası, karısı çocuk sevgisinden mahrum kalmasın diye kardeşinin ölürken çocuklarını ona emanet etmesine dayanarak iki kardeşini de sonunda evlat edinmişti.

“Ama... Ama bir annenin evlatlarına olan hasretini, neden gözardı ettiğini bir türlü anlayamayacağım. Annemle birlikte, o acıları ve özlemleri ben de çektim,” diye düşününce gözlerinin yaşarmasına engel olamadı.

ü“Yemek yanmasın!” diye mutfuğa koştı umursamaz bir tavırla.

Mutfağa gittiğinde artık hiçkırıklarını tutamıyor, misafiri duyacak diye mümkün olduğunca sessiz olmaya gayret ediyordu...

Bir hafta sonra yengesini uğurlarken kardeşine çok selam söyleyip onları davet etti.

Nurdan'ın beşinci çocuğuna hamile olduğunu öğrenen çocukları, annelerine; niye bu kadar çok doğum yaptığını sorduklarında Raci Bey'in, 'belki bir oğlan daha olur,' umudunu taşıdığını söyledi onlara. Hepsi bir ağızdan "Hala mı?" deyip birbirlerine bakakaldılar.

Nurdan'ın doğum yaşı, çok çocuk doğurmuş bir kadın olarak biraz geçkinceydi. Doktorlar, o zamanki şartlar içinde, doğumun riskli olabileceğini söylediklerinde Lale çok endişelendi. Nurdan'a bir şey olacak diye ödü kopuyor, annesinin sağ salim kurtulması için her akşam göz yaşları içinde Allah'ına yakarıyordu.

Müzeyyen, doğum için Tarık'ın eşiyle beraber İstanbul'a gelip doğumhanenin kapısında beklerken Nurdan'ın yine kızı olduğunu öğrendi. Bu kez de isim koymak Müzeyyen'e nasip oldu.

"Vallahi o kadar çok doğurdu ki... Ben artık sevdiğim bir isim bulamıyorum... Hadi, kızımı kurtardığı için bu bebeğin adı, doktorunun ismi olsun bari," diyerek torununun doğum kağıdını çıkarttı.

Tarık'ın eşi:

"Ben katiyen enişteme bir kızın daha oldu diyemem," deyince haber vermek Müzeyyen'e düştü.

Raci Bey biraz buruk:

"Her çocuk nasibiyle gelir anne," dedi kayınvalidesine.

Gerçekten de Raci Beyin işleri düzelmeye başlamış, yeni bir işyeri açmıştı.

“İnşallah işler, yeni çocuğun bereketiyle daha iyi olacak,” dedi.

İflasın sıkıntılarını yeni yeni atmaya başlamışlar, doğum da bekledikleri kadar zor olmamıştı. Nurdan sağ salim kurtulmuştu ya çocukları çok sevinçliydiler. Bu minnacık yeni bebek, evin eğlencesi olmuş, hepsi kar topu gibi sarışın bebeği, kucaklarına alıp taşımak için yarışıyordu.

Nev-i Şahsına Münhasır

Lale, anneannesinde kaldığı bir gün gazete okurken dedesini hatırladı yine. Burnumun direği sızladı, derler ya... Burnunun direği sızladı özlemle. Türkiye’de televizyonda deneme yayınları başlamış, insanoğlu aya bile gitmiş, telefonlar çoğalmaya başlamıştı. Teknoloji sürekli gelişiyor, geliyordu... Gün geçmiyordu ki yeni bir icat bulunmasın.

“Dedemin bana küçükken dediği her şey çıkıyor. Ne kadar ileriye görebilen, sevgi dolu bir insandı. Onu o kadar çok özledim ki...” dedi.

Herhalde ömür boyu dedesinin dedikleri hep kulağında çınlayacak, onu devamlı hasretle anacaktı. Birden kendini dedesinin resmi karşısında buldu.

“Biliyor musun dedecim? Ben senden sonra hiç beş taş oynamadım. Sensiz beş taş oynamanın ne tadı olabilir ki!... Hani ameliyata gittiğin o gün, hastaneden geri dönene kadar ben hiç beş taş oynamayacağım... Siz gelince yine oynarız demiştim ya! O ameliyattan geriye gelmedin ki dedecim. Ben sensiz nasıl beş taş oynarım artık...” diye-

rek yıllar sonra bile özlemle gözyaşlarının yanaklarından süzülmesini önleyemiyordu.

Lale, memur bir gençle evlenmek istediğini ailesine açınca Müzeyyen Lale'ye "Kızım, tencerede pişirin, ka-
pağında yiyin; nasıl olsa zamanla her şeyinizi alırsınız,"
dedi.

Lale:

"Ben de öyle düşünüyorum zaten," deyip ailesine yakın
bir ev tutarak evlenip İstanbul'a yerleşti.

Arkasından Hale'yle oğlan kardeşleri Murat da evlenin-
ce tüm kardeşler birbirlerine yakın yerlerde ev kiralayarak
birlikte olmaya özen gösterdiler.

Rezzan fakülteyi bitirip İstanbul'daki bir firmadan çok
iyi bir iş teklifi alınca Müzeyyenler İstanbul'a yerleştiler.
Lale, anneannesinin İstanbul'a yerleşmesine çok sevindi.
Artık ondan ayrılmayacağı için mutluydu.

Lale'nin iki çocuğu olmuş, onları büyütürken annean-
nesinin çocuk yetiştirmedeki bilgisinden çok yararlan-
mıştı. İlk torununun çocuklarına bile yetebilme çabasını
gösteren Müzeyyen'e hayran olmamak mümkün değildi.
Ama yılların ona çektirdikleri, o kuvvetli kollarındaki gü-
cü, dermanı almış, bebeği sevmek için kucağına alırken
bile elinden kaydırmadan tutabilmenin memnuniyetini
yaşıyordu hep... Gözleri ıslık ıslık; "Torunumun yavrusu, şü-
kürler olsun bu günlerimi gösteren Allahım'a," diyordu.

Çocukları ortaokul, lise çağına geldiğinde Akdeniz'de
bir ilçeye yerleşmek isteyen Laleler'i uğurlayan Müzeyyen,
onları özleyeceği için biraz buruktu.

Diğer torunlarının da çocukları olduğunda çok hey-
canlandı. "Torunumun torununu da görürsem cennetlik
olurum artık... Öyle derdi babaannem," deyip duruyordu.

Rezzan'ın, çalıştığı iş yerinde yükselip iyi bir mevkiye geldiğini görmek, üzerine titrediği kızının rahat ve huzurlu olduğunu hissetmek Müzeyyen'i o kadar mutlu etmişti ki...

"Şu günleri görmek için epey sıkıntı çektik; ama değdi doğrusu," diyerek sigarasını tüttürdü yine...

İstanbul'da güzel bir daire aldıklarında da kendi zevkine göre özenle döşedi. Torunu Işık, tıp fakültesini bitirip doktor olmuştu. Işık'ın ilkokula başladığı o günden beri, "Benim torunum doktor olup bana bakacak," dediği için çok gurur duyuyordu.

Kızıyla torunu kimseye muhtaç olmasın diye yaptığı maddi manevi özveriler boşa gitmemiştir.

"Dileklerim gerçekleşti," deyip şükrederdi boyuna.

Bazen derin derin dalıp gider "Gençken zaman ne kadar yavaş geçiyormuş gibi gelir insana. Hele çocukken bir türlü büyüyemezsin. Hayatın ağır çekimde oynatılan bölümüdür sanki o... Kırkıdan sonra hızlı çekim evresi başlar. Zaman su gibi akar... İki yıl önceki olayları bile iki gün önce olmuştu deyivereceğim geliyor neredeyse," diye düşünürdü.

Müzeyyen, liseyi dışardan bitirme sınavlarına giren apartman kapıcısının, Fransızca'dan sınava gireceğini duyunca o sabah alışveriş listesini almaya gelen kapıcıya, isteklerini Fransızca söyledi. Adamcağız öylesine şaşırdı ki eli ağzında kalakalmış; "Teyze kaç yaşına gelmiş halle Fransızca'yı unutmamış," diyerek alışverişe bir başkasını yollayarak evine gidip Fransızca çalışmaya başladı.

Müzeyyen kapıcının arkasından gülerek bakıp "Eee... Bizim zamanımızda öğrendiğimiz şeyleri hiç unutmazdık.

O bilgilere ulaşmak o kadar zordu ki... Öğrendiğimiz her bilgi, bizim için bir lütuf, bir ayrıcalıktı. Biz de bunun kıymetini çok iyi bildik. Şimdiki gibi kitap bolluğu mu vardı bizim zamanımızda. O kadar zor ulaşıyorduk ki kitaplarla...” dedi.

Müzeyyen, zaman zaman daldığı düşüncelerinde çocuklarını nasıl çırpınışlarla arayıp da bulamadığını, onlara nasıl ulaşamadığını Asude’yle Galip’e tam olarak anlatamamanın üzüntüsünü yaşıyordu. Gençken çocuklarını bulabilmek için elinden ne geliyorsa yapmış; ama başarılı olamamıştı. “Bu da benim yazgım işte...” diye iç geçirdi...

Kimseye kırgın değildi, emeğe saygısı olan bir insandı o... Bir çocuğa verilen emeğin, ne kadar kutsal olduğunu çok iyi biliyordu.

Bir gün annesiyle dertleşen Nurdan, onu çok genç yaşta evlendirdiği için yıllar sonra da olsa annesine sitem ederek hayatında en çok istediği şeyin, doya doya ip atlayıp top oynamak olduğu halde küçücük yaşında, titiz ve kıskanç bir kocanın baskısı altında yaşamanın, ona çok zor geldiğini söyledi.

“Sonunda pısrık, bir şey beceremeyen, sadece ev işlerinden anlayan biri olup çıktım. Çok zor şartlarda da olsa beni okutabilirdin. Bu kadar tahsilli bir annenin, bunu yapması gerekirdi; ama sen damadını çok beğenip babama benzettiğin için beni hemen evlendirmeyi seçtin,” dediğinde Müzeyyen düşünceli düşünceli kafasını salladı.

“Ben Raci’yi senin için iyi bir kısmet diye düşünmüştüm. Senin iyiliğin için,” dedi.

‘Bencillik mi etmişti acaba? Bir an önce bir çocuğu daha hayata atılsın telaşıyla hareket etmişti galiba... Kızı hak-

lıydı...’ Sustu kaldı. Baş parmağını çenesine dayayıp her zaman bırakmak isteyip de beceremediği sigarasından yaktı ve dumanını hiç adeti değilken dudağının yan tarafından yukarıya doğru, biraz üzgün biraz pişman üfledi.

Müzeyyen ilerlemiş yaşına, onca hastalığına, yaşamında çektiği onca ıstıraba karşın hala dimdik duruyor, hızlı adımlarla yürüyordu. O, her zaman rüştiyede okuyan genç kızdı sanki hayalinde. Sigara içmekten iyice hasta olmuş akciğerleri, son günlerde daha çok sancıyordu. O yoğun ağrılarından kıvrandığı günlerde bile kimseye bir şey hissettirmez, kimseden bir bardak su dahi istemezdi. Asla bir şey istemediği gibi herkese en son gayretiyle yardım etmeye çalışan, direnç timsali bir kadındı; ama bir gün düşüp kalça kemiğini kırmış, derhal hastaneye kaldırılarak gerekli müdahaleler yapılmıştı.

İş gezisi için İstanbul’da bulunan Galip’e, annesinin rahatsızlığı malum olmuş; içinde Müzeyyen’i görebilmek için çok büyük bir arzu uyanmış; annesini hasta yatağında bulunca da içi burkulmuştu.

Oğlunu karşısında gören Müzeyyen, öylesine mutlu olmuştu ki bunu gözlerinden bile anlamak mümkündü. Oğlu onu seviyordu...

Nurdan ise annesinin rahatsızlığına çok üzülmüş, yapacağını bilemiyordu. Bunca yıl susup annesine, ‘Niye beni erkenden evlendirdin, beni okutabilirdin,’ dememişti de artık kendisi de yaşlandığında sitem etmişti.

“Hiç gereği yoktu böyle bir şey söylemenin,” diyerek çok pişman olmuş, bunalıma girmişti.

Rezzan da annesi için deli divane olup tedavisi için elinden geleni yapmıştı.

Müzeyyen, oğlu Tarık için biriktirdiği üç-beş kuruşu, hasta yatağında bile koynunda saklamış, ana yüreğiyle hepsine yetebilme çabasını, her zaman yüreğinde taşımıştı. Daha sonra sağ tarafına da felç gelmiş, yoğun bakıma alınmıştı.

İçeri ancak torunu Işık girebiliyordu doktor olduğu için. Müzeyyen'in vücudu hareket edemiyor; ama hayalinde zaman zaman Akil Beyle, Latif Beyi görüyor; "Geliyorum Akil Bey... Yılların özlemi bitecek artık. Sana geliyorum..." diye anlamsız sayıklıyordu.

Torunu Dr. Işık'ın geldiğini hissedip sabit gözlerle ona bakarken içinden gülümsüyor; "İşte, yavrum doktor oldu da bana bakıyor," diye düşünüyordu.

Yoğun bakım odasının dışında kalan camın arkasından, ona el sallayan çocuklarını görünce içi sızladı.

"Ne kadar üzüyorlar kim bilir? Fakat kimse Rezzan kadar üzülemez. Hepsinin karısı, kocası, meşgul olacağı çocukları var. Ben Rezzan'la bir ömür, bir ev paylaştım yıllarca... Herkes geçmişe değil, önündeki hayata, geleceğe bakar derler. 'Bu dünyada anneler çocukları için, çocuklar yine çocukları için,' diyorlar ya... Doğru mu bu acaba?" diye düşünerek daldı yine.

O hayat mücadelesinde, devamlı çocuklarıyla uğraştığından bu sorunun cevabını bilemedi. Birden karşısında, hayal meyal Akil Beyi gördü.

"İnsan ihtiyarlayınca yaptığı fedakarlıklar da unutuluyor çevresinde. Sanki eli ayağı tutarken o mücadeleleri veren o değilmiş gibi... Olsun... Unutan unutsun. Ben kimse hatırlasın diye yapmadım ki hayat mücadelemi... Ben sadece bana verilen annelik görevimi, en iyi şekilde yapmaya gayret ettim, elimden geldiğince... Öyle değil mi Akil Bey... Dur nereye? Beni bekle! Ben de geliyorum senin-

le! Aa! Latif Bey! Sen de mi buradasın? Beni karşılamaya mı geldiniz ikiniz de... Demek ki hayatla mücadelem bitti burada... Bu yoğun bakım odasında, bu hastanede... Dur! Dur! Sen sağ koluma gir Akil Bey, sen de bu koluma Latif Bey... Haydi gidelim!...”

Tüm müdahalelere karşın yoğun bakımdan çıkamamış, sigaradan katranlaşmış ciğeri, yılların yorgunu vücudu iflas etmiş, en çok sevdiği iki insanın da İstanbul’da vefat ettiği gibi o da onlarla İstanbul’da buluşmuştu.

Müzeyyen’in başında bekleyen Dr. Işık, anneannesini kaybettiğini anladığında ona bu kadar emeği geçmiş bir kadını kaybetmenin ıstırabını duydu yüreğinde. Eli ayağı titriyor, gözlerinden yaşların süzülmesine engel olamıyordu doktor olmasına rağmen.

Çocukları ve torunları haberi alır almaz, hastaneye koştular. Bu muhteşem, iyilik abidesi kadının bu dünyadan ayrılması, onları perişan etmişti.

Lale’ye bu kötü haber gittiğinde neredeyse bayılacaktı. Bu acı, onu öylesine sarsmıştı ki... Onun en iyi dostu, arkadaşı, canı ciğeri, bir tanecik o güzel kadın, o hep başkalarını mutlu etmek için yaşayan iyilik meleği yoktu artık.

“Nev-i şahsına münhasır bir insandı o,” dedi.

Aklına, anneannesinin ona küçükken aldığı, hacıyatmaz dedikleri oyuncak geldi. Lale, anneannesini hep bu hacıyatmaza benzetirdi. Bu hacıyatmaz, asla yere düşmez, yan yatar; ama tekrar kalkardı. Anneannesinin hayatla mücadelesini, sorunlar ve çaresizlikler karşısında, aynen bu hacıyatmaz gibi yan yatıp tekrar mücadelecı ruhuyla dimdik ayakta duruşunu, takdir ve saygıyla karşılar, bu eşsiz kadını çok severdi.

“Ama artık hacıyatmazım bir daha ayağa kalkamayacak. O mücadeleci ruh, bir kırığa, bir felce yenik düştü,” dedi.

Hıçkırıkları, boğazında düğüm oldu; dedesinden sonra ilk defa bu kadar büyük bir acı yaşıyordu.

Laleler’in cenaze törenine yetişebilmeleri için uçakla gitmeleri gerekiyordu; ama maalesef hiçbir uçakta yer bulamadılar. İstanbul’dakiler cenaze törenini yapmışlar, onlar gidememişlerdi. Anneannesinin dediği gibi kaderden gayrisi olmuyordu işte. Hale’ye telefon ederek bir demet beyaz gül yaptırıp anneannesinin mezarına götürmesini istedi.

“Çok severdi beyaz gülleri,” dedi.

Anneanesiyle çektiirdiği fotoğraf gözüne iliştiğinde; “Senden aldığım terbiye ve kurallarla yaşadım ve hep öyle yaşayacağım anneannem. Sen bana bir gün, ‘Bu hayattan anladığım tek bir şey var, o da sevgi,’ demiştin. ‘Bitkiye, hayvana, insana, iyiye, kötüye sevgi ile yaklaşırsak her şey güzel olur. Allah bu evreni sevgi için yarattı. Toprağı gübreleyip eker, emek verirse bize ürünlerini; bitkileri yetiştirip bakarsak bize bereketli bir dünya, tertemiz bir hava verir. Denizi sever kirletmezsek bize eşsiz ürünlerini sunar her zaman... İnsanları iyi, kötü, zengin, fakir diye ayırt etmeden sever, el uzatırsak dünyamız cennet gibi olur,’ demiştin. ‘Evet bu dünyayı Allah sevgi üzerine kurdu. Ama insanların sevgisizlikleri bu dünyayı cehennem gibi yapıyor. Biz her nesneye sevgi dolu davranırsak yeni nesillere, her şeye sevgi ile bakabilmeyi öğretirsek dünyamız cennet olur,’ derdin her zaman. Sen herkese sevgi dolu davrandın... Seni çok üzen insanlara, ‘Siz beni niye bu kadar üzdünüz?’ bile demeden hep affettin. ‘Kaderim buymuş,’

deyip hiç kimseye kızınadın. Seni çok seviyorum anneannem. Bu dünyadaki özverilerin, gönlündeki o kocaman sevginle sen zaten tüm evreni kucaklamıştın. Cennetin de sana kucak açacağından eminim,” dedi.

Dualar etti anneannesi için. Zaten bildiği tüm duaları, anneannesi öğretmişti ona. Her akşam yatarken anneannesi söyler, o tekrar ederdi.

Lale, cenaze törenine gidemediği için anneannesine son görevini yapamamanın üzüntüsünü yaşıyordu hep...

Bir hafta sonra uykusundan ter içinde uyandı. Kalbi küt küt atıyordu. Kocasına, rüyasında anneannesini gördüğünü söyleyerek “Cenaze törenine gelemediğim için özür dilerim anneannem; ama vasiyetini tutup senin ismini koyduğun romanını yazacağım. Söz veriyorum dedim,” diye rüyasını anlattı.

“Herhalde çok üzüldüğüm için böyle bir kabus gördüm,” dedi.

Kabus diyordu; ama hiç korkmamıştı ki...

VASİYET

Yıllar birbirini kovalamış, Lale anneannesinden hatıra kalan, Asude ve Galip gelecekler diye sevinçle çarşıya çıkıp aldığı o likör takımını, o meyve tabağını ve kırıla kırıla iki tane kalan sarı sedefli yayvan fincanları, çocukken su içtikleri dualı tası, anneannesinin beşinci sınıfı bitirirken ona aldığı kabartma tenekeden dikiş kutusunu, salonunun en görünen yerlerine koymuştu. Teyzesi Rezzan bunları

ona verirken “Bunların kıymetini ancak sen bilirsin. Sen de bunlarla beraber yaşadın,” demişti Lale’ye.

O gün pazarda, bir köylü kadının saksı içinde dağ menekşesi sattığını gören Lale, çok şaşırdı. Kokladı, bir daha kokladı; ama hiç küçüklüğündeki gibi kokmuyordu bu dağ menekşeleri. O küçücük, miniminicik çiçeğin, buram buram kokusu nereye gitmişti?!

“Her şey değişiyor. Güzel çiçeklerimizin, o mistik kokuları, yavaş yavaş terk ediyorsunuz siz de insanoğlunu... Bak, eflatun dağ menekşem bile kokmuyor artık öyle burcu burcu... Küçüklüğümdeki kokusu yok, şimdiki kokusunda. Artık o güzelliği, mutluluğu vermiyor bana o baygın kokusu olmayınca; ama bence o koku, çocukluğumdan beri yüreğime yerleşmiş, anneannemin ve dedemin sevgisiyle özdeşleştirdiğim simge kokuydu. Artık o kokuyu hiçbir menekşede duyamayacağım. O güzel iki insan, yüreğimde artık sevgileriyle. Menekşe kokulu anneannem ve dedem... Özledikçe burnuma dolan menekşenin gizemli kokusunda, buram buram hissettiğim anneannem ve dedem...” diye iç geçirdi farketmeden...

O gece uykusu kaçtı Lale’nin. Bir türlü uyuyamıyordu. Her ne kadar çitten atlayan kuzuları saydıysa da olmadı.

“Menopoz,” dedi.

“Menopoz, insanın uykusunu azaltıyor gerçekten,” diye söylendi.

Yatağından kalktığı gibi mutfığa giderek ocaktaki çaydanlığın altını yakıp hemen bir bitki çayı demledi. Salondaki koltuğa oturup yaptığı bitki çayını yavaş yavaş yudumlayarak içti.

“Belki bu çay uykumu getirir,” diye düşündü.

Salondaki anneannesinin hatıralarına gözü kaydığında duygulandı. İçinden ona şiir yazmak geldi. Gecenin sessizliğinde yavaşça yürüyüp odadan kağıt, kalem buldu. Hiç düşünmeden kelimeler ardı ardına sıralanıyordu. Anneannesini çok özlemişti...

“Kalbimiz ve beynimizde onları düşünüp hatırladığımız sürece, onlar zaten bu dünyada hep yaşıyor olacaklardır,” diyordu kendi kendine.

Yıllar... Yıllar geçip gidiyordu. Meşgaleler meşgaleler... “Herkes kendi romanını yaşıyor,” diye düşündü Lale.

Artık Lale’nin kızı da oğlu da evlenmişti. Kızı, iki ay sonra doğum yapacaktı. “Ben de anneanne olacağım,” derken gözleri ışıldıyordu.

Acaba kendi anneanesi kadar torununu itina ile büyütebilecek miydi?

“İnşallah!” dedi içinden.

Ve nihayet torununun doğum anı gelmiş, o minnacık kız bebek, Lale’yi anneanne yapmıştı. Hemşire, yeşil ameliyat örtüsüne sarılmış minnacık bebeği Lale’ye gösterdiğinde gözyaşlarını tutamadı. İşte!... O da anneanne olmuştu.

“Ne güzel bir duyguymuş bu... Allah’ın yaşlı insanlara bir armağanı bu torunlar... Bu yaşlarında, o mutluluğu duysunlar, yaşama sevinçleri artsın diye bir lütuf...” diye düşündü.

Lale, bir hafta sonra çok yorulduğunu fark etti. O da yaşlanıyor, fazla yorgunluğa gelemiyordu... Anneannesinin, torununun çocuklarına bile gösterebildiği o çabayı, hayranlıkla anımsadı.

“Çok güçlü bir kadındı. O incecik, zarif bedeninde, ne kadar da güçlü bir enerji taşıyordu,” dedi.

“Verilen emekler, gösterilen gayretler, hiçbir zaman unutulmaz,” diye düşündü.

Müzeyyen’in “Yazsan yazsan benim romanımı ancak sen yazarsın. İsmi de ‘Ey Kadın’ olacak,” sözleri kulağında çınladı.

“Anneannemin vasiyetini yerine getirmeliyim artık,” dedi.

Nihayet çok geç de olsa bu romanı yazmaya karar verdi... Çekmecedен kalınca bir defter çıkardı, çantasından da bir kalem.

Çok mutluydu... Anneannesi ona bir yerlerden gülümüyor, göz kırpyordu mutlaka... Başını yukarı doğru kaldırıp o da gülümseyerek bir göz kırptı ona. Etraf gül ve menekşe kokularıyla dolmuştu... Defteri kucağına koydu, başladı yazmaya...

EY KADIN

“Zil çalıyor. Kapıya bakın biriniz.”

“Kapıya bakan biri yok mu?”

“Geldim geldim.”

“Buyurun.”

“İadeli taahhütlü bir mektup var Müzeyyen Hanım’a,”

“Ama... Müzeyyen Hanım hasta...”

EY KADIN'A

Özlüyorum be anneannem,
Çardağımızdaki o hammeli kokusunu,
Her sabah kayaların altında bulduğum,
Doğanın bana armağanı,
Eflatun dağ menekşelerimin kokusunu,
Kapımızın önündeki çileklerin aromasını.

Özlüyorum be anneannem,
Menekşe kokusuyla karışık bebek kokunu.
Saçlarımı her sabah çay suyuyla taramamı...
Zeytinyağlı kabağın üzerinde,
Bahçeden topladığım nanelerin mis kokusunu.

Özlüyorum be anneannem,
Kenarı kirazlı hasır şapkamı,
Bana diktiğin müsamere kıyafetlerini
Patiskayı rengarenk boyadığın,
O İspanyol dansı kıyafetimi,
Kırmızı bale patiklerimi...
Köylü kızı kıyafetime diktiğin,
O madeni pulları işlediğin elbiselerimi

Özliyorum be anneannem,
Her akşamüstü bana sürdüğün,
O yağlı ekmeğin üzerine ektiğin tozşekeri.
Minnacık dağ çileklerini, kestaneleri,
O yeşil cevizleri, dağ mersinlerini
Bahçenizdeki süt gibi mısırları
Çok çay çocuklara dokunur diyerek
Kokusu hala burnumda tüten,
Pişirdiğin o has kakaoları

Özliyorum be anneannem,
Bana ezberlettiğin o manzumeleri
Her sinemaya gidişte, yirmi beş kuruş leblebi,
Yirmi beş kuruş gazoz için verişini
Her merkeze indiğinde bana getirdiğin,
Kaşar peynirli sandviçleri

Özliyorum be anneannem,
Göbeklerine ceviz, fındık koyduğun,
O anneanne kurabiyelerini
Kıtır kıtır yediğimiz, o kabak reçellerini.
Koca koca kavanozlara,
Bütün bütün portakallardan,
Şeftalilerden yaptığın, o reçelleri

Özlüyorum be anneannem,
Topladığım o koca, simsiyah,
Mis kokulu böğürtlenleri
Her sabahı tavuğun altından,
O sıcacık yumurtaları aldığın günleri.

Özlüyorum be anneannem,
Seninle devamlı yaptığımız,
O motorlu tren seyahatlerini,
O bordo servis otobüslerini,
Her okula gidişimde,
Arkamdan sevgiyle el sallamanı...

Hangi birini anlatsam be anneannem,
Hangi birini,
Bana gösterdiğin o özeni, o sevgiyi,
Özlüyorum işte, özlüyorum be anneannem,
Özlüyorum işte seni...

İlk torunun Lale...

Beylerbeyi'nden Yükselirken Hüziün

Bir Cumhuriyet Kadınıydı Müzeyyen...

...Faytonlar evin önünde durduğunda, amcası hemen atlayarak inebilmeleri için onlara elini uzattı.

“İşte, bundan sonra yeni eviniz burası” dediğinde, Müzeyyen büyülenmiş gibiydi.

“Aman Allah'ım! Aman Allah'ım!” diyordu sürekli. Beylerbeyi'nde güzel bir köşktü burası. Bahçeye hayran hayran bakıp, “Ne kadar bakımlı bir bahçe, yerde bir tek kuru ot bile yok” dedi.

Kabartma çiçeklerle süslenmiş kurnalı mermer çeşmesi, tabak gibi beyaz nilüfer çiçeklerinin ve iki kuğunun zarafetle yüzdüğü fıskiyeli, beyaz mermerden oyma havuzun içinde süzülen kırmızı balıklar, yeni doğmuş yavrularıyla badi badi yürüyen kaz ailesi, kuş sesleri ve rengârenk çiçeklerin mis gibi kokuları karşısında adeta büyülenmişti...

“Elbette vardır herkesin anneannesi; her anneannenin de ayrı bir yaşam öyküsü...” diyerek ilk romanına başlayan Zühal İzmirli, hayatta ona en çok ilham veren kişinin yaşam öyküsünden esinlenerek bu romanı kurgulamış. Selânik'ten Beylerbeyi'ndeki bir köşke, oradan da Karabük ve Zonguldak'taki fabrika lojmanlarına kadar uzanan bir yaşam. İnşili çıkışlı, varlık ve yokluk arasında bin bir türlü mücadeleyle geçen, Türkiye'nin Cumhuriyet sonrası dönemine bir kadının gözüyle bakan bu öyküde, herkes kendi hayatından bir parça bulacak.